

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI**

**CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN SORUŞTURULMASINDAKİ
ÖZELLİKLER VE MAĞDURUN KORUNMASI**

**Ayşe Nur AKIN ÜN
1430233025**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Faruk TURHAN**

ISPARTA – 2019

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı Soyadı	AYŞE NUR AKIN ÜN
Anabilim Dalı	KAMU HUKUKU
Tez Başlığı	Cinsel Suçların Soruşturulmasındaki Özellikler ve Mağdurun Korunması
Yeni Tez Başlığı ¹ (Eğer değişmesi önerildi ise)	Cinsel İstismar Suçunun Soruşturulmasındaki Özellikler ve Mağdurun Korunması

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılan Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavında Jürimiz 02.07/2019 tarihinde toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Yüksek Lisans tezi için;

OY BİRLİĞİ OY ÇOKLUĞU²

ile aşağıdaki kararı almıştır.

- Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarılı bulunmuş ve tez **KABUL** edilmiştir.
 Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ**³ kararlaştırılmıştır.
 Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarısız bulunmuş ve tezinin **REDDEDİLMESİ**⁴ kararlaştırılmıştır.

TEZ SINAV JÜRİSİ	Adı Soyadı/Üniversitesi	Kabul/Ret	İmza
Danışman	Prof. Dr. Faruk TURHAN	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Ramazan BARIŞ ATILAN	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi M. Emre TULAY	☒ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	

¹ Tez başlığının DEĞİŞTİRİLMESİ ÖNERİLDİ ise yeni tez başlığı ilgili alana yazılacaktır. Değişme yoksa çizgi (-) konacaktır.

² OY ÇOKLUĞU ile alınan karar için muhalefet gerekçesi raporu eklenmelidir.

³ DÜZELTME kararı için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır.

YÖK LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİ Madde 9-(8) Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde düzeltmeleri yapılan tezi aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da başarısız bulunarak tezi kabul edilmeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

⁴ Tezi REDDEDİLEN öğrenciler için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Cinsel İstismar Suçunun Soruşturulmasındaki Özellikler ve Mağdurun Korunması” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

İmza

Ad Soyad

Ayşe Nur AKIN ÜN

Tarih

2/7/2019

(AKIN ÜN, Ayşe Nur, *Cinsel İstismar Suçunun Soruşturulmasındaki Özellikler ve Mağdurun Korunması*, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2019.)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çocuk istismarı türlerinden biri olan cinsel istismar suçunun ceza hukuku kapsamında ayrıntılı değerlendirilerek, suçun mağduru olan çocuklar açısından muhakeme aşamasındaki özellikleri ve mağdurun korunması kapsamında hukuki konulara açıklık getirilmesi; en son yapılan hukuki düzenlemeleri ve çalışmalarını dikkate alarak cinsel istismar suçunu mağdur açısından derinlemesine incelemektir.

Tüm kültürlerde ve sosyal sınıflarda görülen ve son yıllarda ülkemizde de çocuklara yönelik gerçekleştirilen cinsel istismar suçunun artışı ve mağdur çocukların suç sonrası birçok sebepten dolayı tekrar mağduriyet yaşamaları, araştırmaların bu büyük soruna yönelmesine sebep olmuştur. Çalışmamızda istismar suçuna ilişkin risk faktörleri ve ikincil mağduriyetler incelenerek hem istismarın önlenmesi hem de suç sonrası tekrar mağduriyet yaşanmasının en aza indirilmesi hedeflenmiştir.

Öncelikle genel olarak istismar kavramı, istismar türleri ve çocuğun mağdur olması ele alınarak temel kavramlara yer verilmiştir. Cinsel istismar suçunun tarihsel gelişimi açıklanarak, mağdur ve fail profiline yer verilmiştir. Muhakeme ve özellikle soruşturma aşamasında mağdura ilişkin özel durumlar, adli tıp biliminin verilerinden yararlanılarak ve Yargıtay kararlarına atıf yapılarak değerlendirilmiştir.

Son kısımda, istismar mağduru çocuklara ilişkin mağduriyet durumları, suç sonrası sorunları ve çocukların ikincil mağduriyet yaşamalarının sebepleri ve önlenmesi değerlendirilmiş, mağdur çocukların hukuksal korunmaları ve alınması gereken önlemler hukuki ve toplumsal yönleri ile irdelenerek önerilerimize yer verilmiştir. Çalışmamızda genellikle yeni olan kavramlara, son değişikliklere ve mağdurun korunması için yapılması gerekenlere yer verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İstismar, Cinsel İstismar, Soruşturma, Mağdur, İkincil Mağduriyet, Mağdurun Korunması

(AKIN ÜN, Ayşe Nur, *Particular Way for Investigation of Child Sexual Abuse and Protection of Victim*, Master Thesis, Isparta, 2018.)

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the sexual abuse crime which is one of the types of child abuse within the scope of criminal law and to clarify the legal aspects in terms of the protection of the victim and the characteristics of the victim at the stage of crime; and to examine the crime of sexual abuse in terms of the victim by taking into consideration the latest legal arrangements and studies.

Increased crime of sexual abuse against children in all cultures and social classes in our country in recent years and the victimized children experiencing victimization again for many reasons caused the research to turn to this big problem. Our study examined the abuse prevention and risk factors related to revictimization and abuse aimed at minimizing the crimes happened again after both crime victimization.

First, as a general concept of abuse, types of abuse and that child victims are given by considering the basic concepts. The historical development of sexual abuse crime is explained and victim and perpetrator profile are included. The special cases concerning the victim during the investigation and in the investigation phase were evaluated by using the data of forensic science and with reference to the decisions of the Supreme Court.

In the last part, the victimization situations related to child victims of abuse, post-crime problems and the reasons and prevention of revictimization of children are evaluated. The legal protection of child victims and the measures to be taken are examined with their legal and social aspects and our suggestions are given. In our study, it is tried to include the new concepts, recent changes and the things to be done for the protection of the victim.

Key Words: Child, Abuse, Sexual Abuse, Investigation, Victim, Revictimization, Victim Protection.

İÇİNDEKİLER

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

I. ÇOCUK İSTİSMARI	4
A. Çocuk Ve Çocukluk Kavramı	4
B. Çocuk İstismarı Kavramı	7
C. Çocuk İstismarının Tarihçesi	10
II. ÇOCUK İSTİSMARI TÜRLERİ	12
A. Fiziksel İstismar	13
B. Cinsel İstismar	16
C. Duygusal İstismar	16
D. İhmal	18
1. Fiziksel İhmal	19
2. Duygusal İhmal	20
III. ÇOCUĞUN MAĞDURİYETİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	20
A. Mağdur Çocuk Kavramı	21
B. Suçtan Zarar Gören Çocuk Kavramı	22
C. Suça Tanık Olan Çocuk Kavramı	23
D. İkincil Mağduriyet Kavramı	24

İKİNCİ BÖLÜM CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

I. CİNSEL İSTİSMAR KAVRAMI	28
II. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ	33
A. Cinsel İstismar Suçunun 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Düzenlenmesi	33
B. Cinsel İstismar Suçunun 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Düzenlenmesi ..	34
C. Cinsel İstismar Suçunda 18 Haziran 2014 Tarihli 6545 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler	36
D. Cinsel İstismar Suçunda 24 Kasım 2016 Tarihli 6763 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler	43
III. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ	47
A. Sarkıntılık	47
B. Cinsel İstismar - Cinsel Saldırı	53
C. Cinsel İstismar - Reşit Olmayanla Cinsel İlişki	55
D. Cinsel İstismar - Cinsel Taciz	58
E. Cinsel İstismar - Ensest	62

IV. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN ÖLÇÜLMESİ VE MAĞDUR VE FAİLE İLİŞKİN ÖZELLİKLER	65
A. Cinsel İstismarın Ölçülmesi ve Özellikleri	65
B. Mağdur ve Faile İlişkin Özellikler	68
1. Mağdura İlişkin Özellikler	68
2. Faile İlişkin Özellikler	71
3. Cinsel İstismarda Genel Risk Faktörleri	77

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA AŞAMALARINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

I. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN SORUŞTURMA AŞAMASINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR	82
A. Soruşturma Evresinin Başlaması	83
1. Delillerin Toplanması	84
a. Olay Yerinin Muhafazası ve İncelenmesi	84
b. Delillerin Toplanması ve Muhafazası	86
2. Mağdur Çocuğun Soruşturma Evresindeki Hakları	89
3. İstismar Suçunun Sarkıntılık Düzeyinde Kalması Halinde Soruşturma	91
B. Mağdur Çocuğun Adli Muayene Süreci	93
1. Anamnez (Öykü) Alınması	94
2. Beden Muayenesi	97
3. Genital Muayene	101
4. Adli Rapor	104
II. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN KOVUŞTURMA AŞAMASINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR	105
III. MAĞDUR ÇOCUĞUN SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA AŞAMALARINDA DİNLENMESİ	109

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CİNSEL İSTİSMAR MAĞDURU OLMA, İSTİSMARIN MAĞDUR ÜZERİNDE ETKİLERİ VE MAĞDURLARIN HUKUKSAL KORUNMALARI

I. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN MAĞDURU OLMA	114
A. Çocuğun Mağdur Olması	114
B. Mağduriyete Yol Açan Nedenler	115
1. Suç Mağduru Olma Nedenleri	115
2. Çocukların Cinsel İstismar Mağduru Olma Nedenleri	119
3. Cinsel İstismarın Ortaya Çıkmamasının Nedenleri	121
II. CİNSEL İSTİSMARIN MAĞDUR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE İSTİSMARIN ÖNLENMESİ	125
A. Cinsel İstismarın Mağdur Üzerindeki Etkileri	125
1. Mağdurda Suç Sonrası Oluşabilecek Kısa Süreli Sendromlar	125
2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve İstismarın Uzun Süreli Etkileri	127
a. Travma Sonrası Stres Bozukluğu	127
b. İstismarın Uzun Süreli Etkileri	129

B. İkincil Mağduriyet	132
1. İkincil Mağduriyetin Sebepleri	132
2. İkincil Mağduriyetin Önlenmesi	137
a. Alınması Gerekli Önlemler	137
b. Çocuk İzlem Merkezleri	142
C. Cinsel İstismarın Önlenmesi	146
III. MAĞDUR ÇOCUKLARIN HUKUKSAL KORUNMALARI VE	
YAPILMASI GEREKENLER	151
A. Mağdur Çocukların Hukuksal Korunmaları	151
1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	152
2. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına	
İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi)	154
3. 1982 Anayasası	156
4. Türk Ceza Kanunu	157
5. Çocuk Koruma Kanunu	158
6. Diğer Düzenlemeler	161
a. Uluslararası Sözleşme ve Belgeler	161
(1) Birleşmiş Milletler Çocuk Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari	
Standart Kurallar (Beijing Kuralları)	161
(2) Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler	
Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)	162
(3) BM Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari	
Standart Kuralları (Pekin Kuralları)	162
(4) Diğer Uluslararası Belgeler	162
b. İç Hukuk Düzenlemeleri	163
7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları	164
B. İstismara Uğramış Çocuklar İçin Yapılması Gerekenler ve Önerilerimiz	166
1. Genel Olarak	166
2. Önerilerimiz	169
a. Sosyal Hizmet Uzmanı Görevlendirilmesi	169
b. Ailelerin Desteklenmesi ve Koruyucu Faktörlerin Geliştirilmesi	169
c. Çocuk İstismarı Faillerinin Merkezi Sicilinin Tutulması	171
d. Veri Tabanı Oluşturulması	172
e. Bildirim Zorunluluğu	172
f. Düzenli Sağlık Taramaları Yapılması	175
SONUÇ	177
KAYNAKÇA	183
ÖZGEÇMİŞ	195

KISALTMALAR

AIHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AIHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
AÜSBFD	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CGK	: Ceza Genel Kurulu
ÇHGM	: Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ÇHS	: Çocuk Hakları Sözleşmesi
ÇİM	: Çocuk İzlem Merkezi
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
E.	: Esas Numarası
Ed.	: Editör
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ET	: Erişim Tarihi
EÜHFD	: Erzurum Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar Numarası
md.	: madde
MK	: Medeni Kanun
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SİR	: Sosyal İnceleme Raporu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
T.	: Tarih

TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TTB	: Türk Tabipleri Birliği
UNİCEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
Yrg.	: Yargıtay

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında birçok kişinin değerli katkısı olmuştur.

Maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan, çalışmamı tamamlayabilmem için birçok zahmete katlanan, zor zamanlardan geçtiğim, yoğun ve stresli olduğum dönemlerde sabırla anlayış gösteren ve destek olan sevgili eşim Ömer Ün'e çok teşekkür ederim. Bu çalışmayı tamamlamış olmayı kendisine borçluyum.

Akademik yönü ve kişiliği ile daima yol gösteren, öğrencisi olmaktan onur duyduğum, akademik eğitime devam etmemi ve ceza hukukunu sevmemi sağlayan, kendisinden çok şey öğrendiğim kıymetli hocam Prof. Dr. Faruk Turhan'a teşekkür ederim. Kendileri yoğun çalışma programına rağmen tez çalışmamın her safhasında çok yardımcı oldular.

Çalışmamı titizlikle okuyan, önerileri ve yapıcı eleştirileri ile katkı sağlayan değerli hocalarım Dr. R. Barış Atladı'ya ve Dr. M. Emre Tulay'a teşekkür ederim.

Cinsel istismar ve mağdur çocuklarla ilgili yaptıkları birçok eğitim ve çalışma ile farkındalık oluşturan ve uygulamaya yönelik bilgimin gelişmesini sağlayan İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi'ne teşekkür ederim.

Son olarak eğitim hayatımın her döneminde, maddi ve manevi destekleriyle yanımda olan aileme çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Bir toplumun geleceğine daha güvenle bakabilmesi, toplumu oluşturan çocukların durumları ile doğrudan ilişkilidir. Ülkemiz nüfusunun üçte biri çocuktur. Bu denli büyük bir kesime yönelik sorunların çözülmemesi ve önlenmemesi toplumun çöküşüne neden olur. Çocukların gelişimini eksiksiz tamamlayabilmeleri istismarın her türlüşünün engellenmesi ile mümkündür. Çocuğun cinsel istismarı insanlık tarihinden bu yana var olan, engellenemeyen ve çocuğun hayat boyu mağduriyetine sebep olan şiddet eylemidir.

Çocuk istismarı, istismara maruz kalan çocukların yanı sıra, kısa ve uzun süreli sonuçları ile bütün toplumu etkileyen; psikolojik, yasal, ahlaki, fizyolojik ve sosyal sonuçları olan; çocukların korunmasız varlıklar olması sebebi ile tüm dünyada psikolojik, ahlaki, hukuki ve sosyal bir sorundur.

Çocuk istismarı; fiziksel, duygusal, cinsel istismar ve ihmal şeklinde görülmekte olup cinsel istismar en çok karşılaşılan istismar türlerindedir. Dünyada ve ülkemizde kendini koruyabilecek ve yasal haklarından faydalanabilecek yetişkinliğe henüz geçmemiş binlerce çocuk, cinsel istismar ve ticari cinsel sömürüye maruz kalmaktadır.

Çocuğun cinsel istismarının varlığı ve nedenleri, mağdur çocuk üzerinde kısa ve uzun dönemdeki olumsuz etkileri, risk faktörleri, mağdurun korunması ve tekrar topluma kazandırılması için yapılması gerekenler üzerinde yeteri kadar çalışma yapılamamaktadır. Bunun en önemli nedenleri; mağdur çocuğun yaşadığı istismarı anlat(a)maması, istismar mağdurlarıyla yapılacak çalışmalara yetkililerin izin vermelerinin oldukça güç olması, mağdurun bilgilerinin korunmasında yaşanabilen zorluklar ile cinsel istismar olgusunun çok yönlü disiplinler bir çalışmayı gerektirmesidir.

Eğitim, bilgilendirme gibi tedbirlerin yeterli olmadığı hallerde çocuğun etkin biçimde korunabilmesi için ceza hukukunun yaptırımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuğun cinsel istismarı Türk Ceza Hukuku'nda suç olarak kabul edilmiş olup 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'da cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar başlığı altında madde 103'te düzenlenmiştir. Bu madde ile cinsel istismar deyiminin tanımı, basit ve nitelikli halleri, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hallerinin neler olduğu ve cezai miktarları

düzenlenmiştir. Ayrıca çocuğun korunması ve haklarının güvence altına alınması amacıyla 03.07.2005 tarihinde 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Cinsel istismarın toplumda oluşturduğu hassasiyet, suç oranının yüksekliği ve cezaların yetersiz kaldığı düşüncelerinin etkisi ile 18 Haziran 2014 tarihli 6545 sayılı TCK ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile cinsel suçlarda önemli değişikliklere gidilerek cezalar arttırılmış, uygulamada meydana gelen sorunlar ve doktrinde haklı olarak yapılan eleştiriler gözetilerek bir kısım hükümler değiştirilmiş ve kanunun ilk hâlinde olmayan sarkıntılık fiili hem cinsel saldırı hem de cinsel istismar suçuna eklenmiştir.

İstismara maruz kalan çocuk genellikle emniyet, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamaları şeklinde bir hukuki süreci izlemekte ve çocuk, bu kurumların her birine yaşadığı istismarı anlatmak zorunda kalmakta ayrıca bu aşamada avukat ve sosyal hizmet uzmanıyla da görüşen çocuğun bu kişilere de istismarı anlatması gerekmektedir. Suç sonrası gerçekleşen hukuki süreçte uyulması gereken kurallar, istismar dolayısıyla büyük bir travma geçiren ve mağdur duruma düşen çocukların tekrar mağdur olmalarına diğer bir ifadeyle ikincil mağduriyet yaşamalarına sebep olmaktadır.

Çalışmamızın amacı; çocuğun cinsel istismarı suçunun son değişiklikler ile Türk Ceza Hukuku kapsamında ele alınarak istismar türleri ve cinsel istismarın açıklanması, cinsel istismarın benzer suçlarla ilişkisinin ve risk faktörlerinin belirtilmesi, mağdur çocuğun soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ki özel durumlarının ele alınması ve istismara maruz kalan çocukların ikincil mağduriyete uğramalarının önlenmesi ve hukuki korunmalarına ilişkin hususlarının değerlendirilmesidir. Bu kapsamda tartışmaya açık hususlarda Yargıtay kararlarına ve doktrine atıf yapılarak incelemelerde bulunulmuş ve tartışmalı hususlarda düşüncelerimize yer verilmiştir.

Çocukların, hayat boyu devam edebilen travma dolayısıyla gelecek hayallerini kaybettiği gözönüne alınarak önce çocuğun sonra toplumun korunması için istismar mağduru çocukların sorunları dikkate alınarak ilgili kurum ve kuruluşlara gerekli ve uygun tedbirlerin alınmasına ilişkin önerilerde bulunulmuştur. Ceza adalet sisteminin dengeli bir mağdur temeline oturtulması için tez çalışmamız da ele alınan konular mağdur açısından değerlendirilmiştir.

Birinci bölümde; genel olarak kavramsal çerçeve ele alınmıştır. Öncelikle çocuk kavramına değinilmiş ve çocuk istismarı kavramının geçmişten bugüne kadar

yapılmış tanımlarına yer verilmiş daha sonra ise bu tanımlardan oluşan ortak bir tanım yapılmıştır. Çocuk istismarının tarihçesi ile istismar türleri olan fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal detaylı olarak incelenmiş ve TCK'da yer alan cezai boyutlarına değinilmiştir. Ayrıca çocuğun mağduriyetine ilişkin temel kavramlara da yer verilmiştir.

İkinci bölümde; cinsel istismar ve cinsel istismarın Türk Ceza Hukukundaki yeri detaylı olarak açıklanmış ve bu suçun benzer suçlar ile ilişkileri incelenerek cinsel istismarın ölçülmesi ile ilgili bilimsel verilere yer verilmiştir. Devamında, fail ve mağdur profiline ilişkin risk faktörleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde; cinsel istismar suçunun soruşturma ve kovuşturma safhaları ele alınmıştır. Özellikle soruşturma evresinde delillerin toplanması ve mağdur çocuğun adli muayene evresinde geçirdiği aşamalar, suça özgü özel durumlar, çocuğun sahip olduğu haklar ve adli makamlar tarafından dinlenmesi ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise mağdurların suç sonrası sorunları, ikincil mağduriyetleri ve hukuksal korunmaları konusunda yapılması gerekenler irdelenmiştir. Bu kapsamda mağdur çocukların hukuksal korunmaları için mevcut hukuki düzenlemelere ve yapılması gerekenlere yer verilerek çalışmamız sonunda elde ettiğimiz verilere uygun olarak önerilerde bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

I. ÇOCUK İSTİSMARI

A. ÇOCUK VE ÇOCUKLUK KAVRAMI

Çocuk kavramı Türk Dil Kurumu tarafından; “küçük yaştaki erkek veya kız, bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, soy bakımından oğul veya kız, uşak, büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi, belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse” olarak tanımlanmaktadır.¹ İnsanın, çocukluk ve yetişkinlik olmak üzere iki yaşam evresi vardır.

Çocukluk, farklı bilim alanlarına göre kapsadığı yaşam yılları da farklılık gösteren bir kavramdır. Tüm disiplinler çocukluğun başlangıcını doğum anı olarak kabul etmekle birlikte çocukluk süreci ve bitişi konusunda farklı görüşler ihtiva etmektedir. Çocukluk, sürekli değişen ve ilerleyen bir olgunlaşma çağı olarak doğumla başlayan ve yetişkinliğe kadar devam eden gelişim süreci şeklinde tanımlanmaktadır.²

Çocukların farklı yaş dönemlerinde farklı gelişimsel özellikler sergilemelerinden dolayı, çocukluk çağı farklı gelişim dönemlerinden oluşmaktadır.³ Gelişim psikolojisinde çocukluk çağı, genel olarak dört döneme ayrılmaktadır.⁴

- Oral Dönem (Bebeklik Çağı, 0-2 yaş)
- İlk Çocukluk Dönemi (Oyun Çağı, 2-6 yaş)
- Orta Çocukluk Dönemi (Okul Çağı, 6-12 yaş)
- Ergenlik Dönemi (Yetişkinliğe Geçiş Çağı, 12-18 yaş)

Bebeklik dönemi, temel haz bölgesinin ağız olmasından dolayı oral dönem olarak adlandırılır. Bebek, ağız yoluyla emerek, ısırarak çevreyi tanımaya çalışır. Okul

---

¹http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.52cbb4df69dd (ET:21.10.2018)

² Emine AKYÜZ, “Çocuk Hukuku”, Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2012, s.89.

³ Murat AYDIN, “Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu”, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018, s.27.

⁴ Akyüz, s.94.

öncesi dönem olan ilk çocukluk dönemi, çocuğun cinsel kimlik gelişiminin ve cinsel rol davranışlarının açıklık kazandığı dönemdir. Aile, çocuğun cinsel kimliğinin şekillenmesinde en belirleyici sosyal ortamdır.⁵

Erken çocukluk dönemi; birçok kaynakta 0-6 yaşları arası olarak tanımlansa da, bazı kaynaklar bu dönemin 0-8 yaş arasını kapsadığını belirtmektedir. Örneğin, UNICEF'in 2001 Yılı Dünya Çocukları Durumu yayınında erken çocukluk gelişiminin çocukların doğumdan sekiz yaşına kadar olan zaman dilimini ve bu süre içinde çocukların gelişimi için yapılması gereken tüm politika ve programları kapsadığı ifade edilmiştir.⁶

Erken çocukluk dönemi, çocukların hayatının erken dönemlerindeki fiziksel, mental ve sosyal gelişimlerini kapsamakta ve bu gelişimi etkileyebilecek beslenme, sağlık, zihinsel gelişim ve çocukların sosyal iletişimleri için gerekli tüm girişimleri içermektedir.⁷ Ergenlik dönemi hormonal baskılanma ve hızlı bedensel büyüme ile, çocuğun farklı bir görünüm aldığı; ruhsal, sosyal ve cinsel dürtüleri açısından farklılaştığı bir dönemdir. Ergenlik döneminde çocuk bir yandan toplumsal kimliğini oluşturma ve benimseyeceği toplumsal roller, değerler ve ahlaki yönelimler üzerinde bir yandan da cinsel kimliği üzerine yoğunlaşmaktadır.⁸ Çocukluk dönemleri arasında geçiş keskin değildir fakat gelişimsel olarak çocuklar farklı dönemlerde farklı özelliklere sahiptir.⁹

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen ve dünya ülkeleri tarafından en fazla kabul gören sözleşme olan Çocuk Hakları Sözleşmesi¹⁰ (ÇHS)'nin 1. maddesinde; *“Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre, daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz*

---

⁵ Orhan DERMAN/Kasım KARATAŞ (Ed.), “Çocuk İstismarı ve İhmaline Yaklaşım Temel Bilgiler”, Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği Yayınları, Ankara, 2015, s.1-4.

⁶ UNICEF, Dünya Çocuklarının Durumu Raporu, Ankara, 2001

⁷ Münevver BERTAN/Dilek HAZNEDAROĞLU/Pelin KOLN/Kadriye YURDAKÖK/Bahar DOĞAN GÜÇİZ, “Ülkemizde Erken Çocukluk Gelişimine İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlenmesi”, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Cilt:52, 2009, s.2.

⁸ Derman/Karataş (Ed.), s.7-8.

⁹ Aydın, 2018, s.28.

¹⁰ BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme; Türkiye tarafından 14.9.1990 tarihinde imzalanmış, 09.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 22.01.1995 tarihli 22184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

yaşına kadar her insan çocuk sayılır.”¹¹ denilmektedir. Sözleşmede çocukla ilgili her işlemde “çocuğun yüksek yararının” göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çekilmiştir (md. 3/1).

Sözleşmenin amaçları açısından, belirli bir devletin yasaları uyarınca çocukluktan çıkış daha önceki yaşlarda gerçekleşmiş sayılmadığı sürece, çocukluk dönemi 18. yaş günü ile birlikte sona ermektedir.¹²

1990 yılında New York’ta toplanan “Dünya Çocuk Zirvesi”, bütün ülkelere “çocuklara birinci öncelik” ilkesini kılavuz edinmeleri çağrısında bulunmuştur. Zirveye katılan 70 ülke tarafından kabul edilen bildiriye göre çocuk yararının önceliği, çocukların beden, duygu, zihin ve sosyal gelişim bakımından korunmasının, ilk önceliği taşıması anlamına gelir.¹³

Doğal güçsüzlüğü nedeniyle çocuklar aile ve toplum içinde korunması gerekli gruplar içinde önceliğe sahiptirler. Büyüme ve gelişme süreci oldukça hassas ve kırılgan bir özellik taşıdığından, “birinci öncelik ilkesi” gereğince, çocuğun yararları her zaman ve her koşulda öncelikle korunmalıdır. Bu ilke, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin de temel ilkelerindedir.¹⁴

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) “Tanımlar” başlıklı 6. maddesinin (b) bendinde çocuk kavramı, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye uygun olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre ceza kanunlarının uygulanmasında çocuk, henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişidir. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun 3. maddesinde ise çocuk, daha erken yaşta ergin olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlanmıştır.¹⁵

---

¹¹ Bu hüküm, 18 yaşını doldurmamış çocuğun reşit olması durumunda çocukluktan çıkabileceğini benimsemiştir (Aydın, 2018, s.29).

¹² UNICEF, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, 1998, s.1.

¹³ Güneş GENÇ, “Çocuklar İçin Dünya Zirvesi (30 Eylül 1990) 2000 Yılı Hedefleri”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 7 (3), 1991, s.91-93.

¹⁴ Akyüz, s.9-11.

¹⁵ Anayasa’da çocuk tanımı yapılmamış olması, çocuğun yüksek yararı ilkesinin yer almaması ve mevcut kanunlarda da çocukla ilgili tanımların yeknesak olmaması eleştirilmiştir. (Bkz; Feridun YENİSEY, “Mağdur Çocuk Haklarına İlişkin Öneriler”, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları-Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.26.)

B. Çocuk İstismarı Kavramı

Çocuk istismarı bir şiddet eylemi olarak değerlendirilmektedir.¹⁶ Şiddet, insanlık tarihi kadar eski, hayatın her alanında varlığı söz konusu olan ve önü alınamayan, suç teşkil eden bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet, bir kişiye güç veya baskı uygulayarak isteği dışında bir şey yapmak veya yaptırmak; kontrolsüz, aşırı ve ani olarak çevresindeki kişilere veya nesnelere zarar vermek olarak tanımlanmaktadır.¹⁷

İstismar, çocuğun duygusal ve cinsel gelişimini, kişiler arası ilişkilerini, özgüvenini sarsan akut ve kronik travmadır.¹⁸ Travmanın etkileri yaşanan olaya ilişkin tekrarlayan zihinsel canlandırmalar, tekrarlayan davranışlar, korku ve kaygı tepkileri, insanlara, yaşama ve geleceğe ilişkin tutum ve düşüncelerde farklılıkların olması gibi bir sıra içinde görülebilir.¹⁹

0-18 yaş grubundaki çocuğun, kendisine bakmakla yükümlü olan kişi veya kurumlar tarafından, kültürel değerler ve profesyoneller tarafından uygunsuz ya da zarar verici olarak nitelendirilen ve çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişim potansiyelini engelleyen ya da kısıtlayan kaza dışı ve önlenebilir eylem ve eylemsizliklerin tümü çocuk istismarı olarak tanımlanmaktadır.²⁰

Çocuk istismarı fiziksel, duygusal, sosyal, ahlaki, kültürel ve hukuki boyutları olan geniş kapsamlı ve karmaşık; multidisipliner ve interdisipliner yaklaşıma²¹ sahip olarak medikal, hukuksal, psikolojik ve sosyolojik açıdan tanımı farklılık gösterebilen bir kavramdır. Farklı disiplinlerde çalışmakta olan kişilerin kendi çalışma alanlarına ve bakış açılarına yönelik tanımlama yaptıkları görülmektedir. Yine toplumlarda insana ve çocuğa verilen değerler farklılık göstermesi çocuk istismarı tanımını farklılaştırmaktadır.²²

---

¹⁶ Naile Esra SAKA/Halis DOKGÖZ, “Çocuk İstismarı ve İhmaline Adli Tıp Yaklaşımı”, İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi Çocuk Hakları Bülteni, Özel Sayı, 2007, s.11.

¹⁷ Mahmut AŞIRDİZER, “Acil Servislere Başvuran Çocuk ve Kadın İstismarı Olgularına Hekimlerin Yaklaşımı”, Türkiye Klinikleri Journal of Surgical Medical Sciences, 2006, s.39.

¹⁸ Ahmet Hamdi ALPASLAN, “Çocukluk Döneminde Cinsel İstismar”, Kocatepe Tıp Dergisi, 15 (2), 2014, s.194.

¹⁹ Alpaslan, s.198.

²⁰ Resmiye ORAL/Demet CAN/Sandra KAPLAN, “Child Abuse in Turkey: An Experience in Overcoming Denial and A Description of 50 Cases”, Child Abuse and Neglect, 25, 2001, s.279-280.

²¹ Aşirdizer, s.40.

²² Sedat TOPÇU, “ Silinmeyen İzler”, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2009, s.20.

Çocuk istismarı, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, 1985 yılında *“kendilerine duyulan güveni ya da fiziksel güçlerini kullanarak ve çocuğun sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini ve yaşamını olumsuz yönde etkileyen ya da olumsuz sonuçlanabilecek bir yetişkin, toplum veya ülkesi tarafından bilerek veya bilmeyerek yapılan davranışlar”* olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım oldukça geniş olup çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü kötü tutumu ve çocukların tüm mağduriyetlerini içermektedir.²³ Dünya Sağlık Örgütü’nün bu tanımı; çocuğun istismar veya şiddet olarak algılamadığı veya yetişkinlerin istismar olarak kabul etmediği davranışları da içine almakta ve yine bu tanım çerçevesinde, davranışın mutlaka çocuk tarafından algılanması veya yetişkin tarafından bilinçli olarak yapılması koşulu aranmamaktadır.²⁴

Çocukların hayatında onarılamaz sonuçlara yol açan istismar, yıllardır boyutları gitgide genişleyen bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk istismarı, çocukların babaya ait mallar olarak görüldüğü eski tarihlere kadar uzanır.²⁵ Çocuğun savunmasız ve korunmaya muhtaç yapısı, tarih boyunca istismara maruz kalmasına yol açmıştır.²⁶

Çocuk istismarının herkes tarafından kabul edilebilecek bir tanımı bulunmamasının sebeplerinden biri birçok fiil ile gerçekleşebildiği için homojen olmayan bir olgu olmasıdır. Çocuk istismarı; fiziksel, cinsel, ekonomik veya duygusal istismar gibi birbirinden farklı çok sayıda kötü muameleyi içerebilecek yapıdadır.²⁷

Çocuk istismarı; 1974 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde federal kanun haline gelen Child Abuse Prevention and Treatment Act (CAPTA)’da; *“çocuğun bakımını üstlenen bir kişinin gerçekleştirdiği ve ölüm, ciddi fiziksel veya emosyonel zarar, cinsel istismar veya kullanma ya da çocuğa yönelik ciddi zarar oluşturan ve*

---

²³ Ercüment AKSOY/Gürsel ÇETİN/M. Akif İNANICI/Oğuz POLAT/Şevki SÖZEN/Fatih YAVUZ, “Çocuk İstismarı ve İhlali”, Türk Tabipler Birliği Adli Tıp Ders Notları, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>. (ET:14.11.2017); Neylan ZİYALAR, “Çocukların Cinsel İstismardan Korunması Bir Eğitim Modeli Önerisi”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1998, s.7; Oğuz POLAT, “Cinsel istismar, Çocuk ve Şiddet” İstanbul: Der Yayınları, 2001, s.13; Dünya Sağlık Örgütü, Çocuk İstismarını Önleme Toplantısı Raporu.

²⁴ Polat, 2001, s.13; Ziyalar, s.7.

²⁵ Füsün SOKULLU AKINCI, “İstismar Mağduru Çocukların Suç Sonrası Sorunları ve Hukuksal Korunmaları”, MÜHF-HAD, Özel Sayı, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, s.5.

²⁶ Öykü Didem AYDIN, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”, Hukuki Perspektifler Dergisi, S:2, Sonbahar, 2004, s.155.

²⁷ Topçu, 2009, s.24.

önlenemeyen risk oluşturan herhangi bir davranışta bulunma veya bulunmaya teşebbüs etme” şeklinde tanımlanmaktadır.²⁸

Çocuk istismarı kavramı uluslararası literatürde farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir. *Kempe* ve *Helfner* tarafından 1972 yılında, “*ana babaların veya çocuktan sorumlu kişilerin giriştiği veya yerine getirmeyi ihmal ettiği eylemler sonucunda çocukların kaza dışı hasara uğraması*” şeklinde tanımlanmıştır.²⁹

İstismar tanımına kültür boyutu ilk kez 1975 yılında *Parke* ve *Colimer* tarafından katılarak; çocuk istismar ve ihmalini “*ana-babaların ve çocuğa bakmakla yükümlü olanların giriştiği, çocuk yetiştirme ile ilgili kültürel standartlara uygun olmayan, eylem ve eylemsizlikler sonucu çocuğun kaza dışı hasara uğraması*” şeklinde tanımlamışlardır.³⁰

Garbarino ve *Gilliam*; 1980 yılında, çocuk istismarını, ana babaların ya da toplumda çocuğun bakımından ve eğitiminden sorumlu olanların yaptıkları ya da yapmaları gerekmesine rağmen yapmadıkları, çocuk için uygunsuz veya zararlı olduklarına toplum değerleri ve uzman bilgisi ile karar verilen davranışlar biçiminde tanımlamaktadırlar.³¹

Doktrinde çocuk istismarının, farklı açılardan tanımları yapılmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: “*Avery ve First (1989); Çocuk istismarı çocuklara karşı uygulanan her türlü kötü tutumdur. Helfner (1990); Aile bireyleri arasında iletişimin ya da iletişim eksikliğinin çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerine zarar vermesidir. Chadwick (1991); Bir erişkin tarafından gerçekleştirilen, herhangi bir çocuğun zarar görmesine neden olacak bir tutum veya davranış ya da yine çocuğun zarar görmesiyle sonuçlanacak olan ilgi eksikliği istismar ya da ihmal olarak tanımlanabilir. Schmitt ve Krugman (1992); Çocuk istismarı çocukların ya da ergenlik*

---

²⁸ Yakup YILDIZ, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve İkincil Mağduriyet Sorunu”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2012, s.5; http://www.ndaa.org/ncpca_home.html (ET:24.11.2017)

²⁹ Ziyalar, s.5; Aynur ÜNSAL, “Çocuk İstismar ve İhmalinde Önemli Bir Etmen Olarak Aile”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 14 (3), İzmir, 1998, s.303.

³⁰ Ziyalar, s.6.

³¹ Türkan YILMAZ IRMAK, “Çocuk İstismarının ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler”, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2008, s.11-12.

*dönemindeki genç bireylerin anne ve babaları ya da kendilerine bakmakla yükümlü olan bireyler tarafından kötü davranış ve tutumun uygulanmasıdır”.*³²

Çocuk istismarını oluşturan hareketlerin geçen süreçte değişikliğe uğraması ile yapılan tanımlar da farklılaşarak yeni bir biçim kazanmıştır. Çocuk istismarı ve ihmali davranışlarının betimlenmesinde kültür, çocuğun algısı ve davranışların gelişim üzerindeki olası etkileri önemlidir. Farklı kültürlerin çocuğa verdiği değerden ve yaygın olarak kabul gören disiplin yöntemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle çocuk istismarı her kültürde farklı değerlendirilmektedir.³³

C. Çocuk İstismarının Tarihçesi

Çocuk istismarının tarihçesi çok eskilere dayanmaktadır. Çocukluk döneminde görülen cinsel istismarın da neredeyse insanlık tarihi kadar eski olduğu ve tahmin edilenden daha yaygın olduğu düşünülmektedir.³⁴

Eski Roma’da ve Cermen hukukunda, babaların çocukları üzerinde sahip oldukları babalık ve iktidar gücü onlara çocuklarını, malları ile aynı statüde görme hakkı verdiğinden çocuklarını köle olarak satma, terk etme hatta öldürme hakkına sahiptiler. Çocukların babalara ait görülmesinin hem ekonomik hem de duygusal nedenleri bulunmaktadır. İnsan ömrünün kısalığı ve çocukların çoğunun daha bir yaşını doldurmadan ölmesi nedeni ile savunma mekanizmasının sonucu olarak çocuklarla duygusal bağlantı kurulmamaya çalışılmış, kaynakları kıt olan aileler için çocuk, aile bütçesine katkıda bulunmamanın yanında bir de aileye yük olarak görülmüştür.³⁵ Sanayi devrimi ile çocukların istismarı da artarak devam etmiştir. Geleneksel üretim faaliyetlerine katılan çocuklar, sanayi devriminin getirdiği çalışma yaşamındaki rekabet sebebi ile fabrikalarda uzun saatler ağır çalışma koşullarında çalışmışlardır.³⁶

Devam eden yıllarda çocukluk kavramı ortaya çıkmaya başlamış ve çocukların içinde bulunduğu duruma dikkat çekilmeye başlanılmıştır. Toplumda çocukların ve

---

³² Aktaran; Oğuz POLAT, “Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007, s.36-39.

³³ Şeyda KOZCU, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Ege Üniversitesi Yayınları, 6/7, İzmir, 1989, s.63-65 (Aktaran; Yılmaz İrmak, s.1).

³⁴ Ebru KIR, “Çocuklara Yönelik Cinsel Taciz ve İstismara Karşı Önleyici Eğitim Çalışmaları”, İÜHFİM, C:LXXI, S:1, 2013, s.788.

³⁵ Ahmet POLAT, “Viktimoloji (Mağdurbilim)”, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2014, s.138; Sokullu Akıncı, s.5.

³⁶ Polat, 2014, s.138.

gençlerin yetişkinlerden farklı muameleye tabi tutulması fikri ortaya çıkarak çocuklara bedensel cezaların uygulanması konusu tartışılmaya başlanmıştır. 19. yüzyılın sonlarında, çocuk hakları savunucularının çabaları sayesinde, çocuk statüsü ortaya çıkmıştır. Çocukların fuhuş, çocuk ticareti ve çocuk işçiliğine karşı korunması amacıyla önlemler alınmaya başlanmıştır. Günümüzde çocuk istismarı çok daha az kabul görmekte birlikte tümüyle yok olmamıştır. Türkiye’de çocuk hakları konusundaki girişimler, uluslararası çalışmalarla eş zamanlı olarak gerçekleşmiş olsa da aile yaşamının gözlerden uzak olması, şiddetin bir terbiye biçimi olarak algılanması ve anne-baba otoritesinin kutsallığı istismar olarak nitelendirilen pek çok olayın gizli kalmasına yol açmaktadır.³⁷

Yakın zamanlara kadar çocuk istismarını belirlemek kolay olmamıştır. Çocuk istismarı ile ilgili çalışmalar 1960’lı yıllardan itibaren yapılmaya başlanmıştır. Henry Kempe adında bir pediatrist tarafından dövülmüş bir çocuğun incelendiği ve “Dövülmüş Çocuk Sendromu” tanısıyla hazırlanan seri 1962 yılında yayınlanmıştır. Kempe ve arkadaşlarının 1962 yılında “The Battered Child” adıyla yaptıkları yayınlara çocuk istismarı kavramı, ilk kez bilimsel bir yayında kullanılmasından itibaren çocuk istismarı ve ihmali, önemli bir araştırma alanı olmaya başlamıştır.³⁸

Henry Kempe ve araştırma ekibi tarafından; genelde anne, baba ya da evlat edinenler tarafından ciddi olarak fiziksel istismara uğramış çocukları tanımlamak için “Dövülmüş Çocuk Sendromu” ibaresi kullanılmıştır. “Dövülmüş Çocuk Sendromu” kavramı zamanla yerini “Çocuk İstismarı” kavramına bırakmıştır. Henry Kempe tarafından yapılan bu çalışma; çocuk istismarı kavramının da ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Daha sonra ise Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere tüm dünya ülkelerinde çocuk istismarı üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. “Dövülmüş çocuk sendromu” bir tıbbi teşhis kategorisi olarak kabul edilmiştir. Burada tedavi edilecek hem bir çocuk, hem de bir istismarcı bulunmaktadır.³⁹

Çocuk istismarı kavramı, 1970’li yıllardan itibaren Avrupa’nın birçok yerinde konuşulan ve üzerine çalışma yapılan bir konu haline gelmiştir. Ülkemizde ise çocuk

---

³⁷ Sokullu Akıncı, s.8; Polat, 2014, s.138.

³⁸ Yılmaz Irmak, s.11.

³⁹ William DOERNER/Steven LAB, “Victimology”, Routledge Publish, 7TH Edition, 2014, s.139 (Aktaran; Sokullu Akıncı, s.6-7).

istismarı ve ihmali konusundaki çalışmalar 1980'lerde başlamış⁴⁰ olmasına rağmen yapılan çalışmalar çok sınırlıdır. Çocuk istismarı ile ilgili ilk çalışmalar genel olarak fiziksel istismar, ardından cinsel istismar daha sonra da duygusal istismar ve ihmali ile ilgili olmuştur.⁴¹

20 Kasım 1989 yılında BM tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile çocukların istismarı kavramı ayrı bir önem ve hassasiyet kazanmıştır. 193 ülke tarafından imzalanan Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Türkiye tarafından 09.12.1994 tarihinde imzalanmış ve 27.01.1995 tarihinde onaylanmıştır.⁴²

ÇHS'nin 19. maddesine göre çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu olanlar, bu haklarını çocuklara zarar verecek şekilde kullanamazlar. Bu sözleşmeye taraf olan devletler çocuğu anne, babanın ya da çocuğun bakımından sorumlu başka kişilerin her türlü kötü muamelesinden korumak, çocuğun istismarını önlemek ve bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini amaçlayan sosyal programlar hazırlamakla yükümlüdür.

II. ÇOCUK İSTİSMARI TÜRLERİ

Çocuk istismarı çeşitli şekillerde görülmektedir. Doktrinde genel olarak kabul edildiği üzere çocuk istismarı fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmali olmak üzere dört kategoride incelenmektedir.⁴³

Çocuk istismarı ve çocuk ihmali, birbirinden farklı sonuçları olan iki farklı kavramdır. İstismar, akıl ve beden sağlığına isteyerek zarar vermeyi amaçlayan fiillerdir. Buna cinsel istismar, pornografî, çocuk fuhşu da dahildir. İhmali ise çocuğun gıda, giyim, barınma ve tedavi gibi yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır. İhmali ve istismarı birbirinden ayıran en temel nokta istismarın aktif, ihmalin ise pasif bir olgu olmasıdır.⁴⁴

---

⁴⁰ Yılmaz Irmak, s.1-2.

⁴¹ Yılmaz Irmak, s.12.

⁴² 27.01.1995 Tarih ve 22184 Sayılı Resmi Gazete

⁴³ Sokullu Akıncı; çocuk istismarının, bedensel, cinsel, duygusal, kimyasal suiistimal veya beslenme açısından, tıbbi bakımdan ya da genel olarak ihmali ugratma şekillerinden biri ile gerçekleşebileceğini belirtmektedir. (Sokullu Akıncı, s.4)

⁴⁴ Neriman ARAL/Figen GÜRİSOY, "Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmali ve İstismarı", Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi, Sayı:151, Temmuz-Eylül, 2001, s.2.

A. Fiziksel İstismar

Çocuk istismarları arasında en sık rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipi fiziksel istismardır. Fiziksel istismar, bir çocuğun anne, baba ya da bakımından sorumlu kişiler tarafından sağlığına zarar verecek biçimde fiziksel hasara uğraması, zarar görmesi ya da yaralanması durumudur.⁴⁵ Bu davranışların bilinçdışı yapılması da istismar olarak kabul edilir.

Fiziksel istismar en çok ebeveynler tarafından uygulanmakta olup amaç çocuğa ceza vermektir. Ancak ceza vermek amacıyla yapılan bu fiziksel davranışlar, istismarı beraberinde getirmektedir. Çocuğun kaza dışı yaralanması, gelişme ve işlevselliğinde zarara yol açabilecek şekilde çocuğa uygulanan her türlü şiddet fiziksel istismardır.⁴⁶ Çocuğun aile tarafından yeterince gözetilmemesi sonucu gelişen kazalar da fiziksel istismar olarak değerlendirilmelidir.

Fiziksel istismar itaati sağlama, cezalandırma ya da öfke boşaltma amacıyla elle veya aletle vurularak, sarsılarak, yakılarak ya da ısırılarak çocuğun vücudunun herhangi bir yerinde iz bırakacak şekilde ya da iz bırakmasa da şiddet uygulayarak çocuğa bir zarar verme eylemidir.⁴⁷ Topçu ise fiziksel istismarı; *“Çocuğun ailesinin ve çocuktan sorumlu kimselerin çocuğu örselemeleri ve çocukta görülebilir hasara yol açan saldırıda bulunmaları”* şeklinde tanımlamıştır.⁴⁸

Çocuklarda fiziksel ve zihinsel gelişim geriliği olması, erkek çocuk olma, fiziksel cezalandırmanın bir terbiye yöntemi olarak kabul edilmesi, anne-babanın eğitim düzeyinin ve sosyoekonomik seviyesinin düşüklüğü, anne-babanın yaşının küçük olması veya kişilik bozukluğu olması, işsizlik, boşanma, aile bireylerinde alkol-uyuşturucu kullanımı, aile içi şiddetin varlığı, ailenin kalabalık olması fiziksel istismarın risk faktörleri olarak sayılmaktadır.⁴⁹

---

⁴⁵ Yaşar TIRAŞÇI/Süleyman GÖREN, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Dicle Tıp Dergisi, Cilt:34, Sayı:1, 2007, s.70; Selen ACEHAN vd., “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi”, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22 (4), Adana, 2013, s.595.

⁴⁶ Oğuz POLAT, “Fiziksel ve Cinsel İstismar”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 69, Sayı:1-2-3, 1995, s.78; Akyüz, “Çocuk Hukuku”, s.506.

⁴⁷ Tıraşçı/Gören, s.70.

⁴⁸ Topçu, 2009, s.31-32.

⁴⁹ Erhan DEVECİ/Yasemin AÇIK, “Çocuk İstismarı Nedenlerinin İncelenmesi”, Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 12(4), 396-405; Aşıröz, s.41.

Dayak, fiziksel istismarın en sık görülen şekli olmakla birlikte, basit bir tokattan ölümlle sonuçlanabilecek ağır bir yaralanmaya kadar geniş bir aralıkta ele alınır. Çocuğu bedensel yöntemlerle aşırı ölçülerde cezalandırma, bağlama ya da küçük bir mekanda kilitleyerek özgürlüğünden alıkoyma gibi durumlar da bu kapsamdadır.⁵⁰ Fiziksel istismar sonucunda çocuğun sağlığını olumsuz etkileyen ve vücutta iz bırakan kırık, yanık, çürük, kesik gibi lezyonlar ve yaralanmalar, boy kısalığı ve kilo azlığına yol açabilir.⁵¹ Çocuğa gerçekleştirilen fiziksel istismar davranışları, çocuğu hem beden hem de ruhen mağdur etmekte olup bu durum duygusal istismarı da beraberinde getirmektedir.

Doktrinde fiziksel istismar, istismarı uygulayan kişilere ve uygulanma şekline göre ayrı ayrı incelenmektedir.⁵² Aile bireyleri tarafından çocukların kaza dışı yaralanmaları şeklindeki istismar, ebeveyn istismarı (parental abuse) olarak adlandırılmaktadır. Okul, kreş, bakım evi ve kamp gibi kurumlarda çocukların bakımı için görevlendirilen öğretmenler ve yöneticiler gibi çalışanlar tarafından yapılan istismar ise kurumsal istismar (institutional abuse) olarak adlandırılmaktadır.⁵³

Uygulanma şekline göre fiziksel istismar ise; kemer, sopa, sigara, hortum, acı biber, iğne vs. gibi eşyalarla veya ateşli- kesici-delici bir alet kullanılarak veya ısırma, tokat, çimdikleme, susuz bırakma, yıkanıp temizlenmesine izin vermeme, yumruk atma gibi herhangi bir alet kullanılmaksızın gerçekleştirilmesidir.⁵⁴

Anayasanın 27. maddesinde herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtildiğinden fiziksel istismarın en küçük yaralanmadan ölüme kadar ulaşan her aşaması suç olarak kabul edilmelidir. Kaldı ki fiziksel istismar olgularının ölümlle sonuçlanması özellikle küçük yaşlarda sık gözlenmektedir.⁵⁵

Fiziksel istismar, çocuklara kasten acı verecek davranışlar olmasından dolayı, meydana gelen duruma göre failin TCK md. 86 (Kasten Yaralama) veya md. 96 (Eziyet) hükümleri uyarınca cezalandırılması gerekmektedir. Fiilin çocuğa karşı

---

⁵⁰ Aşirdizer, s.40-41.

⁵¹ Polat, 2007, s.59.

⁵² Polat, 2007, s.58-60.

⁵³ Polat, 2007, s.59.

⁵⁴ Polat, 2007, s.60.

⁵⁵ İnsan Hakları Derneği, "Çocuk İhmal ve İstismarını Önleme-Öğretmenler ve Aileler İçin Eğitim Kitabı", Berkay Ofset, Ankara, 2008, s.63-69

işlenmesi bu suçların nitelikli hâlini oluşturacağı için, verilecek ceza buna göre belirlenmelidir. Ancak fiziksel istismara neden olacak davranış kasten yaralama ve eziyet suçunu oluşturacak boyutta değilse fail, md. 232 (Kötü Muamele) hükümleri uyarınca cezalandırılacaktır.

TCK'da düzenlenen suçlardan hangisinin meydana geleceği, fiziksel istismarı oluşturacak hareketin basit tıbbi müdahale ile giderilip giderilememesine veya süreklilik arz edip etmemesine göre değişiklik gösterecektir. Çocuğun fiziksel istismara uğramasına neden olan aile bireylerinin veya kurum çalışanlarının davranışlarının ele alınarak cezai boyut değerlendirilmesi yapılmalıdır.⁵⁶

TCK md. 232 uyarınca; çocuğun aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden kötü muamele görmesi durumunda fail md. 232/1, disiplin yetkisinin kötüye kullanılması suretiyle gerçekleştirilen kötü muamelede fail md. 232/2 hükümlerince cezalandırılacaktır. Kötü muamele kavramı maddede açıklanmamış ancak gerekçesinde, merhamet, acıma ve şefkatle bağdaşmayacak nitelikteki davranışlar şeklinde açıklanmıştır. Ayrıca kötü muamele, basit tıbbi müdahale ile giderilemeyecek ölçüde ise failin kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılması gerekmektedir.⁵⁷

Kötü muamele kavramı ile ilk akla gelen fiziksel şiddettir. Ancak TCK'da düzenlenen kötü muamele; fiziksel şiddet, duygusal şiddet, sözel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet şeklinde ortaya çıkabilir.⁵⁸ Dilendirme, hırsızlık gibi suçları işletme, sokakta illegal mallar yahut sadece mendil sattırma ve hatta fuhuşta kullanma gibi durumların tamamı istismar kapsamında çocuğa uygulanan kötü muameledir. Kötü muamele suçu; aç susuz bırakma, uyku uyutmama, zor koşullarda çalıştırma gibi icrai bir hareketle işlenebileceği gibi ihmali bir hareketle de işlenebilir.⁵⁹

---

⁵⁶ Nazmi KÜÇÜKOSMANOĞLU, “Çocuğun Cinsel İstismarı Suçunun Türk Ceza Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2014, s.7-8.

⁵⁷ Küçükosmanoğlu, s.8.

⁵⁸ Ayşe NUHOĞLU, “Aile Düzenine Karşı Suçlar”, Beta Basım, İstanbul, 2009, s.108.

⁵⁹ Nuhoğlu, 2009, s.107.

B. Cinsel İstismar

TCK'da açıkça ve ayrıntılı bir şekilde suç olarak düzenlenen cinsel istismar, çalışmanın ikinci bölümünde, “Çocuğun Cinsel İstismarının Türk Hukuku'ndaki Yeri” ana başlığı altında detaylı olarak incelenecektir.

C. Duygusal İstismar

Duygusal istismar da fiziksel istismar gibi çocuklara en sık uygulanan ve fiziksel istismar gibi ciddiye alınması gereken istismar türlerinden biridir. Doktrinde duygusal istismar kavramı yerine psikolojik istismar, duygusal kötü muamele, zihinsel istismar, sözel istismar gibi kavramlara da yer verilmiştir.⁶⁰ Duygusal istismarın fark edilmesi ve sınırlarının çizilmesi kolay olmadığından görülme oranı da tam olarak bilinmemektedir.⁶¹

Duygusal istismar; ebeveyn ya da çocuğun bakımını üstlenen kişinin çocuğa hiçbir sevgi, destek ve rehberlik belirtisi göstermeksizin çocuğu sürekli eleştirmesi, sevgi göstermemesi, tehdit etmesi, küçümsemesi, üzerinde aşın baskı ve otorite kurması, kardeşlerinden farklı davranılması, hor görmesi veya reddetmesidir.⁶² Çocuktan yeteneklerinin üzerinde başarılar beklenmesi, bunların gerçekleşmemesi durumunda saldırganca tutum ve davranışlara maruz bırakılması da duygusal istismar olarak kabul edilmektedir.⁶³

Duygusal istismarı gerçekleştiren ebeveynlerin genellikle kendileri de çocukluğunda istismara uğramış kişilerdir. Kendi çocuklarına gerçekleştirdikleri davranışlar suçluluk ve yetersizlik duygularına yol açtığı gibi aynı eylemlerin tekrarına da neden olmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarını duygusal hasarlardan korumak, ahlaki değerlerini oluşturmada onlara destek olmak görevlerinin de bulunduğu belirtilmektedir.⁶⁴

Duygusal istismar kavramı uluslararası doktrinde farklı şekillerde tanımlanmıştır: Garbarino 1978 yılında yaptığı tanımda duygusal istismarı; “*çocukların*

---

⁶⁰ Topçu, 2009, s.34.

⁶¹ İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.12.

⁶² İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.12.

⁶³ Aşıröz, s.42.

⁶⁴ Polat, 2001, s.13-42.

benlik saygısı ve kişiler arasında ilişki kurma becerilerinin gelişimini kabul etmeyen ya da cezalandıran tutumları içeren davranışlar” olarak açıklamıştır.⁶⁵ Seeley ve Guttaman isimli araştırmacılar tarafından ise duygusal istismar şu şekilde tanımlanmıştır; “Aile, bakıcı ya da bakımından sorumlu kişiler tarafından yapılan veya yapılması ihmal edilen, toplumsal değerler ya da uzmanlar tarafından uygunsuz, zarar verici olarak değerlendirilen eylem ya da eylemsizliklerdir.”⁶⁶

Duygusal istismarla ilgili olarak yapılan çalışmalarda ortak tanım olarak “*Duygusal istismar; çocuk ve gençlerin psikolojik olarak kötüye kullanılması, yapılan veya yapılması gerekli olan ancak ihmal edilen toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik açıdan zarar verici oldukları saptanan davranışlar*” şeklinde tanımlanmıştır.⁶⁷

Duygusal istismarın tespiti zor olmakla birlikte genel olarak çocuğa bağırma, reddetme, aşağılama, küfretme, yalnız bırakma, yanılma, korkutma, yıldırma, tehdit etme, duygusal bakımdan ihtiyaçlarını karşılamama, yaşın üzerinde sorumluluklar bekleme, değer vermeme, önemsememe, küçük düşürme, alaylı konuşma, lakap takma, aşırı baskı ve otorite kurma, bağımlı kılma ve aşırı koruma sıklıkla görülen duygusal istismar türleridir.⁶⁸ Yetişkinin, çocuğun değerli olduğu düşüncesini ve gereksinimleri olabileceğini kabul etmeyen anlayışı, çocuğu normal sosyal deneyim ve etkileşimden uzak tutan, arkadaş çevresinin oluşmasını engelleyen ve çocuğu dünyada tek ve yalnız olmasına yönlendiren tecrit edici yaklaşımı duygusal istismara yol açmaktadır.⁶⁹

Duygusal istismarın varlığı halinde çocukta herhangi bir fiziki işaretin olmaması, giyinme veya beslenmesinde eksiklik gözlenmemesi gibi sebeplerle yahut bunun normal olduğunu düşünen çocuğun duygusal istismara uğradığına dair herhangi bir açıklama yapmaması sebebi ile tespit edilmesi çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Duygusal olarak istismar edilen çocuklarda zihinsel gelişim düzeylerinin ve yaratıcılığın önemli oranda azalacağı belirtilmektedir.⁷⁰

---

⁶⁵ Polat, 2007, s.229.

⁶⁶ Polat, 2007, s.229.

⁶⁷ Polat, 2007, s.230.

⁶⁸ Tıraşçı/Gören, s.72.

⁶⁹ Sermet KOÇ/Muhammet CAN (Ed.), “Birinci Basamakta Adli Tıp”, Golden Print Basım, 2. Baskı, İstanbul, 2011, s.187.

⁷⁰ İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.13.

Duygusal istismar fiziksel ya da cinsel istismar ile birlikte görülebileceği gibi fiziksel ve cinsel istismarın hasarı ortadan kalktığına da devam edebilir. Duygusal istismar, fiziksel ve cinsel istismarın olmadığı durumlarda da görülebilse de, fiziksel ve cinsel istismara maruz kalmış çocukların %90'ında duygusal istismar da tespit edilmiştir. Bu durumlarda fiziksel belirtiler iyileştikten çok sonra dahi duygusal istismar, uzun dönem etkilerini sürdürür.⁷¹

Her ne kadar duygusal istismar kavramı TCK'da yer almıyor ise de duygusal istismara neden olan davranışlar ele alınarak suçun cezai boyutu değerlendirilmelidir. Fiziksel istismar konusunda da değinildiği üzere duygusal istismara neden olan davranışın TCK md. 232 uyarınca kötü muamele kapsamında değerlendirilebilmesi için mağdurda duygusal bozukluğa neden olacak, rahatsızlık verecek davranışlar olmalıdır. Bu davranışlara örnek olarak tehdit, hakaret, korkutma verilebilir. Kötü muamele suçuna neden olan davranışlar aynı zamanda tehdit (TCK md. 106) ve hakaret (TCK md. 125) suçlarını da kapsamaması muhtemel olduğundan bu suçlar ile kötü muamele suçu arasında fikri içtima söz konusu olacaktır. Ayrıca kötü muamele sürekli ve sistematik bir şekilde de devam ediyor ise eziyet suçu da oluşacağından fikri içtima kuralları gereğince fail eziyet suçundan dolayı cezalandırılacaktır.⁷²

TCK md. 233/3 ile “Velâyet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadî sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddî ve manevî özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlâk, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” şeklinde düzenleme ile onur kırıcı tavır ve hareketler kavramına açıkça yer verilerek sadece ebeveynlerle sınırlı olmak üzere duygusal istismarla bağlantılı düzenleme yapılmıştır.

D. İhmal

İhmal, aile, ilgili kurumlar ya da devlet gibi çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin, hangi nedenle olursa olsun bu yükümlülüğünü yerine getirmeyerek çocukların beslenme, giyim, tıbbi, sosyal ve duygusal gereksinimler ya da yaşam koşulları için

---

⁷¹ Aşıröz, s.42.

⁷² Nuhoğlu, 2009, s.117.

gerekli ilgiyi göstermeme gibi, çocuğu fiziksel ya da duygusal yönden ihmal etmesi şeklinde tanımlanmaktadır.⁷³ Fiziksel istismara göre daha yaygın görülen ihmal, ölüm veya ciddi bir yaralanma ile sonuçlanmadığı sürece göz ardı edilmektedir. Yapılan araştırmalarda dünyada çocuk nüfusunun %1-2'sinin ihmal edildiği; tüm istismarların yaklaşık %48-63'nün ihmal ile birlikte olduğu düşünülmektedir.⁷⁴

İhmal, bir hastalık kadar önemlidir ve nedeninin bulunup tedavi edilmesi gerekir. İhmale uğrayan çocukların hem bedensel hem zihinsel hem de duygusal yönden geri kaldığı, ihmalin derecesi ile uyumlu olarak beyin büyüklüğünün azaldığı yapılan çalışmalarda görülmektedir.⁷⁵

İhmal ve istismarı ayıran en temel nokta ihmalin pasif, istismarın ise aktif bir davranış şekli olmasıdır. Bu sebeple ihmal kavramı pasif çocuk istismarı şeklinde tanımlanmaktadır.⁷⁶ İhmal kavramı fiziksel ihmal ve duygusal ihmal olmak üzere iki alt gruba ayrılmaktadır.⁷⁷

1. Fiziksel İhmal

Aile veya çocuğa bakmakla yükümlü olanlar tarafından çocuğun yiyecek, giyecek, korunma veya bakım gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, çocuğun tıbbi bakımının yapılmaması ya da geciktirilmesi, uzun süre yalnız başına bırakılması fiziksel ihmaldir. Bunun sonucunda ölüm meydana geliyor ise bu ihmale ölümcül ihmal de denilmektedir.⁷⁸

TCK md. 83 ve md. 88 uyarınca, kasten öldürmenin ve kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi durumunda, fiziksel ihmal, ceza hukuku hükümlerine göre cezalandırılmaktadır. Yine TCK md. 233/1 ile aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişinin şikayet üzerine

---

⁷³ Aral/Gürsoy, s.2; Tıraşçı/Gören, s.72; Polat, 2014, s.139.

⁷⁴ İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.15; Koç/Can (Ed.), s.187.

⁷⁵ Derman/Karataş (Ed.), s.40.

⁷⁶ Tıraşçı/Gören, s.72.

⁷⁷ Fiziksel ve duygusal ihmal dışında; çocuğun uygun olan yaşta gitmesi gerekli okullara gönderilmemesi, okula uzun süre sebepsiz devam ettirilmemesi veya uygun olmayan nedenlerle eğitimine son verilmesi, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için buna uygun önlemlerin ve çabanın gösterilmemesi de **eğitimsel ihmal** olarak gruplandırılmaktadır. (Aşirdizer, s.42.) Yıldız ise çocukların cinsel sömürüye karşı yeterince korunmamasının **cinsel ihmal** olduğunu belirtmektedir. (Yıldız, s.10.) Bir kısım yazarlar ise bu ayırımı **tıbbi ihmali** de eklemektedir. (Koç/Can (Ed.), s.187.)

⁷⁸ Topçu, 2009, s.122.

cezalandırılacağı düzenlenerek fiziksel ihmalle sınırlı olarak cezai yaptırım öngörülmüştür.

2. Duygusal İhmal

Aile veya çocuğa bakmakla yükümlü olanlar tarafından çocuğun ilgi, güvenlik ve duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması, eşlerden birinin çocuğu kötüye kullanmasına diğerinin göz yumması, çocuğun alkol veya başka maddeleri kullanmasına ya da şiddetle karşı karşıya kalmasına izin verilmesidir. Çocuğun ailesi veya bakmakla yükümlü kişiler tarafından terk edilmesi de duygusal istismar kapsamında değerlendirilmektedir.⁷⁹

Terk, TCK md. 97’de düzenlenmiş ve cezai yaptırım öngörülmüştür. Terk, ülkemizde ve dünyada en çok görülen ihmal biçimidir. Genel olarak terk, çocuğun cami kapısına, hastaneye bırakılması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu durumda çocuk bir an evvel bulunabilir ve bedensel zarara uğramadan çocuğu bulanlar tarafından müdahale edilebilir. Ancak çocuğun bulunmayacağı bir yerde terk edilmesi ayrıca bedensel zarara sebep olursa diğer suç tiplerinin oluşması söz konusu olabilir.⁸⁰

Ayrıca yaşı nedeniyle kendisini idare edemeyecek durumda olan kimse için yardım veya bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında TCK md. 98’de cezai yaptırım öngörülmüştür. TCK’da terk, yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi ya da aile hukukundan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi şeklinde çocuk ihmalinin en belirgin halleri olarak cezai yaptırıma bağlanmıştır.⁸¹

III. ÇOCUĞUN MAĞDURİYETİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Ceza muhakemesi hukukunda yer alan mağdur, suçtan zarar gören ve suç tanığı olma kurumları, kanunda tanımlanmamış olmakla birlikte suç mağduru çocuk, Çocuk Koruma Kanunu’nun 3. maddesinde, korunmaya ihtiyacı olan çocuk başlığı altında tanımlanmıştır.

---

⁷⁹ Topçu, 2009, s.123-124.

⁸⁰ Topçu, 2009, s.124.

⁸¹ Mehmet Emin ARTUK/Ahmet GÖKCEN/Caner YENİDÜNYA, “Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s.266-272.

A. Mağdur Çocuk Kavramı

Her suçun aktif ve pasif süjesi olmak üzere iki tarafı bulunmaktadır. Aktif süje fail, pasif süje ise mağdurdur. Ceza hukuku ancak insan davranışlarına anlam yükler ve sadece insan davranışlarını cezalandırır. Suçun pasif süjesi yani mağduru, aleyhine suç işlenen ve suçu meydana getiren fiilden doğrudan doğruya zarar gören kişi ya da kişilerdir.⁸² Benzer şekilde Yenisey ve Nuhoğlu da mağduru, işlendiği iddia edilen fiil ile hukuki bir menfaati, hukuken korunan bir yararı veya bir hakkı ihlal edilmiş olan kişi olarak tanımlamışlardır.⁸³

Ceza Hukuku açısından mağdur, suçun maddi unsurunun etkilediği kişi olması sebebi ile özel ve dar bir anlamı vardır. Suç olarak tanımlanan ve cezai yaptırıma tabi tutulan her eylemin, korunan bir hukuki değere zarar verdiği veya zarar tehlikesi oluşturduğu kabul edildiğinden her suçun bir ya da birkaç tane, hayatta ve gerçek kişi olan mağduru vardır.⁸⁴

Mağdur kelimesi Arapça “gadr-ğadr” kelimesinden türetilmiş olup “gadre, zulme, merhametsizliğe haksızlığa uğramış kişi” anlamındadır.⁸⁵ Mağdur kavramı İngilizcede kurban kavramıyla eş anlamlı olan “victim” şeklinde kullanılmakla birlikte, kurban, eski medeniyetlerde ilahları veya doğüstü bir gücü yatıştırmak ve bağlılığı göstermek için düzenlenen dini bir seremoni esnasında öldürülen ve kanı akıtılan kişiyi ifade etmektedir. Viktimolojinin kurucularından biri olan Benjamin Mendelsohn mağdur kavramını; “fiziki, psikolojik, politik, ekonomik ve sosyal, aynı zamanda doğal nedenlere (felaketlere) bağlı olarak zarara uğrayan birey” şeklinde kapsamlı olarak tanımlamıştır.⁸⁶

---

⁸² Elif YORGANCIOĞLU, “Bir Mağduriyet Türü: Çocuğun Suça Tanıklığı”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2013, s.12; Hamide ZAFER, “Suçtan Zarar Gören Küçüklerin Türk Ceza Muhakemesinde Hakları”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, 2003, s.127.

⁸³ Feridun YENİSEY/Ayşe NUHOĞLU, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, 6. Basım, İstanbul, 2018, s.162.

⁸⁴ Yener ÜNVER/Hakan HAKERİ, “Ceza Muhakemesi Hukuku 1”, Adalet Yayınevi, 6. Baskı, 2013, s.402.

⁸⁵ Esra ALAN AKCAN, “Ceza Muhakemesinde Mağdurun Hakları”, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2013, s.2; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Mağdur Hakları İnceleme Raporu, Ankara, 2014, s.2 (TBMM Mağdur Hakları Raporu 2014).

⁸⁶ Polat, 2014, s.7-8.

Mağdur çocuk tıp terminolojisinde, sağlığı ve gelişimine zarar veren davranışlara uğramış, istismar edilmiş/örselenmiş çocuk olarak tanımlanmaktadır. Hukuk terminolojine göre ise “kendisine karşı suç işlenmiş olan çocuk” olarak tanımlanmıştır.⁸⁷

ÇKK 3. madde de suç mağduru çocuk, korunma ihtiyacı olan çocuk kavramı ile ifade edilmiştir. Buna göre korunma ihtiyacı olan çocuk; “*Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu*” ifade etmektedir. ÇKK, bu düzenleme ile ÇHS md. 19⁸⁸ ile taraf devletlere getirilen yükümlülüğü sağlamaya yönelik bir tanımlama yapmıştır. Mağdur çocukların korunmasına ilişkin olarak ilk defa 23.05.1949 Tarih ve 5387 Sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun⁸⁹ çıkarılmış; ancak bu Kanun 24.05.1983 Tarih ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu⁹⁰ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Korunmaya muhtaç çocuk, bu kanunlarda da yukarıda ki tanıma benzer şekilde ifade edilmiştir.⁹¹

B. Suçtan Zarar Gören Çocuk Kavramı

Yukarıda bahsedildiği gibi, mağdur suçtan herhangi bir şekilde zarar gören kişi değildir. Bir kimsenin mağdur olarak adlandırılabilmesi için, suçtan zarar gören varlık ya da menfaatin sahibi olması ve söz konusu varlık ya da menfaatin suç teşkil eden fiille doğrudan doğruya zarar görmesi gerekmektedir. Suçtan zarar gören ise, suçun işlenmesi

---

⁸⁷ Ceren ŞARMAN, “Türk Ceza Kanunu’nda Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2012, s.47.

⁸⁸ Md. 19: Bu Sözleşme’ye Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.

Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

⁸⁹ 27.05.1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁹⁰ 27.05.1983 tarih ve 18059 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu kanunun adı “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu” iken, 03.06.2011 tarih ve 633 sayılı KHK ile Sosyal Hizmetler Kanunu olarak değiştirilmiştir.

⁹¹ Akyüz, s.438.

sebebiyle hukuken korunan menfaatleri ve hakları, doğrudan veya dolaylı olarak ihlal edilen kişiyi ifade eden ve mağduru da içerisine alan daha geniş bir kavramdır.⁹²

Öztürk vd. suçtan zarar gören ile mağdur arasındaki ilişkiyi şu şekilde belirtmektedir: *“Suçtan doğrudan zarar gören, başka bir deyişle suçun maddi unsuruna muhatap olan ve bu nedenle suç ile korunan hukuksal yararı zedelenen kişi, suçtan zarar gören kişidir; ve bu durum dar anlamda suçtan zarar görmeyi ifade eder; buna mağdur da denebilir. Buna karşılık, bir kimsenin haklı bir çıkarı, işlendiği iddia edilen suç ile öyle zedelenmiştir ki, bu zedeleniş onun, fiilin kovuşturulması yolundaki isteğın haklı görülecek bir ‘misliyle karşılık verme ihtiyacı’ olarak kabul edilmesini gerektirir, diyebiliyorsak; hakkı bu şekilde zedelenmiş bulunan kişi, geniş anlamda suçtan zarar gören kişidir.”*⁹³

Mağdur, fiilden ilk etkilenen; suçtan zarar gören ise fiil nedeniyle hakkı zedelenen ve hak ileri sürebilecek olan kimsedir. Suçtan zarar gören her zaman, suçun işlenmesi sebebiyle mağdur değildir. Ancak birçok suçta, suçtan zarar gören kişi ile mağdur aynı olmaktadır. Bu durumda, suçtan doğrudan doğruya zarar görme söz konusu olmaktadır.⁹⁴ Suçtan zarar gören çocuğın davaya katılma (müdahillik) hakkı vardır. Ancak soruşturma aşamasında katılma olmaz. Çocukların suça tanık olduğı olayların birçoğunda suçtan zarar görmesi nedeniyle davaya katılmaları söz konusu olabilmektedir.

C. Suça Tanık Olan Çocuk Kavramı

Suçta tanık olan çocuklar, şiddete ya da bir suça tanık olmaktan dolayı olumsuz etkilenen ve korunma ihtiyacı olan çocuktur. Tanık çocuklar iki alt gruba ayrılır:⁹⁵

- Bir suçun mağduru veya şüphelisi/sanığı olan çocuklar, (Zira suçun mağduru veya şüphelisi/sanığı, esasen olayın tanığı durumundadır.)

---

⁹² Aslı AYDIN, “Ceza Hukukunda Mağdur Kavramı ve Viktimoloji”, s.3 www.umut.org.tr/PDFler/AsliAYDIN (ET:04.06.2018); Yorgancıoğlu, s.20-21; Tuğçe ÖZEN, “Türk Ceza Yargılamasında Mağdur Çocuk”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2018, s.23.

⁹³ Bahri ÖZTÜRK (Editör), “Ceza Muhakemesi Hukuku”, 10. Baskı, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2016, s.183-184.

⁹⁴ Ünver/ Hakeri, s.403; Özen, s.23.

⁹⁵ Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı-Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2014, s.145.

- Bir suça ilişkin olarak beş duyusundan en az birisi ile haberdar olan çocuklar.

Suçta tanık olan çocuklara yönelik koruyucu önlemlerin yetersiz olması nedeniyle bu çocuklar adli süreç içerisinde zarar görmektedir. Suçun çocuk tanıklarına ilişkin adli süreç içerisindeki özensiz tutum ve davranışlar, çocuğun hakları ve sorumlulukları hakkında bilgilendirilmemesi, tanıklığın getireceği yoğun stres, baskı ve suç travmasını yeniden yaşama kaygısıyla başa çıkmakla ilgili gerekli desteğin verilmemesi, çocuğa zarar vermektedir. Ayrıca çocuğun, suç tanığı olarak karşımıza çıkmasıyla, suçla ilişkili bir ortamda bulunması arasında bağlantı vardır.⁹⁶

Suçta tanık olan çocukların, suçtan zarar gören olarak nitelenebileceği durumlarda kamu davasına katılıp ceza yargılamasında aktif rol alabilmesi mümkündür.⁹⁷

Ceza muhakemesi içerisinde çocuk tanıkların konumu, yetişkinlerden farklılaşabilmektedir. Çocuklar savunmasız, hassas tanıklar grubu içerisinde yer almaktadır. Çocuk tanık, açık duruşmada ifade vermenin ve sanıkla yüzleşmenin kendisinde daha fazla travmaya sebep olabileceği kişilerdendir.⁹⁸

D. İkincil Mağduriyet Kavramı

Adalet sisteminde yapılması gerekenlerin zamanında ve etkili biçimde yapılmaması, mağdur çocuğun ihtiyaçlarının dikkate alınmaması ikincil mağduriyetine neden olmaktadır.

Hukuk sistemleri bazı durumlarda mağdura gerekli önemi ve önceliği vermeyerek zararının daha da artmasına yol açmakta ve mağduru bir kez daha zarara uğrayan taraf haline getirmektedirler. Bu durum, ikincil mağduriyet olarak adlandırılmaktadır.⁹⁹ Ceza hukukunun kendisinden beklenen görevleri yerine getirebilmesi, mağdur küçüklerin failleri ihbar etme ve yargılama sırasında tanıklık yapma konularında ikna edilmelerine bağlıdır. Bunun için de adalete güvenen ve ceza

---

⁹⁶ Yorgancıoğlu, s.20.

⁹⁷ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.146-147.

⁹⁸ Yorgancıoğlu, s.32-33.

⁹⁹ Füsün SOKULLU AKINCI/Selman DURSUN, “Viktimoloji”, Beta Basım Yayım Dağıtım, 3. Baskı, 2016, İstanbul, s.263-264.

davasında yeniden mağdur olmaktan çekinmeyen tanıklara ihtiyaç vardır.¹⁰⁰ Ancak yargılama sistemimiz çocukları, bu süreçte onlardan beklenemeyecek ve kabul edilemeyecek kadar mağdur etmektedir.

Cinsel istismar, farklı bedensel ve ruhsal gelişim düzeyindeki bireyler (yetişkin-çocuk, yetişkin-ergen, ergen-çocuk) arasında gerçekleştiği için, doğası gereği, gelişim açısından daha alt seviyedeki birey için travmatik bir nitelik taşıdığından hem tıbbi hem de adli açıdan farklı bir yaklaşım gerektirir. Başka bir ifadeyle cinsel istismar, gelişim halindeki bireyleri konu aldığı ve gelişimi doğrudan etkilediği için, sağlıklı bireylerde hastalık yaratan bir etken gibi ele alınabilir. Ancak istismarı uygulayanın bir başka birey olması, olguya suç niteliği kazandırır.¹⁰¹

Cinsel istismar eylemi nedeniyle, bir insanın başka bir insanın hastalanmasına neden olabildiği bu durum, hem tıbbi hem de adaleti ilgilendiren bir durumdur. Tıp bilimi mağduru hastalığını saptamak ve tedavi etmekle yükümlüken, adalet kurumu da suç niteliği kazanmış bu fiilleri cezalandırarak, olası failleri caydırmakla yükümlüdür.¹⁰²

Çocuk, uğradığı cinsel istismarı birçok nedenle gizleme çabası gösterebilmektedir. Konu yargıya geçtiğinde, olağan koşullarda yargılama sürecinde çocuğun yaşadıklarının travmatik olduğu gözden kaçırılmaktadır. Yasal gerekler tam olarak da yerine getirilmediği için, bu süreç çocuğu travmatize ederek yaşananların ortaya çıkarılmasına engel olmaktadır. İstismara maruz kalan çocuğun hukuki sürecinde genellikle emniyet, savcılık, adli tıp ve mahkeme aşamaları izlenmekte, mağdur çocuk her birinde istismarı anlatmaya zorlanmaktadır.¹⁰³

Genellikle istismarın varlığını ve etkilerini nesnel olarak değerlendirebilecek bir uzmana ulaşabildiğinde bile çocuk, yeterince korkmuş/korkutulmuş, akli karışmış, kaygısı ve endişesi artmış, yaşananlardan bezmiş ve bilgi vermeye iyice isteksizleşmiş duruma gelmektedir. Bu nedenle usulen çocuğun, eğitilmiş bir çocuk ruh sağlığı ve

---

¹⁰⁰ Heinz SCHÖCH, "Ceza Muhakemesinde Cinsel Suç Mağduru Küçüklerin Korunması", Çeviren: Nur Centel, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C: III, S:1, Erzincan, 1999, s.4.

¹⁰¹ TTB Çocukların Cinsel İstismarı Konusunda Bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumu Raporu (TTB Raporu), 2008, www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=667ed06a-9232-11e7-b66d-1540034f819c www.psikiyatri.org.tr/411/turk-tabipleri-birligi-ile-birlikte-yapilan-cocukların-cinsel-istismarı-konusund (ET:28.11.2018).

¹⁰² TTB Raporu, 2008.

¹⁰³ TTB Raporu, 2008.

hastalıkları uzmanı tarafından sürecin en başında değerlendirilmesinin sağlanması, bu değerlendirmenin uzmanla baş başa yapılması, uzmanın tıbbi kanısının yasal süreçte esas alınması gerekmektedir. Ayrıca yasal süreçte kesin gizlilik koşuluna uyulmalı, istismar bilgisinin çocuğun sosyal çevresine ve medyaya yansımaması sağlanmalıdır.¹⁰⁴

Ülkemizde, hukuk ve ceza davaları o kadar uzun sürmekte ve mağdurlar için o kadar çok külfete neden olmaktadır ki, dava açarak hak talebinde bulunmak mağdurun uğrayacağı ikinci bir mağduriyet halini almaktadır. Cinsel istismar nedeniyle karakolda başlayan sürecin, savcılıkta ve ardından mahkemelerde devam etmesi, mağdurun yaşadığı olumsuz durumu tekrar tekrar anlatmasının istenilmesi travmanın defalarca yaşanmasına adeta artçı şoklar halinde sürmesine sebep olmaktadır. Birçok mağdurun, sayısız polis incelemesi ile mahkeme işlem ve sürecinden korktuğu, mahkemelerin medikal bulgulara dayandığını düşündüğü ve utanç duydukları için saldırıyı bildirmekten çekindiği ortaya konulmuştur.¹⁰⁵

Ceza yargılamasından kaynaklanan mağduriyetler nedeniyle ana-babalar, yargıçlardan, olanları yeni yeni unutmaya başladığı için, çocuğun dinlenmesinden vazgeçmelerini rica ettikleri sıklıkla belirtilmektedir. Ceza yargılamasında, özellikle duruşmada karşılaşılan sıkıntıların bazen dayanma sınırını aştığı, katlanılmaz bir hal aldığı, buna katılan hukukçularca bilinmektedir. Yargıç ve savcılar da ana-babalara hak vermekle birlikte, failin haksız yere beraat etmesini göze almadıkları için yargılamanın sonuna kadar daynmaları gerektiğini ifade etmektedirler.¹⁰⁶

Alman Yargıçlar Birliği'nin bu sorunlarla uğraşan komisyonunda yer alan deneyimli yargıçlar ve savcılar, bu sıkıntılı durumlarda küçüklerin duruşmaya nasıl tepki gösterdiklerini şöyle anlatmaktadırlar: *"Bu türdeki bazı davalarda, birçok küçük, duruşmada hazır bulunanların yüzüne karşı tek kelime söyleyemedi. Bazı küçüklerin ise duruşma salonundan dışarıya kucakta taşınmaları gerekti çünkü yürüyecek durumda değillerdi. Diğer bazıları da, tüm bu sıkıntılı durum dolayısıyla öylesine şaşırmışlardı ki sorular karşısında sayısız cinsel tacizden, faillerin çokluğundan söz ettikten sonra hatta savcılarının bile cinsel tacizde bulunduğunu iddia ettiler."*¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ TTB Raporu, 2008.

¹⁰⁵ Yıldız, s.50.

¹⁰⁶ Schöch, Çev. Nur Centel, s.5.

¹⁰⁷ Schöch, Çev. Nur Centel, s.5.

Mağdur çocuk ve ailesi, suçun bildirilmesini ve daha sonraki süreçlerde her türlü kolluk baskısından uzak olmayı ister. Aynı zamanda suçun mağduru, mali, sosyal ve diğer yardımlar ve bunlara nasıl başvurulacağı hakkında bilgilendirilme ihtiyacındadır.¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.130.

İKİNCİ BÖLÜM

CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN TÜRK HUKUKUNDAKİ YERİ

I. CİNSEL İSTİSMAR KAVRAMI

Cinsel istismar kavramı; cinsel özgürlük, cinsel davranış ve cinsel suçlar kavramları ile yakından ilişkilidir. Ancak konumuzun kapsamının dışına çıkmamak için bu kavramlar kısaca tanımlanarak cinsel istismar kavramı üzerinde durulacaktır.

Cinsel özgürlük, kişisel özgürlüğün bir parçası olarak insanın örf ve adet veya hukukun çizdiği sınırlar içerisinde ve cinsel ilişkileri bağlamında kendi bedenini dilediği biçimde kullanabilmesi ve cinselliğe ilişkin seçimlerini serbestçe yapma hak ve özgürlüğüdür.¹⁰⁹ Ceza hukukunun gelişimine paralel olarak gelişen cinsel özgürlük, kişinin cinselliğe ilişkin seçimlerini serbestçe yapma özgürlüğü olarak tek başına korunması gereken bir menfaattir.¹¹⁰

Kişinin içinde bulunduğu fiziki ve zihinsel duruma bakılmaksızın cinsel özgürlüğünün tek ve mutlak sahibinin kendisi olduğu kabul edilmektedir.¹¹¹ Kişi özgürlüğü kavramında öngörüldüğü gibi cinsel özgürlük de bir başkasının özgürlüğüne zarar verecek biçimde kullanılamaz.¹¹²

Cinsel suç ile cinsel davranış arasındaki farkın ortaya konulması bireylerin cinsel özgürlüğünü kullanabilmeleri için önem teşkil etmektedir.¹¹³ Cinsel davranış; esas olarak hukuki bir kavram değildir ve doğru anlaşılabilmesi için tıp, psikoloji, antropoloji ve sosyoloji gibi bilimlerin verileri ışığında, objektif olarak erojen, yani cinsel hisleri uyandırıcı olarak nitelenebilen davranışlar cinsel sayılmalı, bunun dışında

---

¹⁰⁹ TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Rıfat Murat, “Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, 16. Baskı, Ankara, 2018, s.367,416; Yener ÜNVER, “Özellikle Cinsel Suçlar Alanında Olmak Üzere, Kadınlarla İlgili Ceza Hukuku Normlarındaki Değişim ve Türkiye’deki Durum”, Adalet Yüksek Okulu 20. Yıl Armağanı, İstanbul, 2001, s.295; Cahit CAN, “Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002, s.475; Fahri Gökçen TANER, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.31.

¹¹⁰ Taner, 2017, s.49; Tezcan/Erдем/Önok, s.367.

¹¹¹ Wilfried BOTTKE, “Sexuality and Crime: The Victims of Sexual Offenses”, Buffalo Criminal Law Review, Volume.293, 1999-2000, s.297 (Aktaran; Taner, 2017, s.33).

¹¹² Can, s.300-310.

¹¹³ Bilgehan SAVAŞCI, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s.5.

failin özel cinsel duyarlılığının yansıması olan davranışlar ise bu kapsamda görülmemelidir.¹¹⁴

Cinsel suçlar; “ceza yasalarında kamu ahlakı, genel adap, aile düzeni gibi kavramlarla çeliştikleri öngörülüp, ihlal ettikleri çıkarlar açısından değerlendirilerek, kişinin cinsel özgürlüğüne veya insanlık özsaygısına ya da toplumsal düzenin varlığına zarar verdiği kabul olunan, dolayısıyla da o günün geçerli toplumsal değerleri ve ahlak kuralları doğrultusunda cezaları saptanan cinsel kökenli eylemler” olarak tanımlanabilir.¹¹⁵ Cinsel davranışın, mağdurun cinsel özgürlüğünü ihlal etmeye elverişli olması cinsel suçun oluşması için yeterli görülmüştür.¹¹⁶

Cinsel suçlar insanlık tarihinden itibaren kültür, dini inanç, sosyo-ekonomik düzey, rejim farkı olmaksızın, bütün toplumlarda, bireyin mahremiyetine, kişiliğine, fiziksel ve ruhsal varlığına ve çevresine karşı işlenen, kasten öldürmeden sonra en ağır suçlardan kabul edilen bir şiddet biçimidir.¹¹⁷

Cinsel istismar, rızası olmayan çocuğun fiziksel güç kullanımı, tehdit, korku, hile ve kandırma gibi zorlamalarla veya rızası olsa da herhangi bir sebepten (yaş küçüklüğü, akıl hastalığı vb.) dolayı rızası kabul edilmeyerek, cinsel doyum amacı taşıyan bir davranışa maruz kalmasıdır. Bu davranışlar; toplumların gelenek, görenek, ahlaki değerler ve yasal düzenlemelerine göre farklı değerlendirilseler de cinsel amaçlı bir dokunuştan ırza geçmeye kadar geniş bir spektrumu kapsar.¹¹⁸ Cinsel istismardan söz etmek için eylemlerin şiddet içermesi gerekmez. Cinsel istismar diğer istismar türlerinden sıklığı ve karmaşıklığı açısından farklılıklar göstermektedir.¹¹⁹

Amerikan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi (NCCAN¹²⁰) cinsel istismarı; kişinin, kendisini cinsel açıdan tatmin etmesini sağlamak için bir çocuğu kullanması olarak tanımlamaktadır. Buna göre, “çocuk ve erişkin arasındaki temas ve

---

¹¹⁴ Ebru ALTAŞ, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2009, s.19; Taner, 2017, s.94.

¹¹⁵ Can, s.486-487.

¹¹⁶ Aydın, 2018, s.35.

¹¹⁷ Oğuz POLAT, “Klinik Adli Tıp-Adli Tıp Uygulamaları”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s.199.

¹¹⁸ Veli Özer ÖZBEK/Koray DOĞAN/Pınar BACAĞIZ/İlker TEPE (Özbek vd.), “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Seçkin Yayınevi, 13. Baskı, Ankara, 2018, s.356; Ramazan AKCAN/Necmi ÇEKİN, “Cinsel Suçlu (!) Olarak Çocuk”, Adli Tıp Dergisi, Cilt:25, Sayı:1, 2011, s.50.

¹¹⁹ Özbek vd., s.356.

¹²⁰ 1974 yılında Amerika’da “Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme ve Tedavi Kanunu” gereğince kurulmuş olan Ulusal Çocuk İstismarı ve İhmali Merkezi’nin temel amacı çocuk istismarı ve ihmalinin tüm biçimlerini önlemektir.

*ilişki o erişkinin veya başka birinin seksüel stimülasyonu (cinsel doyum) için kullanılmışsa, çocuğun cinsel istismarından söz edilebilir. Cinsel istismar, eğer bir çocuğun diğeri üzerinde belirgin bir gücü veya kontrolü söz konusuysa veya bariz bir yaş farkı varsa, iki çocuk arasında da gerçekleştirilebilir".*¹²¹

Jarvis, Copeland ve Walton, 1998 yılında cinsel istismarı, “*cinsel temas kurma baskısıyla bir kimsenin, 16 yaşından küçük bir kimseye cinsellik içeren bir şekilde dokunmasıyla yaşanan istenmeyen bir deneyim*” şeklinde tanımlamışlardır.¹²²

Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği (ISPCAN) çocukların cinsel istismarını; “*rıza yaşının altındaki çocuğun, yetişkin kişinin cinsel doyumuna yol açacak bir durum içinde bulunması veya duruma göz yumulması olup bu hareketin herhangi bir nesne veya şiddet kullanımı, fiziksel veya genital temas içermesi, çocuk tarafından başlatılıp başlatılmaması ve kısa dönemde zararlı sonuçların ortaya çıkıp çıkmaması ile ilgilenilmemesidir*” şeklinde tanımlamaktadır.¹²³

Başka bir tanıma göre cinsel istismar; “*henüz cinsel gelişimini tamamlamamış bir çocuğun, bir erişkin tarafından cinsel arzu ve gereksinimlerini karşılamak için güç kullanarak, tehdit ya da kandırma yolu ile kullanılması*” şeklinde açıklanmaktadır.¹²⁴

Görak vd. cinsel istismarı, açık saçık konuşma, teşhir, cinsel ilişkiye şahit olma, röntgencilik, saldırı olmaksızın dokunma, ırza geçme, rızaya dayalı cinsel birliktelikler, ensest olmak üzere farklı şekillerde gerçekleşebilen, bir erişkin ya da yaş ve güç olarak daha büyük bir çocuğun cinsel uyarı veya doyum sağlamak amacıyla, bir çocuğa yaklaşılarak ondan yararlanması şeklinde ifade etmişlerdir.¹²⁵

TCK’da cinsel istismarın tanımı, cinsel saldırı suçunun düzenlendiği 102. maddede yapılmıştır. Buna göre cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlâl edilmesi cinsel istismar suçunu oluşturacaktır.

---

¹²¹ Ziyalar, s.10.

¹²² Tracey JARVIS, Jan COPELAND ve Layton WALTON, “Exploring the Nature of the Relationship Between Child Sexual Abuse and Substance Use Among Women” *Addiction Journal*, 93(6), 1998, 865-867 (Aktaran; Sefa BULUT, “Çocuk Cinsel İstismarı Hakkında Bir Derleme”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt.3, Sayı:28, s.140.)

¹²³ Koç/Can (Ed.), s.184.

¹²⁴ Polat, 1995, s.78; Alpaslan, s.194.

¹²⁵ Gülay GÖRAK/Nefise BAHÇECİK/Suzan YILDIZ/Sakine GÜLÇİÇEK, “Cinsel İstismarlar I:Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Dönemlerinde Karşılaştıkları Çeşitli Cinsel İstismarlar”, 1. İstanbul Çocuk Kurultayı Araştırmalar Kitabı, İstanbul Çocukları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, s.503.

Cinsel istismarı, bir çocuğun rızası olmadan veya fesada uğratılmış bir irade ile rızası alınarak veya rızaya dayalı olsa da hukuken rıza açıklamasının geçersiz olması durumunda, kendisinden yaşça daha büyük kimse tarafından cinsel doyum elde etmek amacıyla kullanılması şeklinde tanımlayabiliriz.

Cinsel doygunluğa ulaşmak için çocuğun amaç ve araç olarak kullanılması cinsel istismardır. Cinsel istismar için çocuğa direkt olarak fiziksel temasta bulunulması gerekmez, çocuğun malzeme olarak kullanılması gibi durumlar da bu kapsamdadır.¹²⁶ Cinsel istismardan söz ederken bir çocuk ile bir yetişkin arasındaki cinsel aktivite üzerinde durulmakla birlikte, iki çocuk arasındaki cinsel aktiviteler; yaş farkı en az 5 yıl olduğunda, küçük çocuğun zorlama ya da ikna ile cinsel haz amacı güden aktivitelere maruz bırakılması durumunda da cinsel istismarın varlığı kabul edilmektedir.¹²⁷

Literatürde hangi davranışların cinsel istismar sayılıp sayılmayacağı konusunda fikir birliği yoktur. Schultz,¹²⁸ cinsel istismar sayılabilecek davranışların geniş kapsamlı bir listesini vermiştir. Bunlar; teşhirci davranışlar, çıplaklık, cinsel organların amaçlı olarak gösterilmesi, çocuğun soyulması, röntgencilik, banyo yaparken, soyunurken ve tuvalette amaçlı olarak çocuğu seyretmektir. Çocuğu dudağından öpmek, failin dilini çocuğun ağzına sokması gibi çok yakın öpücükler ve çocuğun bacaklarını, göğüslerini ve genital bölgelerini okşamak ya da kendi organlarını çocuğa dokundurmak, vajinal ya da anal sürtünme, çocuğun cinsel olmayan organlarına cinsel uyarım sağlamak için dokunmak da cinsel istismar davranışları arasında sayılmaktadır.¹²⁹

Fail tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak çocuğa yapılan cinsel teklifler, cinsel yollu bakışlar, cinsel şakalaşmalar, davet edici mesajlar gönderme, çocuklarla olması uygun olmayan duygusal ve cinsel bağlanmalar, kışkırtıcı davranışlar, cinsel içerikli bir dil kullanma, çocuğa cinsellik içeren isim takma, cinsel içerikli şakalar ve çocuklara pornografik ve erotik resimler ve filmler gösterme ya da beraber seyretme de cinsel istismarın farklı türleri arasında kabul edilmektedir.¹³⁰

---

¹²⁶ Polat, 1995, s.78.

¹²⁷ Alpaslan, s.194.

¹²⁸ Rosalyn SCHULTZ, "Secrets of Adolescence: Incest and Developmental Fixations" (Ed: Richard Kluff), Incest Related Syndromes of Adult Psychopathology, Washington, D.C., American Psychiatric Press, 1990, s.133 (Aktaran; Bulut, s.140-141).

¹²⁹ Bkz; Aynı yönde Özbek vd., s.356-357.

¹³⁰ Bulut, s.141; Polat, 2001, s.13-42; Aşırdizer, s.41.

Doktrinde genel olarak cinsel istismarın aşağıda ki şekillerden birinde gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir.¹³¹

a. Temas içermeyen cinsel istismarlar: Cinsel içerikli konuşma, sataşma, teşhircilik (exhibitionizm), sarkıntılık ve röntgencilik (voyerizm) olarak kabul edilmektedir. Bu kişiler doğrudan tehlikeli olmasalar bile, meydana getirdikleri korku ve huzursuzlukla çocuğa zarar vererek onu istismar etmiş olurlar.

b. Cinsel dokunma: Mağdurun giyinik olup olmadığı farketmeksizin istismarcının mağdurun vücudunun özellikle erojen bölgelerine dokunması, okşaması, mastürbasyon yapması ya da yaptırmaya zorlamasıdır. İstismarcının, çocuğu bu hareketleri yapmaya teşvik etmesi, ikna etmesi de istismar kapsamında değerlendirilmektedir.

c. Oral-genital seks: Ağız - cinsel organ temasına dayalı ilişki türüdür.

d. İnterfemoral ilişki (Irza tasaddi): Penetrasyonun olmadığı, sürtünmenin olduğu istismar şeklidir. Kuru ilişki ya da vulvar ilişki de denen bu türde istismarcı, penisini çocuğun bacakları arasına yerleştirir. Küçük yaştaki çocuklarda vajinal girişin çok dar olması nedeni ile daha büyük çocuklarda ise hamilelik tehlikesini engellemek için bu yöntem kullanılır.

e. Cinsel penetrasyon (Irza geçme): Genital ilişki, anal ilişki, oral ilişki, objelerle penetrasyon ve parmakla penetrasyon şeklinde olabilir.

f. Cinsel sömürü: Çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşu, cinsel sömürü kapsamındadır. Mağdur, istismarcının özel kullanımına hizmet edebileceği gibi sıklıkla ticari amaçla kullanılmaktadır.

Cinsel sömürü; çocuğun cinselliği ile beraber emeğinin de sömürülmesi olduğu ve ticari bir boyuta sahip olduğu için diğer istismar biçimlerinden farklıdır. Çocukların cinsel açıdan sömürülmesinin çok ciddi bir çocuk hakkı ihlali olduğu ve bunun bir tür kölelik çeşidi olduğu kabul edilmektedir.¹³²

---

¹³¹ Oğuz POLAT, “Şiddet”, MÜHF-HAD, C:22, S:1, s.29-30; Alpaslan, s.194; Ziyalar, s.13-15; Yıldız, s.12-14; Polat, 2001, 207-215.

¹³² Savaşçı, s.11.

II. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

A. Cinsel İstismar Suçunun 765 Sayılı Türk Ceza Kanununda Düzenlenmesi

01.07.1926 yılında yürürlüğe giren 765 sayılı TCK'da “Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler” başlığı altında düzenlenen ırza geçme, ırza tasaddi, söz atma, sarkıntılık suçları gibi cinsel suçlar mehzaz 1889 İtalyan Ceza Kanunundan ve 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunundan alınmıştır.¹³³ Çocuğun cinsel istismarı ile ilgili düzenlemeler 414-418. maddeler arasında genel ahlak ve aile düzenine karşı işlenen suçlar bölümünde düzenlenmiştir.

Cinsel istismar suçunun, “Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar” arasında düzenlenmesi, korunan hukuki yararın vücut bütünlüğü ve cinsel özgürlükten çok, genel ahlak ve aile düzeni olduğunu göstermektedir.¹³⁴

Mülga TCK'nın 414. maddede birinci fıkrada suçun temel şekli, diğer fıkrada ise nitelikli hali düzenlenmiştir. Buna göre suçun alt sınırı olarak temel şeklinde 5 yıl, nitelikli hali için ise 10 yıl ceza öngörülmüştür.¹³⁵

Irza Tasaddi Suçunun düzenlendiği 415. maddede alt sınır 2 yıl üst sınır ise 4 yıl, ırza tasaddinin nitelikli hali için alt sınır 3 yıl üst sınır ise 5 yıl hapis cezası olarak düzenlenmiştir.¹³⁶

Cinsel istismar suçunun nitelikli hali 417. maddede düzenlenmiş ve cezanın artırılacağı haller sınırlı olarak belirtilmiştir. Buna göre ırza geçme yahut ırza tasaddi birden fazla kişi tarafından, veli, vasi, usulden biri, öğretmen gibi bakmakla yükümlü kişiler tarafından işlenirse belirlenen ceza yarısı oranında arttırılacaktır.¹³⁷

---

¹³³ 765 Sy. TCK'nın mehzazı 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'dur. Ancak 765 Sy. TCK yapılırken, İtalyan Ceza Kanunu aynen tercüme edilmeyerek bazı eklemeler yapılmış ve bazı hükümler 1274 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayun'dan alınmıştır. Mülga TCK'nın 414 ve 416. Maddeleri 1274 tarihli Ceza Kanunname-i Hümayun ile oldukça benzerdir. Dolayısıyla bu maddeler bakımından mehzaz teşkil eden kanun, Ceza Kanunname-i Hümayun'un mehzazı olan 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'dur. Taner, 2017, s.69-70.

¹³⁴ Nur CENTEL, “Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması”, Prof. Dr. Kenan Tunçomağ'a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, s. 61.

¹³⁵ Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK, “Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt 3”, Kazancı Hukukevi, 5. Bası, İstanbul, 1989, s.720.

¹³⁶ Gözübüyük, s.758.

¹³⁷ Gözübüyük, s.826.

Suçun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halini düzenleyen 418. maddede ise mağdurun ölümü durumunda faile müebbet ağır hapis cezası, gerçekleştirilen fiil nedeniyle mağdura hastalık bulaşması, mağdurun sağlığının önemli derecede zarar görmesi, kısmen veya tamamen bir uzvunu kaybetmesi, beden ve ruh sağlığının bozulması durumunda faile yarısı oranında arttırılmış hapis cezası öngörülmüştür.¹³⁸

Eski TCK'nın ilk şeklinde yer almayan sarkıntılık fiili uygulamada ya hiç cezalandırılmamakta ya da 419. maddede düzenlenen alenen hayasızca hareket olarak değerlendirilerek cezalandırılmaktaydı. Kanunkoyucu, 08.06.1933 tarih ve 2275 sayılı kanunla 421. maddeye sarkıntılık suçunu ekleyerek bu boşluğu doldurmuştur.¹³⁹

B. Cinsel İstismar Suçunun 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Düzenlenmesi

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren TCK'da cinsel istismar suçu, "Kişilere Karşı Suçlar" kısmında "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" bölümünde 103. maddede düzenlenmiştir.

Eski TCK'da cinsel istismar suçu ile korunan hukuki yarar genel ahlak ve aile düzeni iken, değişen ceza hukuku anlayışı ile yeni TCK'da cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bölüm başlığı altında düzenlenerek cinsel özgürlük ve vücut dokunulmazlığı korunmuş olmaktadır.¹⁴⁰ Adalet Komisyonu raporunda "*cinsel özgürlüğe (dokunulmazlığa) karşı suçların, kişilere karşı işlenen suçlar arasına alınmasının, kişi hak ve özgürlüklerine verilen bir değerin göstergesi olduğu*" belirtilmiştir.¹⁴¹

TCK'da cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, cinsel saldırı (md. 102), çocuğun cinsel istismarı (md. 103), reşit olmayanla cinsel ilişki (md. 104) ve cinsel taciz (md. 105) olmak üzere dört ana suç tipi olarak düzenlenmiştir. Yeni TCK; kavramlar açısından eski TCK'daki düzenlemelerden farklı olarak yetişkinlere karşı işlenen cinsel davranışları "cinsel saldırı" olarak tanımlarken, çocuklara karşı gerçekleştirilen bu nitelikteki fiilleri "cinsel istismar" olarak nitelendirmiştir.

¹³⁸ Gözübüyük, s.847-849.

¹³⁹ Mehmet Emin ARTUK/Mehmet Emin ALŞAHİN, "Sarkıntılık Fiili", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (4), 2016, s.3245.

¹⁴⁰ Handan YOKUŞ SEVÜK, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçları", Hukuk ve Adalet (Av. Haldun Karacabey'e Armağan), Yıl:2, Sayı:5, Nisan, 2005 (Çocukların Cinsel İstismarı), s.280-282; Centel, 1997, s. 61; Özbek vd., s.350.

¹⁴¹ TBMM Adalet Komisyonu Raporu, 08.03.2004 T. 1/593 E. 60 K.

Yeni TCK'da çocukların yaptıkları davranışın mahiyetini bilemeyecekleri kabul edilmiş ve Kanunkoyucu bu tarz ilişkilerde çocukların kullanıldığını düşündüğü için “istismar” terimi uygun görülmüştür. Fail, mağdur çocuk üzerinde bilgi, görgü, yaş, konum itibariyle sahip olduğu otoriteyi kullanarak da bu fiili işleyebilmekte yani mağdur çocuğu istismar etmektedir.¹⁴² İstismar, sözlük anlamı olarak kötüye kullanma, sömürme ve yararlanma anlamındadır.¹⁴³

İstismar kavramı; hem uluslararası terminolojiye daha uygun olması hem de yaşı ve yapısı itibariyle cinsel saldırıya karşı koyması oldukça güç olan çocuklara karşı bu suçların daha kolay işlenebilir olmasını ifade etmesi açısından doktrinde olumlu kabul edilmiştir.¹⁴⁴ Yalçın Sancar ise bir suçun adının mağdura göre değişmeyeceğini, ayrıca çocuk istismarının birden fazla türü olduğu hâlde, istismarı sadece cinsel yönden değerlendirmenin doğru olmadığını belirtmiştir.¹⁴⁵

Eski TCK'da suçun temel şekli, nitelikli hâlleri ve neticesi sebebi ile ağırlaştırılmış hâli farklı maddelerde düzenlenirken yeni TCK'da bu suç tek bir maddede düzenlenmiştir. Mülga kanunda altı madde içinde düzenlenen cinsel suçların, yeni kanunda dört maddede düzenlenip birçok suçun bir maddede birleştirilmesi cezanın alt ve üst sınırları arasında ki makasın açılmasına sebep olmuştur. Bu açıdan yeni TCK, hâkimin takdir yetkisini artırmaktadır.¹⁴⁶

103. maddede yaş gruplarına göre bir ayrıma gidilerek on beş yaşını doldurmamayan ve doldurmakla beraber fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan çocuklara karşı gerçekleştirilen her tür cinsel davranış istismar olarak kabul edilmiştir. On beş yaşından büyük çocuklara ise sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar cinsel istismar olarak kabul edilmiştir.

---

¹⁴² Doğan SOYASLAN, “Ceza Hukuku Özel Hükümler”, 6. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2006, s. 182; Tezcan/Erdem/Önok, s.416-417; Taner, 2017, s.305.

¹⁴³ Ali ŞAFAK, “Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü”, Selim Yayınevi, Ankara, 2002, s. 230.

¹⁴⁴ Polat, 2001, s. 207-215; ARTUK, Mehmet Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, Caner, “Gerekçeli Ceza Kanunları”, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara, 2007, s.166; Yıldız, s.83; İsmail MALKOÇ, “Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar”, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2009, s.122; Yokuş Sevik, “Cinsel İstismar”, s.281; Tezcan/Erdem/Önok, s.417; Taner, 2017, s.305; Ersan ŞEN, “Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu”, Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s.395.

¹⁴⁵ Türkan YALÇIN SANCAR, “Çocuk İstismarı ve Türk Ceza Kanunu”, Güncel Hukuk, 2008-Nisan, s.14.

¹⁴⁶ Soyaslan, s. 63-65.

TCK; cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar başlığı altında mülga kanunda yer alan ırza tasaddi, ırza geçme, söz atma kavramlarının yerine cinsel saldırı, cinsel istismar, cinsel taciz gibi yeni kavramlar getirmiştir. Eski Kanunda yer alan sarkıntılık kavramı yeni kanunun ilk düzenlemesinde yer almazken 18.06.2014 tarihinde yapılan değişiklikle maddeye eklenmiştir. Sarkıntılık fiili aşağıda açıklanacaktır.

Doktrinde iffet, ırz gibi kavramların soyut, muğlak, dönemden döneme değişebilen, rölatif, değişken kavramlar olduğu, bu sebeple daha somut, insanın beden bütünlüğüne yönelen fiilleri ifade eden kavramlar kullanmanın daha doğru olduğu ve değişikliğin yerinde olduğu ifade edilmiştir.¹⁴⁷

Doktrinde ırza geçme, ırza tasaddi gibi kavramların soyut olmadığı aksine çok uzun yıllardır yabancı ceza kanunlarında da aynı terimlerin değiştirilmeden kullanıldığı, zira yeni kavramlar tanımlanırken eski kavramların kullanılmasının zorunlu olduğu, içtihatların da katkısı ile oluşan cinsel suç kavramlarının terk edilmesi ve yerine cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı ve cinsel taciz ayrımının yapılmasının uygulamada büyük zorluklara neden olacağı bu bakımdan yapılan kavram değişikliğinin gerekli olmadığı eleştirisi de dile getirilmiş ve cinsel suçlara ilişkin düzenlemelerin İspanyol Ceza Kanunu'ndan alındığı ileri sürülmüştür.¹⁴⁸

C. Cinsel İstismar Suçunda 18 Haziran 2014 Tarihli 6545 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

Ceza kanunlarının hazırlanmasında, suç siyaseti açısından en önemli hususlardan biri, bireyi korumakla yükümlü hukuk devletinin, sosyal güvenliği ve toplumsal adaleti sağlamak ve toplumun adalet duygusunu incitmemektir. Bunun gerçekleşmesi için de belirli fiillerin suç teşkil edip etmemesi ve suç karşılığı öngörülen cezanın ağırlığı hususunda toplumun tepkisi önem arz eder. Sosyal gerçeklerden ayrı düşünülmesi

---

¹⁴⁷ Aydın, 2018, s.23-24; Aydın, 2004, s.157-161; Taner, 2017, s.71-72.

¹⁴⁸ Durmuş TEZCAN/Mustafa Ruhan ERDEM, “Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin TCK Tasarısı Hakkındaki Raporu”, Türk Ceza Kanunu Reformu, Makaleler, Görüşler, Raporlar, 2. Kitap, TBB, 2004, s.351; Nur CENTEL, “Yeni Türk Ceza Kanunu ve Kadın”, Polis Dergisi, Temmuz, 2005, s.72.

mümkün olmayan suç siyaseti, somut olayları dikkate alarak, suça karşı sosyal ve bireysel korunmanın nasıl sağlanacağını belirlemeye çalışır.¹⁴⁹

TCK'nın 103. maddesinde yer alan çocukların cinsel istismarı suçunun madde de düzenleniş şekli, cezaların miktarı, suçun nitelikli hâlinde eksik düzenlemelerin yapılmış olması, “beden veya ruh sağlığının bozulması” şeklinde hatalı düzenlemelerin yapılmış olması vb. sebeplerle doktrinde sıklıkla eleştiriye maruz kalmıştır. Kanunkoyucu, toplumsal hassasiyetler, ahlak, töre, aile düzeni, çocukların korunması gibi düşünceler sebebiyle, cinsel suçlarla ilgili kanun yapım sürecinde diğer suçlara nazaran daha fazla problemle karşılaşmaktadır.¹⁵⁰

TCK'nın dokuz yıllık uygulamasında çıkan sorunlar, cinsel suçların özellikle de cinsel istismarın artışı ve suçun işlenmesinin toplumda meydana getirdiği infial Kanunkoyucu'yu bu suçlarda cezaların artırılmasına yöneltmiştir.¹⁵¹ Toplumun bu suçlar karşısında gösterdiği tepki dikkate alınarak¹⁵² 6545 sayılı TCK ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla bu suçlarda bazı değişiklikler yapılmış ve özellikle cinsel suçların karşılığında öngörülen cezaların artırılması söz konusu olmuştur.

Cinsel istismar suçunun basit hâlinin düzenlendiği TCK md. 103/1'de; “*Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*” şeklinde hüküm öngörülmüş iken 6545 sayılı Kanunun 59. maddesi ile değişiklik yapılarak, bu ceza sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası şeklinde düzenlenmiştir.

Suçun nitelikli hâlinin düzenlendiği TCK md. 103/2'de; “*Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*” şeklinde öngörülen hüküm, 6545 sayılı Kanun ile failin onaltı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılacağı şeklinde düzenlenmiştir.

---

¹⁴⁹ Handan YOKUŞ SEVÜK, “6545 Sayılı Kanun İle Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, 2015, s.121.

¹⁵⁰ Aydın, 2004, s.155; Taner, 2017, s.69.

¹⁵¹ Yokuş Sevük, 2015, s.120.

¹⁵² Yapılan değişikliğin, kamuoyunun ses getiren bazı popüler davalara yönelik tepkisinin bir sonucu olduğu, bilimsel çalışma ve istatistiklere dayanmadığı yönünde bkz; Tezcan/Erdem/Önok, s.417-418; Taner, 2017, s.73.

Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek cezanın on sekiz yıldan az olamayacağına ilişkin hüküm, aşağıda değinilecek olan 24.11.2016 T. ve 6763 Sayılı kanun ile getirilmiştir.

Cinsel istismar suçunun nitelikli halleri 6545 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce “*Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.*” şeklinde düzenlenmiş idi.

6545 sayılı Kanunla suçun nitelikli halleri daha kapsamlı olarak düzenlenmiştir.

Buna göre; Suçun;

- a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
- d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Cinsel istismar suçunun, insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi hali daha önceki düzenleme de olmayan ve 6545 sayılı Kanunla maddeye eklenen cezanın artırılmasını gerektiren bir nitelikli haldir.

Kışla, ceza infaz kurumu, öğrenci yurdu, mülteci kampı, okul pansiyonu ve hastane gibi yerlerde, suçun, ortamın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlenmesi hali isabetli olarak cezanın artırılmasını gerektiren bir hal olarak kabul edilmektedir. Mağdur

çocuk, bir arada yaşama zorunluluğu olan ortamlarda daha korumasız olduğu gibi, fiil de daha kolay işlenebilmektedir.¹⁵³

Değişiklikten önce failin üvey baba olması hali öngörülmüşken, üvey ananın öngörülmemiş olması doktrinde eleştirilmekteydi.¹⁵⁴ Kanunkoyucu eşitlik ilkesine de aykırı olan bu düzenlemeyi, 6545 sayılı Kanununun 59. maddesi ile cinsel istismar suçunun üvey ana ve üvey kardeş tarafından işlenmesi halini de cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren bir hal olarak değiştirmiştir.

Üstsoy kavramı maddeden çıkarılarak üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunulması, koruyucu aile tarafından işlenilmesi, kamu görevinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılmak suretiyle işlenilmesi de cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli haller olarak 6545 sayılı Kanun ile ilk defa düzenlenmiştir.

103. maddenin daha önceki düzenlemesinde “*Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.*” şeklinde ki hüküm ile cinsel istismarın, onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilî hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı cebir veya tehditle işlenmesi halinde cezanın artırılacağı öngörülmüştür. 102. maddede yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen cinsel saldırı suçunun silahla işlenmesi halinde cezanın artırılmasını gerektiren bir hal olarak öngörülüp onbeş yaşını tamamlamış, fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçunun silahla işlenmesinin cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli bir hal olarak öngörülmemesi kanaatimizce bir eksiklik idi.

6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle bu husus düzenlenerek; 15-18 yaş arasında olup da fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocukların cinsel istismarından söz edebilmek için cebir ve tehdide dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışların söz konusu olması gerektiğinden bir başka deyişle bu çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçunda cebir ve tehdit suçun unsuru

---

¹⁵³ Yokuş Sevük, 2015, s.130-131.

¹⁵⁴ Yokuş Sevük, “Cinsel İstismar”, s.288.

olduğundan, bu çocuklara karşı sadece silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilen cinsel istismar halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması öngörülmektedir.¹⁵⁵

6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce md. 103/6'da cinsel istismar suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış bir hali olarak düzenlenen, suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâli yürürlükten kaldırılmıştır. Ceza artırımının söz konusu olabilmesi için fail cinsel istismar kastıyla hareket etmiş olmalı ancak cinsel istismar sonucunun yanında kastettiğinden farklı bir netice de ortaya çıkmış ve mağdurun beden veya ruh sağlığı bozulmuş olmalıydı.

Uygulamada; sağlığın bozulması ibaresi, kasten yaralama suçunun seçimlik hareketlerinden olan sağlığın bozulması ile aynı anlamda kullanıldığından cinsel istismar fiili, mağdurda herhangi bir dönemde bir patolojik durum ortaya çıkarması veya var olan patolojik durumu arttırması veya bu suçun sürekli bir rahatsızlığa sebep olması halinde mahkemeler md. 103/6'yı uygulayarak ceza artırımına gitmekteydiler.¹⁵⁶

Ruh sağlığının bozulmasının suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak düzenlenmesi doktrinde oldukça eleştirilmiştir.¹⁵⁷ Cinsel istismar eylemi mağdurda doğal olarak ruhsal problemlere yol açacağından özü itibariyle bu sonucu doğuracak ve mağdurun ruh sağlığını kaybetmesine yol açacaktır. Cinsel istismara maruz kalmış bir çocuğun ruh sağlığında bozulma meydana gelmemesi düşünülemez.¹⁵⁸

Mağdurun ruh sağlığının bozulup bozulmadığının tespitini kısa süreli/geçici veya sürekli/kalıcı gibi ölçütlere göre Adli Tıp Kurumu yapmaktaydı. Ruh sağlığının bozulması bakımından, 2-6 ay arasında devam eden tedaviye rağmen iyileşme gerçekleşmemişse kalıcı ruhsal bozukluğun varlığı kabul edilerek bu nitelikli halin uygulanacağı yönünde bir eğilim söz konusu olmuştur.¹⁵⁹ Adli Tıp Kurumu emsal uygulamalarına göre mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin kesin rapor verilebilmesi için olayın üzerinden en az altı aylık bir sürenin

---

¹⁵⁵ Yokuş Sevük, 2015, s.132.

¹⁵⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s.428; 765 Sayılı TCK'nın uygulamasından farklı olarak 5237 Sy. TCK'nın uygulamasında kızlık zarının bozulmasının md. 103/6 kapsamında beden sağlığının bozulması olarak değerlendirilemeyeceği görüşü hâkimdi. Ancak kızlık zarını kaybetmenin mağdurda meydana getireceği ruhsal çöküntü düşünüldüğünde bu durumun da mağdurun ruh sağlığını bozan bir neden olarak kabul edilmesi gerektiği ifade edilmişti. (Şen, s.392)

¹⁵⁷ Ayhan ÖNDER, "Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler", Filiz Kitabevi, 4. Bası, İstanbul, 1994, s.477; Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2013, s.803.

¹⁵⁸ Şen, s.391; Handan YOKUŞ SEVÜK, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları", TBB Dergisi, Sayı: 57, 2005, s.269; Tezcan/Erdem/Önok, s.428.

¹⁵⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2013, s.803-806.

geçmesi koşulu aranmakta, suçun işlenmesi sonucunda mağdurdaki ruh sağlığı bozulmalarının sürekli ve kalıcı olması aranmaktaydı.¹⁶⁰

Mağdur ile ilgili farklı raporlar söz konusuysa raporlar arasındaki çelişkinin giderilmesi, mağdurun ruh sağlığının bozulup bozulmadığının kesin olarak saptanması ve bunun sonucuna göre karar verilmesi gerektiği için mağdurların birçok kez hastane veya Adli Tıp Kurumuna gitmeleri, burada incelemeye alınmaları ve maruz kaldıkları fiili tekrar tekrar yaşamak suretiyle ikincil mağduriyetleri söz konusu olmaktadır. 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile, cinsel istismarın doğal olarak mağdurun ruh sağlığını bozacağı kabul edilerek mağdur çocukların bir kez daha mağdur olmalarının önlenmesi için mezkûr düzenleme kaldırılmıştır.

Cezanın artırılmasını öngören suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış haline yer verilmemekle birlikte, suçun temel ve nitelikli şeklinin düzenlendiği birinci ve ikinci fıkralarda cezalar artırılmak suretiyle, tasarı metninin gerekçesinde de belirtildiği üzere şüpheli, sanık veya hükümlüler bakımından lehe sonuç doğması önlenmek istenmiştir.¹⁶¹ Ancak sarkıntılık düzeyinde kalan cinsel istismar suçu bakımından öngörülen cezanın üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası olduğu göz önüne alındığında, şüpheli, sanık veya hükümlüler bakımından lehe sonuç doğması olasıdır. Cinsel istismar suçunun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunacağı öngörülmüştü.¹⁶²

Cinsel istismar suçu karşılığında öngörülen cezaların artırılması suretiyle, cezanın caydırıcılığı niteliğinden yararlanılmak istenmiştir. Cezaların bu şekilde artışı, TCK'nın 3. maddesinde düzenlenen, işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunacağını ifade eden "suç ve ceza arasında orantılılık ilkesi" bakımından eleştirilebilir.¹⁶³

Adli sicil istatistiklerine bakıldığında, eski TCK'nın 414 – 418. maddelerinde düzenlenen ırza geçme, ırza tasaddi ve sarkıntılık suçlarının karşılığı olan yeni TCK'nın 103. maddesinde, cezalar mülga kanuna nazaran daha ağırlaştırılmışken, cinsel

---

¹⁶⁰ Yıldız, s.105.

¹⁶¹ 6545 sayılı Kanun tasarisinin 42 ve 43. maddelerinin gerekçesi.

¹⁶² Yokuş Sevük, 2015, s.134-135.

¹⁶³ Yokuş Sevük, 2015, s.123.

dokunulmazlığa karşı suçların işlenmesinde bir azalmanın olmadığı, hatta daha fazla işlendiği görülmektedir.¹⁶⁴

Cinsel istismar suçu için öngörülen cezaların artırılmasının, bu suçlarla etkin mücadele ve sosyal adaletin sağlanması bakımından yerindeliği ve cezaların ağırlaştırılmasının cezanın caydırıcılığındaki etkisi tartışmalıdır. TBMM’de, kanunun görüşülmesi sırasında ki tartışmalarda keza sivil toplum kuruluşları tarafından bu düzenlemeye ilişkin yapılan eleştirilerde cezaların bu şekilde artırılması yerine cinsel suçlarla mücadele için kurumsal mekanizmaların oluşturulması gerektiği, cezaların ağırlaştırılması karşısında hakimlerin doğal olarak ceza vermeme eğiliminde olacağı, failin suçunu örtmek amacıyla adam öldürme gibi işlediği suçtan daha ciddi suçlar işlemeye teşebbüs edeceği, cezadan kurtulmanın yolu olarak maddi yarar sağlama yoluna gideceği belirtilerek cezaların ağırlaştırılması eleştirilmiştir.¹⁶⁵

Cezaların artırılması ve fiilin ağırlığıyla cezanın ağırlığı arasındaki ölçsüzlük, uygulamada hakimleri çeşitli gerekçeler üreterek vicdani olarak alt sınıra yakın cezalar vermeye yönlendirmektedir.¹⁶⁶ Oysa asıl önemli olan, cezanın mutlak bir şekilde uygulanacağı kanaatinin toplumda egemen olmasıdır. Böylelikle bireylerin suç işlemekten önce düşünmeleri ve suç işlemekten kaçınmaları sağlanabilir. Yargılamanın suçun işlenmesinden sonra kısa bir süre içinde tamamlanarak gerekiyorsa faile ceza verilmesi ve toplumda cezadan kaçma ihtimalinin olmadığı izleniminin yaratılması, cezanın caydırıcılığı açısından oldukça önemlidir. Nitekim Beccaria, yaklaşık 250 yıl önce bu hususu “suçu önleyen en önemli frenlerden biri cezaların ağırlığı değil, cezaların kaçınılmaz olmalarıdır” şeklinde ifade etmiştir.¹⁶⁷

TCK’da 2014 yılında yapılan ceza artışlarının olumlu bir etkisi olduğu ve devam eden yıllarda açılan kamu davası sayılarında az sayıda da olsa bir düşüş yaşandığı belirtilmektedir.¹⁶⁸ Çocuğa karşı cinsel istismar fiillerinde nicelik bakımından bir

---

¹⁶⁴ Çocukların cinsel istismarı suçundan 2002 yılında açılan dava sayısı 4592 iken, 2012 yılında bu rakam 17589 olmuştur. http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2012/ist_tab.htm

¹⁶⁵ <http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem24/yil4/ham/b10101h.htm> (ET:19.03.2018)

<http://www.bianet.org/bianet/kadin/156203-243> (ET:22.03.2018)

¹⁶⁶ Taner, 2017, s.73.

¹⁶⁷ Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Cinsel İstismar Kliniği Öğrencileri Tarafından Hazırlanan TCK’nın “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” ve “Aile Düzenine Karşı Suçlar” Bölümleri Hakkında Kanun Taslağı, (Ankara Üniversitesi ... Kanun Taslağı) TBB Dergisi, Sayı:122, 2016, s.442.

¹⁶⁸ <https://ekmekvegul.net/gundem/cocuk-istismari-tasarısına-komisyonda-chp-ve-hdpden-ortak-tepki> (ET:24.07.2018)

azalma olsa da toplumun bu suça karşı hassasiyetinin artması ve bilinç düzeyinin yükselmesi ile kamuoyunda istismar olaylarının olumlu bir gelişme olarak daha fazla yer aldığını düşünmekteyiz. Nitekim Adalet Bakanlığı verilerine göre çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçundan 2010 ile 2014 yılları arasında açılan dava sayısı yıllık ortalama 8 bin bandında iken 2014 yılından itibaren azalmaya başlamıştır. Kamu davası açılan cinsel istismar suçu sayısı; 2014 yılında 7.073, 2015 yılında 6.598, 2016 yılında 5.252, 2017 yılında ise 5.114 şeklindedir. Bu rakamlar 2013 yılında 8.084, 2010 yılında ise 7.229 olarak kayıtlanmıştır.¹⁶⁹

Suçlarla mücadele, suç karşılığında öngörülen cezaların ağırlaştırılmasıyla sağlanamaz.¹⁷⁰ Bununla birlikte cezaların ağırlaştırılmasının, cezanın genel ve özel önleme fonksiyonunun etkin hale gelmesinde, böylece toplumun adalete olan güveninin sağlanmasında katkısı söz konusu olacaktır. Ayrıca bu şekilde bir düzenlemenin, TCK'nın 1. maddesinde öngörülen toplumsal barışı koruma ve suç işlenmesini önleme amacının gerçekleşmesine de hizmet edeceği söylenebilir. Ancak bu hususun, kriminoloji, penoloji, sosyoloji, psikoloji gibi bilim dallarının multidisipliner bir çalışmasıyla doğrulanması gerekir.¹⁷¹

D. Cinsel İstismar Suçunda 24 Kasım 2016 Tarihli 6763 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler

18 Haziran 2014 Tarihli 6545 Sayılı Kanunla TCK md. 103'de yapılan yeni düzenlemeler sonrası 103. maddenin 1. ve 2. Fıkraları Anayasa Mahkemesi tarafından farklı tarihlerde iptal edilmiştir. İptal kararları üzerine her iki fıkra da yeniden düzenlenerek 22.11.2016 tarihinde TBMM'de kabul edilerek 24.11.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yasalalmıştır.

103. maddenin 2. Fıkrasında yer alan "*Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, on altı yıldan aşağı*

---

¹⁶⁹ Veriler, Adalet Bakanı Yardımcısı Bilal Uçar tarafından 16.04.2018 tarihli TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu toplantısında açıklanmış olup sadece nitelikli cinsel istismar suçuna ilişkindir. Basit cinsel istismar sebebi ile açılan dava sayısını içermemektedir. <https://ekmekvegul.net/gundem/cocuk-istismari-tasarısına-komisyonunda-chp-ve-hdpden-ortak-tepki> (ET:24.07.2018)

¹⁷⁰ 6545 Sayılı Kanunun, çözümü cezaları artırmakta bulan yaklaşımının tek başına bir anlam ifade etmediği, ceza hukuku tarihinin ağır cezaların devletleri baskıcı hale getirdiği örneklerle dolu olmasına ilişkin Bkz; Taner, 2017, s.73.

¹⁷¹ Yokuş Sevük, 2015, s.123.

olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.” fıkrası Anayasa Mahkemesi tarafından, 12.11.2015 T. ve 2015/26 E., 2015/100 K. sayılı kararı ile Anayasa’ya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. İptal kararının, kanun boşluğu doğmaması için yayım tarihinden (11/12/2015) itibaren 1 yıl sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

Anayasa Mahkemesi 12.11.2015 T. ve 2015/26 E., 2015/100 K. sayılı kararında; *“Mahkemeye olaya özgü takdir marjı tanımayan ve onarıcı hukuk kurumları öngörmeyen kuralda düzenlenen ceza yaptırımının alt sınırının onaltı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası olarak belirlenmesi; fiilin farklı yaş kategorilerindeki mağdurlara karşı işlendiği veya failin de küçük olduğu ya da fiilden sonra mağdurun yaşının ikmali ile fiili birlikteliğin resmi evliliğe dönüşmesi gibi her bir somut olayın özellikleri dikkate alınarak ceza tayin edilmesi veya onarıcı adalet kurumunun uygulanması imkânını ortadan kaldırdığı ve bazı durumlarda somut olayın özellikleriyle bağdaşmayacak ve suçla yaptırım arasında bulunması gereken adil dengeyi ortadan kaldıracak ölçüde ağır cezaların verilmesi sonucunu ortaya çıkarabilecek bir niteliğe sahip bulunduğu, kuralda belirlenen ceza miktarının, bu ceza ile ulaşılmak istenen amacı her somut olayda gerçekleştirebilecek orantıda ve ölçüde olmadığından hukuk devleti ilkesine aykırılık taşıdığı”* gerekçesiyle iptal kararı vermiştir.¹⁷²

Anayasa Mahkemesi 103. maddenin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan *“...tamamlamamış...”* sözcüğü yönünden *“Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”* hükmü Anayasa Mahkemesi’nin 26.5.2016 T. ve 2015/108 E., 2016/46 K. sayılı Kararı ile iptal edilmiş olup, kararın Resmi Gazete’de yayımlandığı 13.7.2016 tarihinden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır.

İptal talebinde bulunan yerel mahkeme, dosyasına konu olaydan yola çıkarak, TCK md. 103/1-a’da onbeş yaşını tamamlamadığı halde fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği olan, yani kendisine yönelik gerçekleştirilen cinsel davranışlara rızası bulunan çocuğun bu rızasına sonuç tanınmadığı ve 4 yaşındaki çocuk ile 14 yaşındaki çocuğun mağdur olması bakımından hiçbir ayırım gözetilmediğini belirtmiş ve bu durumun korunan hukuki yarar ile müeyyide arasındaki dengeyi

---

¹⁷²<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/c0fd7bd3-cdce-40f0-873d> (ET:26.02.2018)

bozduğunu ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi, daha önce TCK md. 103/2'yi iptal eden kararına da atıfla Anayasa'ya aykırılık olduğunu tespit etmiştir. Bu gerekçe ile TCK 103/1-a bendindeki “tamamlamamış” ibaresini TCK md. 103/1'in bir ve ikinci cümleleri yönünden iptal etmiştir.¹⁷³

Anayasa Mahkemesi 26.5.2016 T. ve 2015/108 E., 2016/46 K. sayılı kararında; *“İtiraz konusu kuralla onbeş yaşını tamamlamamış çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi için sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ve cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Çocuğun cinsel yönden istismar edilmesinin ağır bir yaptırıma bağlanmasının çocuğun etkin bir şekilde korunması amacını gerçekleştirilmeye yönelik olduğuna şüphe yoktur. Ancak cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi eylemi hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı gerekçelerinin itiraz konusu kural bakımından da geçerli bulunması ve Anayasa'nın 41. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca mağdur ya da fail sıfatıyla çocuğun korunmasının hedef alınması gerekliliği dikkate alındığında, itiraz konusu kuralın da aynı şekilde bazı durumlarda somut olayın özellikleriyle bağdaşmayacak ve suçla yaptırım arasında bulunması gereken adil dengeyi ortadan kaldıracak ölçüde ağır cezaların verilmesi sonucunu ortaya çıkarabilecek bir niteliğe sahiptir. Bu nedenle kural ölçüsüz bir yaptırım öngördüğünden hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu”* gerekçesiyle iptal kararı vermiştir.¹⁷⁴

Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine 22.11.2016 tarihinde TBMM'de kabul edilen 6763 Sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler 24.11.2016 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yasalasmıştır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının gerekçesi dikkate alınarak yapılan düzenlemelerde iptal edilen 1. ve 2. Fıkra hükümleri aynen korunarak, fıkralara mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde cezai yaptırımın alt sınırına ilişkin yeni hükümler eklenmiştir.¹⁷⁵

---

¹⁷³ Söz konusu karar; ceza hukuku bakımından geriye dönüşü ifade ettiği, daha önceki yıllarda Adli Tıp Kurumu tarafından verilen raporlarda 7 yaşından küçük çocuk ile 7 yaşından büyük çocuklara karşı işlenen cinsel suçlarda farklı cezalar uygulanmasına yol açan raporlar verildiği; şimdi ise 15 yaşını tamamlamamış çocuklara karşı işlenen suçlar bakımından ceza indirimine yol açabilecek olması sebebi ile eleştirilmiştir. Bkz; Yenisey, s.108. Kanaatimizce de yapılan eleştiriler son derece haklıdır.

¹⁷⁴ <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/8295ece8-40f9-4c3a> (ET:26.02.2018)

¹⁷⁵ Bu düzenlemeye, bazı sivil toplum örgütleri de mağdur çocuğun rıza yaşının 15'ten 12'ye düşürülmeye yol açabileceği, 12-15 yaş arası cinsel istismar vakalarında daha düşük ceza verilebileceği

Maddenin 1. Fıkrasına; “Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz.” hükmü; 2. Fıkrasına ise; “Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza on sekiz yıldan az olamaz.” hükmü eklenmiştir.

On iki yaşını tamamlamamış çocuklara karşı işlenen suçlarda cezanın alt sınırının artırılmış olmasının özellikle çok küçük yaşlarda ki çocukları korumaya yönelik olumlu bir düzenleme olduğu kanaatindeyiz. Ancak on iki yaşından büyük çocukların maruz kaldığı cinsel istismarlar da daha az ceza verilebileceği riskinin de olduğunu bu sebeple rıza yaşına uygun olarak on beş yaşını doldurmamış tüm çocuklar için cezanın alt sınırının artırılarak aynı olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Yapılan bu düzenleme, Kanunkoyucu’nun rızalarını hukuken kabul etmediği 12-15 yaş arasında bulunan çocukların rızalarına itibar edilebileceği ve sanıkların ceza miktarlarının düşürülebileceği şeklinde bir yorumlamaya yol açabilecektir. TCK’da ceza sorumluluğunun 12 yaşından başlamasına rağmen mağdur açısından rıza açıklamasının 15 yaşının doldurulmasına kadar kabul edilmemesinin hukuk mantığıyla bağdaşmadığı ve hakkaniyete aykırı sonuçlara yol açıldığı gerekçesiyle eleştirilmiştir.¹⁷⁶

Anayasa Mahkemesinin iptal kararında yer alan gerekçe üzerine, 6763 Sayılı Kanun yasalaşmadan önce bazı milletvekilleri tarafından “cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın 16.11.2016 tarihine kadar işlenen cinsel istismar suçunda mağdurla failin evlenmesi durumunda koşullarına bakılmaksızın hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hüküm verilmiş ise cezanın infazının ertelenmesine karar verilir” şeklinde önerge verilmiş¹⁷⁷ ancak istismarın, evlilikle meşrulaştırılma gerekçesiyle kamuoyunda oluşan yoğun baskılar sonucu tasarı geri çekilmiştir.¹⁷⁸ Önerge ile getirilmek istenen ve evlenmeyi esas alan düzenleme “bir çıkmaz ve bizzat kendisi bir sorun”¹⁷⁹ teşkil etmektedir.

---

sebebi ile karşı çıkmışlardır. (www.toplumsal hukuk.net/Yeni TCK 103. Madde Değişikliği ve Çocukların Cinsel İstismarı Suçlarında 12 Yaş Tartışması) (ET:03.04.2018)

¹⁷⁶ www.alpersarica.av.tr/cinselsuclarda-yeni-kanun-kimleri-etkileyecek (ET:28.03.2018)

¹⁷⁷ TBMM’nin 26. Dönem 2. Yasama Yılı 22. Birleşim 17 Kasım 2016 T. Oturum Tutanağı s.76 www.tbmm.gov.tr (ET:19.03.2018)

¹⁷⁸ <https://www.m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/180857-tecavuzcuyle-evlendirme-geri-donuyor>; (ET:22.03.2018); <https://www.evrensel.net/haber/321395/kadınların-erkek-devlet-yargı-siddetiyle-mucadelesi> (ET:22.03.2018) ; <http://www.bianet.org/bianet/kadin/155853-cinsel-suclar-yasasi-negetiriyor> (ET:22.03.2018).

¹⁷⁹ Taner, 2017, s.320.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu hükümlere ilişkin iptal kararları, önemli ve büyük mağduriyetlere yol açan bir sosyal gerçeklikten kaynaklanmaktadır. Evlilik adı altında genellikle evlenmenin dinsel törenini yaparak bir araya getirilen, yaşı 15'ten büyük olan (genellikle erkek) çocukla, yaşı 15'ten küçük olan (genellikle kız) çocuk arasındaki cinsel ilişkiden/ilişkilerden dolayı gebe kalan kız çocuğunun, hastaneye başvurmasıyla sorun ortaya çıkmakta, yaşı büyük olan çocuk (ya da yetişkin) cinsel istismardan cezaevine girerken, çocuk yaşta anne olan kız çocuk bebeğiyle baş başa kalmakta ve oldukça mağdur olmaktadır. Ancak burada sorun, bu kişilerin evlenmeleri ile verilen cezayı ortadan kaldırmak ile çözülmeyeceği gibi¹⁸⁰ başlı başına bir sorun olan çocuk evliliklerinin artmasına da yol açacağını düşünüyoruz.

“Evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir çocuk için evlenmenin dinsel törenini yapan kişinin”¹⁸¹ cezalandırılması ile bu sorunun önüne geçilebileceği ayrıca evlenen çocuklar arasında yaş farkı az ise bir şahsi cezasızlık sebebi eklenmesi de çözüm olarak savunulmuştur.¹⁸²

III. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA İLİŞKİSİ

TCK'nın “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlıklı bölümünde, cinsel saldırı (TCK md. 102), çocukların cinsel istismarı (TCK md. 103), reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK md. 104) ve cinsel taciz (TCK md. 105) suçları düzenlenmiştir. 18.06.2014 Tarihli 6545 sayılı kanun ile de hem cinsel saldırı hem de cinsel istismar suçu bakımından fiilin sarkıntılık düzeyinde kalması hâli düzenlenmiştir.

A. Sarkıntılık

Çocuğun cinsel istismar suçunu düzenleyen TCK'nın 103. maddesi'nin ilk hâlinde yer almayan ve istismar suçuna göre fiilin daha az cezalandırılmasını öngören sarkıntılık fiili, 6545 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. 2014 yılında yapılan değişiklikle

---

¹⁸⁰ Aynı yönde; Fahri Gökçen TANER, “Anayasa Mahkemesi'nin Çocukların Cinsel İstismarına ve Evlenmenin Dinsel Törenine İlişkin İptal Kararlarının Ardından Çok Katmanlı Bir Çözüm Önerisi” (Anayasa Mahkemesi'nin...), TBB Dergisi, S. 124, 2016, s. 244.

¹⁸¹ “Evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.” TCK md. 230/6 hükmü Anayasa Mahkemesi'nin 27.05.2015 T. ve 2014/36 E., 2015/51 K. sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

¹⁸² Taner, 2016, s.244.

103. maddenin 1. fıkrasının 2. cümlesine eklenen hüküm ile “*Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı*”¹⁸³ belirtilmiştir.

Sarkıntılık düzeyinde kalan fiilin, suçun temel şekline göre daha hafif cezalandırılması; maddenin gerekçesinde, cinsel istismar suçunun basit şekline ilişkin cezaların artırılmasından dolayı bu düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir.¹⁸⁴ Sarkıntılık da bir cinsel davranıştır. Doktrinde sarkıntılık suçunun oluşabilmesi için, cinsel davranışın mutlaka mağdurun vücuduna temas içermesi ve ani hareketlerle yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu değerlendirme Yargıtay tarafından da kabul görmektedir.¹⁸⁵

Cinsel istismar suçunun oluşması için yapılan hareketin failin şehvi duygularını fiilen tatmin etmiş olması gerekmemektedir. Davranışın objektif olarak şehvi olması suçun oluşması için yeterli olmaktadır.¹⁸⁶ 6545 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmadan önce, cinsel amaçlı olarak yapılmış hareketin ani veya sürekli olmasının yahut tek veya birden fazla yapılmış olmasının suçun oluşumu bakımından önemi yoktu. Fail, cinsel içerikli eylemi nasıl yapmış olursa olsun, maddede suçun temel şekli için öngörülen üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktaydı. Ancak 6545 sayılı Kanunla düzenlenen cinsel davranışın sarkıntılık düzeyinde kalması hâli, failin cinsel amaçlı olarak yaptığı hareketin ani ve sürekli olmaması durumunda daha az ceza almasını düzenlemektedir. Failin tek bir dokunuş şeklindeki eylemi, cinsel istismar suçunun temel şekline nazaran daha hafif cezalandırılmasını gerektirecektir.¹⁸⁷

765 sayılı TCK döneminde sarkıntılık kavramı doktrinde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

---

¹⁸³ TBMM’ne sunulan 6545 Sayılı Kanun Tasarısının 43. maddesinde; “Fiilin ani hareketlerle işlenmesi halinde faile dört yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.” Hükümü yer almaktaydı.

¹⁸⁴ Bkz; TBMM’ne sunulan 6545 Sayılı Kanun Tasarısının 42. maddesinin Gerekçesi.

¹⁸⁵ Gözübüyük, s.759; Yenisey, s.106. “Sanığın, olay günü parkta oturan mağdurlara sarılmak, yüzlerini ve dudaklarını öpmek, mağdurları omzuna yatırarak okşamak şeklindeki cinsel istismar hareketlerinin sarkıntılık boyutunu aştığı, sanığın eyleminin devamlılık arz eden nitelikte olduğu ve bu haliyle mağdurlar Y. ve S'ye yönelik hareketlerinin 6545 sayılı Kanunla değişik TCK'nın 103/1-1. maddesinde düzenlenen basit cinsel istismar kapsamında kaldığı gözetilmeden suç vasfının belirlenmesinde hataya düşülerek sarkıntılık suçundan hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir” (14. CD, 25.05.2015 T, 2015/2261 E. 2015/6685 K.)

¹⁸⁶ Bkz; TCK'nın 102. Maddesinin Gerekçesi.

¹⁸⁷ Yokuş Sevük, 2015, s.125.

*Bir tanıma göre sarkıntılık suçu “belirli bir kimsenin rızası hilafına edep ve iffetine dokunacak nitelikte şehvet duygusuyla söz, yazı veya vücuda temas biçiminde gerçekleştirilen sırnaşıkça hareketlerdir.”*¹⁸⁸

Önder ise, “*Bir erkek tarafından, kadın, kız veya genç erkeğe karşı aleniyet şartı aranmaksızın, ırza geçme veya tasaddi suçlarının teşebbüs derecesini de teşkil etmeyen, mağdur üzerinde devamlılık arz etmeyen ve fakat vücutta temasın da şart olmadığı, söz, yazı veya diğer hareketlerle gerçekleştirilen temelinde cinsel dürtünün bulunduğu fiillerdir.*” şeklinde tanımlamıştır.¹⁸⁹

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise sarkıntılık suçunu 24.12.1990 tarihli kararında¹⁹⁰, “*sarkıntılık, belirli bir kimseye karşı işlenen, o şahsın edep ve iffetine dokunan, ani ve hareketler yönünden kesiklik gösteren, şehvet kastıyla işlenen edepsizce davranışlar*” olarak tanımlamıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu kararında, sarkıntılık suçunun oluşabilmesi için fail ile mağdurenin vücutlarının temasının şart olmadığını belirterek; “*ıslık çalmak, mağdurenin peşinden giderek sırnaşıkça hareketlerde bulunmak, cinsel organını göstermek veya mağdurun cinsel organını seyretmek, birden fazla aşk mektubu yazmak, çimdik atmak, el kol işareti ile cinsel ilişkide bulunmayı önermek*” gibi hareketlerin sarkıntılık suçunu oluşturacağını ifade etmiştir.¹⁹¹

Eski TCK döneminde vücuda temas içermeyen sırnaşık davranışlar ile vücuda temas içeren ani nitelikteki cinsel davranışlar sarkıntılık olarak nitelendirildiğinden, Yargıtay’ın eski TCK döneminde konuya ilişkin içtihatlarının yeni TCK döneminde sarkıntılık fiili ile örtüşmediği doktrinde belirtilmiştir.¹⁹²

6545 Sayılı Kanun ile değişiklik yapılırken madde metninde, sarkıntılık tanımlanmamıştır. Sarkıntılığın anlamını belirleyebilmek için eski TCK md. 421 hükmünü göz önünde bulundurmak gerekse de uygulamanın, bedensel temas kıstası ile şekilleneceği belirtilmektedir.¹⁹³

TCK’nın yürürlüğe girmesinden sonra uygulamada, özellikle vücuda temas içeren ancak süreklilik arz etmeyen, ani davranışların mağdurun yaşına göre cinsel

---

¹⁸⁸ Mehmet Emin ARTUK, “Cinsel Taciz ve Ceza Hukuku”, AÜSBFD, Prof. Dr. Yılmaz Günal’a Armağan, Cilt. 49, Sayı. 3-4, Yıl:1994, s.37.

¹⁸⁹ Önder, s.531.

¹⁹⁰ Yargıtay CGK.’nın 24.12.1990 Tarih ve 5-343/361 Sayılı Kararı

¹⁹¹ Yargıtay CGK.’nın 24.12.1990 Tarih ve 5-343/361 Sayılı Kararı

¹⁹² Artuk/Alşahin, s.3248.

¹⁹³ Özbek vd., s.328.

saldırı ya da cinsel istismar olarak kabul edilmesi bazı adaletsiz sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur.¹⁹⁴ Mağdurun saçını okşama, yüzünden makas alma, bacağıının ellenmesi şeklindeki davranışlar cinsel istismar suçunu oluşturmaktaydı.¹⁹⁵

12.05.2014 Tarihli TCK'da ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 42 nci maddesinin gerekçesinde; TCK'nun 103. maddesinde tanımlanan cinsel istismar suçun temel şekli ile 105. maddesinde tanımlanan cinsel taciz suçu arasındaki ayırım ölçütünün fiziksel temas olduğu, cinsel taciz suçunun oluşabilmesi için mağdurun vücuduna fiziksel bir temasın söz konusu olmadığı, buna karşılık, cinsel arzuların tatmini amacıyla yönelik olarak mağdurun vücuduna fiziksel temasta bulunulması halinde cinsel istismar suçu olduğu, tasarıyla, istismar suçunun temel şeklinden dolayı verilecek cezaların arttırılması öngörüldüğünden, somut olayın özelliklerine göre ani hareketlerle yapılan cinsel saldırılar bakımından ceza miktarının suçun temel şeklinden daha az bırakılması ihtiyacı ortaya çıktığı belirtilmiştir.¹⁹⁶

Tasarıda “fiilin ani hareketlerle işlenmesi hâli” yer alırken, bu düzenleme “fiilin sarkıntılık düzeyinde kalması hâli” şeklinde değiştirilerek kanunlaşmıştır. Tasarının gerekçesinde, cinsel taciz suçuyla bir karışıklığa neden olabileceği düşüncesiyle “sarkıntılık” ibaresinin yerine “suçun ani hareketle işlenmesi” ibaresinin tercih edildiği belirtilmiş ancak komisyon görüşmelerinde uygulamada anlaşılmasının güç olacağı belirtilerek bu kısım “sarkıntılık” şeklinde kanunlaşmıştır.¹⁹⁷

Kanunkoyucu'nun bu gerekçesi; cinsel taciz suçunun oluşabilmesi için bedensel temas olmaksızın cinsel amaçla kişinin rahatsız edilmesi, cinsel istismar suçunun oluşabilmesi için ise cinsel amaçla vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi gerektiğinden, bir başka deyişle cinsel istismar suçunun temel şeklini cinsel taciz suçundan ayıran ölçütün, cinsel amaçla vücut dokunulmazlığının ihlali olduğu göz

---

¹⁹⁴ Artuk/Alşahin, s.3243.

¹⁹⁵ “12 yaşındaki mağdurenin bacağıının ellenmesi” (basit cinsel istismar) Yarg. 5. CD.'nin 08.02.2007 tarih ve 13513/780 sayılı kararı; “15 yaşındaki mağdurenin kalçasının ellenmesi” (basit cinsel istismar) Yarg. 5. CD.'nin 29.01.2007 tarih ve 13885/328 sayılı kararı. (Mustafa ARTUÇ, “Kişilere Karşı Suçlar”, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2008, s.744-745)

¹⁹⁶ Bkz; TBMM'ne sunulan Tasarının 42. Maddesinin Gerekçesi.

¹⁹⁷ Bkz; TBMM'ne sunulan Tasarının 42. Maddesinin Gerekçesi; Adalet Komisyonu 24.05.2014 Tarihli Görüşme Tutanakları

önüne alındığında sarkıntılığın cinsel tacizle karıştırılması gibi bir olasılık da söz konusu olamayacağından doktrinde eleştirilmiştir.¹⁹⁸

Doktrinde, suçun tek bir dokunuşla işlenmesi halinde öngörülen cezanın ağırlığı eleştirilerek bu durumda mahkemelerin alt sınırdan ceza verme yoluna gideceği belirtilmiştir.¹⁹⁹ Ancak 6545 sayılı Kanun ile cezaların ağırlaştırılması karşısında, bu yöndeki eleştirilerin de devam edeceği kanaatindeyiz.

TBMM komisyon görüşmeleri sırasında ani hareketle işlenme yerine cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması kavramı benimsenmekle birlikte, sarkıntılık düzeyinde kalmadan kastedilenin ne olduğu açık olmayıp, bu düzenlemeye ilişkin bir gerekçe maddede yer almamıştır. Hangi hareketlerin sarkıntılık kapsamında değerlendirileceğinin uygulamaya bırakıldığı belirtilmiştir.²⁰⁰

Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinin, şikâyete bağlı olmadan, soruşturulması ve kovuşturulmasının re'sen yapılacağı kanunda açıkça düzenlenmiştir. Ancak TCK md. 103/1'de sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde, soruşturma ve kovuşturma yapılması, mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlı tutulmuştur. Bu hususa ilişkin değerlendirmeler çalışmamızın soruşturma başlığı altında yapılmıştır.

103. maddenin yasalaşmasıyla Anayasa Mahkemesi'nin 103. madde yönünden vermiş olduğu 12.11.2015 T. ve 2015/26 E., 2015/100 K. ve 26.05.2016 T. ve 2015/108 E., 2016/46 K. sayılı iptal kararlarının ardından, çocukların cinsel istismarı suçu yönünden yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Bu kapsamda 24.11.2016 tarih ve 6763 sayılı Kanununun 13. maddesi ile 103. madde; "*Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis*

---

¹⁹⁸ Özbek vd., s.327; Yokuş Sevük, 2015, s.125.

¹⁹⁹ Tezcan/Erden/Önok, s.383-384.

²⁰⁰ Yokuş Sevük, 2015, s.126; "sanığın mağdurenin cinsel organını sıkması nedeniyle mağdurenin bağırması ve tanık ...'in gelmesi üzerine sanığın olay yerinden ayrılması şeklindeki ani nitelikte, devamı bulunmayan, kesik biçimde gerçekleştirdiği eyleminin sarkıntılık düzeyinde kalan çocuğun basit cinsel istismarı suçunu oluşturduğunun anlaşılması..." Yarg. 14. CD.'nin 07.04.2016 T. ve 2016/1054 E., 2016/3471 K. sayılı kararı; "mağdureyi bir süre takip eden sanığın, mağdurenin kalçasına dokunarak sıkması şeklindeki, suç tarihinde 18 yaşını doldurmamış mağdureye karşı, onun vücudu üzerinde gerçekleştirilen, cinsel arzuları tatmin amacına yönelik olup devamlılık arzetmeyen, ani ve hareketler yönünden kesiklik gösteren eyleminin hükümden sonra 28.06.2014 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunla değişik 5237 sayılı TCK.nın 103/1. maddesi 2. cümlesindeki sarkıntılık düzeyinde kalan basit cinsel istismar suçunu oluşturduğunun anlaşılması karşısında..." Yarg. 14. CD.'nin 01.12.2014 T. ve 2013/4482 E., 2014/13455 K. sayılı kararı (Artuk/Alşahin, s.3257).

cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır...” şeklinde değiştirilmiştir.

6763 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sarkıntılık fiili açısından “Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması halinde verilecek ceza, (...) sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz” hükmü dışında bir yenilik getirmemiştir.

Maddenin gerekçesinde; “Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen gerekçeler doğrultusunda ceza belirlenirken, bir kademe belirlenmektedir. Mağdurun on iki yaşından küçük olması durumunda verilecek cezanın artırılması öngörülmektedir. Suçun farklı yaş gruplarındaki mağdurlara karşı işlenmesinde bir ayırım gözetmeyen mevcut hüküm yeniden düzenlenmektedir” denilmektedir.²⁰¹

Fail ile mağdur arasındaki kişisel ilişkiler²⁰², davranışın gerçekleşme şekli ve mağdurun rızası gibi hallerde sarkıntılıktan bahsedilemeyecektir. Ancak on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen davranışlarda mağdurun rızası eylemi suç olmaktan çıkarmayacağı için, bu yaş grubundakilere rızalarıyla da olsa sarkıntılıkta bulunulması istismar suçunu oluşturacaktır.²⁰³

Mağdur olan çocuğun 15 yaşını tamamlamış olması halinde ise sarkıntılığın cezalandırılabilmesi için, bu eylemin cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilmiş olması gerekir. Bu yaş grubundaki mağdurun

---

²⁰¹ <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/c0fd7bd3-cdce-40f0-873d> (ET:26.02.2018)

²⁰² “Dosya içeriğine göre: sanığın ailesiyle birlikte oturduğu apartmanın kapıcısının kızı olduğu anlaşılan mağdurenin ders çalışmak, interneti kullanmak gibi sebeplerle bazen tek başına bazen de abisi Süleyman’la birlikte sanığın evine gelip gitmesi sebebiyle sanıkla aralarında sosyal münasebet ve tanışıklık bulunduğu, olay günü mağdurenin abisiyle birlikte binanın bodrumunda bulunduğu sırada onunla karşılaşan sanığın, mağdurenin o gün şehir dışından dönmüş olmasından dolayı onunla tokalaşması ve onu öpmek üzere yaklaşması biçimindeki eylemini toplumda yerleşik olduğu üzere ve aralarındaki sosyal münasebete uygun olarak yanak yanağa öpüşme amacıyla yapmış olabileceği, mağdurenin, dudaklarını öpmeye çalıştığı yönündeki algılamasının yanlış değerlendirmeden kaynaklanabileceği, olay yerinde ayaküstü karşılaştığı mağdurenin, abisinin yakınlarında bulunduğunu da bilen sanığın, bu davranışını cinsel amaçla yaptığı hususunun şüphede kaldığı gözetilerek sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken...” Yarg. 14. CD.’nin 13.4.2012 tarih ve 1887/4384 kararı (Artuk/Alşahin, s.3256).

²⁰³ Artuk/Alşahin, s.3256.

sarkıntılık teşkil eden eyleme rıza göstermesi halinde cezai sorumluluk söz konusu olmayacaktır.²⁰⁴

Failin, vücuda temas içeren davranışının yoğunluğu, etkisi ve devamlı olması dikkate alındığında, devamlılık arz eden nitelikte ise eylem sarkıntılık değil cinsel istismar suçunun temel şeklini (basit cinsel istismar suçunu) oluşturacaktır.²⁰⁵

Sarkıntılık suçunun niteliği gereği fail cinsel tatmin amacına yönelik²⁰⁶, şehvet hissi ile hareket etmiş olmalıdır.²⁰⁷ Aksi takdirde, sanığın şehvet hissi olmadan yaptığı hareketler somut olayın özelliğine göre, kasten yaralama, hakaret veya tehdit gibi suçların oluşmasına neden olur.²⁰⁸

B. Cinsel İstismar - Cinsel Saldırı

Cinsel saldırı, cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesidir (TCK md. 102/1). 102. maddenin gerekçesinde, cinsel saldırı suçunun oluşması için cinsel arzuları tatmin amacına yönelik davranışlarla kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali gerektiği belirtilmiştir.²⁰⁹ Cinsel saldırı suçu ile çocuğun

²⁰⁴ Artuk/Alşahin, s.3263.

²⁰⁵ “sanığın farklı tarihlerde dört kez mağdure ...'un bacaklarını ve kalçasını, yine farklı tarihlerde iki kez mağdure ...'nin göğüslerini okşaması şeklindeki eylemlerinin sarkıntılık düzeyini aşarak çocuğun basit cinsel istismarı suçlarını oluşturduğu gözetilip 6545 sayılı Kanunla değişik TCK'nın 103/1-1. cümlesi gereğince cezalandırılması yerine, suç vasfında hataya düşülerek cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kaldığından bahisle TCK'nın 103/1-2. cümlesi gereğince mahkûmiyetine karar verilmesi...” Yarg. 14. CD.'nin 22.03.2016 tarih ve 2016/440 E., 2016/2823 K. sayılı kararı (Artuk/Alşahin, s.3260).

“sanığın, mağdurenin yattığı odaya giderek cinsel organı gözükecek şekilde iç çamaşırlarını aşağı indirdiği, yüzüstü yatmakta olan mağdurenin üzerine oturup boynundan öptüğü ve mağdurenin uyanarak bağırması üzerine eylemine son verdiği anlaşıldığından, bu şekilde gerçekleştiği sabit olan eylemlerin ani ve kesik hareketler şeklinde olmayıp devamlılık arz eden nitelikte bulunması nedeniyle sarkıntılık düzeyini aştığı ve 6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki 5237 sayılı TCK'nın 103/1. maddesi ile anılan Kanunla değişik TCK'nın 103/1. maddesinin birinci cümlesindeki çocuğun basit cinsel istismarı suçu kapsamında kaldığı...” Yarg. 14. CD.'nin 25.02.2016 tarih ve 2016/414 E., 2016/1783 K. sayılı kararı (Artuk/Alşahin, s.3260).

²⁰⁶ “Oluşa, mağdurun aşamalarındaki beyanlarına ve tüm dosya kapsamına göre; sanığın olay günü suç tarihinde 17 yaş 8 aylık olan ve evine doğru yürümekte olan mağdurenin önüne geçerek kolundan tutup arkadaşlık teklif ettiği, mağdurenin bu teklifi kabul etmemesi üzerine öpmeye çalıştığı, mağdurenin direnmesi üzerine öpme eylemini tamamlayamadığı ve mağdurenin kolundan tutması şeklindeki eylemin ise cinsel tatmin amacına yönelik olmadığı anlaşılmaması karşısında, sanığın çocuğun basit cinsel istismarına teşebbüs suçunu işlediği sabit olduğu halde, yazılı şekilde basit cinsel saldırı suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi” Yarg. 14.CD.'nin, 24.06.2014 tarih ve 2013/337 E., 2014/8581 K. sayılı kararı.

²⁰⁷ Aksi görüşte, failin yaptığı hareketleri bilmesi ve istemesi yeterli olup, ayrıca şehvet hissi ile hareket etmiş olması aranmayacağı belirtilmiştir (Önder, s.536; Gözübüyük, s.867).

²⁰⁸ Artuk/Alşahin, s.3264; Özbek vd., s.362.

²⁰⁹ Tezcan/Erdem/Önok, s.367; Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2007, s.159; Taner, 2017, s.145; Malkoç, s.120-121.

cinsel istismarı suçu temel olarak benzer suç tipleridir. Cinsel saldırı ve cinsel istismar suçları mağdurun yaşı dikkate alınarak birbirinden ayrılmaktadır. Cinsel saldırı suçunun mağduru cinsel istismar suçundan farklı olarak on sekiz yaşını doldurmuş kimsedir.²¹⁰

TCK'da yetişkinlere karşı gerçekleştirilen fiiller açısından cinsel saldırı, çocuklara karşı gerçekleştirilen fiiller açısından ise cinsel istismar kavramı kullanılmıştır. Yukarıda açıklandığı üzere cinsel istismar kavramının kullanılması doktrinde olumlu kabul edilmiştir; kanımızca da çocukların hassas durumunun belirtilmesi için istismar kavramının kullanılması yerindedir.

103. maddenin gerekçesinde de açıklandığı üzere cinsel istismar, çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel saldırıdır. Çocukların cinsel saldırı suçu karşısında kendilerini savunmaları ve korumalarının imkânsız olması nedeniyle faile daha sert ve ağır cezalar verilmesi gerekmektedir.²¹¹ Özbek vd.'ne göre²¹² md. 103 ile cezalandırılmak istenen cinsel saldırı ya da cinsel ilişki değil cinsel istismardır. Md. 102'de cezalandırılan eylemin cinsel saldırı şeklinde ifade edilmesi, eylemin bir saldırı olarak nitelenmesi zorunluluğundandır. Bu nedenle rıza var ise saldırı yoktur ancak istismarda bir saldırı bulunmak zorunda değildir ve bu yönüyle rıza mevcut olsa bile eylem, istismar niteliği taşıyabilir.²¹³

Cinsel saldırı suçunun mağdurun rızası olmaksızın gerçekleştirilmesi gerektiği md. 102'de açıkça düzenlenmiştir. Cinsel özgürlük, kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hukuki menfaat olduğundan, kişi, hukukun koyduğu sınırlar çerçevesinde cinsel özgürlüğüne ilişkin hukuki korumadan vazgeçebilir.²¹⁴ Rızanın, fiilin işlenmesinden önce veya en azından işlenmesi sırasında verilmiş olması gerekir. Başlangıçta mağdurun rızasının bulunmasına rağmen fiilin devamı sırasında rızasını geri alması durumunda da cinsel saldırı suçu oluşacaktır.²¹⁵

Cinsel istismar suçunda ise rızanın cezai sorumluluğu etkilemesi yaş kategorilerine göre belirlenmektedir. On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan

---

²¹⁰ Taner, 2017, s.85; Artuk/Alşahin, s.3243.

²¹¹ Malkoç, s.122; Remzi GÜNDÜZ/Veysel GÜLTAŞ, "Cinsel Suçlar", Bilge Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2013, s.23.

²¹² Özbek vd., s.355.

²¹³ Özbek vd., s.352.

²¹⁴ Taner, 2017, s.174.

²¹⁵ Gündüz/Gültaş, s.23.

çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel davranışlar rıza olsa dahi cinsel istismar suçunu oluşturacaktır. Kanunkoyucu bu kategorideki çocukların rızalarını geçerli kabul etmemiştir.

Md. 103'de düzenlenmiş olan ikinci grup çocuklar olan on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel davranışların cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak işlenmemiş olması gerekir. Bu grup çocuklarda ise rızanın varlığı durumunda cezai sorumluluk ortadan kalkacaktır. Ancak rıza bulunan fiil cinsel ilişki boyutunda ise bu durumda TCK md. 104'de düzenlenen "Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu" oluşacaktır.²¹⁶

Cinsel istismar suçunun oluşması için çocuğa karşı gerçekleştirilen cinsel davranış yeterli sayılmakta iken cinsel saldırı suçunda ayrıca bu davranışın vücut dokunulmazlığını ihlal etmesi şartı aranmaktadır.²¹⁷

Kanunkoyucu 18.06.2014 Tarihli 6545 sayılı kanun ile hem cinsel saldırı hem de cinsel istismar suçunun sarkıntılık düzeyinde kalması hâlini düzenleyerek bu durumda suçun temel şekline göre daha az cezalandırılmasını öngörmüştür.

C. Cinsel İstismar - Reşit Olmayanla Cinsel İlişki

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, TCK md. 104'de, 15 yaşını tamamlamış reşit olmayan çocuk ile cebir, tehdit ve hile olmaksızın mağdurun rızasına dayalı cinsel ilişki, şikayete bağlı bir suç olarak düzenlenmektedir. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ile cinsel istismar suçu; fiilin niteliği itibariyle birbirinden ayrılmaktadır.²¹⁸ 15-18 yaş arasındaki çocukların, buldukları yaş gereği cinsel farkındalık içinde olmaları nedeni ile bu fiiller de yaptırımı bağlanmış ancak soruşturma ve kovuşturma şikayete tabi tutulmuştur.²¹⁹

Çocuklar şikayet haklarını bizzat veya kanuni temsilcileri aracılığı ile kullanabilirler. Hem çocuğun hem de kanuni temsilcisinin şikayet hakkı olmasına karşın

---

²¹⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s.431; Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2007, s.161; Gündüz/Gültaş, s.24-26.

²¹⁷ Savaşçı, s.117.

²¹⁸ Artuk/Alşahin, s.3243.

²¹⁹ Özlem YENERER ÇAKMUT, "Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve Türk Ceza Kanunu'nun Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış" (Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk), MÜHF-HAD, C.22, S.1, 2016, s.45.

Yargıtay, çocuk, ayırt etme gücüne sahipse şikayetten bizzat kendisinin de vazgeçmesi gerektiğini, velinin vazgeçmesinin yeterli sayılamayacağını kabul etmektedir.²²⁰

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği TCK md. 104’de cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişinin, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörölmüş iken 6545 sayılı Kanununun 60. maddesi ile iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörölerek ceza miktarı artırılmıştır.

Bu suçun mağduru madde gerekçesine göre 15 yaşını bitirmiş ancak 18 yaşını tamamlamamış algılama yeteneği gelişmiş çocuklar olabilir. Mağdurun aynı zamanda algılama yeteneği gelişmiş kişi olması gerekir; zira algılama yeteneği gelişmemiş kimseye karşı bu suçun işlenmesi halinde md. 103/1 gereği çocuğun cinsel istismarı suçu oluşacaktır. Bu sebeple cinsel ilişkinin gerçekleştirildiği tarihe göre çocuğun algılama yeteneğinin gelişmiş olup olmadığı değerlendirilmelidir.²²¹

Madde metninde cinsel ilişki ibaresi açıkça yer aldığı için vücuda cinsel organ dışında başka bir organ veya sair cisim sokulması durumunda veya oral seks durumunda, bu fiiller cinsel ilişki sayılamayacağından, md. 104 kapsamında cezalandırılmayacaktır.²²²

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağduru konusunda madde metninde, “onbeş yaşını bitirmiş çocuk”tan söz edilirken, madde başlığında “reşit olmayan kimse” denilmektedir. Adalet Alt Komisyonu Raporuna göre, madde başlıkları ve madde gerekçesi madde metninin ayrılmaz birer parçasıdır. Bu nedenle Kanunkoyucu, bir dikkatsizlik ve özensizlik sonucu madde başlığı ile içeriği konusunda çelişkiye düşmüş ve Medeni Kanunda “reşit” yerine “ergin” terimi kullanılmış iken TCK’da reşit ifadesini kullanmaya devam ederek aynı çelişkiyi sürdürmüştür. Bu durumda bu suçun mağdurunun aynı zamanda reşit olmamasını da aramak gerekmektedir. Evlenerek ergin olan veya mahkeme kararıyla ergin kılınan kimseler bu suçun mağduru

---

²²⁰ Oluş ve kabule göre sanık... nın eyleminin reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturup takibi şikayete bağlı suçlardan bulunduğu, soruşturma evresinde zorunlu vekil huzurunda şikayetçi olmadığını beyan etmesi karşısında, vaki şikayet yokluğu nedeniyle davanın 223/8 Maddesi gereği düşmesine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde sanığın mahkumiyetine karar verilmesi yasaya aykırıdır (Yrg. 14 CD, 11.04.2012 T, 2011/4289 K.). Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, Ankara, 2014, s.131; Taner, 2017, s.390-391.

²²¹ Yenerer Çakmut, s.46.

²²² Caner YENİDÜNYA, “5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”, Legal Hukuk Dergisi, C.3, S.33, 2005, s.3305; Yenerer Çakmut, s.46.

olamayacaklardır.²²³ Cinsel istismar suçunun mağduru ise reşit olup olmamasına bakılmaksızın 18 yaşını doldurmamış olan çocuktur.

Cinsel istismar suçunun sarkıntılık düzeyinde kalması durumunda suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturmanın şikâyete bağlı olacağı açıkça düzenlenmesine rağmen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda failin çocuk olması hâlinde özel bir düzenleme yapılmamış olması eleştirilmiştir.²²⁴

İki çocuk arasındaki cinsel ilişkinin, failin kim olacağı konusunda tartışmaya neden olacağı, hükmün kötüye kullanmaya son derece elverişli bir mahiyet taşıdığı ileri sürülerek kanaatimizce de haklı olarak eleştirilmiştir.²²⁵ Yine md. 103 bakımından “cinsel davranış” aranırken, md. 104 bakımından “cinsel ilişki” aranması da eleştirilmiştir. Günümüzde yaşanan cinsel davranış modellerinde ki çeşitlilik karşısında bu şekilde bir sınırlamaya giderek katı biçimde konuya yaklaşmanın, düzenlenen suçla korunmak istenen hukuki menfaatin tam anlamıyla korunmasını sağlayamayacağı belirtilmiştir.²²⁶

Cinsel ilişkiye giren çocukların her ikisinin de 15-18 yaş arasında olması halinde, doktrinde reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun oluşmasının mümkün olmadığı görüşü hakimdir.²²⁷ Fail ve mağdurun kanunilik ilkesi çerçevesinde tespit edilemediği bu suçta, düzeltici yorumlarla sonuca ulaşılmamasının, ceza hukuku tekniği ile bağdaşmayacağı belirtilmiştir.²²⁸

Maddenin gerekçesinde çocuğun cinsel ilişkinin anlam ve sonuçlarını kavrama yaşı, bir başka deyişle cinsel ilişkiye “rıza yaşı”nın nasıl tespit edildiğine ilişkin bir açıklama olmaması ayrıca Medeni Kanuna göre evlenme yaşının onyediyedi, hakim kararıyla evlenme yaşının onaltı olması sebebi ile onaltı ve onyediyedi yaşında çocuğun evlilik içinde cinsel özgürlüğünü kullanabileceği kanunla öngörülürken, evli olmaması halinde cinsel özgürlüğünün sınırlandırılmasının hukuka aykırı olduğu belirtilmiştir.²²⁹

---

²²³ Yıldız, s.111; Taner, 2017, s.368; Şen s.403; Tezcan/Erdem/Önok, 443.

²²⁴ Yokuş Sevük, 2015, s.128; Aydın, 2018, s.26.

²²⁵ Ayşe NUHOĞLU, “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi ve Türk Hukuku”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Köksal Bayraktar’a Armağan, 2010/1, Cilt:1, s.296.

²²⁶ Yenerer Çakmut, s.47; Tezcan/Erdem/Önok, 444-445; Taner, 2017, s.374-375; Şen s.403.

²²⁷ Ankara Üniversitesi ... Kanun Taslağı, s.444; İzzet ÖZGENÇ, “Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi”, 2. Bası, Ankara, 2005, s.824; Tezcan/Erdem/Önok, 440-443; Şen s.405.

²²⁸ Özgenç, s.824.

²²⁹ Yokuş Sevük, “Cinsel İstismar”, s.294-295.

Çocukların cinsel istismarının suç olarak düzenlenmesini öngören ve çocukların cinsel istismara karşı korunmalarına ilişkin olan Lanzarote Sözleşmesinin; md. 18/2. hükmü, bir çocukla cinsel faaliyette bulunmanın yasak olduğu yaş alt sınırının belirlenmesine ilişkindir. Md. 18/3. hükmü ise bu hükmün küçükler arasında rızaya dayalı cinsel faaliyetleri düzenlemeye yönelik olmadığı belirtilmektedir. Bu kapsamda evlilik içinde cinsel özgürlüğünü kullanabilen 15-18 yaş grubunda bulunan çocuklar arasındaki rızaya dayalı cinsel ilişki suç olmaktan çıkarılmalıdır.²³⁰

Çocuklar arasında gerçekleşen cinsel davranışlar konusunu hiç düzenlememek ve bu konuyu çocukların cinsel istismarı suçunun gri alanı olarak bırakmanın doğru olmadığı, yaşları yakın olan çocukların birbirlerine yönelik rızaya dayalı cinsel davranışlarını (bu rıza hukuken geçerli olmasa bile) cezalandırmamayı esas alan ve yaş farkını gözetilen bir hükmün kanuna eklenmesi gerektiği savunulmuştur. Zira aradaki yaş farkı fazla olmadığı sürece her iki çocuk da eşit konumda olduğundan, bir çocuğun diğerinden faydalanmasının, istismar etmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir.²³¹

TCK md. 104/2'de, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenirse faile verilecek cezanın on yıldan on beş yıla kadar hapis olduğu belirtilmiş ve bu halde soruşturma ve kovuşturma için şikayet şartının aranmayacağı da madde metninde açıkça düzenlenmiştir.

D. Cinsel İstismar - Cinsel Taciz

Cinsel taciz, bir kimsenin cinsel amaçlı olarak taciz edilmesidir (TCK md. 105/1). Maddenin gerekçesine göre cinsel taciz, kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleşebilir. Doktrinde, cinsel yönden ahlak temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesi cinsel taciz olarak tanımlanmıştır.²³²

18.06.2014 tarih ve 6545 sayılı Kanun ile madde metninde değişiklik yapılan cinsel taciz suçu, failin cinsel amaçlı olarak mağdurun vücuduna temas içermeyen cinsel

---

²³⁰ Nuhoglu, 2010, s.296.

²³¹ Taner, 2016, s. 234-235, 237, 241; Yazar, aralarındaki yaş farkı 3 yaşa kadar olan çocuklar benzer gelişimsel özellik gösterecekleri için, bunlar arasında gerçekleşen cinsel davranışların cezalandırılmayacağına dair kanuna bir hüküm eklenmesi gerektiğini savunmuştur; Yokuş Sevük, "Cinsel İstismar", s.297; Şen s.405.

²³² Tezcan/Erdem/Önok, s.424-426; Özbek vd., s.359; Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2007, s.163.

içerikli davranışları gerçekleştirmesi olarak istismar suçundan ayrılmaktadır.²³³ Cinsel içerikli laf atmak, cinsel organını göstermek, mağdurun karşısına geçip kendini tatmin etmek, cinsel içerikli şarkı söylemek, mağdura dokunmadan soyunmasını isteyip mağduru seyretmek gibi hareketler temas içermediğinden cinsel taciz suçunu oluşturacaktır.²³⁴ Cinsel taciz eylemleri, cinsel istismar suçunu oluşturan eylemlere göre daha hafif niteliktedir. 6545 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle 105. maddede, suç mağduru olarak yetişkin ve çocuk ayrı ayrı belirtilmiştir.

Md. 103/1-a'da "her türlü cinsel davranış" ibaresine yer verilmesi sebebi ile Kanunkoyucu cinsel davranışın gerçekleştirilmesini yeterli kabul ederek mağdurun vücut dokunulmazlığının ihlal edilmiş olmasını cinsel istismar suçunun unsuru olarak aramamaktadır. Maddenin gerekçesinde çocuklara karşı yapılan her türlü cinsel davranışın cinsel istismar suçunu oluşturduğu belirtilmekle, cinsel taciz suçunun yalnızca yetişkinlere karşı işlenebileceği anlaşılmaktaydı. Bu sebeple cinsel taciz niteliğindeki davranışların çocuğa karşı gerçekleştirilmesi halinde cinsel istismar suçu oluşacağı, diğer bir söyleyişle her türlü cinsel taciz niteliğindeki davranışın çocuğa karşı gerçekleştirilmesinin, cinsel istismar suçunu oluşturacağı ancak bu durumun cinsel taciz niteliğindeki birçok davranışın cinsel istismar kapsamında değerlendirilerek failin ağır biçimde cezalandırılması sonucuna yol açacağı belirtilmiştir.²³⁵

TCK md. 102'de cinsel saldırı suçunun oluşabilmesi için failin mağdura bedensel teması zorunlu olup mutlaka kişinin vücut dokunulmazlığı ihlal edilmelidir. Ancak 103. maddede vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesi ifadesine yer verilmemiş olması, her türlü cinsel davranışın cinsel istismar suçunu oluşturup oluşturmayacağı sorusunu ortaya çıkarmıştır. Çocukla bedensel temas içermeyen davranışların cinsel istismar suçunu mu yahut cinsel taciz suçunu mu oluşturduğu 6545 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce açıklığa kavuşturulmamıştı.

---

²³³ Artuk/Alşahin, s.3243; Aydın, 2018, s.38.

²³⁴ Aydın, 2018, s.38.

²³⁵ Tezcan/Erdem/Önok, s.424-426. Özbek vd., s.359.

Bir görüşe göre²³⁶ cinsel istismar suçu cinsel taciz suçunu da kapsamaktadır. TCK md. 103, çocuklara özel bir madde olduğundan TCK md. 105 çocuklara uygulanmaz.

Artuk/Gökçen/Yenidünya, TCK md. 103/1 fıkrasında yer alan davranışın cinsel ilişki boyutuna ulaşmayan ancak mağdurun vücuduna temas etmek suretiyle gerçekleştirilen cinsel arzuların tatminine yönelik hareketler olduğu, bu nedenle de TCK md. 105’de düzenlenen cinsel taciz niteliğindeki eylemlerin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği görüşünde idi.²³⁷

Tezcan/Erdem/Önok ise, mağdura yönelik olarak bedensel temas içeren her türlü cinsel davranışın, cinsel istismar kapsamında değerlendirilmesinin yerinde olmadığı ve cinsel istismar suçunun mu yoksa cinsel taciz suçunun mu oluştuğunun, olaya ilişkin tüm koşullar dikkate alınarak gerek davranışın önemi (normatif) gerekse yoğunluğu ve süresi (niceliksel) göz önünde bulundurularak belirlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.²³⁸

6545 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesinde Yargıtay, cinsel istismarın çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel saldırı suçu gibi olduğunu, bu nedenle cinsel istismar suçunun gerçekleşmesi için vücuda temasın olması gerektiğini, bedensel temas içermeyen cinsel nitelikli davranışların ise cinsel istismar suçunu değil, cinsel taciz suçunu oluşturacağını kabul etmekte idi.²³⁹

---

²³⁶ Yener ÜNVER, “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlak Karşı Suçlar”, Türk Ceza Kanununun 2 Yılı: Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları, İstanbul, 2008, s.313.

²³⁷ Artuk/Gökçen/Yenidünya, 2013, s.304-305.

²³⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.424-425, 451-455.

²³⁹ Osman YAŞAR/Hasan Tahsin GÖKCAN/Mustafa ARTUÇ, “Türk Ceza Kanunu Cilt III”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.3335-3393. “Sanığın mağdure...in göğüslerini elleyip bir iki gün sonra da gel seninle kucaklaşalım yoksa üzerin kirlili mi? şeklinde sözler söylediği anlaşılacakla bedensel temas içeren eyleminin 5237 sayılı TCK.nun 103/1. maddesinde düzenlenen çocukların cinsel istismarı suçunu oluşturduğu nazara alınmadan yazılı şekilde cinsel taciz suçundan hüküm kurulması,” bozmayı gerektirmiştir., Yrg.5.CD, 13.03.2007, 2006/714 E., 2007/1887 K., (Yaşar/Gökcan/Artuç, s.3393)

“Sanığın oluşa uygun olarak işlediği kabul edilen “yönetimindeki araç ile okul sorma bahanesi ile mağdureye yaklaşp hiçbir bedensel temasta bulunmaksızın cinsel organını çıkarıp göstermekten” ibaret eyleminin TCK.105 maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç niteliğinde yanlıya düşülerek yazılı biçimde basit cinsel istismardan mahkumiyetine karar verilmesi” nedeniyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir., Yrg.5.CD, 02.02.2009, 2007/3731E., 2007/4315K, (<http://emsal.yargitay.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/>)

“Bu açıklamalar çerçevesinde somut olayda ise sanığın, mağdureye hiçbir bedensel temasta bulunmaksızın, elinde mağdureye ait resimler bulunduğunu, bu resimleri montajlayarak kötü sitelere ve ailesine göndereceğinden bahisle mağdureyi tehdit ederek internetten görüntülü görüşme yaptığı mağdurenin elbiselerini çıkartmasını, cinsel içerikli hareketler yapmasını temin etmekten ibaret

Uygulamada yaşanan bu tür sorunlar dikkate alınarak 6545 sayılı Kanun ile cinsel suçların tümünde yapılan değişiklik ile cinsel taciz suçunun düzenlendiği md. 105/1 “*Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikayeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına fiilin çocuğa karşı işlenmesi hâlinde altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*” şeklinde düzenlenmiştir. Bu hüküm ile cinsel taciz suçunun çocuğa karşı da işlenebileceği açıkça belirtilmiş ve yetişkinlere yapılan tacizden farklı olarak şikayet şartı aranmamıştır. Cinsel taciz suçunun soruşturulması ve kovuşturulması için şikayet şartının aranmaması, çocukların cinsel taciz suçuna karşı daha iyi korunabilmesini sağlayacağı kanaatindeyiz.

Cinsel taciz ile istismarın ayrımı vücuda temasın olup olmasına göre yapılmalıdır. Cinsel istismar suçunun oluşması için vücuda temasın zorunlu olduğu belirtilmiş olup temas içermeyen hareketlerin ise cinsel taciz suçunu oluşturacağı kabul edilmelidir. Çünkü cinsel taciz suçunu düzenleyen md. 105’in gerekçesine göre cinsel taciz, kişinin vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleştirilebilir. Vücuda temas içermeyen cinsel davranışlar, cinsel taciz suçunu oluşturacak ancak mağdurun çocuk olması durumunda bu durum nitelikli unsur olarak değerlendirilecektir.²⁴⁰

Cinsel taciz kavramı içinde değerlendirilecek hareketler, mağdur hedef alınarak yapılmış olması koşuluyla, sözle, el kol hareketleriyle, yazıyla gerçekleştirilebilecektir. Telefon, mektup, üçüncü bir kişi aracılığıyla fiilin işlenmesi de mümkündür. Önemli olan davranışların cinsel saldırı (istismar) boyutuna ulaşmamış olmasıdır.²⁴¹

On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen “her türlü cinsel davranış” cinsel istismar kabul edildiği için, bu yaş grubundaki mağdurlara karşı vücuda temas içermeyen fiillerin sarkıntılık mı yoksa cinsel taciz suçunu mu oluşturacağı konusuna değinmek gerekmektedir.

---

eylemlerinin 5237 Sayılı TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek, çocuğun basit cinsel istismar suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi,” (Yrg. 14. CD, 22.03.2016, E. 2014/3380, K. 2016/2793) Yenisey, s.103.

²⁴⁰ Özbek vd., s.359.

²⁴¹ Yenerer Çakmut, s.48.

Sarkıntılık suçunun gerçekleşmesi için, failin hareketinin mutlaka mağdurun vücuduna temas içermesi gerekir. Bu nedenle failin mağdura cinsel organını göstermesi, cinsel içerikli resim göstermesi gibi hareketler sarkıntılık suçunu değil, cinsel taciz suçunu oluşturacaktır.²⁴² Nitekim bu durum, uzun yıllardır Yargıtay uygulamasında var olan bir değerlendirmenin, kanun hükmü haline gelmesidir.²⁴³

Cinsel taciz suçunun mağdurunun çocuk olması hali daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak artık 105. maddede düzenlendiği için, on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen vücuda temas içermeyen davranışların cinsel taciz suçunu oluşturacağı konusundaki tereddütler ortadan kalkmıştır.²⁴⁴

Sonuç olarak bu kapsamda;

- Mağdurun vücuduna temas içeren ve ani hareketlerle yapılan cinsel davranışlar sarkıntılık suçu (cinsel istismarın daha az cezayı gerektiren halini);

- Mağdurun vücuduna temas içeren ancak cinsel ilişki boyutuna ulaşmayan hareketlerle gerçekleştirilen cinsel davranışlar basit cinsel istismar suçu;

- Mağdurun vücuduna temas içeren ve cinsel ilişki boyutuna ulaşan davranışlar, somut olayın özelliğine göre, reşit olmayanla cinsel ilişki ya da cinsel istismar suçu;

- Mağdurun vücuduna temas içermeyen yazılı, sözlü ya da işaretlerle gerçekleştirilen cinsel içerikli davranışlar ise cinsel taciz suçu kapsamında değerlendirilmelidir.²⁴⁵

E. Cinsel İstismar - Ensest

Ensest, aile içi şiddet ve cinsel istismar kapsamında bir saldırı tipidir.²⁴⁶

Literatürde ensest kavramının tek ve kesin bir tanımı bulunmamaktadır. Hukuk ve diğer

---

²⁴² Artuk/Alşahin, s.3254. "...somut olayda ise sanığın, mağdureye hiçbir bedensel temasta bulunmaksızın, elinde mağdureye ait resimler bulunduğunu, bu resimleri montajlayarak kötü sitelere ve ailesine göndereceğinden bahisle mağdureyi tehdit ederek internetten görüntülü görüşme yaptığı mağdurenin elbiselerini çıkartmasını, cinsel içerikli hareketler yapmasını temin etmekten ibaret eylemlerinin 5237 Sayılı TCK'nın 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılığa düşülerek, çocuğun basit cinsel istismar suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi..." Yarg. 14. CD.'nin 22.03.2016 tarih ve 2014/3380 E., 2016/2793 K. sayılı kararı.

²⁴³ Yenerer Çakmut, s.45.

²⁴⁴ Artuk/Alşahin, s.3254.

²⁴⁵ Artuk/Alşahin, s.3254.

²⁴⁶ Alanur ÇAVLİN BOZBEYOĞLU/Ece KOYUNCU/Filiz KARDAM/Altan SUNGUR, "Ailenin Karanlık Yüzü: Türkiye'de Ensest", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, 2010, s.30.

sosyal bilimler, ensesti farklı şekillerde tanımlamışlardır. Genel olarak ensest, evlenmeleri ahlak, hukuk veya din tarafından yasaklanmış yakın akraba olan kadın ile erkeğin cinsel ilişkide bulunmaları anlamında kullanılmaktadır ve dilimizde “fücur” olarak da bilinmektedir. Bu ilişki tüm toplumlarda yasak kabul edilmiş ve bir tabu olarak görülmüştür.²⁴⁷

*“Ensest için kabul edilen tâciz, tâciz edenin cinsel uyarılması ya da tatmini için çocuğa veya gence yönelmiş her türlü fiziksel ya da fiziksel olmayan cinsel davranışı içerir. Kan bağı olan baba, anne, ağabey, abla, amca, dayı, teyze, hala ve dede gibi akrabalara ek olarak, çocuk üzerinde anne-baba gibi otoritesi ve saygınlığı olan geniş bir akraba ve hısım grubu ensest tanımında tâciz edenler arasında sayılır. Örneğin enişte, üvey anne-baba, üvey kardeşler bu gruptadır.”*²⁴⁸

Eski dönemlerde ensest ilişki, kan bağına dayanan ve daha çok çekirdek aile içindeki aile bireylerini kapsayan bir yaklaşımla tanımlanmıştır. Son yıllarda ensest, bir kısım yazarlar tarafından cinsel istismar olarak değerlendirilmiş ve cinsel ilişki dışında, cinsel davranışları da içeren ayrıca kan bağı olmasa da aileye bakmakla yükümlü tüm kişileri kapsayan bir yaklaşımla tanımlanmıştır.²⁴⁹

Ensest ilişki, eşler dışında kalan 18 yaşını doldurmamış aile bireylerinin rızaya dayalı olarak birbirleri ile cinsel amaçlı cinsel temasa kadar giden ilişkide bulunmasıdır. Ceza hukuku sistemimizde evlenmeleri yasak olan yetişkin kişiler arasında, rızaya dayalı cinsel fiiller suç olarak düzenlenmemiştir.²⁵⁰ Çocukların uğradığı cinsel istismar türleri arasında, sonuçları açısından en yıkıcı olanıdır. Yapılan çalışmalar ve klinik gözlemler, cinsel istismar ne denli şiddetli ve sürekli ise ve bunu yapanlar çocuğa ne denli yakınlarsa, istismarın çocuk üzerindeki yıkıcı etkilerinin de o oranda artacağını göstermiştir.²⁵¹

Ensest ilişkide çocuğun en temel güven duygusuna ihanet edilmekte, kendisini koruyacağını düşündüğü kişi veya kişiler tarafından ihanete uğramaktadır. Bu durum,

---

²⁴⁷ Gülümser Gültekin AKDUMAN/Canan RUBAN/Barış AKDUMAN/İrfan KORKUSUZ, “Çocuk ve Cinsel İstismar”, Adli Psikiyatri Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2005, s.6/9; Polat, 2007, s.159.

²⁴⁸ TBMM Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Komisyonu Araştırması Raporu, (TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010) 2010, s.390.

²⁴⁹ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.6-7/9.

²⁵⁰ Aydın, 2018, s.102.

²⁵¹ Bulut, s.142; Çavlin Bozbeyoğlu vd., s.30.

çocuk üzerinde oldukça ağır, etkili ve örseleyici izler bırakmaktadır. Ensest, aile içinde sıklıkla baba veya üvey baba ile kız çocuğu arasında olur. Anneler ve oğulları arasında ki ensest vakaları nadiren görülmektedir. Erkek çocukların istismarında da sıklıkla baba ile homoseksüel ilişki söz konusu olmaktadır.²⁵²

Ensest ilişkinin çocuk üzerindeki en ciddi etkileri, uzun süreli ensest mağdurlarında görülmektedir. Özellikle, istismar çocuk küçükken başlayıp bir kaç yıl sürmüşse, fail baba veya üvey baba ise, cinsel birleşme ve benzeri durumlar olmuşsa, olayda zor kullanılmış ve uzun süre gizli kalmışsa sonuçlar çok daha ciddi ve kalıcı olmaktadır.²⁵³

TCK md. 103/3-c'de cinsel istismar suçunun nitelikli hali olarak suçun, üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından işlenmesi halinde cezanın yarı oranında arttırılacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla cinsel istismar suçunun, ensest ilişki tanımında yer alan aile bireyleri tarafından işlenmesi durumunda istismar suçunun nitelikli hali oluşacak ve ceza yarı oranında arttırılacaktır.

TCK md. 104/2'de düzenlenen, suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi suçunun mağduru, 15 yaşını tamamlamış fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuktur. Bu çocuklarla cinsel ilişki cebir tehdit ve hile ile gerçekleştirilirse, bu durumda reşit olmayanla cinsel ilişki suçu değil çocukların cinsel istismarı suçu oluşacaktır. 15 yaşını tamamlamamış veya 15 yaşını tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış cinsel istismar oluşturacağından, bu çocukların rızasına da itibar edilmediğinden, bu grupta bulunan çocukların rızayla olsa dahi evlenme yasağı bulunan kişilerle aralarındaki cinsel ilişki TCK m.103/3-c uyarınca failin cinsel istismar suçundan sorumluluğunu doğuracaktır.²⁵⁴

---

²⁵² Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.7/9; Yıldız, s.23.

²⁵³ Yıldız, s.24.

²⁵⁴ Yokuş Sevük, 2015, s.138.

Ensest tanımı kanunda ağırlaştırıcı sebep olarak tanımlanırken cezanın ağırlığı ve suçun niteliği göz önüne alındığında enseste ilişkin ayrı bir düzenlemenin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.²⁵⁵

IV. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN ÖLÇÜLMESİ VE MAĞDUR VE FAİLE İLİŞKİN ÖZELLİKLER

A. Cinsel İstismarın Ölçülmesi ve Özellikleri

Çocuğun cinsel istismarını, Shergold "ruhun ölümü" olarak tanımlamaktadır.²⁵⁶ Çocuk istismarı ve ihmali tüm dünya ülkeleri ve kültürleri için ortak bir sorundur. Çocukların, istismarı anlayamayacağı kadar küçük olması veya gözlerden uzak meydana gelmesi en yakın kişilerin dahi istismarı görmesini yahut belirlemesini zorlaştırır.

Çocuk istismarının tespitinin oldukça güç olması sebebi ile çocuk istismarı için kesin bir yaygınlık oranı ve rakam vermek mümkün değildir. Çocuk istismarının özellikle de cinsel istismarın ortaya çıkmasında ki en önemli adım çocuğun ifadesidir. Çocuk; ebeveynlerine, öğretmenlerine, sağlık görevlilerine vs. cinsel istismara uğradığına ilişkin bir beyanda bulunuyorsa bunun mutlaka ciddiye alınması gerekir.²⁵⁷

Günümüzde meydana gelen hızlı sosyal değişimler, değişen ve yeniden şekillenen aile yapısı, yüksek orandaki yer değiştirme - taşınma (mobilite) ve manevi değerlere verilen önemin azalması nedeniyle, cinsel istismar vakalarının giderek artmakta olduğu ve yaygınlık gösterdiği düşünülmektedir.²⁵⁸

Yapılan eski bir çalışmada; günümüzde her dört kız çocuğundan birinin ve her on erkek çocuktan birinin cinsel istismar kurbanı olduğu; aynı araştırmacılar tarafından yapılan diğer bir çalışmada cinsel istismarın görülme oranının kızlarda % 6 ile % 62, erkeklerde % 3 ile % 13 arasında olduğu belirtilmiştir. Çalışmaların birçoğunda

---

²⁵⁵ Erdem ÖZKARA/Uğur KAVAKLI/İsmail Özgür CAN/İlker TEPE/Veli Özer ÖZBEK, "Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarın Yasal Boyutunun Türkiye ve Diğer Ülkeler ile Karşılaştırılması", Adli Tıp Dergisi, Cilt:25, Sayı:1, 2011, s.14.

²⁵⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.9.

²⁵⁷ Tıraşçı/Gören, s.71; İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.10.

²⁵⁸ Bulut, s.141.

istismara uğrayan kadınların, erkeklerden 1,5–3 kat daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.²⁵⁹

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre çocuğa yönelik cinsel istismarın dünyadaki yaygınlığına bakıldığında, tüm dünyada kadınların %20'sinin, erkeklerin ise %5-10'unun çocukluklarında cinsel istismara maruz kaldıkları belirtilmektedir.²⁶⁰ İMDAT - Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği ve ASUMA –Acıbadem Üniversitesi Suç ve Şiddetle Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından 2016 yılında yayımlanan rapora göre; dünyada son 4 yılda çocuklara yönelik taciz veya şiddet uygulamaları % 90 oranında artmıştır.²⁶¹

Araştırmalar da Türkiye'nin belirli bölgelerinde, cinsel istismarın çoğu kez etnik ve kültürel değerler nedeniyle gizlenmesi ile cinsel istismara uğrayan çocukların gerçek sayısının tespit edilenden daha fazla olduğu görüşü dile getirilmektedir.²⁶² Ülkemizde yapılan araştırmalar yerel düzeyde kalmış olup geniş ölçekli bulgular sunmamaktadır.

Ülkemizde yapılan pek çok çalışmanın gözden geçirildiği bir literatür taraması sonuçlarına göre çocukların % 15-75'inin fiziksel istismara, yaklaşık olarak % 20'sinin de cinsel istismara uğradığı belirtilmektedir.²⁶³

İstanbul, İzmir, Ankara ve Aydın'daki 7 üniversitede öğrenim görmekte olan 1.262 öğrenci ile yapılan bir araştırma da, öğrencilerin % 28'inin çocukluk döneminde en az bir kez cinsel istismara uğradığı bildirilmektedir. Aynı çalışmada öğrencilerin çocukluk döneminde yaşadıkları cinsel istismar öyküsü ile cinsel tercihleri arasında bir ilişki olup olmadığı da sorgulanmış; özellikle erkeklerde cinsel istismar öyküsünün varlığı ile cinsel tercihini hemcinsinden yana kullanma arasında bir ilişki olduğu gösterilmiştir.²⁶⁴

İzmir'de alt-orta sosyo-ekonomik çevredeki ilköğretim ve liselerde okumakta olan 12–17 yaş arasındaki 1607 öğrenciyi kapsayan araştırmada fiziksel istismar sıklığı

---

²⁵⁹ Yıldız, s.17; Beth LANNİG/Danny BALLARD/James ROBINSON, “Child Sexual Abuse Prevention Programs in Texas Public Elementary Schools”, Journal Of School Health, 69 (1), 1999, s.3-8 (Aktaran; Bulut, s.141).

²⁶⁰ Dünya Sağlık Örgütü, Çocuk İstismarını Önleme Toplantısı Raporu

²⁶¹ İMDAT - Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği ve ASUMA –Acıbadem Üniversitesi Suç ve Şiddetle Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çocuk İstismarına Yönelik Rapor, İstanbul, 2016, s.ii.

²⁶² Utku BEYAZIT/Aynur BÜTÜN AYHAN, “Türkiye’de Yapılmış Çocuğun Mağdur Olduğu Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi”, International Journal of Social Science, Number:31, Winter II, 2015, s.444.

²⁶³ Yılmaz Irmak, s.2.

²⁶⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.405.

% 48, cinsel istismar sıklığı % 8, duygusal istismar sıklığı % 60 ve ihmal sıklığı % 17 olarak belirlenmiştir.²⁶⁵

Alikaşifoğlu vd.nin 2006 yılında İstanbul'da lise öğrencisi kız çocuklar arasında cinsel istismar sıklığının incelendiği araştırmasında 1.871 öğrencinin % 13,4'ünde cinsel istismar öyküsünün olduğu belirlenmiştir. İstismarcıların % 93'ünün erkek olduğu, ensest olgularının da araştırma grubunun % 1,8'ini oluşturduğu saptanmıştır.²⁶⁶

Cinsel istismara uğrayan çocukların sayısını tam olarak belirlemek için geçerli yöntemler bulunmadığı doktrinde bildirilmektedir. Tespit edilen cinsel istismar olayı kadar bildirilmemiş, kayıtlara geçmemiş çok sayıda vaka olduğu ifade edilmektedir.²⁶⁷ Araştırmalar, cinsel istismara uğrayan çocukların ancak %15'inin yargıya intikal eden vakalar olduğunu belirtmektedir. Bu sebeple uzmanlar "buzdağının görünen ucu" tabirini kullanmaktadırlar.²⁶⁸

Çocuklukta cinsel istismara maruz kalma sıklığı doktrinde % 10-40 olarak kabul edilmektedir. Araştırmalar da cinsel istismarın herhangi bir sosyodemografik grupla bağlantısının saptanmadığı ve her sosyoekonomik düzeyde görülebileceği belirtilmiştir.²⁶⁹

Cinsel istismarın tanınmasında fiziki muayene önemli bir rol oynasa da tek başına nadiren tanı koydurucudur. Cinsel istismarın ortaya çıkışı, sıklıkla çocuğun cinsel istismar sırasında fiziksel zarar görmesi ile bağlantılıdır.²⁷⁰

Cinsel istismarın ölçülebilmesi için yapılan çalışmalarda oranlar arasında ciddi farklılıkların tespit edilmiş olması genel olarak çalışma metodolojilerinin farklılığından kaynaklanmaktadır. Çalışma metotlarında istismarın tanımı, yaş farkı, örneklem seçimi, veri toplama tekniklerindeki farklılıklar gibi pek çok konuda fikir birliği bulunmamaktadır.²⁷¹ Çalışmacıların bir kısmı istismardan bahsetmek için mutlaka ten

---

²⁶⁵ Yılmaz Irmak, s.74-76.

²⁶⁶ ALİKAŞİFOĞLU, Müjgan/ERGİNÖZ, Ethem/ERCAN, Oya/ALBAYRAK KAYMAK, Deniz/UYSAL, Ömer/İALTER Özdemir, "Sexual Abuse Among Female High School Students in Istanbul, Turkey", Child Abuse & Neglect, 2006, s.247-255.

²⁶⁷ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.444.

²⁶⁸ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.9; Polat, 2014, s.69.

²⁶⁹ Ayla Soykan AYSEV/Yasemen Işık TANER (Ed.), "Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları: Cinsel İstismar", Golden Print Basım, 1. Baskı, İstanbul, 2007, s.721-736.

²⁷⁰ Alpaslan, s.198.

²⁷¹ Aysev/Taner (Editörler), s.721-736.

temasını gerekli görmekte, bazıları ise sözel imaların ya da bakışların bile istismar olabileceğini düşünmektedir.²⁷²

Cinsel istismara ilişkin çalışmalar 2008 yılından sonra artış göstermesine rağmen sayıca yeterli olmadığı ortadadır. Çocuğa yönelik cinsel istismarın etkin bir şekilde önlenmesi ve mağdur çocukların rehabilitasyonunun en hızlı şekilde sağlanabilmesi için, konuya ilişkin çok sayıda araştırma yapılması ve bilimsel veriler ortaya konulması kanımızca çok önemlidir.

Çocuk istismarı ile ilgili bilimsel çalışmalarla aynı konuda hukuka yansımış davaların analiz edilmesi amacıyla yapılmış diğer bir çalışmada daha somut sonuçları olması sebebi ile fiziksel ve cinsel istismarın duygusal istismara göre daha fazla incelenmiş olduğu; yargıya yansımış istismar olgularının fazla olmasına karşın bu konularla ilgili çalışmaların oldukça yetersiz olduğu dolayısıyla nitelikli bilimsel bilgi eksikliklerinin olduğunu göstermektedir.²⁷³

B. Mağdur ve Faile İlişkin Özellikler

1. Mağdura İlişkin Özellikler

Cinsel istismar suçunun mağduru, 18 yaşını tamamlamamış her yaşta çocuk olabilir. Çocuğun yaşı, olgunluk derecesi, failer arasındaki yaş farkı ve yakınlık derecesi, istismarın devam etme sıklığı, olay sırasında şiddet ve zor kullanılması gibi değişkenlerin, cinsel istismar sonucu çocuktaki travmanın büyüklüğünü etkilediği belirtilmektedir.²⁷⁴ Cinsel istismara uğramış çocuklarda cinsel duygu ve tutumların, normal gelişimlerinden saparak uygun olmayan biçimler alabildiği de ifade edilmektedir.²⁷⁵

Çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan, bilimsel çalışmaların incelenmesi amacıyla yapılmış bir çalışmada; 2001-2013 yılları arasında Türkiye’de yapılmış, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan, ulaşılabilmış 30 bilimsel çalışma incelendiğinde, söz konusu yıllar arasında 2469’ u kız,

---

²⁷² Aysev/Taner (Editörler), s.721-736.

²⁷³ Nihal AHİOĞLU, “Yayınlarla ve Yargı Kararlarına Göre Türkiye’de Çocuk İstismarı”, Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi, 3 (6), Ankara, 2004, s.283-284.

²⁷⁴ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.444.

²⁷⁵ Polat, 2007, s.93.

669'u erkek, toplam 3138 çocuğun cinsel istismar mağduru olduğu çalışmacılar tarafından tespit edilmiştir.²⁷⁶

Kız çocuklarının erkek çocuklara göre cinsel tehlikelere daha açık olması sebebi ile²⁷⁷ istismar mağduru çocuklarda kızların oranı çok daha yüksektir. Cinsel istismar ile ilgili bilgiler ve veriler son yıllara kadar hep kız çocuklarıyla yapılan araştırmalara dayanmaktadır ve erkek çocuklarının uğradığı istismar olayları azımsanmayacak oranda olmasına rağmen tam olarak tespit edilememektedir. Erkek çocuklarının dışlanma korkusu ile istismar olaylarını açığa çıkaramadıkları yapılan bir araştırmada ortaya konulmuştur.²⁷⁸

Araştırmalara göre en çok zarara uğrayan çocuklar 6-11 yaşları arasındadır. İkinci sırada 0-5 yaş grubu, üçüncü sırada da 12-15 yaş gurubu çocuklar yer almaktadır. Çok küçük çocuklar en çok oral ve anal istismara uğrar. Vajinal ilişki daha çok 6-8 yaşlarında olmaktadır. İlk istismara uğrama yaşının ortalama 8-12 yaşları arasında en yüksek noktaya çıktığı ve bu çocukların güç kullanılmak ve korkutulmak suretiyle istismara uğratıldığı belirtilmiştir.²⁷⁹

TBMM de hazırladığı raporda, cinsel istismara maruz kalan çocukların yaşa göre dağılımlarının, % 30'unun 2-5, % 40'inin 6-10, % 30'unun 11-17 yaş grubunda olduğunu belirtmiştir. Olguların % 70'ini küçük yaş grubu oluşturduğu, kız çocuklarının erkek çocuklardan 3 kat daha sık cinsel istismara uğramakta olduğunu ve istismara uğramış erkek çocuklarda, ölüm ve yaralanmaların daha sık görülmekte olduğu belirtilmiştir.²⁸⁰

İstismara uğrayarak büyüyen çocuklar da bilişsel işlevlerin bozulduğu ve akademik performansın düştüğü gözlenmiştir. Çocukluklarında cinsel istismara uğrayan yetişkin kadınlar üzerinde yapılan araştırmalarda bu kadınların erişkin yaşamlarında çok yüksek oranda psikiyatrik sorunlar yaşadığı, sosyal yaşamda da başarılarının daha az olduğu bildirilmektedir.²⁸¹

Cinsel istismar, ileri dönemlerde ortaya çıkabilecek ruh sağlığı sorunlarıyla yakından ilişkilidir. Çocukluğunda cinsel istismara uğrayanların değerlendirildiği 43

---

²⁷⁶ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.446.

²⁷⁷ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.448.

²⁷⁸ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.448.

²⁷⁹ Yıldız, s.17.

²⁸⁰ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.58; Koç/Can (Ed.), s.184; Yenerer Çakmut, s.37.

²⁸¹ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.235.

yıllık bir izleme çalışmasında bu kişilerde alkol-madde kötüye kullanımı, travma sonrası stres bozukluğu, kişilik bozuklukları, psikotik bozukluklar, affektif bozukluklar ve diğer anksiyete bozukluklarının görülme oranının arttığı saptanmıştır.²⁸²

İstismar konusunda ülkemizde yapılan çalışmalarda da cinsel istismarın, dissosiyatif bozukluk, ruh sağlığı belirtileri, psikolojik ve davranışsal problemler ile ilişkili olduğu ortaya konmaktadır.²⁸³

İstismara uğramış olan çocuklarda bunun psikolojik etkileri uzun süre görülür. Yıllar sonra dahi geceleri kâbus görme, intihar etme, madde bağımlılığı, kendilerini yaralama ve yakma gibi kendilerine zarar verici davranışlar gösterdikleri²⁸⁴ gibi cinsel istismar vakaları anksiyete, depresyon, kişilik bozukluğu ve posttravmatik stres bozukluğunu içeren psikiyatrik bozukluklarla sonuçlanabilmektedir.²⁸⁵

Cinsel istismarın sebep olduğu zorlayıcı ve zedeleyici etkileri açısından değerlendirilecek olursa, erkek çocuklarının da cinsel istismardan oldukça derin yaralar aldığı muhakkaktır. Kız çocuklarıyla karşılaştırıldığında, erkeklerin tepkilerinin bazı açılardan kız çocuklarından daha yoğun olduğu görülmüştür. Erkek çocuklarının; istismar olayından daha fazla utanç duydukları, daha çok kavgacı ve saldırgan oldukları, eşcinsellik konusunda kaygı duydukları, cinsel kimlik kaygıları yaşadıkları, alkol ve uyuşturucu maddelere daha çok ve daha derin bir bağımlılık geliştirdikleri ve kendilerinin de istismarcı olabilecekleri yönünde ciddi bulgular tespit edilmiştir.²⁸⁶

İstismarın sık ve uzun süreli olması, istismar eyleminin penetrasyonla sonuçlanması ve çoğu zaman çocuk üzerinde zor kullanılarak gerçekleştirilmesi, istismar edenin tanıdık olması gibi durumlarda yaşananların mağdur çocuk üzerinde daha yıkıcı ve kalıcı etkilere yol açabileceği de belirtilmektedir.²⁸⁷

TBMM Araştırma Komisyonu, ensest vakalarında mağdurlara ilişkin yaptığı araştırma da; mağdurun kız çocuğu olduğu olayların daha fazla olduğunu, aynı evde birden çok kız ve erkek çocuğun aynı zamanda ya da farklı zamanlarda istismar

---

²⁸² Sunay FIRAT/Yiğit İLTAŞ/Mete Korkut GÜLMEN, “Türk Ceza Kanunu’nda Çocukların Cinsel İstismar Suçu: Beş Olgu Sunumu”, Adli Tıp Bülteni, 2017, 22 (1), s.80.

²⁸³ Yılmaz İrmak, s.19.

²⁸⁴ Alpaslan, s.197. (Tablo-I’den alınmıştır)

²⁸⁵ Alpaslan, s.194.

²⁸⁶ Sedat TOPÇU, “Çocuk ve Gençlerin Cinsel İstismarı”, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1997, s.28.

²⁸⁷ Fırat/İltaş/Gülmen, s.79.

edilebildiğini, çocuklar büyüdükçe saldırganın büyük çocuktan küçüğüne yönelerek cinsel istismarın uzun yıllar gizli kalmasını sağlayabildiğini belirtmiştir.²⁸⁸

2. Faile İlişkin Özellikler

Failler; çocuk cinsel istismarcıları gibi cinsel temas içeren (contact sexual abuse) suçlular, teşhirciler ve internet suçluları gibi cinsel temas içermeyen (non-contact sexual abuse) suçlular şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Cinsel istismar suçunun özellikleri, temas içermeyen cinsel bir suçtan cinayeti de içeren cinsel bir suça kadar geniş bir yelpazeye sahiptir.²⁸⁹

Cinsel istismar faillerinin neden suç işlediklerine ilişkin günümüze kadar farklı teoriler geliştirilmiştir. Psikolojik teoriye göre istismarcılar kişilik bozukluğuna sahip oldukları için kendilerini kontrol edememekte, bunun sonucunda da çocuğu istismar etmektedirler. Araştırmalarda bu kişilerin ruhsal bozukluk emareleri gösterdiği ve kendi çocukluklarında cinsel istismara uğradıkları belirtilmektedir. Sosyolojik teori, failin dış dünyasında meydana gelen olayların suç işlemesine sebep olduğunu savunur. Aile yapısı ve yaşantısı, işsizlik, sosyal izolasyon vb. sebepler faili cinsel istismar suçunu işlemeye sevk etmektedir. Sosyal öğrenme teorisine göre ise deneyimler ve tekrar tekrar yaşanan olaylar failin ileri yaşlarda kendi mağduriyetini hatırlayarak suç işlemesine sebep olduğunu savunur. İstismarın türü, deneyimin ağırlığı ve mağduriyet sürecinin sıklığı ve süresi failin suç işleme ihtimalini etkilemektedir.²⁹⁰

Çalışmalar, istismara maruz kalmış kişilerin istismarın faili olma olasılıklarının oldukça yüksek olmasına rağmen tüm istismar mağdurlarının fail olmadığını belirtmektedirler.²⁹¹ Çocukken cinsel istismar mağduru olma ile daha sonra cinsel istismarcı olma sürecine ilişkin, çocukların az bir kısmının istismarları sırasında sapkın cinsel arzuları ve davranışları öğrenmeleri nedeniyle, (özellikle uzun bir süre devam eden istismarlarda) bu çocukların daha sonraki yıllarında, diğerlerine karşı bu davranışları devam ettirecekleri düşünülmüştür.²⁹²

---

²⁸⁸ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.408.

²⁸⁹ İsmail Altan TÜLÜ, “Tecavüz Suçlarında ve Çocuk Cinsel İstismarcılarında Suç Analizi”, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010, s.8-9.

²⁹⁰ Polat, 2014, s.143-144.

²⁹¹ Yılmaz Irmak, s.21.

²⁹² Tülü, s.27-29.

Genel olarak suç istatistikleri gerçek suçluluk durumunu, suçluluğun gerçek boyutlarını ortaya koymaktan oldukça uzaktırlar. Gerçek suçluluk, sadece ortaya çıkan suçlar değil gerçekten işlenen ve toplumu ilgilendiren suçluluktur. Mağdurdan veya idareden kaynaklanan nedenlerle gerçek suçluluğun bilinmeyen, kayıt altına alınmayan ve istatistiklere yansımayan kısmına “siyah sayılar” adı verilmektedir.²⁹³ Çocuğa karşı işlenen suçlarda bildirim ve tespit olasılığı düşük olduğu için siyah sayılar yüksektir. Araştırmalar, çocukların bazı kesimlerde % 50 gibi yüksek bir oranda istismara uğradıklarını ortaya koymakla beraber, çocuk istismarının daha büyük bir bölümünün siyah sayı olarak, bilinmeyen suçluluk olarak kaldığı ifade edilmektedir.²⁹⁴ Siyah sayıları tespit etmeye ilişkin araştırmalar deney, katılarak gözlem ve daha yaygın olarak mağdur anketleri aracılığı ile yapılmaktadır. Gerçek suçluluk sayısını belirlemek üzere birçok ülkede kullanılan mağdur anketleri polis istatistiklerinin yanında tamamlayıcı veri kaynaklarıdır. Oluşturulan örnek gruplara dahil olan insanlara, belli bir zaman süreci içinde bir suçun mağduru olup olmadıklarını sormak suretiyle bilgi edinilir.²⁹⁵

Aile içinde şiddet gören kişiler ileride cinsel saldırı suçu işlemeye eğilimli olurlar. Kendileri kısıtlayıcı ve istismar edici koşullarda yetişen kişilerin erişkinliklerinde de bu modeli uyguladıkları, istismar edici davranışlarda buldukları bilinmektedir.²⁹⁶

Cinselliğin ön planda olduğu, bireyin cinsel nesne olarak algılandığı sosyo-kültürel ortamlarda yetişen kişilerde, cinsel istismar eğiliminin arttığı ifade edilmektedir. Amerika’da 1600 istismarcı üzerine yapılan bir çalışmada; bu kişilerden sadece üçte birinin cinsel birlikteliği karşı cinse olan sevgi, bağlılık ve ilgi olarak algıladığı, geriye kalanların önemli bir kısmının (%24) cinsel birlikteliği, gücü hissetme ve kontrol aracı olarak gördüğü, azımsanmayacak bir kısmının ise öfkeyi boşaltma, diğer bireye zarar verme ve cezalandırma yöntemi olarak algıladığı belirtilmiştir.²⁹⁷

Cinsel istismarcıların, çocukları çekici ve arzu edilir buldukları noktada, geçmiş yaşantıları ortaya çıkmamaktadır. Çocukların farklı yaş gruplarına karşı cinsel yönden

---

²⁹³ Sokullu Akıncı/Dursun s.161; Polat, 2014, s.68.

²⁹⁴ Aral/Gürsoy, s.2; Taner, 2017, s.78; Polat, 2014, s.141.

²⁹⁵ Polat, 2014, s.69-70.

²⁹⁶ Saadet YÜKSEL, “Çocuk Mağduriyetinin AB Hukuku Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Hukuk ve Adalet Dergisi; Yıl 4, No. 9, 2007, s.283.

²⁹⁷ Akcan/ Çekin, s.55.

ilgili olan bu kişilerin çoğunda, adölesan öncesi dönemi de içeren en az altı aylık bir dönemde, devamlılık gösteren yoğun ve tekrarlayıcı bir cinsel uyarılma fantazileri veya pedofili görülmektedir.²⁹⁸

Çocuk cinsel istismarcıları, heterojen bir yapı gösteren kişilerden oluşmaktadır. İstismarcıların cinsiyetleri, cinsel yönelimleri, medeni durumları veya gelir düzeyleri farklı olabilir. Faillerin kişilik profillerini verebilmek mümkün olmasa da genellikle kendisine güveni ve saygısı olmayan, kendilerini fiziksel olarak itici gören, utangaç ve ürkek bir yapıya sahip, cinsel problemleri olan ve cinsel hayatı açısından eş olarak yetişkinleri seçemeyen bir kişi olduğu görülmektedir. Çocuğun sahibi olduğuna ve ona her istediğini yapma hakkının bulunduğuna inanan ve çocuğun acı ve korku duygularına aldırmayan kişiliktedirler.²⁹⁹

İstismarcıların zayıf sosyal ilişki kurma becerisi olan, düşük özgüven ve benlik saygısı olan, yetersizlik, değersizlik, yalnızlık ve aşağılanma hislerine sahip oldukları belirtilmiştir. Zayıf sosyal becerileri nedeniyle çocuk cinsel istismarcıları, genellikle psikolojik olarak daha az tehlike arz eden, manipüle edilmesi kolay, pasif ve bağımlı çocukları tercih etmektedir.³⁰⁰ Çocuk cinsel istismarcılarının çoğu, mağdurlarını kendi amaçları doğrultusunda yönlendirmek için sözel ve/veya fiziksel tehdidi, baştan çıkartmayı, oyunları veya ikna etme yöntemlerini kullanırlar.³⁰¹ Yine çocuğun oyun oynadığı sırada, yıkanma esnasında veya uyumak üzereyken çocuğun gevşemesinden ya da dikkatinin dağınıklığından yararlandıkları, çocuğu ikisine ait özel ve gizli bir oyun oynadıklarına inandırmaya çalıştığı belirtilmektedir.³⁰²

Cinsel istismar faillerinin genellikle yaşlı, pis, sarhoş ve serseri kişiler olduğu yönündeki genel inanişin aksine, yapılan araştırmalar normal sayılan, genç yetişkinlerin ve daha çok aileden biri ya da aileye yakın çevreden biri tarafından cinsel istismarın gerçekleştirildiğini göstermektedir. Vincent De Francis tarafından yapılan bir araştırma da; saldırganların yaş ortalamasının 32 olduğu, bunların %21'inin yirmi yaşın altında olduğu ve yalnızca %10'unun elli yaşın üstünde olduğu belirtilmiştir.³⁰³

---

²⁹⁸ Tülü, s.42-43.

²⁹⁹ Yıldız, s.20; Tülü, s.14.

³⁰⁰ Akcan/ Çekin, s.52; Tülü, s.14.

³⁰¹ Tülü, s.15.

³⁰² Polat, 2007, s.146.

³⁰³ Ziyalar, s.25.

Tülü tarafından, 2009-2010 yıllarında, farklı cezaevlerinde kalan 157 erkek cinsel istismarcı üzerine yapılan bir araştırmada, failerin %36,9'unun 18-25 yaş grubunda ve %23,6'sının da 26-35 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, istismarcıların büyük bir çoğunluğunun genç-yetişkin bireylerden oluştuğunu göstermektedir.³⁰⁴ Aynı yıl 326 fail üzerine yapılan diğer bir araştırmada da 18-35 yaş grubunun %80,4 ile çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Yaş açısından cinsel istismarcıların, cinsel saldırı suçluları ile karşılaştırıldığında daha genç yaşta oldukları tespit edilmiştir.³⁰⁵ Bu durum, cinselliğin ülkemizde çok geç yaşta yaşanıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Cinsel istismar faillerinin çoğunluğu evli ve çocuklu erkektir ve istismarda bulunan kişilerin % 85 ile % 90'ı mağdurun tanıdığı erkeklerdir.³⁰⁶ Buna karşın kadın cinsel istismarcıların oranı oldukça düşüktür. Ülkemizde kadınlar tarafından istismara uğrayan erkek çocukların sayısı yüksek olmasına rağmen buna ilişkin literatür ve veriye rastlanmamıştır.³⁰⁷ Bu noktada, sadece kadın cinsel istismarcıları profillendirmeyi ve genel tipolojileri belirlemeyi amaçlayan çalışmalar yapılmış ve erkeklere göre daha az güç kullanma eğiliminde oldukları, erkeklerden daha farklı motivasyonla istismar yaptıkları belirtilmektedir.³⁰⁸

İstismar mağduru kız çocukları genel olarak (tanıdık) erkekler tarafından istismara uğrarlar. Erkeğin üstünlüğünü meşru kılan ve erkekliği üstünlük, iktidar gibi kavramlarla özdeşleştiren geleneksel, ataerkil ve katı bir kültürel anlayışın sonucu olarak erkeklik, cinsel istismar açısından bir risk faktörü haline gelmiştir. Bu sebeple ailelerin bu risk faktörüne karşı çok dikkatli olması gerektiği kanaatindeyiz.

Oates tarafından cinsel istismara maruz kalmış 46 çocuk üzerinde yapılmış araştırma sonuçlarına göre de saldırganların, vakaların %39'unda çocuğun bir akrabası, %49'unda çocuğu iyi tanıyan biri ve yalnızca %22'sinde bir yabancı olduğu saptanmıştır. Bu veriler benzer diğer araştırma bulgularıyla da tutarlı görülmektedir.³⁰⁹

---

³⁰⁴ Tülü, s.122.

³⁰⁵ Aktaran; Tülü, s.122.

³⁰⁶ Yenerer Çakmut, s.37.

³⁰⁷ Bulut, s.142.

³⁰⁸ Akcan/ Çekin, s.52.

³⁰⁹ Aktaran; Ziyalar, s.26.

Mağdurun tanıdığı istismarcı çoğu zaman ailenin bir üyesidir (baba, üveybaba, büyükamca, amca, dayı, erkek kardeş vb.) ya da çocuğun güven beslediği bir kimsedir (öğretmen, doktor, çocuk bakıcısı vb.). Aile içi cinsel istismarda en sık baba ve üvey babanın fail olduğu istismar vakaları görülmektedir. Failin aile içerisinde olması durumunda, çocuğun bağımlı yapılması, failin tehdidi veya ailenin dağılmasından korkma gibi sebeplerle cinsel istismarın ortaya çıkması çok geç olmaktadır. İstismarcı ile mağdurun arasındaki ilişki ne denli yakınsa cinsel şiddet o denli yoğun ve uzun süreli yaşanmaktadır. Vakaların çoğunda, cinsel istismar bir kerelik olmayıp uzun yıllar devam etmektedir.³¹⁰

Çocuğa yönelik cinsel istismarı gerçekleştiren kişilerin çoğunlukla kendi çocukluklarında cinsel istismara maruz kalmış olmaları, düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelmeleri, alkol ve madde kullanım oranının yüksek olması, psikiyatrik bozukluklarının olması cinsel istismar failleriyle ilgili risk faktörleri arasında en sık görülen bulgulardır.³¹¹

Yukarıda bahsedilen araştırmada elde edilen diğer bulgular; istismar suçlarının eğitim düzeylerinin düşük oldukları, %54,8'inin bekâr, %40,1'inin evli oldukları (oranlar birbirine yakın olduğu için bir risk ayırımına gidilememektedir), büyük bir çoğunluğunun işsiz olduğu veya düzensiz bir işte çalıştıkları, failerin bir kısmının çocukken istismara uğradığı (ortalama 11 yaşında), çocukluklarında yaşadıkları cinsel istismar mağduriyet yaşı ile istismar ettikleri çocukların yaşı arasında bir ilişki bulunduğu, alkol kullanım oranlarının yüksek olduğu, beşte birinin uyuşturucu kullandığı, bir kısmının antisosyal kişilik bozukluğuna sahip olduğu, tamamına yakınının anne-babasının eğitim düzeyinin ve sosyo-ekonomik düzeylerinin çok düşük olduğu yönündedir.³¹²

Cinsel istismarcıların sadece yetişkin bireylerden oluşmadığı aksine çocuk yaştaki cinsel istismarcı sayısının azımsanmayacak düzeyde olduğu ve çocukların birçok cinsel istismar olayından sorumlu oldukları belirtilmektedir. Bu konuda hazırlanan bir rapora göre cinsel istismar faillerinin yaş ortalamalarının 14 olduğu belirtilmektedir. Bu popülasyonda, kendilerinden daha küçük çocukları istismar eden

---

³¹⁰ Tülü, s.14; Yıldız, s.17, 32; Polat, 2014, s.141-142.

³¹¹ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.444-445.

³¹² Tülü, s.134-135.

çocukların genelde fırsat, kandırma, rüşvet ve tehdit yöntemlerini kullanarak sıklıkla kendi kardeşlerini veya diğer akraba çocuklarını istismar ettikleri, düşük özgüven veya zayıf sosyal yeterliliğe sahip oldukları ve depresif duygu durum sergiledikleri belirtilmektedir.³¹³

Cinsel istismarların yaklaşık üçte biri diğer bir çocuk tarafından gerçekleştirilir.³¹⁴ Ülkemizde, Adalet Bakanlığı veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün istismarcı popülasyonuna yönelik bir çalışması ve rapor edilmiş detaylı istatistiksel verileri bulunmamaktadır. Ancak dünya literatürü ile paralel olarak, ülkemizde yerel ölçeklerde yapılan çalışmalarda cinsel istismarcıların %21,4'ü ile %29,6'sının 18 yaş altı çocuklardan oluştuğu göz önüne alındığında, failerin önemli bir kısmının çocuk olduğu görülmektedir. Çocuk yaşta ki cinsel istismarcılar da, erkeklerin %50-75'i ve kızların %100'e yakınının kendilerinin de cinsel istismar mağduru olduğu belirtilmektedir. Genel anlamda, erken dönemde maruz kalınan, şiddet derecesi yüksek istismar ve ihmalin çocukluk çağında cinsel istismarcı olma noktasında etkin rol oynayan bir risk faktörü olduğu anlaşılmaktadır.³¹⁵

Ekonomik yetersizlik aile için en önemli stres kaynaklarından ve risk faktörlerinden olması sebebi ile beraberinde getirdiği yoksulluk, işsizlik, borçlanma veya düzenli bir işin olmaması, sağlıksızlık gibi sorunlar cinsel istismar riskini artırmaktadır. Faillerin büyük çoğunluğu düşük gelire sahip olup fakirlik sınırında yaşamaktadır.³¹⁶

Cinsel suçlar nedeniyle mahkûm olmuş erkeklerle yapılan bir çalışmada ise istismarcı erkekleri belirleyen üç özellik olduğu belirtilmiştir. Bunlar;

- Şiddet veya zor kullanmayı içeren, sapmış bir cinsel uyarıya sahip olmaları,
- Şiddet uygulanmasından keyif aldıkları inancı ve cinselliğe ilişkin çarpık varsayımlara sahip olmaları,

---

³¹³ Akcan/ Çekin, s.53.

³¹⁴ İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.9.

³¹⁵ Akcan/ Çekin, s.52-54.

³¹⁶ Topçu, 1997, s. 197; Ünsal, s.308.

- Karşı cinsle ne zaman ve hangi koşullarda ilişki kurabileceklerine ilişkin eksik beceriye sahip olmaları, şeklindedir.³¹⁷

Başka bir çalışmada ise çocuk cinsel istismarcılarının düşüncelerinin beşe ayrıldığı belirtilmiştir.³¹⁸ Bunlar;

Çocuklar cinsel bir varlıktır; cinsellik, çocuklar da dâhil olmak üzere herkesin hayatında çok önemli bir rol oynamaktadır. Çocuklar, kiminle ve ne zaman cinsel ilişkiye girip girmeyeceğinin kararını alabilecek yeteneğe sahiptirler.

Yetkilendirme; bazı kişilerin diğerlerinden üstün olduklarını ve bu üstün olan kişilerin de daha fazla haklara sahip olması gerektiğini ileri sürmektedirler.

Tehlikeli dünya; dünya, çok tehlikelidir ve başkalarını sürekli istismar ederek kendini yükselten olumsuz kişiler tarafından yönetilmektedir.

Kontrol altına alamama; kadercı bir bakış açısı ile dünyanın kontrol edilemeyeceğini ve değiştirilemeyeceğini ileri sürmektedir. İnsan davranışlarının önceden belirlendiğini ve değişmez olduğunu savunur.

Zararın niteliği; cinsellik doğal olarak iyi bir şey olduğu için kişiye zarar vermez düşüncesidir.

3. Cinsel İstismarda Genel Risk Faktörleri

Yukarıda mağdur özellikleri ve fail özellikleri başlıklı kısımlarda hem mağdurun profili hem de failin suç profili anlatılırken, belirli risk etmenlerine değinilmiştir. Bu kısımda, yukarıda bahsedilmeyen genel risk faktörlerine değinilecektir.

Bazı çocuklar birtakım kişisel özellikleri nedeni ile cinsel istismara daha açıktır.³¹⁹ Bu risk faktörlerinin varlığı nedeniyle çocuğu istismarın sorumlusu olarak düşünmek mümkün değildir. Ancak bu risk faktörleri, koruyucu önlemler alınması açısından öncelikli grubu belirleyebilmek için dikkate alınmalıdır. Risk faktörleri çocuğun kişiliğinden kaynaklanabileceği gibi, ebeveynlerden, çevreden ya da toplum normlarından kaynaklanabilir.³²⁰

---

³¹⁷Yıldız, s.20-21.

³¹⁸ Tülü, s.22.

³¹⁹ Aşağıda, çocukların cinsel istismar mağduru olma nedenleri viktimoloji açısından değerlendirilecektir.

³²⁰ Nilüfer KOÇTÜRK, “Tekrarlanan Cinsel İstismara Maruz Kalan Ergenlerin Bireysel ve Ailesel Risk Faktörleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,(Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2016, s.15; TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.394; Polat, 2007, s.150; Ziyalar, s.24.

Çocuğun istenmeyen gebelik sonucu doğmuş olması veya ana babanın beklenti ve isteklerini karşılamaması (cinsiyet, doğumsal anomaliler, mizaç, okul başarısının düşüklüğü vb.), kronik hastalık, erken doğum ve fiziksel yetersizlik gibi sürekli bakım gerektiren özel bir sorunun olması, çocuğun ebeveyn tarafından sorunlu olarak görülmesi, sık gebelik sonucu doğmuş olması ve yakın yaşlarda çok kardeşinin olması, tehlikeli davranış sorunlarının olması gibi etmenler çocuktan kaynaklanan kişisel risk faktörleridir.³²¹

Boşanma, şiddet, alkol ve madde kullanımı ve düşük eğitim düzeyi olan ailelerde cinsel istismar daha sık görülmektedir. Bununla birlikte cinsel istismara uğrama riskini özellikle kız çocuğu olma,³²² doğal babadan ayrı yaşama, yaşın küçük olması, depresif belirtiler, duygulanım bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu, kaygı bozuklukları, maruz kaldıkları durumun kötülüğünü değerlendiremeyebilecekleri için çocukların zihinsel ve bedensel engelli olması ya da şizofreni, dürtü denetim bozukluğu, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu gibi psikiyatrik bozukluklarının olması gibi faktörler artırır.³²³

Annenin pasif, olgunlaşmamış ve çocuklarını korumaktan aciz olması veya kronik bir hastalığının olması, çocuğu ile yakın duygusal ilişki kuramaması, çocuğundan uzun süre ayrı yaşaması, anne-baba arasında iyi ve yeterli cinsel hayatlarının olmaması, annenin evi terketmesi, sıklıkla dışarıda olması, gece çalışması, genç bir erkekle birlikte yaşaması veya evli olması çocuğun cinsel istismara uğramasına yönelik diğer risk faktörleridir. Babanın, annenin veya evdeki diğer yetişkinlerin cinsel problemleri olması, çeşitli sapkınlıklar göstermeleri ve evdeki hakimiyetleri de bu kapsamda değerlendirilmektedir.³²⁴

Yapılan çalışmaların birçoğunda, cinsel istismar ile aile ve ailenin sosyal sistemi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu vurgulanmıştır.³²⁵ Sağlıklı bir aile yapısının olmaması, aile içi iletişim ve sorun çözme becerilerinin yeterince gelişmemiş olması, çocukluk döneminde kendinin de istismara uğramış olması, katı disiplin kuralları uygulamak, çocuğun yanlış kabul edilen davranışlarına uygunsuz, aşırı veya şiddete

---

³²¹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.394.

³²² Beyazıt/Bütün Ayhan, s.444; Ziyalar, s.24.

³²³ Koçtürk, s.15; Alpaslan, s.196.

³²⁴ Polat, 2007, s.150; Ziyalar, s.24.

³²⁵ Ünsal, s.303.

dayalı tepkiler vermek, ebeveynlerin, özellikle annelerin eğitim düzeyinin düşük olması, tek ebeveyn olmak, üvey ebeveyn, ilaç bağımlısı ebeveyn, fiziksel ya da zihinsel sağlık sorunları olması, annenin ve/veya babanın çocuğun bakımını etkileyecek düzeyde alkol alması, uyuşturucu kullanıyor olması, sosyal olarak yalıtılmış olmak, toplumsal iletişim becerilerinin yetersizliği, sık sık iş ve ev değiştirmek, psikolojik sorunlarının olması, çocuk yetiştirme becerilerinin gelişmemiş olması, işsizlik ve maddi sıkıntı içinde olmak ebeveyn veya çocuğa bakan kişilerle ilişkili risk faktörleridir.³²⁶ Araştırmalarda, çocuğun bakımıyla doğrudan ilgilenen babaların daha az cinsel istismar uyguladığı saptanmıştır.³²⁷

Evde sürekli bakıcı olması, bakıcının sıklıkla değiştirilmesi, eve sürekli yabancıların girip çıkması ailede kontrol eksikliğinin ortaya çıkmasına sebep olarak istismara neden olmaktadır. Kalabalık ve az odalı evlerde yaşamın sürdürülmesi, kötü konut koşulları, çocuğun ebeveyn, kardeş ya da misafir ve diğer akrabalarla aynı oda ve yatakta yatması ya da çocuğun uzun süre ve kontrolsüz bir şekilde komşuda veya akrabalarda bırakılması da istismarı hazırlayıcı faktörler arasındadır.³²⁸

Ebeveyn ve çocuk bağının kopuk olması ve bağın kurulamaması, evlilikteki sorunlar nedeniyle aile yapısının bozulması, aile bireyleri arasındaki bağın zayıf olması, sözel ve psikolojik çatışmaların sık yaşanması, aile içi (eşler, çocuklar, büyüklerle çocuklar arasında) şiddet varlığı, ailenin toplumda yalıtılmış olarak yaşaması (sosyal izolasyon), etnik köken, vatandaşlık, din, cinsiyet, yaş, cinsel tercih, özgürlük veya yaşam tarzı gibi nedenler yüzünden aile içi ayrımcılık yapılması, aile bireylerinden biri ya da birkaçının suç sayılan veya şiddet içeren olaylara karışmış olması aileden kaynaklanan risk faktörleri olarak belirtilmektedir.³²⁹

Araştırmalar istismar olgusunun olduğu ailelerin karışıklık içinde, düzensiz, fiziksel ve sosyal olarak yalıtılmış, rollerin ve sınırların belli olmadığı, inanç sistemleri katı olan ve ana-baba arasında iyi ilişkilerin olmadığı aileler olduğunu göstermektedir. Aslında bu durum demografik olarak cinsel istismar ve sosyal sınıf arasında büyük

---

³²⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.394-395; Ünsal, s.309.

³²⁷ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9.

³²⁸ Polat, 2007, s.150, Ünsal, s.308.

³²⁹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.395.

bağlantı olduğunu göstermektedir.³³⁰ Cinsel istismarın sık görüldüğü aileler, işlevselliği bozuk aileler olarak tanımlanmaktadır.³³¹

Doktrinde bu tür kişilerin çocuk istismarı olaylarının daha çok gündeme gelmesi, daha fazla göz önünde olmalarından ve kamusal sağlık hizmetlerine daha fazla başvurmalarından dolayı bu düşünceyi eleştirmektedirler. Orta ve yüksek gelir sınıflarında da çocuk istismarı söz konusudur ancak bunların büyük kısmı gözlerden uzak kalabilmektedir.³³² Polat, ailenin sosyal ve ekonomik düzeyinin düşük olmasının tek başına cinsel istismara neden olmadığını ancak ekonomik düzeyin düşük olması nedeniyle ortaya çıkan stres, düzensiz yaşam, ihmal, kalabalık ve karışık ortamların cinsel istismara zemin hazırlayabileceğini belirtmiştir.³³³

Çocuğun yaşadığı çevre ile ilgili olarak; şiddetin kabul edilebilir olması, toplumsal eşitsizliğin varlığı, toplumda yaygın yoksulluğun bulunması, alkolün rahat ulaşılabilir olması, uyuşturucu ticaretinin varlığı çevresel risk faktörleri iken erkek ve kadın cinsiyet rollerinin kısıtlanmasına yol açan katı toplumsal ve kültürel normlar, çocuğun statüsünü eksilten toplumsal ve kültürel normlar, toplumsal olarak erken evliliklerin kabul edilmesi, etkin ve yeterli bir çocuk politikasının olmaması ise toplumsal risk faktörleri olarak kabul edilmektedir.³³⁴

Çocukluk dönemi mağduriyetlerinde yaşam boyu tekrar mağdur olma riskinin yüksek olduğu, istismara maruz kalan çocukların mağdur olmamış kişilere göre ileriki süreçte daha fazla cinsel istismara maruz kaldıkları belirtilmiştir.³³⁵

Koçtürk, yukarıdaki bulguları destekler mahiyette, Ankara Çocuk İzlem Merkezi'ne başvuran 15-18 yaş arası 70 cinsel istismar mağduru çocuk ile yaptığı çalışmaya göre; çocukların, yabancılardan daha çok sosyal çevrelerindeki tanıdıkları tarafından istismara maruz kaldığını, tüm istismarcıların erkek olduğu ve yaşlarının 13-80 arasında değiştiği, çocukların en çok işsiz ve işçi, en az emekli ve memur konumundaki istismarcılar tarafından istismar edildiğini, katılımcıların %38.1 oranında istismarcı tarafından tehdit edildiklerini, istismarcıların %44.5'inin alkol, %25.5'inin de

---

³³⁰ Topçu, 1997, s.176.

³³¹ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9.

³³² Sokullu Akıncı, s.7.

³³³ Polat, 2007, s.150.

³³⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.396.

³³⁵ Koçtürk, s.14.

uyuşturucu madde kullanımının olduğu, mağdurların ise %21.5'inin alkol, %10.9'unun uyuşturucu madde kullanımının olduğunu, olumsuz arkadaş çevrelerinin olduğunu belirtmiştir.³³⁶ Yine mağdur çocukların ebeveynlerinin daha fazla tek veya üvey ebeveyn olması, son zamanlarda ebeveynlerin daha fazla alkol ve/veya madde kullanımı ile sadakatsizlik konusunda birbirleriyle sorun yaşaması, babalarının kendilerine fiziksel istismar uygulaması, ebeveynlerinin eğitim düzeyinin daha çok ilkokul ve altı olması, ailelerinin devlet kurumlarından daha fazla yardım ve/veya hizmet almaları, ailelerinde son yıllarda daha fazla ekonomik, eşler arasında ve aile ilişkilerinde sorun yaşanması durumlarının olduğu da aynı çalışma da belirtilmiştir.³³⁷

---

³³⁶ Koçtürk, s.141-145.

³³⁷ Koçtürk, s.141-145.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA AŞAMALARINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

I. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN SORUŞTURMA AŞAMASINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

Suç mağdurunun çocuk olması sebebiyle cinsel istismar suçunun soruşturulması ve kovuşturulması özel öneme sahiptir. Mağdur olan ve büyük bir travma geçiren çocuğun soruşturma ve kovuşturma aşamalarında mağduriyetinin artmasının önlenmesi için yargılamaya ilişkin hükümler titizlikle uygulanmalıdır. Suç şüphesinin öğrenilmesinden itibaren mağdurun olayla ilgili bildiklerini hem soruşturma evresinde hem de kovuşturma evresinde defalarca anlatmak zorunda kalması aynı olayı defalarca yaşamasına sebep olmaktadır.

Cinsel istismar suçu kural olarak şikâyete bağlı bir suç olmadığından hem temel şekli hem de nitelikli halleri re'sen soruşturulması ve kovuşturulması gerekir. Suç, herhangi bir dava şartına bağlanmadığından şikayet, izin, talep vb. dava şartları aranmadan re'sen soruşturulacak ve kovuşturulacaktır. Ancak 15 yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir neden olmaksızın rızaen cinsel ilişkinin gerçekleştirilmesi durumunda, TCK md. 104 uyarınca reşit olmayanla cinsel ilişki suçu meydana gelir. Bu suçun soruşturma ve kovuşturmasının yapılması ise şikâyete bağlıdır.

Soruşturma ve kovuşturma makamları, çocuğun cinsel istismarı suçunda; mağdurun yaşının kaç olduğu, cinsel içerikli eylemin gerçekleştiriliş şekli, mağdur ile fail arasında akrabalık bağı veya nüfuz ilişkisi bulunup bulunmadığı, failin fiili gerçekleştirirken cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir fiil kullanıp kullanmadığı hususlarını kesin ve inandırıcı deliller ile ortaya koymalıdır.

Ceza adalet sistemi içerisinde, mağdurun korunmasına ilişkin ceza muhakemesi hukuku kurumlarının yanı sıra, mağdur haklarını düzenleyen, mağdura ait hukuki menfaati ihlal eden veya tehlikeye düşüren faile karşı yürütülen ceza muhakemesine

katılma hakkı tanıyan usul hükümleri bulunmaktadır. Mağdur hakları, “mağdur ile şikâyetçinin hakları” başlığı altında Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 234. maddesinde, soruşturma ve kovuşturma aşamasında sahip olunan haklar olmak üzere muhakemenin aşamalarına göre iki farklı şekilde düzenlenmiştir.

A. Soruşturma Evresinin Başlaması

CMK md. 2/1-e’ye göre soruşturma, kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade etmektedir.

Soruşturma evresi, kovuşturmanın daha hızlı, daha iyi ve daha teminatlı yapılması için kovuşturma evresine yapılan hazırlıktır. Bu evrede, deliller toplanır, suç isnadı açıkça belirlenir ve hem mağdur hem şüpheli için koruma tedbirleri alınır.³³⁸

İstismarın fark edilmesi çoğu zaman tesadüfidir. İstismar, yaşa bağlı olmak üzere çocukta anormal bir davranış ortaya çıkması veya çocuğun fiziksel bir lezyonla doktora getirilmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Daha nadir olarak da çocuğun maruz kaldığı eyleme ya da eylemi gerçekleştiren kişiye ait bilgi vermesi ile istismar ortaya çıkmaktadır.³³⁹

Cumhuriyet savcısı, kolluktan cinsel istismara ilişkin şikâyet veya ihbar haberi aldığı anda, kolluktan şikâyetçinin beyanının alınmasını isteyecektir. Delillere (özellikle doktor raporu) en kısa zamanda ulaşılması için, şikâyetçinin, beyanının ardından Cumhuriyet Başsavcılığı’na getirilmesi gerekir. Genellikle sadece kolluğun aldığı ifade ile yetinilmeyip, savcı tarafından da ifade alınıp diğer işlemler yürütülür.³⁴⁰ Mağdur çocuk savcılığa getirilmesinin ardından sulh ceza hakimliğinden beden muayenesi için karar aldırılır. Ancak, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, bu halin gerekçesi belirtilerek Cumhuriyet savcısı da beden muayenesi ve örnek alınmasına karar verebilir. Savcı bu kararı 24 saat içinde hakim onayına sunar ve 24 saat içinde hakim tarafından karar verilir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller

---

³³⁸ Yenisey/Nuhoğlu, s.546-552.

³³⁹ Ahmet Nezih KÖK, “Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Tıp Uygulamaları”, EÜHFD, C:X, S:3-4, Erzincan, 2006, s. 7.

³⁴⁰ Polat, 2006, s.170-185.

kullanılmaz. Mağdurun rızasının bulunması halinde ise karar alınmasına gerek yoktur (CMK md. 76/1-2).

1. Delillerin Toplanması

Ceza muhakemesinde ispat faaliyetlerinde kullanılan ve hukuk düzeninin kabul ettiği araçlara delil denir. Ceza muhakemesinde kural olarak her şey delil olarak kabul edildiğinden, delil serbestliği ilkesi geçerlidir. Hakim kararını bu delillerle doğrudan doğruya temasa geçerek verir.³⁴¹

Ceza muhakemesinin amacı, maddi gerçeğin araştırılarak adil bir yargıya varılmasıdır. Bu durum, suç şüphesi altında bulunan kişinin de menfaatine bir husustur. Çünkü insan şahsiyetinin tekâmülü ancak hakikat ve adaletle mümkün olabilecektir. Bu bakımdan, işlenmiş olan bir suçla ilgili delil ve eserlerin yok edilmesi, değiştirilmesi veya gizlenmesi maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını ve sonuçta ceza adaletinin gerçekleşmesini engelleyecektir.³⁴²

“Maddi deliller, bir suçun işlenip işlenmediğini veya suçun ana unsurlarının oluştuğunu ortaya koyar, şüphelinin mağdur veya olay yeri ile ilişkilendirilmesini sağlar, suçla ilgili kimselerin kimliklerinin teşhisini sağlar, kişilerin suçsuzluğunu kanıtlar, mağdurun beyanını doğrular. Maddi delillerle karşı karşıya gelen bir şüpheli ikrarda bulunabilir; maddi deliller, çoğu zaman tanıklıktan daha muteberdir”.³⁴³

a. Olay Yerinin Muhafazası ve İncelenmesi

Olay yeri, suçun o mekânda işlenmesinden dolayı suçu aydınlatılabilecek önemli delillerin kaldığı yerdir. Olay yeri incelemesi ise bu delillerin olay yerinden toplanması amacıyla adli kolluk tarafından yapılan inceleme ve teknik araştırmaları ifade etmektedir. Olay yerinde birçok personel görev almaktadır. Bunlar; ilk ekip, olay yeri koruma ekibi, soruşturma ekibi ve olay yeri inceleme ekibidir. Suç haberinin alınması üzerine olaya öncelikle ilk ekip elkoyar.³⁴⁴

---

³⁴¹ Faruk TURHAN, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2006, s.152-155.

³⁴² TCK md. 281 Gerekçesi

³⁴³ Meliha AKGÜL ALTIKAT, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Belirti Delilleri ve İspat Gücü”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2014, s.51.

³⁴⁴ Akgül Altıkat, s.46-49.

Cinsel istismar olayının bildirilmesinden hemen sonra en yakın kolluk biriminin olay yerine intikal etmesi sağlanır. İlk ekibin en önemli görevi mağdurun sağlık durumuna bakarak acil bir durum varsa hemen gerekli tıbbi yardımı almasını sağlamak ve olay yerini muhafaza altına alarak istismara ilişkin iz ve delillerin kaybolmasını önlemektir.³⁴⁵

Cinsel suçlarda olay yerinin muhafazası oldukça önemlidir. Bu suç türünde en önemli delilleri insanlara ait deliller oluşturmaktadır. Vücut sıvıları ve artıkları, suç ve suçluyu tespit etmede en büyük delillerdendir. İyi korunamayan bir olay yerinde görevlilere veya orada toplanan şahıslara ait kıl, izmarit gibi delillerin karışması sanığın yakalanmasını zorlaştıracığı gibi olayın oluş şekli hakkında yanlış yönlendirmelere sebep olarak failin yakalanmasında ki süreci uzatacaktır.³⁴⁶

Somut olayın ispatını sağlayabilmek için yargının işini kolaylaştıracak somut delillerin elde edilmesi temel hedef olmalıdır. Bu nedenle “her temas bir iz bırakır” ilkesi gereği olay yerinde, mağdurun olayın gerçekleştiği sırada üzerinde bulunan giysilerinde ve mağdurun dış ve iç muayenesinde faile ait izler (biyolojik materyal) araştırılarak, delil elde edilmelidir. Faile ait biyolojik materyaller (kan, tükürük, kıl, sperm gibi) hem suç niteliğindeki olayın gerçekleştiğini ortaya koyarken hem de failin kimliğinin belirlenmesini sağlayacaktır.³⁴⁷

Olay yerinin korunmaması ve delillerin kaybolması durumunda sorumlular hakkında TCK md. 281³⁴⁸ uyarınca cezai işlem yapılacaktır. Olay yerine giden ilk ekip tarafından olay yerinin muhafazasından sonra olay yeri inceleme uzman personeline delillerin toplanması aşamasına geçilmektedir.³⁴⁹

Olay yeri incelemesi adil yargılanma hakkı ve etkin soruşturma bakımından oldukça önemlidir. Olay yeri incelemesine katılan birimlerin hatalı tutumları, olay

---

³⁴⁵ Fatma AYRAL, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve Bu Suçla Mücadele”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2010, s.77.

³⁴⁶ Akgül Altıkat, s.50-51; Ayral, s.77.

³⁴⁷ Kök, s.10.

³⁴⁸ **Madde 281- (1)** Gerçeğin meydana çıkmasını engellemek amacıyla, bir suçun delillerini yok eden, silen, gizleyen, değiştiren veya bozan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kendi işlediği veya işlenişine iştirak ettiği suçla ilgili olarak kişiye bu fıkra hükmüne göre ceza verilmez.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) İlişkin olduğu suç nedeniyle hüküm verilmeden önce gizlenen delilleri mahkemeye teslim eden kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle verilecek cezanın beşte dördü indirilir.

³⁴⁹ <https://adlibilimler.net/2016/01/e-g-m-kriminal-daire-baskanligi> (ET:22.05.2018)

yerinin korunamaması ve incelemenin tam olarak yapılamaması, olay yeri incelemesi yapan elemanların bilgi eksikliği ve aralarındaki koordinasyonsuzluk nedeni ile gerek ulusal bazda gerekse uluslararası alanda sorumluluklar doğabilmektedir. Bu nedenle olay yeri ekiplerinin olay yeri incelemesini, azami titizlikle yerine getirmesi oldukça önemlidir.³⁵⁰

Olay yerinin incelenmesi, meydana gelen bir olayın aydınlatılması amacıyla olay yerinde delil niteliği taşıyabilecek bulguların çeşitli bilimsel ve teknik yöntemler kullanmak suretiyle araştırılması, tespiti, elde edilen bulguların kayıt altına alınması, toplanması, muhafazası ve ilgili yerlere gönderilmesi işlemidir. Olay yeri incelemesinin iyi şekilde yapılması ile parmak izi, ayak izi gibi delillerin yanında biyolojik materyallerde ele geçebilir.³⁵¹

Cinsel suçlarda sıklıkla rastlanan ve sessiz itirafçı olarak nitelendirilen biyolojik deliller bulunabilmektedir. Olay yerindeki zemin, eşyalar, çarşaf ve halı gibi yerlerin üzerindeki her türlü leke ve faile ait olabilecek saç, kıl ve vücut sıvıları dikkatli bir şekilde alınmalı ve saldırganın dokunması muhtemel yerlerde parmak izi çalışması yapılmalıdır. Yine olay yerindeki fail ve mağdura ait çamaşırlar, olay yerindeki izmaritler, olay açık alanda gerçekleşmişse olay yerinde faile ait tükürük, idrar vb. unsurlar failin yakalanmasında etkili olacaktır.³⁵²

b. Delillerin Toplanması ve Muhafazası

Ceza muhakemesinde karar verme yetkisine haiz olan yetkililerin karar verebilmelerini sağlamak için delillerin hazır bulundurulmasına, delillerin toplanması denir.³⁵³ Toplanan delilin, suçun sanık tarafından gerçekleştirildiğini ispatlayacak nitelikte olması gerekir. Delillerin toplanması kural olarak soruşturma aşamasında gerçekleştirilir. Sadece sanığın aleyhine olan delillerin değil, lehine olan delillerin de toplanması gerekir. Savcının dava açması halinde mahkeme, toplanan bu delillere dayanarak kararını verir.³⁵⁴

---

³⁵⁰ Akgül Altıkat, s.52.

³⁵¹ Ayrıl, s.79.

³⁵² Ayrıl, s.79.

³⁵³ Turhan, 2006, s.177.

³⁵⁴ Turhan, 2006, s.177.

Bu aşamada en önemli husus zamandır. Cinsel istismar vakalarında zaman kaybetmeden delillerin toplanması gerekmektedir. Çünkü zaman geçtikçe hem biyolojik materyaldeki yeterlilik ve güvenilirlik azalmakta hem de mağdurun giysilerini değiştirmesi ya da banyo/tuvalet yapması riski artmaktadır. Bu olumsuz gelişmeler olayı aydınlatacak ve failin belirlenmesini sağlayacak delillerin ortadan kalkmasına sebep olacaktır. Adli delil elde edebilmek için muayene mümkün olduğunca erken yapılmalıdır.³⁵⁵

Adli delillerin cinsel istismarı izleyen 72 saat içinde toplanması gerektiği, tipik olarak seminal sıvı ve yabancı maddelerin, çocukların cinsel istismarında bulunmadığı bildirilmektedir. 24 saat içinde başvuran olguların %90'ından fazlasında adli delil saptandığı, delillerin özellikle iç çamaşırlarından elde edildiği belirtilmektedir. 24 saatten sonra yapılan sperm, seminal sıvı analizlerinde anlamlı sonuç alınmadığı, ancak iç çamaşırların analiz için alıkonulması gerektiği belirtilmiştir.³⁵⁶

Mağdurda faile ait olması muhtemel kan, kıl örnekleri, tırnak içlerinde deri kalıntıları titizlikle araştırılmalı ve elde edilen örnekler usulüne uygun paketlenerek kriminal inceleme yapılmak üzere yetkililere teslim edilmelidir. Çocuğun cildi, herhangi bir leke veya kopmuş saç teli açısından incelenmelidir. Elde edilen delillerle karşılaştırma yapılabilmesi için şüpheli veya sanığın vücudundan kan, saç, tükürük ve tırnak gibi biyolojik örnekler alınabilir. Alınan biyolojik örnekler üzerinde inceleme yapıp sonuca ulaşmak için, moleküler genetik inceleme yapılması gerekir. Genel inceleme sırasında bulunan kum-çimen gibi maddeler, tırnak diplerinden alınan materyaller ve vücut üzerinde bulunan kopmuş kıllar toplanarak zarflara konulmalıdır.³⁵⁷

Cinsel istismar olgularında, delillerin zamanında ve uygun biçimde toplanmaması ve uygun birimde muhafaza edilmemesi değerlerini ve kullanılabilirliklerini ortadan kaldırır. Olayın açık alanda olması durumunda hava şartlarından dolayı delillerin kaybolma ihtimali çok yüksektir. Bu nedenle olay yeri inceleme uzmanlarının zaman kaybetmeden delilleri tespit etmesi ve uygun şekilde

---

³⁵⁵ Kök, s.10.

³⁵⁶ Koç/Can (Ed.), s.186; Canan TOPDEMİR, "İstismar Mağduru Çocuğun Korunmasında Bir Uygulama: Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM)" www.abmyod.aydin.edu.tr/makaleler/sayi_43 s.14. (ET:10.08.2018)

³⁵⁷ Ayrıl, s.79-81; Derman/Karataş (Ed.), s.75.

ambalajlamaları gerekmektedir. Yine sperm ve kan lekeleri kuru veya ıslak olmalarına göre değişik yöntemlerle paketlenmelidir. Çocuğun elbiseleri, elbise içinde bulunabilecek partiküllerin toplanabilmesi amacıyla beyaz bir kağıt üzerine çıkarılmalıdır. Olay esnasında mağdurun üzerinde bulunan elbiseler ıslak veya nemli ise kurutulduktan sonra kâğıt torbalara konulmalı, etiketlenmeli ve inceleme yapılacak birime gönderilmelidir. Delillerin bozulmasına yol açmaması, kokuşma ve küflenmeyi önlemek için plastik torbalar kullanılmamalıdır. Her delilin ayrı paketlere konmasına özen gösterilmelidir. Yapılacak bir hata delilin özelliğini kaybetmesine neden olacağından, işlemler hassasiyet ve dikkatle yapılmalıdır.³⁵⁸

Çocuğun saçına, cinsel sıvının/semenin karışmış olması durumunda örnek için bir tutam saç kesilmelidir. Vücut üzerinde kurumuş semen varlığı, semenin yeşil renkte görünmesine neden olan Wood lambası ile açığa çıkarılabilir.³⁵⁹

Delillerin muhafazası, suç sayılan olayın meydana geldiği andan itibaren başlar. Olay yerinin açık veya kapalı saha oluşu, hava durumu, delillerin kimyasal ve fiziksel özellikleri göz önünde bulundurularak gerekli koruyucu tedbirler alınmalıdır. Olay yerinde kalması zaruri görülen deliller, soruşturma veya inceleme sonuçlanıncaya kadar görevlendirilecek nöbetçilerle korunmalı, diğer deliller ise ilgili yerlere gönderilmek üzere kolluk biriminde, kilitli oda veya çelik dolaplarda muhafaza edilmelidir. Bu materyaller uygun saklama koşullarında, olgunun kimliği, örnek cinsi, alındığı bölge, alınma zamanı, alanın kimliği ve imzası bulunacak şekilde paketlenmeli ve özenle mühürlenerek laboratuara gönderilmelidir.³⁶⁰

---

³⁵⁸ Zafer TUNCEROĞLU, “İstanbul Emniyet Müdürlüğü Sorumluluk Bölgesinde Polis Açısından Cinsel Saldırı Suçlarının Soruşturulmasında Mevcut Uygulamalar ve Yeni Yaklaşımlar”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2003, s.40; Ayrıl, s.81; Derman/Karataş (Ed.), s.75.

³⁵⁹ Derman/Karataş (Ed.), s.75.

³⁶⁰ “Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkında Yönetmelik” md. 14; <https://adlibilimler.net/2016/01/e-g-m-kriminal-daire-baskanligi> (ET:22.05.2018) Ayrıl, s.77; Derman/Karataş (Ed.), s.75.

2. Mağdur Çocuğun Soruşturma Evresindeki Hakları

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol³⁶¹'ün 8/b maddesinde; çocuk mağdurların sahip oldukları hakları, adalet sürecindeki rolleri, duruşmaların kapsamı, zamanlaması, gelişimi ve davaların vaziyeti konusunda bilgilendirilmesi gerektiği kabul edilmiş olup, bu konuda taraf devletlere sorumluluk yüklenmiştir.

CMK md. 233-236 arasında düzenlenen hükümler bütün suç mağdurları için geçerlidir. Mağdura tanınan bu haklar onun menfaatine ve korunmasına yöneliktir. Turhan, Kanunkoyucunun bütün suç mağdurlarına tanıdığı yetkilerle suç mağdurunun da ceza muhakemesinin bir süjesi olduğunu açıkça göstermiş olduğunu belirtmektedir.³⁶²

CMK 234. maddesine göre; mağdur, delillerin toplanmasını isteme, soruşturmanın gizlilik ve amacını bozmamak koşuluyla Cumhuriyet savcısından belge örneği isteme, vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme, vekili aracılığı ile soruşturma belgelerini ve elkonulan ve muhafazaya alınan eşyayı inceletme ve Cumhuriyet savcısının, kovuşturmaya yer olmadığı yönündeki kararına kanunda yazılı usule göre itiraz hakkını kullanma haklarına sahiptir³⁶³. Bu haklar, mağdura anlatılıp açıklanır ve bu husus tutanağa yazılır.³⁶⁴

Cinsel istismar suçunun mağduru her zaman on sekiz yaşını doldurmamış bir çocuk olacağı için CMK md. 234/2'ye göre vekili bulunmadığında kendisine talebi aranmaksızın muhakkak vekil tayin edilecektir. Yargıtay, sanığın zorunlu müdafinden

---

³⁶¹ Türkiye, bu protokolü 08.09.2000 tarihinde imzalamış, 4755 sayılı Kanun'la 09.05.2002 tarihinde onaylamış ve kanun, 14.05.2002 tarih ve 24755 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

³⁶² Turhan, 2006, s.96.

³⁶³ Turhan, 2006, s.97.

³⁶⁴ 234. maddede yer alan hakların, mağdurlara anlatılıp açıklanacağı ve bu hususun tutanağa geçirileceği düzenlemesi "mağdurun aydınlanma hakkı" olarak ifade edilmektedir. Bu düzenleme, hakların öğrenilmesi açısından önemli olmakla birlikte aydınlatma yükümlülüğünün ancak çağrılan mağdurun gelmesi anında ve sadece Cumhuriyet savcısı ve mahkeme başkanı ya da hakimi için geçerli olacağı, oysa, aydınlatma yükümlülüğünün suçun işlenmesinden hemen sonra mağdur ile ilk temasa geçen görevli (kolluk) için de geçerli olması gerektiği için bu yönüyle eksik olduğu belirtilmiştir. Ferhat USLU, "Çağdaş Ceza Adaleti İçinde Mağdur", Ankara Barosu Dergisi, Y.2013, S.4, s.257.

ayırmak amacıyla, bu şekilde görevlendirilen avukatı “zorunlu vekil” şeklinde adlandırmaktadır.³⁶⁵

Doktrinde, zorunlu vekil tayinine, mağdurun vekil atamanın anlam ve önemini kavrayabilecek yeterliliğe sahip olmaması veya yasal temsilcisinin istemesi halinde istisna getirilebileceği zira vekilliğin müdafiliğin aksine, adil bir hükme varılması bakımından ceza muhakemesinde bir gereklilik oluşturmadığı savunulmuş³⁶⁶ olup bu görüşe katılmamız mümkün değildir. Mağdur çocuğa vekil görevlendirilme zorunluluğu, onun vekil atamanın anlam ve önemini kavrayabilecek yeterliliğe sahip olup olmaması değil, mağdur çocuğun haklarının da şüpheli veya sanığın haklarında olduğu gibi ceza muhakemesinde tam olarak korunması gerekliliğindedir.³⁶⁷

Çocuk ceza adalet sistemimizde, müdafî ve vekillik açısından kural olarak zorunluluk kabul edilmemiş olmakla birlikte istisnai durumlarda müdafî ve vekilin atanması mağdur, şüpheli veya sanığın iradesine bırakılmamıştır. Aksine, istemeseler dahi müdafî veya vekilin tayini kanun gereğince yapılacaktır. Çünkü kanunda “istemi aranmaksızın” ibaresi (CMK md. 234/2) kullanılmıştır. Dolayısıyla mağdur hakları ve yararlarının da en az şüpheli ve sanık kadar korunması gerekmektedir.³⁶⁸

Uygulamada on beş yaşını tamamlamış çocuklar açısından, şikayet yokluğu halinde çoğu zaman takipsizlik kararları verilmektedir. Ancak TCK md. 103/1-a gereği mağdur çocuğun fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişip gelişmediğinin; TCK md. 103/1-b gereği ise cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedenin olup olmadığının araştırılarak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Mağdur 15 yaşından büyük ise aile veya çevre baskısı, gerçekleşen olay nedeni ile yaşadığı korku, şikayetçi olması durumunda uzun yargılama süreçleri vb sebeplerle şikayet hakkını kullanmayabilmektedir. Kanunda yazılı bu hususlar soruşturma makamının takdirinde olmadığından maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için mutlaka araştırılması gerektiği kanaatindeyiz.

---

³⁶⁵ 14. CD. 08.03.2012 T. 2011/6746 E. 2012/2806 K.; 14. CD. 08.05.2012 T. 2011/10226 E. 2012/5228 K. (Bkz;Taner, 2017, s.352.)

³⁶⁶ Osman YAŞAR/Hasan Tahsin GÖKCAN/Mustafa ARTUÇ, “Türk Ceza Kanunu Cilt I” Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.845.

³⁶⁷ Bkz; Aynı yönde Alan Akcan, s.99.

³⁶⁸ Alan Akcan, s.99.

Cumhuriyet savcısının soruşturmanın sonunda, dava açmayı gerektirecek yeterli şüpheyi görmemesi halinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermesi durumunda mağdur-suçtan zarar görenin kararın kendisine tebliğ edilmesinden itibaren 15 gün içinde bu karara itiraz etme hakları vardır. Ceza muhakemesinde geçerli olan mecburilik prensibinin, savcı tarafından isabetli bir şekilde uygulanıp uygulanmadığının kontrolü açısından bu yol öngörülmüştür.³⁶⁹

3. İstismar Suçunun Sarkıntılık Düzeyinde Kalması Halinde Soruşturma

Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinin, şikâyete bağlı olmadan, soruşturulması ve kovuşturulmasının re'sen yapılacağı kanunda açıkça düzenlenmiştir. Bununla birlikte sarkıntılık düzeyinde kalmış cinsel istismar suçunun failinin çocuk olması hâlinde³⁷⁰ soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlı tutulmuştur. Ancak sarkıntılık teşkil eden davranışın yanı sıra 103. maddede yer alan daha ağır cezayı gerektiren nitelikli haller de gerçekleşmiş ise, artık failin yaşına bakılmaksızın soruşturma ve kovuşturma resen yapılacaktır.³⁷¹

Sarkıntılık düzeyinde kalmış cinsel istismar suçunun failinin çocuk olması halinde, fail çocuğu korumak amacıyla tasarıda bulunmayan bir hükme yer verilmiştir. Çocuklar arasında meydana gelen cinsel davranışlara ağır ceza yaptırımlarının uygulanması hem mağdur hem de fail çocuğun gelişimlerini ve geleceklerini olumsuz etkileyecektir. 6545 sayılı kanun değişikliği cinsel davranışın her iki tarafının da çocuk olması halinde, mağdurun ve failin nasıl belirleneceğine ilişkin özel bir düzenleme yapması gerekir iken sadece sarkıntılık suçu açısından şikâyet hakkını kimin kullanacağını düzenleyerek bu soruna bir çözüm getirmemiştir.³⁷² Ancak bu durumda 16 yaşında bir çocuğun, 4-5 yaşında bir çocuğa karşı sarkıntılık düzeyinde kalan cinsel istismarda bulunması halinde şikâyet hakkını mağdurun velisi veya vasisi

³⁶⁹ Ünver/Hakeri, s.400-401.

³⁷⁰ “Sanığın yolda yürümekte olan mağdurenin arkasından yaklaşıp kalçasına dokunmak şeklindeki eyleminin 28.06.2014 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanunla değişik 5237 sayılı TCK’nın 103/1 maddesindeki sarkıntılık düzeyinde kalan basit cinsel istismar suçunu oluşturduğu ve bu suçun sanığın çocuk olması halinde soruşturma ve kovuşturma yapılmasının mağdurenin veya kanuni temsilcilerinin şikâyetine bağlı olduğu, ancak sanığın 18 yaşından büyük olması nedeniyle bu değişikliğin sanık lehine düzenlemeler getirmediği...” Yarg. 14.CD.’nin 07.07.2014 tarih ve 2012/13719 E., 2014/9186 K. sayılı kararı. (Artuk/Alşahin, s.3268)

³⁷¹ Artuk/Alşahin, s.3268; Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe; s.371.

³⁷² Aydın, 2018, s.28.

kullanabileceğinden, şikâyet hakkı kullanılmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamayacağından, mağdur çocuğun korunduğundan söz etmek de mümkün olmayacaktır.³⁷³

Doktrinde; mağdurun, veli ya da vasisinden herhangi birinin şikâyetinin suçun takibi bakımından yeterli olmakla birlikte şikâyet hakkından feragat veya yapılmış olan şikâyetten vazgeçmenin mümkün olması için şikâyet hakkı sahibi herkesin bu yönde irade göstermesi gerektiği belirtilmektedir.³⁷⁴ Şikâyet hakkına sahip olanlardan bir ya da birkaçının yapılan şikâyeti geri almaması durumunda soruşturma veya kovuşturma devam edecektir.

Türkiye'nin de taraf olduğu Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin md. 25/5'de³⁷⁵ cinsel istismar suçunun soruşturma ve kovuşturmasının şikâyete bağlı olmadan yapılması öngörülmektedir.³⁷⁶

Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturmanın şikâyete bağlı olacağına öngörülmesine yönelik bir diğer eleştiri de; tarafları maddi menfaat sağlamaya ve edinmeye yöneltecek olmasıdır. Bu durumda da mağdur çocuğun korunduğundan söz edilemeyecektir.³⁷⁷

Aydın³⁷⁸, bu düzenleme ile ortaya çıkan bir çelişkiyi de vurgulamaktadır. Buna göre 16 yaşındaki bir kız çocuğu, kendi rızası ile 16 yaşındaki bir erkek çocuğu ile cinsel ilişkiye girdiğinde bu eylem, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturacak ve şikâyet hakkı, ilişkinin tarafı olan kıza ait olacaktır. Oysa, aynı yaştaki kız çocuğu, yine 16 yaşındaki bir erkek çocuğun sarkıntılık fiiline maruz kaldığında, şikâyet hakkı kız çocuğunun veli veya vasisine ait olacaktır. Bu farklı düzenlemenin hukuki bir izahının olmamasını yazar, kanımızca da haklı olarak eleştirmektedir.

Tasarıya sunulan muhalefet şerhinde de bu hususlar vurgulanarak; "*Mağdurun çocuk sanığın yetişkin olacağı varsayımı ile hazırlanmış tasarının yasalaşması,*

³⁷³ Yokuş Sevük, 2015, s.128; Aydın, 2018, s.28.

³⁷⁴ Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe; s.371-372.

³⁷⁵ "Taraflardan her biri, bu Sözleşmenin 18, 19. maddeleri, 20 maddesinin 1a fıkrası ve 21. maddesi gereğince belirlenen suçların kovuşturulması amacıyla 1d ve e fıkraları söz konusu olduğunda yargılama yetkisinin ancak mağdurun bildirim veya suçun işlendiği ülkenin şikâyeti üzerine kovuşturma açılacağı şartına bağlı olmamasını sağlamak için gereken yasal ve diğer tedbirleri alır."

³⁷⁶ Runa İdil USLU/Emine Gül KAPÇI, "Karanlığa Işık Tutmak – Türkiye'de Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismarı; Son 12 Yılda Yapılan Araştırmaların Sistemik Değerlendirilmesi", Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları, Ankara, 2014, s.44-45.

³⁷⁷ Yokuş Sevük, 2015, s.128.

³⁷⁸ Aydın, 2018, s.28-29.

uygulamada her ikisinin de çocuk yaşta kişilerden oluştuğu fiillerde ‘sanık kim mağdur kim sorununa’ neden olacağı; oysa “Mağdur ve sanık 18 yaşından küçük olduğu halde yaşanacak olaylarda, aralarındaki yaş farkının üç yaştan (otuz altı ay) fazla olmaması, fiziki ve ruhsal yönden eşitsizlik olmaması, zor kullanma, tehdit, kandırma olmaması hallerinde güvenlik önlemi uygulanır” şeklinde yapılacak bir düzenleme her ikisinin de 18 yaşın altında olduğu olaylarda sanık/mağdur açmazının oluşmasını engelleyecek ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile ilgili olası uyumsuzluğun önüne geçileceği; diğer bir olumsuzluğun ise yasa tasarısının ilgili maddelerinde 15 yaşın belirleyici kabulünün Anayasa'nın 90. maddesi ile güvenceye alınmış çocuk tanımının hilafına olduğu” belirtilmiştir.³⁷⁹

B. Mağdur Çocuğun Adli Muayene Süreci

Çocuğun cinsel istismarı hâlinde tıp ve adli uygulamalar iç içe girmektedir. Çocuğun adli öyküsünün alınması sırasında bazı kurallara uyulması gerekmektedir. Adli süreç içinde alınması gereken bilginin çocuk dostu bir ortamda alınması gerekmektedir.³⁸⁰ İstismara maruz kalmış mağdurların değerlendirme süreci³⁸¹ çocuk hastanelerinde, kadın hastalıkları ve doğum hastanelerinde, hastanelerin adli tıp birimleri veya acil servislerinde gerçekleşmektedir.

Bu değerlendirme sürecinde; tıbbi ve psiko-sosyal öykünün yanı sıra istismar veya ihmale dair öykünün alınması, tüm sistem muayenelerini de içeren geniş bir fiziksel muayene gerçekleştirilmesi, genital muayene yapılması, mağdurların komplikasyonlar ve gebeliklere karşı korunması, adli delillerin toplanması ve adli bildirim prosedürleri izlenmelidir.³⁸² Çocuğun cinsel istismarı sonrasında tıbbi olarak müdahale edilebilmesi için, muayene öncesinde çocuğun fiziksel ve duygusal bulgularının saptanması gerekmektedir.³⁸³ Adli muayenenin öncelikli amacı, cinsel

---

³⁷⁹ Bkz; TBMM’ne sunulan Tasarının komisyon görüşmeleri, Eskişehir milletvekili Ruhsar Demirel ve Kahramanmaraş milletvekili Mesut Dedeoğlu’nun 21.05.2014 tarihli muhalefet şerhleri.

³⁸⁰ Koç/Can (Ed.), s.202-204

³⁸¹ Akut olguların değerlendirme süreci olarak da adlandırılmaktadır. (Bkz. Aşıröz, s.44.)

³⁸² Mahmut AŞIRDİZER/Sunay YAVUZ/Yıldıray ZEYFEOĞLU, Celal Bayar Üniversitesi Adli Tıp Stajı Ders Notları, Manisa, 2005, <http://tjofmap.tripod.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/kitap.pdf> (ET:08.09.2018)

³⁸³ Koç/Can (Ed.), s.202-204.

istismara uğramış çocuğun tıbbi ihtiyaçlarını tespit etmek diğer önemli amacı ise delil olarak kullanılacak bulguları toplamaktır.³⁸⁴

Sağlık çalışanlarının istismarın boyutlarını anlayamaması, cinsel istismar tanısı koymak için yeterli bilgi sahibi olmaması, adli prosedürü bilmemesi veya uygulamaması ya da olayları yeterince belgelendirememesi çocuğun mağduriyetini arttıracak gibi soruşturmada da aksaklıklar meydana getirecektir.

Cinsel istismar mağduru çocukların muayenesine geçilmeden önce anlayabilecekleri şekilde, muayene detayları hakkında bilgi verilmeli, uygulanacak olan işlemler basamak basamak açıklanmalı, kendisini sıkımsaması, rahat olması, korkmaması, güvenli bir ortamda bulunduğu ve muayene nedeni ile herhangi bir zarar görmeyeceği söylenmeli, çocuğun gizlilik ve mahremiyetine özel önem gösterilmeli, psikolojik olarak rahatlaması ve muayeneye hazır olması sağlanmalıdır.³⁸⁵

1. Anamnez (Öykü) Alınması

Anamnez ya da öykü alma, hastanın şikayet ve hikayesinin hekim tarafından dinlenmesi faaliyetidir. Muayenenin başlangıcı ve etkili bir teşhisin vazgeçilmez bir unsurunu oluşturmaktadır. Anamnez alımının fiziki muayeneden önce yapılması gerekmekte ise de, acil durumlarda muayeneden sonraya da bırakılabileceği kabul edilmektedir.³⁸⁶ İstismar tanısının konulmasında, en önemli ipuçlarını sağlayan öğelerden biri anamnez alınmasıdır. Çocuktan alınan öykü hem istismarı ortaya çıkarmaya hem de çocuğa uygulanacak tedaviye ve alınacak önlemlere yarar sağlar.³⁸⁷

Cinsel istismarın ortaya çıkartılarak aydınlatılabilmesi için çocuk tarafından verilen bilgiler (anamnez) çok önemlidir ve mağdurun söyleyeceği herşey dikkate alınmalıdır. İstismarın hikâyesi çocuğun kendi anlatımıyla alınmalı, dikkatle kaydedilmeli ve öykü doğrulandıktan sonra çocuğun yeniden travmatize olmaması için çocuğa tekrar ettirmekten kaçınılmalı, ebeveynen ya da ilgili kişiden tekrar dinlenmelidir. Öykü alınırken sağnak halinde yönlendirilen sorular, çocuğun sıkılmasına, utanmasına hatta kendini suçlamasına dolayısıyla olayla ilgili anlatımında

---

³⁸⁴ Derman/Karataş (Ed.), s.74-75.

³⁸⁵ Aşırızizer, s.44; Koç/Can (Ed.), s.203-204.

³⁸⁶ Faruk TURHAN, "Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi ve Tıp Hukuku", Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2008, s.1051-1052.

³⁸⁷ Topçu, 2009, s.217.

güvenilirliğin azalmasına neden olabileceğinden hekimin dikkatli olması gerekmektedir.³⁸⁸

Cinsel istismara uğrayarak büyük bir travmaya maruz kalmış çocuk, olayın ardından kendisini değersiz ve çaresiz hissetmekte ve yaşadığı ağır psikolojik travma; ifadesinin alınması sırasında, muayene esnasında, savcılık ve mahkeme aşamalarında çeşitli derecelerde tekrarlanmaktadır. Bu nedenle hekim ve diğer sağlık çalışanlarının, muayene olacak çocuğa ilgi göstererek ve onun ruhsal durumunu düşünerek, yargılayıcı olmayan bir tavırla yaklaşmaları mağdurun ikinci kez travmaya uğramaması adına son derece önemlidir.³⁸⁹

Mağdura yöneltilen soruların açık uçlu olmalarına ve yönlendiricilikten kaçınmaya özen gösterilmeli, “evet-hayır” biçiminde sorular sormamaya dikkat etmeli, sınırlı kelime dağarcığı olan küçük çocuklardan istismarla ilgili bilgi alınırken, bebekler ve çeşitli oyuncaklar kullanılmalı, çocuğun kendiliğinden açıklama yapmasını sağlayacak görüşme tekniği kullanılmalı, çocuğun dikkatini dağıtmayan ve kendini rahat hissedeceği bir ortamda olmalı ve mağdurun spontane reaksiyonları da kayıt altına alınmalıdır.³⁹⁰

Ancak bu görüşme tekniklerini uygulayan kişi konusunda deneyimli ve yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Mağdurun çok küçük olması durumunda bu yöntemlerle bile ayrıntılı bir hikaye elde etmek mümkün olmadığından görüşmeyi yapan kişi çocuğun akrabalarından, polis memurlarından, komşulardan ve diğer çocuklardan bilgi alabilir. Hekim ve diğer görevliler, mağdur çocukla bu görüşme esnasında çocuk istismarının genel belirtilerine karşı da dikkatli olmalıdır. Çocuğun ruh hali, davranışları, mental durumu ayrıca anne-babasıyla ve diğer insanlarla olan ilişkileri ve ailede daha önce yaşanan benzeri olaylar olup olmadığı da kaydedilmelidir.³⁹¹

---

³⁸⁸ Kök, s. 8.

³⁸⁹ Aşırızizer/Yavuz/Zeyfeoglu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.354.

³⁹⁰ Aşırızizer, s.44.

³⁹¹ Ercüment AKSOY/Mehmet Akif İNANICI/Oğuz POLAT/Şevki SÖZEN/Mustafa Fatih YAVUZ, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Birinci Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı, Türk Tabipler Birliği Yayını, Ankara, 1999, s.135-146.

Mağdur ile yapılacak bu görüşme, sessiz bir ortamda, çok yumuşak veya çok sert bir ses tonu kullanmadan yapılmalı, görüşme sırasında mağdur ile aynı göz hizasında bulunmaya ve arada bir engel olmamasına dikkat edilmelidir.³⁹²

Öykü alımı sırasında, mağdurun anamnez vermesini engelleyecek şekilde odada bir yakını ya da görevlinin bulunmaması gerekmektedir birlikte, muayene esnasında hekimin yanında sosyal hizmet uzmanı, hemşire ya da başka bir bayan görevlinin bulunması yararlı olabilmektedir. Kolluk kuvvetlerinden hiç kimse kesinlikle odada olmamalıdır. Ancak mağdur çocuk, yakınlarının, yanında bulunmasını arzu ediyorsa ise çocuğun ailesi veya diğer yakınları muayene sırasında çocukla konuşmamak ve göz teması kurmamak şartı ile odada kalabilir.³⁹³

Anamnez alınırken olayla ilgili ayrıntılı bilgiler edinilmeye çalışılmalıdır. Mağdurun evli veya bekar olup olmadığı, geçirdiği hastalık ve ameliyatlar, devam eden tedavisinin olup olmadığı belirtilmelidir. Saldırının yeri, zamanı ve çevre koşulları, olayın bir kere mi birden fazla mı olduğu, saldırganın çocuğun vücudunun hangi bölgelerine ve nasıl temas ettiği, saldırganın oral ya da anal ilişkiye teşebbüs edip etmediği, penetrasyon gerçekleşmiş ise hangi pozisyonda gerçekleştiği, saldırganın mağduru kendisine karşı cinsel davranışta bulunmaya zorlayıp zorlamadığı, mağdurun saldırıdan sonra vücudunun tümünü ya da bazı kısımlarını yıkayıp yıkamadığı, elbiselerini değiştirip değiştirmediği, elbiselerinin zorla çıkarılıp çıkarılmadığı, saldıran kişi sayısı ile saldırıda zor kullanılıp kullanılmadığı ve olayın bir kere mi yoksa birden fazla mı olduğu, saldırıdan daha önce cinsel ilişki de bulunup bulunmadığı hususları mağdurdan öğrenilerek anamneze eklenmelidir.³⁹⁴

Cinsel istismardan şüphelenilen durumlarda, öyküde, şikayetin ne zaman yapıldığı, hastaneye başvurmada açıklanamayan gecikmeler bulunması, çocuğun hastane hastane gezdirilmiş olması, çocuğun genellikle akşam saatlerinde ve genellikle de çocuk servisi yerine acil servise getirilmesi, alınan anamnezin çelişkili olması ve fiziksel bulgulara uymaması, ana babanın vakayı üçüncü şahıslara yüklemesi ve çocuğun ana babayı suçlaması, birden fazla şüpheli öykü bulunması, ana babanın da

---

³⁹² Aşırız, s.44-45.

³⁹³ Aşırız/Yavuz/Zeyfeolu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.353-354.

³⁹⁴ Aşırız/Yavuz/Zeyfeolu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.354; Aksoy/İnanıcı/Polat/Sözen/Yavuz, s.135-146; Koç/Can (Ed.), s.202-216.

çocukken istismara uğrama öyküsü olması, cinsel istismarın teşhisine ve şekline yönelik ipuçları sağlayacaktır.³⁹⁵

Çocukların sözlü anlatımlarının gelişmemiş olması, aile sırlarını açıklamaktan korkmaları ve istismar davranışlarının anlamını bilmemeleri ve çocuklarla yapılan görüşmelerin yeterli olamayabileceği durumlarda, çocukların çizimler ile yaşadıklarını anlatabilecekleri de belirtilmiştir. Çocukların çizimlerinin analizi bulunduğumuz yüzyılın başından beri birçok ülkede yapılmaktadır. Bu çizimlerde istismarın her türüne ait göstergeler tanımlanmaktadır. Cinsel istismarın çocukların çizimlerindeki göstergeleri; insan figürü (Human Figure Drawing) ve aile ilişkileri (Kinetic Family Drawing) çizimleri ile değerlendirilmektedir. Cinsel istismara uğramış çocukların resimlerde genital bölge çizme oranı istismara uğramamış çocukların çizdiği resimlere göre daha fazladır. Çocukların çizimlerinin analizi, yalnızca tanı amaçlı görüşmelerde değil, rehabilitasyon sürecinde de kullanılmakta ve çizimler, çocuğun ruhsal durumundaki gelişmeleri gösterebilmektedir.³⁹⁶

Uygulamada, çocuk dışındaki öykünün genellikle ebeveynlerden alındığı bilinmekte olup vakaların büyük çoğunluğunda genellikle öyküyü verenlerin birbirlerini koruması amacıyla, verilecek ifadeye anlaşmalar yapıldığından, ebeveynlerden farklı zamanlarda ayrı ayrı alınacak öykünün büyük önemi vardır.³⁹⁷

Çalışmalarda; kız çocuklarının erkeklere göre daha ayrıntılı açıklama yaptıkları, erkek çocukların cinsel istismara ek olarak fiziksel istismar da bildirdiği, büyük çocukların kendilerine yapılanları daha iyi değerlendirdiği ve küçük çocuklarda tek bir görüşmenin yeterli bulunmadığı belirtilmiştir.³⁹⁸

2. Beden Muayenesi

Soruşturması yapılan bir suçla ilgili olarak kişinin vücudundan kan veya benzeri biyolojik maddelerle, saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınmasına ve gerektiğinde vücudun içinde tıbbi inceleme yapılmasına beden muayenesi denir. Beden muayenesi ve

---

³⁹⁵ Aşıröz, s.44.

³⁹⁶ Koç/Can (Ed.), s.185.

³⁹⁷ Aşıröz/Yavuz/Zeyfeolu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.361.

³⁹⁸ Koç/Can (Ed.), s.184.

vücuttan örnek alınması hem koruma tedbiri özelliğine sahip olup hem de bilirkişi incelemesi niteliğindedir ve amacı, delil elde etmektir.³⁹⁹

Çocuk istismarında genital muayene aşağıda açıklanacağı üzere TCK md. 287 uyarınca hakim ve savcı kararı olmadan yapılamaz. Şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınmasına ilişkin düzenleme CMK md. 75'te, mağdurun beden muayenesi ve vücudundan örnek alınmasına ilişkin düzenleme ise "Diğer Kişilerin Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması" başlığıyla md. 76' da⁴⁰⁰ düzenlenmiştir. Ayrıca bu konuya ilişkin ayrıntılar, 'Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik' de düzenlenmiştir.

Mağdurun vücudunda yer alan, alet izi, ısırık izi, meni, kan gibi belirtilere ulaşılmada beden muayenesinden yararlanılabileceği gibi, olay yerindeki bulgularla karşılaştırılmak üzere ilgilerin bedenlerinden kan, saç, kıl, meni, tükürük gibi örneklerin alınması için beden muayenesi yapılmaktadır. Beden muayenesi, iç ve dış beden muayenesi olarak iki çeşittir. İç organlarda yapılan muayene ile vücuttan örnek alınması, cinsel organ ve anüs bölgesinde yapılan muayeneler dışında kalan muayene, dış beden muayenesidir.⁴⁰¹

---

³⁹⁹ Turhan, 2008, s.1026; Turhan, 2006, s.289.

⁴⁰⁰ Madde 76 – (Değişik: 25/5/2005 – 5353/3 md.)

(1) Bir suçla ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun vücudu üzerinde dış veya iç beden muayenesi yapılabilmesine veya vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; sağlığını tehlikeye düşürmemek ve cerrahî bir müdahalede bulunmamak koşuluyla; Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2) Mağdurun rızasının varlığı halinde, bu işlemlerin yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınmasına gerek yoktur.

(3) Çocuğun soy bağıının araştırılmasına gerek duyulması halinde; bu araştırmanın yapılabilmesi için birinci fıkra hükmüne göre karar alınması gerekir.

(4) Tanıklıktan çekinme sebepleri ile muayeneden veya vücuttan örnek alınmasından kaçınılabılır. Çocuk ve akıl hastasının çekinmesi konusunda kanunî temsilcisi karar verir. Çocuk veya akıl hastasının, tanıklığın hukukî anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması hâlinde, görüşü de alınır. Kanunî temsilci de şüpheli veya sanık ise bu konuda hâkim tarafından karar verilir. Ancak, bu hâlde elde edilen deliller davanın ileri aşamalarında şüpheli veya sanık olmayan kanunî temsilcinin izni olmadıkça kullanılamaz.

(5) Bu madde gereğince verilen hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir.

⁴⁰¹ Turhan, 2008, s.1030-1032; Akgül Altıkay, s.52-53.

Cinsel istismara uğrayan çocuğun hekim tarafından bedensel muayenesi çocuk tarafından hoş karşılanmayan, incitici bulunan ve istenmeyen bir durumdur.⁴⁰² Mağdurun beden muayenesinin yapılması, bazı durumlarda suçun araştırılması ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için zorunludur. Suç izlerinin vücut üzerinde kalması doğaldır. Beden muayenesinde, şüphe sebebi veya delil elde etmek amacıyla bir insanın vücut özellikleri sistematik bir şekilde araştırılmaktadır. Failin tespit edilmesine ve fiilin işleniş şekline yönelik iz ve emareler mağdurun üzerinde mevcut olabilir. Beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması ile ‘delilden sanığa ulaşma ilkesi’de mümkün olmaktadır. Bu inceleme sonucunda suça ilişkin elde edilen delil, suçun daha kısa sürede aydınlatılmasını sağlayacaktır.⁴⁰³

Beden muayenesi ile fiilin mağdurun vücudunda meydana getirdiği değişiklikler şeklinde ancak failin tespiti ve fiilin işleniş şekli ile ilgili sonuçlar çıkarmaya elverişli olmayan, örneğin diş boşluğu, deri tahribatı, hastalık durumu gibi fiilin sonuçları da araştırmanın konusu olabilir. Yeterli neden olmadan mağdurun beden muayenesi yapılamaz. Aranması söz konusu olan iz ve sonuçların bulunabileceğine ilişkin belirti ve kanaatin olması gerekir.⁴⁰⁴

CMK md. 76 ve Yönetmelik md. 8-9 uyarınca, mağdurun beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması Cumhuriyet savcısının talebi ya da re’sen hakim veya mahkemenin kararıyla yapılabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulmak şartıyla Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Mağdurun rızasının varlığı halinde ise bu işlemlerin yapılabilmesi için karar alınmasına gerek olmadığı belirtilmiştir. Tanıklıktan çekinme sebepleri ile muayeneden veya vücuttan örnek alınmasından kaçınılabılır (md. 76/4).

Cinsel istismar mağduru her durumda çocuk olduğu için beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması için 76. maddeye göre çocuğun kanunî temsilcisinin rızası alınmalıdır. Mağdur çocuk, işlemin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayabilecek durumda olması hâlinde, çocuğun da görüşü alınır. Ancak kanunî temsilci, şüpheli veya sanık ise bu konuda hâkim tarafından karar verilir. Bu hâlde elde edilen deliller davanın

---

⁴⁰² Kök, s. 8.

⁴⁰³ Zekiye ÖZEN İNCİ, “5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması”, www.turkhukuk sitesi.com/makale (ET:14.10.2018); Turhan, 2006, s.295; Ayrıl, s.82.

⁴⁰⁴ Turhan, 2006, s.295-296.

ileri aşamalarında şüpheli veya sanık olmayan kanunî temsilcinin izni olmadıkça kullanılamaz.

Rıza göstermenin geçerli olabilmesi için, ilgilinin serbest iradesine dayanmalı ve rıza göstermeme hakkı olduğu kendisine bildirilmiş olmalıdır. İlgiliye, hangi muayene veya örnek alma işlemlerinin yapılacağı da açıklanmış olmalıdır. Aksi halde geçerli bir rıza söz konusu olmaz. Yine muayene veya örnek alınması tamamlanıncaya kadar ilgili kişi, açıklamış olduğu rızasını geri alabilir.⁴⁰⁵

Uygulamada mağdurun 15 yaşından küçük olması durumunda veli/vasinin, 15 yaşını tamamlamış olmakla birlikte reşit olmamış kişilerin kendilerinin ve yasal temsilcilerinin yazılı bir rıza formu ile rızaları alınmaktadır. Rıza formunda; muayene edilmesine, örneklerin alınmasına, fotoğrafların çekilmesine, adli makamlara bilginin ve delillerin sunulmasına rıza verildiği belirtilmeli, CMK md. 76 gereği delil elde etme durumu hariç olmak üzere mağdurun isteği dışında muayenesi yapılmamalı ancak muayene olmamasından dolayı uğrayabileceği zararlar hakkında bilgi verilmeli yine de muayeneyi kabul etmiyorsa, muayeneyi kabul etmediğine dair kendisi ya da temsilcisinin imzası alınmalıdır.⁴⁰⁶

Fizik muayene ailenin izni/mağdurun rızası ve mahkeme/savcılık kararı olmadıkça yapılmamalı, mağdurun annesi aksi gerekmedikçe muayenede hazır bulunmalı, ergenlik çağındakilere ise annelerini muayene sırasında yanlarında isteyip istemedikleri sorulmalıdır. Hikâyede fiziksel belirtilerin var olduğuna dair şüphe varsa veya olay son 72 saat içinde meydana gelmişse, kanama ya da akut hasar varsa adli tıp uzmanına haber verilmeli ve muayene hemen yapılmalıdır. Fizik muayenenin tekrarından kaçınılmalı ve çok küçük olan çocukların muayenesi genel anestezi altında yapılmalıdır. İlk görüşmede hekim çocuğu genital muayeneye hazırlamalı fakat çocuğun mahremiyeti korunmalı ve muayene esnasında mümkün olduğu kadar az kişi bulunmalıdır. Mağdur çocuğun fiziksel muayeneyi travmatik bulma durumu da dikkate alınarak, sağlık personelinin olaya yaklaşımı yumuşak ve güven verici olmalıdır.⁴⁰⁷

Cinsel istismara maruz kalan çocuğun bedeninde meydana gelen fiziksel şiddet bulguları anatomik yerleşimlerine göre vücut şeması üzerine öncelikle kaydedilmelidir.

---

⁴⁰⁵ Turhan, 2006, s.296.

⁴⁰⁶ Aşirdizer/Yavuz/Zeyfeoglu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.353.

⁴⁰⁷ Koç/Can (Ed.), s.203-205; Aksoy/İnanıcı/Polat/Sözen/Yavuz, s.135-146.

Muayenenin ikinci aşamasında uygun bir aydınlatma ortamında mağdur çocuğun tüm vücut bölgeleri haricen muayene edilerek cinsel istismar bulguları araştırılmalıdır.⁴⁰⁸ Çocuğun sağlığı, tuvalet alışkanlıkları, deri hastalığı, genital ya da kuyruk sokumu bölgesinde bir rahatsızlık, çocuğun davranışlarındaki değişiklik konularında bilgi veren, çocuğun yakınlarından alınan hikayeyi de içeren bir tıbbi değerlendirme yapılmalıdır.⁴⁰⁹

Cinsel yolla bulaşan hastalıkların, bazı olgularda cinsel istismarın tespit edilebilen tek bulgusu olduğu bildirilmektedir. Bu hastalıkların çocuklarda görülmesi; cinsel temasın türüne, çocuğun yaşına, istismarın sıklığına, yapılan testlerin etkinliğine bağlı olarak değişmektedir. Hastalıkların süreleri ve çocuğun muayene edilme zamanı da bir diğer önemli faktördür.⁴¹⁰

Genel fiziksel muayenede istismara ilişkin lezyonların buldukları bölgeler özellikle kol, ense ve bacakta görülenler ve bunların renkleri belirtilmelidir. Genel fiziksel muayene sonrası genital bölge muayenesine geçilir.⁴¹¹

3. Genital Muayene

Cinsel istismar mağduru olduğu iddia edilen çocukta, cinsel istismarın varlığının tespit edilmesi yargılama sürecinin en önemli aşamasını oluşturmaktadır. Cinsel istismarın, vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti için genital muayene yapılır.⁴¹² Bu aşamanın başlangıcında cinsel istismara maruz kalan çocuğun genital muayenesinin yapılabilmesi için TCK'nın 287. maddesi uyarınca⁴¹³ yetkili hakim ve savcının kararı gereklidir. Dolayısıyla kolluk birimlerinin veya kişinin kendisinin ya da yakınlarının talebi üzerine genital muayenenin gerçekleştirilmesi TCK'nın 287. maddesi kapsamında suç teşkil edecektir. Ancak CMK md. 76/2 uyarınca mağdurun rızasının varlığı halinde bir suça ilişkin delil elde etmek amacıyla, mağdurun vücudu üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesi için karar alınmasına gerek yoktur. Hekimin, CMK md. 76/2 kapsamında verilen rızaya veya hakim kararına veya savcının emrine dayalı olarak genital muayene yapması,

⁴⁰⁸ Kök, s. 8.

⁴⁰⁹ Polat, 2007, s.106.

⁴¹⁰ Koç/Can (Ed.), s.186-187.

⁴¹¹ Koç/Can (Ed.), s.205-206; Aksoy/İnanıcı/Polat/Sözen/Yavuz, s.135-146.

⁴¹² Kök, s. 7-9.

⁴¹³ Yetkili hakim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (TCK md. 287/1)

kanun emrini yerine getirmesi nedeniyle hukuka uygundur. Beden muayenesine ilişkin çıkartılan 25832 Sayılı yönetmeliğin⁴¹⁴ 4. maddesi uyarınca cinsel organlar ve anüs bölgesinde yapılan muayene, iç beden muayenesi kapsamındadır.

Sağlık mesleği mensuplarının, tıbbi tedavi kapsamında bir çocuğun vücuduna dokunması, genital organlarına bakması ve muayene etmesi hukuka aykırılık unsuru taşımadığı için suç teşkil etmeyecektir. Ancak hekim veya sağlık mesleği çalışanı, tıbben gerekmediği halde cinsel arzularını tatmin amacıyla çocuğa temas eder ise eylemi cinsel istismar suçunu oluşturacak ve belirlenecek ceza failin sağlık çalışanı olması nedeniyle md. 103/3 uyarınca arttırılacaktır.⁴¹⁵

Genital muayene kararı mümkün olan en kısa sürede çıkarılmalıdır. Tüm cinsel saldırılarda olduğu gibi cinsel istismar suçunda da mağdurun ve failin, suç teşkil eden fiilin gerçekleşmesinden hemen sonra muayene edilmesi çok önemlidir. Muayenenin, cinsel istismardan hemen sonra yapılması kadar muayenenin uzman bir hekim tarafından yapılması da aynı derecede önemlidir. Muayene esnasında dikkat edilecek hususlar, olayı aydınlatacak delillere ilişkin bilgiler ve bu delillerin usulüne uygun olarak nasıl toplanıp muhafaza edileceğini bilen bir uzmanın varlığı yargılama makamlarının işini kolaylaştıracağı gibi mağdur çocuğun tekrar tekrar muayenesinin önüne geçerek ruhsal açıdan travmatize olmasını önleyecektir.⁴¹⁶

Adli inceleme için örnek toplamaya ilişkin mağdur olaydan en geç 72 saat sonra getirilmişse ve banyo yapmamışsa daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Cinsel sıvıların tespit edilmesi için zaman sınırları; tükürükte (ağız içi svablarda) 31 saat, vajinal svablarda 6 gün ve anal svablarda 3 gündür. Ancak bunlar maksimum sürelerdir. Seminal sıvının tespiti için geçerli olan zaman sınırları ise vajinada 12-18 saat, anüste ise 3 saattir.⁴¹⁷

Mağdur çocukların muayenesi, zorluk çıkartmalarının önlenmesi için, küçük çocukları muayene etmek üzere donatılmış bir odada ve rahat edeceği bir pozisyonda yapılmalıdır. Kızlık zarının incelenmesi zedeleme bulgusunu içeren tek bölge olması sebebiyle önemlidir. Genital muayene sırasında iyi bir ışık kaynağı şarttır. Dış genital

---

⁴¹⁴ Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik

⁴¹⁵ Aydın, 2018, s.77.

⁴¹⁶ Kök, s. 7.

⁴¹⁷ Derman/Karataş (Ed.), s.75.

muayene büyüteçle yapılmalıdır. Dış genital muayenesi esnasında çocuğa neler yapılacağı anlatılması ve kendisinden yardımcı olmasının istenmesi, çocukların muayeneden önce güveninin kazanılması için çok önemlidir. Çocukların genital muayenesi dahil tüm muayenesi gerekirse annesinin kucağında yapılmalı, bu konuda ısrarcı olunmamalıdır. Ayrıca cinsel istismar gerçekleşmiş olmasına rağmen yapılan genital muayenede herhangi bir bulgu tespit edilememe durumu da mümkündür.⁴¹⁸

Küçük çocukların muayenesinin bir kerede bitirilecek şekilde organizesi yapılmalıdır. Teknik olanaklar ve uzman hekim eksikliği durumunda çocuğun muayenesinin ve tedavisinin daha geniş olanakların bulunduğu bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanının olduğu veya bu konuda çalışan bir merkeze sevk edilerek yaptırılması çocuğun tekrar tekrar muayenesini engelleyecektir. Özellikle sağlık ocaklarına başvuran ve genital bölgede ciddi yaralanmaları bulunan vakaların, muayene bulguları ve tedavi amaçlı girişimlerin kaydedildiği bir rapor ile birlikte konu ile ilgili en yakın merkeze sevki gerçekleştirilmelidir.⁴¹⁹

Zorunluluk halinde adli tıp ya da jinekoloji uzmanının olmadığı durumlarda, muayeneyi yapmak zorunda kalan hekim belirsiz ve her iki anlama gelebilecek ifadelerden kaçınmalı, objektif olarak kaydettiği bulguları içeren raporla birlikte mağdurun en kısa zamanda adli tıp uzmanı bulunan bir kuruluşa, bunun mümkün olmaması durumunda bir jinekoloğa gönderilmesini sağlamalıdır.⁴²⁰

“Mağdur kız çocuklarının genital muayenesinde; uyluk iç yüzleri, labialar, klitoris, üretra, hymen, vestibül, posterior forset, fossa navikularis ve anüs incelenmeli, hymen çapı ölçümü yapılmalı, puberte öncesindeki kız çocuklarda spekulum veya dijital muayene uygulamaktan kaçınmalı; erkek çocuklarda ise uyluklar, penis ve skrotum incelenmeli; her iki cinste perine ve anal bölgede rastlanacak tüm lezyonlar kayıt altına alınmalıdır. Şüpheli vakalarda, semen testleri, sperm aranması ve HIV’e yönelik serolojik tetkikler gerçekleştirilmelidir.”⁴²¹

Cinsel istismar durumunda, çocuğun cinsel gelişimine göre gebe kalma ihtimali değerlendirilerek, mutlaka gerekli tedbirler alınmalıdır. İstismarın bildirilmediği ve

---

⁴¹⁸ Koç/Can (Ed.), s.205; Kök, s.10.

⁴¹⁹ Koç/Can (Ed.), s.205.

⁴²⁰ Aşirdizer/Yavuz/Zeyfeolu, Adli Tıp Stajı Ders Notları, s.361.

⁴²¹ Aşirdizer, s.45-46.

gebelikle sonlandığı durumda TCK md. 99/6⁴²² uyarınca gebelik yasal süreler içerisinde sonlandırılabilir. Ceninde, failin belirlenmesi için DNA incelemesi yapılmalıdır.⁴²³

4. Adli Rapor

Cinsel saldırı vakalarında yapılan muayenenin, adli tıp açısından üç temel amacı vardır:⁴²⁴

1. Olayda fiziksel şiddet kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi,
2. Vücuda organ veya sair bir cisim penetrasyonu olup olmadığının ve sonuçlarının belirlenmesi,
3. Saldırganın kimliğinin saptanmasıdır.

Adli rapor daima resmi makamların isteği üzerine verilir. Cinsel istismar vakalarında üçer sayfadan oluşan “Genel Adli Muayene Formu” ile “Cinsel Saldırı Muayene Formu” kullanılmalıdır.⁴²⁵

Adli rapor, cinsel suçlardaki en önemli delillerden birisini oluşturmaktadır. Sanığın, istismarı itiraf ettiği durumlar dışında önemi daha da artmaktadır. Bu nedenle adli rapor, muayeneden hemen sonra tamamlanmalı ve raporda hem pozitif hem de negatif bulguların yazılmasına dikkat edilmelidir. Muayene sırasında ve rapor yazılmasında hazır formların kullanılması hem lezyonların atlanmamasına hem de yapılacak işlemlerin hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. Raporun sonuç kısmında, elde edilen bulgular ışığında tıbbi yorum veya öneriler yazılmalıdır.⁴²⁶

Düzenlenecek raporun; açık, ayrıntılı ve gerekçeli olması gerekir. Raporun sadece sonuç içermesi yani varılan sonucun bildirilmesi ile yetinilmesi, raporu içerik itibarıyla yetersiz hale getirmektedir. İncelenen mağdurun durumu, kendisine uygulanan tetkiklerin neler olduğu ve bunların sonucunda varılan sonuçlar ayrıntısı ile raporda yer almalıdır. Hiçbir tetkik, değerlendirme ve veri içermeyen, doğrudan sonuç bildiren bir raporun yerindeliğinin muhakemenin taraflarınca ve hükmü verecek olan mahkemece

---

⁴²² Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak, bunun için gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir. (TCK md. 99/6)

⁴²³ Kök, s.11.

⁴²⁴ Koç/Can (Ed.), s.213; Aksoy/İnanıcı/Polat/Sözen/Yavuz, s.135-146; Polat, 2006, s.186-188.

⁴²⁵ Ümit GÜNDOĞMUŞ/ Hamit HANCI, “Birinci Basamakta Adli Hekimlik Uygulamaları”, Sürekli Tıbbi Eğitim Dergisi, C:12, S:9, 2003, s.342.

⁴²⁶ Yıldız, s.30; Koç/Can (Ed.), s.202, 213.

tartışılması beklenmemelidir. Mahkeme, raporu hazırlayan uzmanı, raporunu açıklaması, bildirmesi ve tarafların sorularını cevaplaması için duruşmaya çağırabilir. (CMK md. 68/1)⁴²⁷

Cinsel istismar vakalarında; adli rapor içeriğinde bulunması gereken hususlar şunlardır:⁴²⁸

Kimlik Bilgileri: Muayenesi istenen çocuk ile muayene edilen çocuğun aynı kişi olduğunu gösterir bilgilendirmenin bulunması gereklidir.

Öykü: Ayrıntılı olarak istismarın gerçekleşme tarihi, yeri, kim tarafından gerçekleştirildiği, kullanılan zorlama türü, eylemin türü ve eylemin şekli belirtilmelidir.

Fiziksel Şiddet Bulguları: Karşılıklı fiziksel mücadele olmuş ise ekstragenital muayenede, özellikle yüzde, boyunda, göğüs bölgesinde ve kollarda olmak üzere tüm vücutta karşılıklı fiziksel mücadeleye bağlı travmatik lezyonlar saptanabilir. Bu bulguların da raporda yer alması gerekir.

Cinsel Şiddet Bulguları: Oral, anal veya vajinal penetrasyona veya penetrasyon girişimine bağlı olarak meydana gelen travmatik lezyonlar ve türleri belirtilmelidir.

Vücut dokunulmazlığının ihlal edilip edilmediği ve vücuda organ veya sair bir cisim penetrasyonu olup olmadığı hazırlanan rapora göre anlaşılacaktır. 2014 yılına kadar hazırlanan raporlarda saldırının, mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmasına neden olup olmadığı da yer almaktaydı. Ancak maddenin değiştirilmesinden sonra Kanunkoyucu doğal olarak mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulduğunu kabul etmektedir.

II. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN KOVUŞTURMA AŞAMASINDA MAĞDURA İLİŞKİN ÖZEL DURUMLAR

Soruşturma evresi bittikten sonra kovuşturma evresine geçilecektir. 5235 sayılı Kanununun 12. maddesi ile; “*Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere ... ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri görevlidir.*”

⁴²⁷ Akarca, “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri Ve Çocukların Korunması”, www.anayasa.gov.tr/sunumlar/Akarca; s.31-32. (ET: 04.05.2018)

⁴²⁸ Mustafa Fatih YAVUZ, (Editör) “Cinsel İstismara Uğramış Çocuğa Yaklaşım, Muayene, Delillerin Toplanması ve Adli Rapor Düzenlenmesi”, Çocuk Hakları Toplantıları, Ekspres Ofset, İstanbul, 2000, s.11-18.

uyarınca cinsel istismar suçlarını düzenleyen md. 103/1’de yer alan suçun sarkıntılık durumunda kalması dolayısıyla açılacak davaya “asliye ceza mahkemesi”, bunun dışında suçun hem md. 103/1’de yer alan temel şekli hem de diğer fıkralardaki nitelikli haller ve ağırlaştırıcı haller dolayısıyla açılacak davaya “ağır ceza mahkemesi” bakmakla görevlidir.

İddianamenin kabulü ile kovuşturma evresi başlar ve kamu davası açılır. Cinsel istismar suçu şikâyete bağlı bir suç olmadığından mağdurun şikâyetini geri alması kovuşturma evresinin devam etmesini engellemeyecektir.⁴²⁹ Mağdurun şikâyetini geri alması maddi ceza hukuku açısından önemli olmasa da ispat hukuku açısından önem taşımaktadır.⁴³⁰

Hukuk sistemimizde, mağdurun duruşmaları izleme zorunluluğu bulunmamasına rağmen tanık olarak bilgisine başvurulması gerektiği için uygulamada sık sık duruşmalara gelmesi gerekmektedir.⁴³¹ Yapılan çağrılara uymayan mağdur, tanık olarak çağrılmadığı sürece zorla getirilmez.⁴³² Mağdur çocuğun tanık olarak dinlenmesi sırasında CMK md. 52/3’e göre görüntü ve seslerin kayda alınması zorunludur. Bu kayıtlar sadece ceza muhakemesinde kullanılabilir.

CMK 234. maddesine göre; mağdur çocuk kovuşturma evresinde duruşmadan haberdar edilme, kamu davasına katılma, tutanak ve belgelerden örnek isteme, tanıkların davetini isteme, vekili bulunmaması halinde, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteme ve davaya katılmış olma koşuluyla davayı sonuçlandıran kararlara karşı kanun yollarına başvurma haklarına sahiptir. Bu haklar, mağdura anlatılıp açıklanır ve bu husus tutanağa yazılır.

CMK md. 237-243 arasında düzenlenmiş olan suç mağdurunun kamu davasına katılması ve katılan olarak sahip olduğu haklar, md. 233-236 arasında düzenlenen ve bütün mağdurlar için geçerli olan hakları tamamlayıcı niteliktedir. CMK md. 237 vd. gereğince davaya katılabilmek için suçtan zarar gören ve katılma talebinde bulunmuş olmak gerekir. İlk derece mahkemesindeki kovuşturma evresi söz konusu olmalıdır.

---

⁴²⁹ Gündüz/Gültaş, s.141; Yenisey/Nuhoğlu, s.546, 681.

⁴³⁰ Şen, s.402.

⁴³¹ Sokullu Akıncı/Dursun, s.353, 373

⁴³² Turhan, 2006, s.98.

CMK katılmayı, kovuşturma evresi için kabul ettiğinden soruşturma evresinde katılma olmaz.⁴³³

Katılanın haklarının düzenlendiği md. 239'da da yukarıda belirttiğimiz açıklamalara paralel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre mağdur veya suçtan zarar gören davaya katıldığında, cinsel saldırı suçu ile alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda, baro tarafından kendisine avukat görevlendirilmesini isteyebilir. md. 239/2'de de mağdur veya suçtan zarar görenin çocuk, sağır ve dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede akıl hastası olması halinde istemi olmaksızın kendisine baro tarafından avukat görevlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Yargıtay, zorunlu vekilin yokluğunda duruşma yapılmasını bozma nedeni saymaktadır.⁴³⁴

Mağdur akıl hastası ise kendisine vasi tayin edilmesi gerekir ve vasinin sulh hukuk hâkiminden izin alarak davaya katılması gerekir. Ayrıca mağdur çocuk, yargılama devam ederken reşit olursa ona velayeten davaya katılan anne babanın müdahilliği sona erer.⁴³⁵

Cinsel istismar suçu bakımından davaya katılma açısından özellik gösteren bir durum söz konusudur. Mağdur çocuğun Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'nun bakım ve koruması altında olması halinde, bu kurumun da davaya katılabilmesi mümkündür.⁴³⁶ Yargıtay devam eden bir koruma kararının varlığı halinde bu Kurum'un davaya katılabileceği yönünde karar vermektedir.⁴³⁷ Yargıtay'ın bu konuya ilişkin bir diğer kararında ise *"15 yaşından küçük mağdur davaya katılmak istemese bile, zorunlu müdafî katılma talebinde bulunduğu takdirde, zorunlu müdafîin iradesinin geçerli olacağı ve CMK'nın 150/2. maddesinin bu durumda kıyasen uygulanacağı"* belirtilmiştir.⁴³⁸ Ayrıca 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 20/2. maddesi uyarınca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, gerekli görmesi halinde cinsel istismar suçuna ilişkin davalara katılma hakkına sahiptir.

---

⁴³³ Turhan, 2006, s.96-100.

⁴³⁴ 14. CD. 09.04.2012 T. 2011/3505 E. 2012/4141 K. (Bkz; Taner, 2017, s.352.)

⁴³⁵ Altaş, s.94.

⁴³⁶ Taner, 2017, s.351

⁴³⁷ Yargıtay 5. CD 13.12.2010 tarih 2008/341E ve 2010/9648 K.; Yargıtay 5. CD 02.12.2010 tarih 2010/4044 E ve 2010/9195 K.

⁴³⁸ CGK 03.06.2008 T. 2008/5-56 E.2008/156 K. (Bkz; Taner, 2017, s.351)

Yargıtay 5. CD'nin bir kararına göre; mahkeme suçun varlığını değerlendirirken yakalama tutanakları, doktor raporları, varsa tanık beyanları, fail beyanları, adli suç raporları, failin yakalanış şekli, yakalandığı yer, failin savunmasının hayatın olağan akışına uygun olup olmadığı, mağdurun yaşam tarzını birlikte değerlendirerek hüküm kurmalıdır.⁴³⁹

Mağdurun vücuduna organ sokulması suretiyle eylemin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda çelişkili beyanlar varsa ve mağdurla ilgili düzenlenen raporda buna ilişkin kesin tespit bulunmaması halinde Adli Tıp Kurumu'ndan tekrar rapor istenmesi gerekmektedir. Suçun işlendiğine dair tıbbi delil yoksa ancak mağdur iddialarında samimiyse ve iftira etmesi için bir sebep yoksa mağdurun beyanlarının dikkate alınması ve olayın durumuna göre karar verilmesi gerekir. Ancak bu durumun tersi olarak mağdur, beyanlarında tutarsızsa, faille aralarında husumet varsa, olayı uzun süre gizlemişse ve gizlemesi haklı sebeplere dayanmıyorsa, mağdurun beyanlarına itibar edilmemelidir.⁴⁴⁰

CMK'nın 100. maddesinde cinsel istismar suçu tutuklama yönünden katalog suçlar arasında sayılmıştır. Şüpheli ya da sanık hakkında tutuklama kararı verilebilmesi için kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin mevcudiyeti yanında tutuklama nedenlerinden birinin de varlığı gerekir. AİHS'e göre tutuklama/tutma için "makul şüphe" aranmaktadır. Makul şüphe kavramı, şüpheli veya sanığın bir suçun faili olabileceği konusunda tarafsız bir gözlemciyi ikna etmeye yeter seviyede somut olgu ve delillerin bulunmasını gerekli kılar. Öztürk vd.'ne göre tutuklama için aranan şüphe derecesi, ceza soruşturmasının başlanması için aranan başlangıç şüphesi (basit şüphe) ve kamu davasının açılması için aranan yeterli şüpheden daha yoğun, mahkumiyet ihtimalinin kuvvetle muhtemel olduğu bir şüphe derecesidir.⁴⁴¹

---

⁴³⁹ Yargıtay 5. CD 15.03.2010 tarih 2009/14741E ve 2010/2063 K.

⁴⁴⁰ Şarman, s.91.

⁴⁴¹ Öztürk (Ed.), s.458-460.

III. MAĞDUR ÇOCUĞUN SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA AŞAMALARINDA DİNLENMESİ

Cinsel istismar suçunda mağdurun ifadesinin alınması oldukça önemlidir. Suçun mağduru olan çocuğun dinlenmesi sırasında, çocuğun yaşı, gelişim düzeyi ve geçirdiği travmanın çocuğun üzerinde bıraktığı etkiler dikkate alınmalıdır.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocukların Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol'ün 8/c-d maddesinde; “Çocuk mağdurların görüşlerinin, ihtiyaçlarının ve endişelerinin, şahsi çıkarlarının etkilendiği duruşmalarda dile getirilmesine ve göz önünde bulundurulmasına ulusal hukukun usul kurallarıyla tutarlı bir biçimde müsaade edilmesi ve yasal sürecin tümü boyunca çocuk mağdurlara uygun destek hizmetlerinin sağlanması” öngörülmüştür.

Kapalı duruşma yapma zorunluluğu gibi sanığın mahremiyetine ve cinsel hayatına gösterilen saygı, elbette mağdur çocuğa da gösterilmelidir. Maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasını amaçlayan ceza muhakemesi, çocuğun psikolojisi bakımından zararlı olabilecek bazı aşamaları da içermektedir.⁴⁴² Bu sürecin çocuk ve ailesi için oldukça zor olması, bazı ebeveynlerin çocuklarına karşı gerçekleştirilen istismar olaylarını ihbar etmekten çekinmelerine sebep olmaktadır.⁴⁴³ Çocuk mağdurların ceza muhakemesi sırasında korunması ve tanık olarak dinlenmesi sırasında tekrar mağdur olmamaları için CMK'da gerekli tedbirlere yer verilmiştir. Nitekim CMK'nın 236/2 ve 3. maddelerinde işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulan mağdura ilişkin özel bir düzenleme bulunmaktadır.⁴⁴⁴

CMK'nın “Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi” başlıklı 236. maddesi, mağdurun dinlenmesine ilişkin temel ilkelere yer vermiştir. Buna göre mağdurun tanık olarak dinlenmesi halinde, yemin hariç, tanıklığa ilişkin hükümler uygulanır (CMK md. 236/1). İşlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir. Maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden haller saklıdır (CMK md. 236/2). Mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık

---

⁴⁴² Taner, 2017, s.349

⁴⁴³ Schöch, Çev. Nur Centel, s.4.

⁴⁴⁴ Turhan, 2006, s.99.

olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulur (CMK md. 236/3).

Bir suçun mağduru aynı zamanda suçun tanığı olmaktadır. Tanık beyanı, ceza muhakemesinde, gerçeğin araştırılması ve hükmün verilmesinde en önemli delil kaynaklarından⁴⁴⁵ Mağdur çocuğun tanık sıfatıyla dinlenmesi hususu, belirttiğimiz CMK md. 236 hükümlerine tabidir. Kanunun düzenlemesine göre, mağdurlar tanık sıfatıyla dinlenebilecek ancak uyuşmazlığın tarafı olduklarından, yeminsiz olarak dinleneceklerdir. Mağdur ve şikâyetçinin beyanı, bu nedenle tanık beyanı olmayıp, şüpheli veya sanıktan başka taraf beyanıdır.⁴⁴⁶

Mağdurların korunması amacı ile suç mağdurlarının özellikle de çocukların ceza muhakemesi aşamalarında, tanık olarak dinlenmesi sırasında tekrar mağdur olmaması için gerekli tedbirlere yer verilmiştir. Turhan, olayla ilgili tekrar tekrar sorular sorulmasının, duruşmanın yapılmasını beklemenin, mağdur çocuğun ceza muhakemesinin işleyişi ve kendi ifadesinin gerçeğin ortaya çıkmasındaki önemi hakkında bilgi sahibi olmaması gibi hususların çocuklarda strese yol açarak korku, uykusuzluk, iştahsızlık ve konsantre bozukluklarına neden olabildiğini belirtmektedir.⁴⁴⁷

Kanunda, “işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş çocuk veya mağdur, bu suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmada tanık olarak bir defa dinlenebilir” denmiş ancak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunluluk arz eden hallerin saklı olacağı açıkça belirtilmiştir. Kanunkoyucu, çocuğun olay nedeni ile birden fazla dinlenerek, ifadesinin alınmasının çocukta yaratacağı olumsuz etkiyi gidermek için çocukların bir kez dinlenmesi esasını kural olarak kabul etmiştir. Burada amaçlanan fiile ilişkin anıların tekrar tekrar canlanmasının önüne geçilerek mağdur çocukta ortaya çıkabilecek travmaları önlemektir.⁴⁴⁸ Ceza muhakemesinin yüzyüzeliği ilkesinin sağladığı teminatlara da önem veren kanun, bu kapsamda dinlenen mağdur çocuğun ifadesinin görüntülü ve sesli olarak kaydedilmesini bir zorunluluk olarak kabul etmiştir (CMK md. 52/3-a). CMK’deki bu düzenlemelere göre; mağdur çocuk muhakemede kural olarak bir kere dinlenebilecek, yanında kanunda sayılan uzmanlardan bir kişi

---

⁴⁴⁵ Faruk TURHAN, “Ceza Muhakemesinde Tehlike İçindeki Tanıkların Korunması”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.230; Turhan, 2006, s.159.

⁴⁴⁶ Zafer, s.127-136; Turhan, 2006, s.160.

⁴⁴⁷ Turhan, 2006, s.174.

⁴⁴⁸ Taner, 2017, s.349.

bulunacak ve bu dinleme kayda alınacaktır. Bu durumda gerekirse yapılan kayıt mahkeme tarafından tekrar dinlenecek ve mağdur çocuk psikolojik olarak tekrar tekrar yıpratılmayacaktır. Bunu sağlayabilmek için CMK md. 52/3 uyarınca tanıklık sırasında görüntü ve sesin kayda alınması ve CMK md. 236/3 uyarınca uzman kişilerin bulundurulması kabul edilmiştir.⁴⁴⁹ Taner, md. 236/3'de yer alan düzenlemenin çocuğun psikolojisini korumak bakımından yerinde olduğunu, çocuğun mahremiyetini korumak bakımından bir işlevi olmadığını belirtmektedir.⁴⁵⁰

Çocuğun suçun doğrudan mağduru olması durumunda, CMK md. 52 gereğince, ifadesinin alınması sırasında görüntü ve ses kaydının alınması zorunlu olmasına rağmen uygulamada ne yazık ki gerek teknik eksiklikler gerek hakim ve savcılarının ihtiyaç olmadığı kanaatlerinden dolayı görüntü ve ses kaydı alınmamaktadır. Bu sebeple mağdur çocuk hem soruşturma hem de kovuşturma evresinde birden fazla dinlenmektedir.

Kanunla mağdur çocukların veya işlenen suçun etkisiyle psikolojisi bozulmuş olan diğer mağdurun tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulması zorunluluğuna uyulmamasını Yargıtay hükmün bozulması nedeni olarak kabul etmektedir. 2. CD. 26/01/2010, 766 – 1218 sayılı kararında *“Katılan M.D'nun 18 yaşından küçük olduğuna ve vekili de bulunmadığına göre, 5271 sayılı CMK'nın 234/2 ve 239/2 maddeleri uyarınca istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilmesi ve mağdurun dinlenmesi sırasında da aynı Yasanın 236/3 maddesi uyarınca, psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin bulundurulması gerektiğinin gözetilmemesi”* nedeni ile bozma kararı vermiştir.⁴⁵¹

CMK md. 236/3 hükmü nedeniyle mağdur çocukların tanık olarak dinlenmesi sırasında psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişinin

---

⁴⁴⁹ Akarca, “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri Ve Çocukların Korunması”, www.anayasa.gov.tr/sunumlar>Akarca; s.14. (ET: 04.05.2018)

⁴⁵⁰ Taner, 2017, s.350.

⁴⁵¹ “ ... Mağdur çocuk duruşmada psikoloji, psikiyatri, tıp veya eğitim alanında uzman bir kişi bulundurulmadan dinlenerek 5271 sayılı CMK'nın 236/3.maddesine aykırı davranılması” (2. CD. 01/07/2010, 2364 – 21248 sayılı kararı). “Mağdurenin dinlenmesi sırasında psikoloji uzmanı bulundurulmayarak CYY'nın 236/3. Maddesine aykırı davranılması” (4. CD. 15/04/2009, 10002 – 7538 sayılı kararı). CGK 03/06/2008 T. 2008/5-56 E. 2008/156 K. Sayılı Kararı. Ayrıca bkz. Akarca, “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri Ve Çocukların Korunması”, www.anayasa.gov.tr/sunumlar>Akarca; s.14. (ET: 04.05.2018) ; Aydın, 2018, s.98.

bulundurulması ve bu kişinin mağdurun beyanlarına ilişkin görüşü de alınarak sonuca varılması gerekli ise de Yargıtay inceleme yaptığı sırada mağdur 18 yaşını tamamlamışsa, uzman kişilerin varlığı ikinci dinlemede işlevsiz olacağından yerel mahkeme kararının bozulmasına gerek olmadığına hükmetmektedir.⁴⁵² Ayrıca 5. CD bir kararında “*mağdur çocuğun beyanının, tek başına hükme esas alınmadığı hallerde, çocuğun psikolojisinin yeniden dinlemede daha da bozulabileceği*” gerekçesiyle, ifade alınması sırasında uzman kişinin yokluğunu bozma sebebi saymamıştır.⁴⁵³

Uzman bir kişinin bulundurulmasının asıl amacı mağdur çocuğun beyanının alınması sırasında ve sonrasında, adalet mekanizmasının işleyişinden olumsuz etkilenmesini, ikincil mağduriyetini ve örselenmesini önlemektir.⁴⁵⁴ Bu sebeple, görevlendirilen uzman, çocuğun yanında bulunmakla, çocuğun hakları ve yargılama süreci hakkında anlayabileceği bir dilde çocuğu bilgilendirmekle, sürece hazırlamakla, çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak beyanının alınmasını sağlamakla ve çocuğun korunma ihtiyacını fark etmekle yükümlüdür.⁴⁵⁵ Bunun sağlanabilmesi için çocuk dinlenmeden önce, uzmanın çocukla sağlıklı bir iletişim kurması amacıyla uygun ortam ve imkânlar sağlanmalıdır.⁴⁵⁶

Çocukların yer aldığı duruşmaların herkes tarafından takip edilebilir olmasının, çocuk psikolojisinde kötü etkiler doğurabilecek olması sebebi ile küçüklerin yargılamada yer alması durumlarında duruşmanın kapalılığı esas bir çok ülke tarafından benimsenmiştir.⁴⁵⁷ CMK’da mağdurun çocuk olmasının duruşmanın açıklığına etkisine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

CMK’nın 185. maddesinde zorunlu kapalılık ölçütü olarak sanığın çocuk olması kabul edilmiş ise de AİHS’de duruşmaların aleni olması ilkesinin sınırlama sebepleri sayılırken “küçüklerin yararının korunması”ndan bahsedilmiştir. Dolayısıyla Sözleşme, suça sürüklenen çocuk veya mağdur çocuk ayrımı yapmamış ve küçükün

---

⁴⁵² 14. CD. 25.04.2012 T. 2011/3161 E. 2012/4722 K.; 14. CD. 05.03.2012 T. 2011/1625 E. 2012/2596 K. (Bkz; Taner, 2017, s.350.)

⁴⁵³ 5. CD. 20.05.2008 T. 2007/11696 E. 2008/4617 K. Sayılı Kararı (Akarca, “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri Ve Çocukların Korunması”, [www.anayasa.gov.tr/sunumlar](http://www.anayasa.gov.tr/sunumlar/Akarca)>Akarca; s.15.) (ET: 04.05.2018)

⁴⁵⁴ Çocuk Koruma Kaunu Yönetmeliği md. 19

⁴⁵⁵ Çocuk Koruma Kaunu Yönetmeliği md. 19

⁴⁵⁶ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.134-135.

⁴⁵⁷ Gökçe TUNÇ, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleniyet İlkesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2018, s.61-62.

kovuşturmanın hangi tarafı olduğuna bakılmaksızın yararının korunması amacıyla aleniyet ilkesinin kısıtlanabilmesini kabul etmiştir. AİHS md. 6 gereğince, mağdurla ilgili bir konunun aleni duruşmada tartışılacak olması onun özel hayatının gizliliğini büyük ölçüde ihlal edecekse veya kamuoyu tarafından kovuşturma konusunun bilinmesi onun açısından zorlayıcı bazı sonuçlar doğuracaksa, duruşmaların kamuya kapatılması düşünülmelidir. Uygulamada cinsel istismar mağduru çocukların duruşmalarının kapalı yapılması durumunda mahkemeler bu kararı CMK md. 182 uyarınca genel ahlaka aykırı olduğu gerekçesiyle vermektedir.⁴⁵⁸

Duruşmanın açıklığının düzenlendiği CMK'nın 182/2. maddesinde yer alan "genel ahlakın (...) kesin olarak gerekli kıldığı hallerde duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir" hükmü dolayısıyla, çocuğun mahremiyetinin ihlali göz önüne alınarak, bazı duruşmaların veya duruşmaların tamamının kapalı yapılması söz konusu olabilmektedir.⁴⁵⁹

Mağduru çocuk olan cinsel suçlara ilişkin duruşmaların aleni yapılması, mağdura ciddi zararlar verebileceğinden yalnızca mağdur çocuğun tanık olarak dinlendiği oturumun kapalı yapılması yoluna gidilmesi düşünülebilir, fakat bu yeterli bir koruma değildir. Böyle durumlarda, amaç aslında mağdur çocuğu korumak olsa da genel ahlakın kesin olarak gerekli kıldığı hal olarak kabul edip buna dayanarak karar vermek de aynı şekilde yeterli bir koruma olmayacaktır. Çünkü genel ahlak deyimi içi doldurulmaya muhtaç, soyut bir ifadedir ve buna dayanılarak kapalılık kararı verilmesi mahkemenin yetkisindedir ve gereken her olayda, mağdur çocuk lehine uygulanması mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla mevcut kanuni düzenlemeler, cinsel suç mağduru çocuğun korunması açısından yeterli değildir.⁴⁶⁰

CMK md. 200'de "Sanığın yüzüne karşı suç ortaklarından birinin veya bir tanığın gerçeği söylemeyeceğinden endişe edilirse, mahkeme, sorgu ve dinleme sırasında o sanığın mahkeme salonundan çıkarılmasına karar verebilir." şeklinde düzenleme yer almaktadır. Kanunkoyucu, bu şekilde mağdur çocuğun, sanığın yokluğunda kendini daha rahat ifade edebilecek şekilde tanık olarak dinlenilmesine izin vermektedir.

---

⁴⁵⁸ Tunç, s.64, 77.

⁴⁵⁹ Turhan, 2009, s.83; Taner, 2017, s.349.

⁴⁶⁰ Tunç, s.70.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CİNSEL İSTİSMAR MAĞDURU OLMA, İSTİSMARIN MAĞDUR ÜZERİNDE ETKİLERİ VE MAĞDURLARIN HUKUKSAL KORUNMALARI

I. CİNSEL İSTİSMAR SUÇUNUN MAĞDURU OLMA

A. Çocuğun Mağdur Olması

Ülkemizde mağdur hakları, dünyada olduğu gibi şüpheli ve sanık haklarından daha geç gelişmeye başlamıştır. Suçun devlet tarafından kovuşturulması sebebiyle, adalet sisteminde mağdur hep geri planda kalmıştır. Bugün bile gerek yasal olarak gerekse uygulamada mağdur haklarına yeteri kadar önem verilmemektedir. Özellikle suçun çocuk mağdurları, uygulamalarda büyük problemlerle karşılaşmaktadır. Viktimolojinin (mağdurbilim), kriminolojinin bir dalı olarak ortaya çıkması, mağdurların ceza hukuku kapsamında korunmasını hızlandırmıştır.⁴⁶¹ Mağdurun ön planda tutulduğu yeni gelişen ceza hukuku anlayışına göre, her suçun mağdurunun devlet olduğu kabulünün dışında, hemen her suçta bir insan da mağdur olmaktadır.⁴⁶² Çocuklara karşı işlenen suçlar, kendine özgü dinamikleri ve riskleri ile diğer suçlardan farklıdır. Mağdur çocuklar, hayat boyu devam eden bir tedirginlikle yaşamak durumunda kalırlar.⁴⁶³

Çocuklara karşı işlenen suçlar yeterli önlemler alınmamasından dolayı gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 09.08.2017 tarihinde yayımlanan istatistik sonuçlarına göre; 2016 yılında güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısı bir önceki yıla göre % 10 oranında artarak 333 bin 435 olmuştur. Bu çocukların % 47,5'i mağdur olarak gelmiş veya getirilmiştir. Mağdur olarak gelen 158 bin 343 çocuğun % 87,9'u yaralama, cinsel suçlar ve aile düzenine karşı işlenen suçlardan dolayı mağduriyet yaşamıştır. Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen

---

⁴⁶¹ Yorgancıoğlu, s.23; Sokullu Akıncı/Dursun, s.2-3.

⁴⁶² Sokullu Akıncı/Dursun, s.25.

⁴⁶³ Polat, 2014, s.133.

çocukların % 54,8'i 15-17 yaş grubunda, % 23,2'si 12-14 yaş grubunda, % 21,9'u ise 11 yaş ve altındaki çocuklardan oluşmaktadır. Yine bu çocukların % 65,4'ü erkek, % 34,6'sı kız çocuğudur.⁴⁶⁴

Korunma ihtiyacı olan çocuklardan olan mağdur çocuk açısından, sanığın cezalandırılmasına ilişkin adli süreç ile korumaya ilişkin adli süreç olmak üzere iki ayrı süreç işlemektedir. Ceza muhakemesindeki suçler çoğu zaman çocuğun korunma ihtiyacının farkında olmadığı için sadece sanığın cezalandırılması üzerine bir yargılama yürütülmektedir. Ancak ÇHS gereğince sanığın cezalandırılması yanında çocuğun korunması da temel amaç olduğundan, her iki sistemin birlikte veya yan yana yürütülmesi gerekmektedir. Ceza adalet sisteminde önemli bir yer tutan mağdurun değeri, suçu ihbar etmesi ve tanıklık yapmasıyla ölçülemez.⁴⁶⁵

TCK'da çocuklara karşı işlenen suçlar bazen bağımsız bir suç olarak (çocukların cinsel istismarı, çocuk kaçırma, bilimsel deney yapılması, soykırım gibi) bazen de suçun daha fazla cezayı gerektiren nitelikli hali olarak (kasten insan öldürme, insan ticareti, intihara sevk, dilencilik, kasten yaralama gibi) düzenlenmiştir.

B. Mağduriyete Yol Açan Nedenler

Mağduriyet; türü, büyüklüğü, kaynağı, doğrudan olup olmaması gibi bir sebepten oluşmayıp birçok yönü olan bir kavramdır. İnsan kaynaklı mağduriyetlerde en önemli sebeplerden biri mağduriyete neden olan failin kastı diğer sebep ise failin ihmaldir. İstismarın da dâhil olduğu şiddet suçlarında fail, genellikle karşısındakini mağdur etmek amacıyla kasten suç işlemektedir. İnsan kaynaklı mağduriyetler hatadan veya ön yargılı tutum ve davranışlardan da kaynaklanmaktadır. Yine gelenek ve görenekler, adetler ile toplumsal baskı da insan kaynaklı mağduriyetlerin başkaca nedenleridir.⁴⁶⁶

1. Suç Mağduru Olma Nedenleri

Viktimolojiye göre, mağduriyet kendiliğinden ortaya çıkan bir durum değildir. Yapılan çalışmalar, mağdurların sahip oldukları belirli özelliklerinin ve davranışlarının,

---

⁴⁶⁴ www.tuik.gov.tr (ET:06.01.2019)

⁴⁶⁵ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.128-130.

⁴⁶⁶ Yıldız, s.38-39.

kişiliklerine ilişkin bazı unsurların, suça ve suçluya karşı tutumlarının suçun işlenmesine önemli etkileri olduğunu göstermektedir.⁴⁶⁷

Mağduriyetin ortaya çıkışında birtakım risk faktörleri bulunmaktadır. Bu faktörler üç ana grupta toplanmaktadır.⁴⁶⁸

Kişisel Faktörler: Kimse doğuştan “mağdur” değildir; ancak kişiler zafiyet, özür gibi nedenlerle bazı özelliklerden yoksun oldukları düşüncesiyle mağduriyete teslim olmuşlardır. Kişisel faktörler, cinsiyet, yaş, akıl ve beden sağlığı gibi biyolojik faktörler ile ihmalkârlık, saldırganlık ve yabancılaşma gibi psikolojik faktörlerdir.

Çevre ve Sosyal Faktörler: İnsan davranışı çevre ile şekillenmektedir ve bu bağlamda çevre-mekan ve mimari yapı ile insan tecrübesi (mağdur olma, suç korkusu) arasındaki etkileşim inceleme konusu olmuştur. Göçmenler, ikamet yeri, azınlıklar, bazı meslek mensupları, ekonomik düzey ve kişiler arası ilişkiler sosyal faktör kapsamında değerlendirilmelidir.

Davranış Faktörleri: Potansiyel mağdurun tedbirsizce davranışı sonucunda suç mağduru olmasıdır. Yaşam stili, gösteriş merakı gibi unsurlar veya çatışma durumları, ikamet edilen yer gibi faktörler bu grup içinde değerlendirilmektedir. Bu halde potansiyel mağdur, bilinçli veya bilinçsiz olarak mağduriyetine neden olacak davranışlar sergilemektedir.

Duruma İlişkin Faktörler: Fail ile karşılaşma olasılığı, korunma imkânlarının sınırlı olması, şüphelinin kişilik yapısı, adli sicil kaydının bulunması gibi faktörlerdir.⁴⁶⁹

Mağdurun bilinçli veya bilinçsiz olarak faili suça tahrik etmesi, fail mağdur ilişkisi, insanların yalnız kaldığı zamanlar, mekânların darlığı, mesleklerin mağduriyete elverişliliği ve bunlar gibi suça elverişli ortamların mevcudiyeti de mağduriyetlerin doğmasına yol açmaktadır.⁴⁷⁰

Mağdur olma riskini artıran sebepler ise şunlardır:⁴⁷¹

Cinsiyet: Cinsiyet, suç mağduriyetinde en önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır. Araştırmalar erkeklerin suç mağduru olma olasılıklarının kadınlara göre daha fazla olduğunu göstermiştir. Mağdurlara yönelik çalışmalar, erkeklerin

---

⁴⁶⁷ Sokullu Akıncı/Dursun, s.144.

⁴⁶⁸ Aslı AYDIN, s.8; Sokullu Akıncı/Dursun, s.144; Polat, 2014, s.186.

⁴⁶⁹ Polat, 2014, s.186.

⁴⁷⁰ Aslı AYDIN, s.8.

⁴⁷¹ Sokullu Akıncı/Dursun, s.147.

özellikle şiddet suçlarının mağduru olmaya daha yatkın olduklarını göstermektedir. Erkeklerle yönelik bu mağduriyetler daha çok genel yerlerde ve yabancı saldırganlar tarafından gerçekleştirilir. Ancak özellikle cinsel saldırı, cinsel istismar ve taciz gibi bazı suç türlerinde; kadınlar, suç faili erkeklerin hedefi olmakta, bu suçlarda kadınlar suç mağdurlarının büyük çoğunluğunu oluşturmaktadırlar. Cinsel suçlar dışında erkeklerin hırsızlık, dolandırıcılık ve yağma gibi suçların mağduru olma risklerinin de yüksek olduğu görülmüştür. Yine erkeklerin, yaralama suçunun mağduru olmaları olasılığının kadınlara göre dört kat fazla olduğu görülmüştür. Bununla birlikte aynı araştırmada kadınların büyük çoğunluğunun suç mağduru olma korkusu taşıdıkları ortaya çıkmıştır.⁴⁷²

Yaş: Mağduriyet riskini artıran sebeplerden biri de yaştır. Yaş faktörünün, mağdurun fiziksel gücü ve bilişsel seviyesi ile yakın bir ilgisi vardır. Fiziksel ve bilişsel olarak zayıf durumda buldukları için özellikle bazı suçlarda çocuklar ve yaşlı kimseler hedef seçilmektedir. Cinsel suçlarda, bu suç türlerinden biridir. Cinsel istismara maruz kalan en önemli grup çocuklardır.⁴⁷³ Mağdurun yaşı çok küçükse, sosyal olarak kabul edilen davranışların farkındalığı henüz gelişmediğinden, bu durumu, sosyal öğrenme sürecinde zarar verici bir olay olarak algılamaması nedeniyle, çok kolay bir biçimde benimseyebilmektedir.⁴⁷⁴

Medeni Durum: Kişilerin medeni halleri de bazı durumlarda mağduriyeti kolaylaştıran sebeplerden biridir. Çalışmalara göre, boşanmış kişiler yüksek risk grubuna giren mağdurlardır.⁴⁷⁵

Yerleşim Durumu: Yapılan araştırmalarda konutlarını sıkça değiştirenlerin, yerleşik yaşayanlara nazaran mağdur olma risklerinin daha fazla olduğu kanıtlanmıştır. Bir yerde uzun yıllar oturan kişilerin, komşuları ve esnaf tarafından çok iyi tanınıyor olmaları, onları daha güvenli bir duruma getirmekte, komşular arasında resmi olmayan karşılıklı birbirini koruma ve kollama mekanizmaları gelişmektedir.⁴⁷⁶

Meslek ve Sosyal Sınıf: Belli mesleklere mensup olan kişilerin mesleklerinin verdiği dezavantaj sebebiyle bazı suç tiplerinde mağdur olmaları kolaylaşmaktadır.

---

⁴⁷² Sokullu Akıncı/Dursun, s.147.

⁴⁷³ Yıldız, s.43.

⁴⁷⁴ Tülü, s.28.

⁴⁷⁵ Sokullu Akıncı/Dursun, s.149.

⁴⁷⁶ Sokullu Akıncı/Dursun, s.149.

Ülkemizde sıklıkla taksicilerin zaman zaman da hayat kadınlarının gasp suçuna maruz kaldıkları ya da cinayete kurban gittiklerine rastlanmaktadır. Mesleklerini yaptıkları sırada yaşamlarını kaybedenler en çok güvenlik güçleri ile itfaiyeciler ve şoförler olmaktadır. Bunun yanında devlette ve siyasette önemli görevlerde bulunanlar, yazarlar, sanatçılar ve akademisyenler; buldukları görevleri, siyasi düşünceleri ve temsil ettikleri gruplar nedeniyle, terör örgütlerinin hedefi olabilmektedirler. Yine düşük gelir grubu mensupları ve işsizlerin daha fazla suç mağduru oldukları orta sınıfa mensup ya da varlıklı kişilerin mağdur olma riskinin daha az olduğu görülmüştür.⁴⁷⁷

İkamet Edilen Semt: Yapılan bir araştırma da viktimizasyon oranlarının, kırsal bölgelerde oturanlar açısından düşük, kentlerde oturanlar açısından ise yüksek olduğunu belirlemiştir. Şehirleşmenin suçluluğu artırması, doğal olarak mağduriyet sayılarının da fazlalaşması anlamına gelmektedir. Ancak aynı araştırma da kentler arasında da bazı farklılıklar saptanmıştır. Örneğin bazı kentlerde hırsızlık mağdurları daha fazlayken, bazılarında ise cinsel saldırı suçlarından mağduriyetin daha fazla olduğu görülmüştür.⁴⁷⁸

Eğitim Durumu: Kişilerin eğitim durumları da mağduriyete etkili faktörlerdendir. Dolandırıcılık suçlarında failer daha çok eğitimsiz kişileri hedef grup olarak seçmektedirler. Okur-yazar olmamak bazı hakların kullanılmamasında veya kaybedilmesinde de etkili olabilmektedir.⁴⁷⁹

Failin, fiilini kendince hem ahlaken hem de hukuken kabul edilebilir hale getirmesi durumu da mağduriyet riskini artırmaktadır. Bu gibi durumlarda fail davranışlarını çeşitli düşüncelerle hukuka uygun hale sokmayı dener. Öncelikle fail, kendi davranışını reddeder; davranışlarının dış etkenlerden kaynaklandığını düşünür. İkinci olarak fail, davranışlarının aslında zarar vermediğini düşünür. Üçüncü olarak fail, mağdurun kusurlu olduğunu ve onun mağdur olmayı hak ettiğini iddia eder. Burada bir intikam duygusu da mevcuttur. Dördüncü olarak fail bazı mağdurları kötü olarak kabul eder ve onları değersiz görerek mağdur olmalarını gerektiğini savunur.⁴⁸⁰ Çocukların cinsel istismarı durumunda da bu sebeplerin kısmen etkili olduğu söylenebilir.

---

⁴⁷⁷ Sokullu Akıncı/Dursun, s.148; Yıldız, s.44.

⁴⁷⁸ Sokullu Akıncı/Dursun, s.150.

⁴⁷⁹ Yıldız, s.45.

⁴⁸⁰ Aslı AYDIN, s.8.

2. Çocukların Cinsel İstismar Mağduru Olma Nedenleri

Her suçta mağdurların farklı roller üstlenebilmesi mümkündür. Mağdurlar suçta çok farklı şekilde neden olabilmektedirler. Viktimolojinin en dikkat çeken iddiası, mağdurların kendilerine karşı işlenen suçlarda önemli katkılarının ya da rollerinin olmasıdır.⁴⁸¹

Cinsel saldırı ve cinsel istismar içeren şiddet hareketlerinin büyük çoğunluğu çocuklara yönelik işlenmektedir. Bir kısım yazarlar,⁴⁸² saldırganın bakış açısına göre çocukların, belirli özellikleri sebebi ile cinsel istismar suçlarında ideal mağdur konumunda olduklarını belirtmektedirler.

Merak: Çocukların doğasında, çevrelerindeki dünyaya yönelik doğal ve yoğun bir merak duygusu vardır. Çocuklar büyüdükçe meraklarının yoğunlaştığı konuların başında cinsellikleri gelir ve merakını giderecek bilgileri yakın çevresinden öğrenememesi sonucu cinselliğe yönelik merakı gittikçe artar. Çocuğun doğal merakı ve bu merakı giderecek yaşına uygun bilgilerin verilmeyişi, çocuğun saldırgan tarafından kolayca kullanılmasını sağlayabilir.⁴⁸³

İlgi ve Sevgi İhtiyacı: Çocukların cinsel istismar suçu için yüksek risk taşımalarının önemli sebeplerinden birisi çocuğun ilgiye ve sevgiye olan ihtiyacıdır. Özellikle ailesinden yeterli ilgi ve sevgiyi görmeyen veya ailesinden uzakta olan çocuklarda bu risk daha belirgindir.⁴⁸⁴

Erişkinler Tarafından Kolayca Yönlendirilebilmeleri ve Savunmasızlığı: Ebeveynlerin büyük kısmı çocuklarını yetiştirirken, büyükleri dikkate almanın ve onların dediklerini yapmanın önemi üzerinde dururlar. Bu şekilde bir eğitim ve terbiye verilmese bile, çocuklar kısa sürede çevrelerindeki dünyada gücün yetişkinlerde

---

⁴⁸¹ Sokullu Akıncı/Dursun, s.120-122.

⁴⁸² Mustafa Fatih YAVUZ, “Cinsel Saldırı Olgularının Değerlendirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım”, Adli Tıp Dergisi, 12(1-2-3-4), 1996, s.155-160; Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 2000, s.11-18; Özbek vd., s.356.

⁴⁸³ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

⁴⁸⁴ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

olduğunun farkına varır ve yaşamlarının bu güçlü yetişkin kişilere bağlı olduğunu öğrenirler.⁴⁸⁵

Mecburiyet: Mağdur çocuk, istismarcı ile aralarında mevcut bir yakınlık varsa (aile içinde gerçekleşen istismarlar, çocuk cezaevlerinde görülen istismarlar, okulda öğrenci-öğretmen arasında gerçekleşen istismarlar vb.) suçluluk ve korku duyguları ile kendisini, istismarın gerçekleşmesine rıza gösterme mecburiyetinde hissettiği durumlar olmaktadır.

Olayı Gizleme Eğilimi: Bu duygu, küçük yaşlardaki çocuklar için risk oluşturmaya da ergenlik dönemindeki çocukların büyük çoğunluğu, belki de büyümenin ve bağımsız olmanın doğal bir parçası olarak, ebeveynlerinin yapmamalarını söyledikleri birçok şeyin tam tersini yaparlar. Bu durum, saldırgan tarafından amacına uygun şekilde kullanılarak, cinsel istismara maruz kalan çocukların olayı saklamalarına ve mağduriyetlerinin artmasına sebep olur. Daha çok ergenlik dönemindeki çocuklarda, cinsel istismar suçunun mağduru olmaları durumunda, özgürlüklerinin bir kısmını kaybedecekleri korkusuyla olayı gizleme eğilimi belirgin olarak görülür.⁴⁸⁶

Çocukların Kötü Tanık Olması: Çocukların tanıklığı, teoride en çok tartışılan hususlardan biridir. 25-30 yıl öncesine kadar çocukların kötü tanık olduğu fikri geniş çapta kabul görmekteydi. Çocukların gerçekleri ayıramadıkları bir fantezi dünyasında yaşadıkları ve özellikle cinsel istismar konusunda doğru söylemedikleri düşünülürdü. Ancak cinsel istismar üzerine yapılan çalışmalarla birlikte, çocukların maruz kaldıkları cinsel istismar konusunda yalan söylemedikleri kabul edilerek, “çocuklar bir sorundan kurtulmak için yalan söyler, bir sorunun- belanın içine girmek için değil” veya “eğer çocuk tarif ediyorsa, mutlaka olmuştur” şeklinde ki fikirler benimsenmiştir. Ancak bu düşünce de çocukların şahitliğini kabul etmeyen görüş gibi tam olarak doğru değildir. Çocuklar kötü tanık olmadığı gibi ideal tanık da değildir. Çocuklar farklı bir tanıktır ve bu farklılık sebebi ile çocuklara daha profesyonel bir yaklaşım ve anlayışla davranmak gerekmektedir. Çocuklar cinsel istismar olayında, olayı gizleme amacı dışında nadiren yalan söylerler ancak olayları yanlış değerlendirebilirler. Televizyon, internet, medya

---

⁴⁸⁵ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.4/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

⁴⁸⁶ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.4/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

veya yakın çevrelerinden cinsellik hakkında birçok şey öğrenebilen çocuklar, yanlış ve yetersiz olan bu bilgiler sebebiyle olayları yanlış değerlendirebilir, ayrıca mağdur çocuk, soruşturma veya tedavi aşamasında eğitimsiz ve aşırı gayretli görevlilerden yanlış olarak etkilenebilirler.⁴⁸⁷

Yine özellikle küçük çocuklarda; fiziksel temas ve okşamanın sevgi amaçlı mı yoksa cinsel amaçlı mı olduğunun tanımlanmasında ki zorluklar ve çocuğun olayı anlatabilmesinde görülen güçlükler, çocukların cinsel istismar mağduru olma riskini artıran unsurlardandır.⁴⁸⁸

Suçlu ile mağdur arasında var olan ilişkiler, çocuğun istismar mağduru olmasına zemin hazırlamaktadır. İstismarcı ile mağdur birbirlerini tanıyorlarsa, mağdurun, ortaya çıkan istismar davranışını öğrenme, kabullenme ve bu öğrendiği davranışı sergileme ihtimali yüksektir. Örneğin; çocuk, “eğer babam bana bunu yapıyorsa, bu durum beni çok sevdiğini gösterir” şeklinde, istismarı normalleştirecek bilişsel açıklamalarda bulunmaktadır.⁴⁸⁹ Burada unutulmaması gereken bir husus da cinsel istismar suçu ile “çocukların bedensel, zihinsel ve ruhsal olarak sağlıklı gelişme hakkı” korunmaktadır.⁴⁹⁰

3. Cinsel İstismarın Ortaya Çıkmasının Nedenleri

Cinsel istismar suçları, insanların vücut dokunulmazlığına ve cinsel dokunulmazlıklarına saldırı teşkil eden insanları aşağılayıcı, onurlarını kırıcı ve kişiliklerini zedeleyici suçlardır ve mağdurlar kendilerini aşağılanmış, küçük düşürülmüş olarak görmektedirler. Ceza adalet sistemine girildiğinde yani suç sonrası soruşturma ve kovuşturma aşamalarında onur kırıcı bu duygular yeniden canlanmakta, mağdur adeta travmayı ve istismarı yeniden yaşamak durumunda bırakılmaktadır.⁴⁹¹

Cinsel istismar suçu insan doğasına aykırı, insanın onurunu kıran, şeref ve saygınlığını zedeleyen adeta insanın kişiliğini ve kendisine saygısını yok eden bir suçtur. Bu sebeple cinsel istismar mağdurları, suç mağdurları arasında en yoğun acı

---

⁴⁸⁷ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.4/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

⁴⁸⁸ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.4/9; Yıldız, s.40-41; Yavuz, 1996, s.155-160; Yavuz, 2000, s.11-18.

⁴⁸⁹ Tülü, s.28.

⁴⁹⁰ Özbek vd., s.356.

⁴⁹¹ Sokullu Akıncı/Dursun, s.161.

çekenler olmakla birlikte bu suç diğer suçlara oranla daha yüksek oranlarda siyah sayı olarak kalmakta, gerçek suçluluk bilinmemektedir.⁴⁹²

Türkiye'nin belirli bölgelerinde, cinsel istismarın çoğu kez etnik ve kültürel değerler nedeniyle gizlenmesi ile cinsel istismara uğrayan çocukların gerçek sayısının tespit edilenden daha fazla olduğu görüşü dile getirilmektedir.⁴⁹³

İstismarın neden olduğu ayıplanma, utanç, suçluluk gibi tepkilerden dolayı yahut ailelerinin dağılması korkusu, mağdurların olayın kendi hataları olduğu veya günah işledikleri ve cezalandırılacakları inancı, çocuğun yaşadıklarını söylediğinde şüpheyile karşılanması ya da kendisine inanılmaması ve söylediklerinin önemsenmemesi, kötüye kullananın tehdidi ve uzun adli süreçler gibi nedenlerle mağdurlar uğradıkları istismarı açıklayamamakta, cinsel istismar vakaları çoğu zaman gizli olarak kalmakta ve sır olarak saklandığı için de gerçek istatistiksel verilere ulaşmak zor olmaktadır.⁴⁹⁴

Yapılan bir araştırmada cinsel istismar olayı sonrasında çevreleri tarafından kendilerine karşı yapılan davranışlarda değişiklik olduğunu söyleyenlerin oranının % 65 olduğu belirtilmiştir.⁴⁹⁵ Dolayısıyla ailelerin bildirim konusundaki kaygıları ve isteksizlikleri istismarın gerçek sıklığını belirleyebilmenin önündeki en önemli engellerden biridir. Suç tespitlerinin az bulunması, problemin küçük olduğu anlamına gelmemektedir.⁴⁹⁶

Mağdur çocuğun içinde bulunduğu korku ve şaşkınlık, yaşadıklarını sözelleştirmesini ve anlatmasını zorlaştırabilir. Yaşadıklarını hatırladığında utanç duyduğu için anlatarak yeniden yaşamaktan kaçınmak için gizleyebilir. Çünkü travmanın yeniden hatırlanması, travmanın kendisi kadar ağırdır.⁴⁹⁷ Çocuğun cinsel istismardan korunmayla ilgili bilgisinin olmaması, cinsel davranışların yanlış olduğunu ve nasıl anlatacağını bilmemesi çocuğun istismarı ortaya çıkarmasına engel olmaktadır.⁴⁹⁸

---

⁴⁹² Sokullu Akıncı/Dursun, s.161; Sokullu Akıncı, s.4.

⁴⁹³ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.444.

⁴⁹⁴ Alpaslan, s.195; Yıldız, s.16; Özbek vd., s.357.

⁴⁹⁵ Nesrin BARUTÇU, "Cinsel Saldırı Mağdurlarının Karşılaştığı Sorunların Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998, s.60.

⁴⁹⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.58, 422.

⁴⁹⁷ TTB Raporu, 2008, www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=667ed06a-9232-11e7-b66d-1540034f819c (ET:28.11.2018)

⁴⁹⁸ Özbek vd., s.357.

Kimi durumlarda ebeveynler herhangi bir olumlu sonuç alacağı inancını taşıyorsa, hiçbir sonuç sağlamayacak soruşturma ve kovuşturmayaya neden olmaksızın, işlenen suçların gizli kalmasını tercih ederek bildirimde bulunmamaktadır. Kişilerin suçu bildirdikten sonra başlarına gelebilecek mağduriyetler, suçun neden olduğu zarardan daha fazla olabilmektedir. Bu sebeple de şikâyet etmemeyi tercih ederek istismarın gizli kalmasına sebep olmaktadır. Bunların önüne geçilmesi için hem yargıya güvenin tesis edilmesi hem cinsel suçlarla ilgili yargılamalara özel bir önem verilerek yapılması hem de ikincil mağduriyetlerin önlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Mağdur çocuğun aile bireylerini, ailenin geçimini sağlayan ya da katkıda bulunan kişileri, yakınlarını, arkadaşlarını ve yakınlık duydukları kişileri, aile sistemlerini sorgusuz koruma eğilimi vardır. Tanımadığı ve güven ilişkisi kurmamış olduğu kimselere, onlar hakkında olumsuz olabilecek bilgiyi vermekten kaçınır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar bile sezgisel olarak bu şekilde davranma becerisine sahiptirler. Bu sebepler çocuğu, yaşadığı istismarı gizlemeye itmektir.⁴⁹⁹ Yine çocuğun istismarcıyı seviyor olması, kendisine yapılanları sevmese de onu korumak adına istismarın ortaya çıkmasına engel olmaktadır.⁵⁰⁰

Türkiye’de bireysel olarak ihbarda bulunan kimi şahısların veya mağdur çocuğun ve ebeveynlerinin, faillerin tehditlerine ya da tepkilerine maruz kaldıkları bilinmektedir. Bu durumlar diğer insanları hukuk yollarına başvurmadan caydırmaktadır.⁵⁰¹ Özellikle ensest ilişkilerde mağdurun korkması ve üzerinde hissettiği yoğun baskı, ensestin uzun süre ortaya çıkmamasına sebep olmaktadır. Failin mağduru korkuttuğu durumlarda, failin şantaj ve tehditlerinden korkarak ihbarda bulunulmaması büyük sorun teşkil etmektedir. İhbarda bulunan şahısların kimlikleri gizli tutulmalı ve kendilerine destek verilmeli, mağdurlar için de mutlaka devlet koruması sağlanmalıdır.

Cinsel istismar olgularının yeterince gün yüzüne çıkmaması ve daha çok saklı tutma eğilimi olmasının diğer sebepleri arasında; cinsel istismar vakalarının ilgili yerlere bildirilmemesi, bildirimlerin olması gerektiği şekilde, yerinde ve zamanında yapılmaması, olguların farklı tanılarla kayda girmesi, delillerin zamanında ve zarara uğratılmadan açığa çıkartılmaması, kolluk kuvvetleri, pedagog, psikolog, sosyal hizmet

---

⁴⁹⁹ TTB Raporu, 2008.

⁵⁰⁰ Özbek vd., s.357.

⁵⁰¹ Uslu/Kapçı, s.24-25.

uzmanları, öğretmen, sağlık çalışanları, yargı makamları ve aile arasında disiplinler bir çalışma sisteminin söz konusu olmaması ve mevcut yasal düzenlemelerde yer alan boşluklar, yargı makamlarının hatalı ve ihmalkâr uygulamalarıdır.⁵⁰²

Mağdurun faile kişisel veya ekonomik bağımlılığı durumunda, mağdurun küçük yaşlarda olduğu durumlarda yapılan hareketin sevgi göstergesi mi cinsel hareket mi olduğunun farkedilmediği durumlar da istismarın öğrenilmesine engel olmaktadır. Ayrıca çocuk, küçük yaşlarda gerçekleştirilen istismarı idrak edecek yaş ve olgunluğa geldiğinde çoğu zaman unutma yoluna giderek, zihnine ket vurur ve olayı geçmişe gömme isteğiyle şikayetçi olmadığından istismarın ortaya çıkması mümkün olmayabilir. Mağdur çocukların, suçtan gördüğü zararın açıklanmasını daha utanç verici bulabildiği durumlarda özellikle ergenlik çağındaki çocuklar da başlarına gelenin mahkemede herkesçe öğrenileceğinden korkarak istismarı ortaya çıkarmayabilirler.⁵⁰³

Sağlık görevlileri de bir cinsel istismar olayı tespit ettiğinde hastaları ile arasında ki güveni kaybetme, çocuğun tekrar sağlık kuruluşuna getirilmemesinden ve bildirim sonrası kendi can güvenliğinden endişe etmesi gibi sebeplerle cinsel istismar olaylarını bildirimde zorluk yaşayabilmekte ve istismarın gizli kalmasına sebep olmaktadır.⁵⁰⁴

Sokullu Akıncı'ya göre de cinsel istismarın çok yüksek oranda gizlenmesinin, yukarıda ki gerekçeleri doğrular nitelikte başlıca üç nedeni bulunmaktadır.⁵⁰⁵

- Mağdurların bir kısmı, suçun işlenmesi sonrasında gerekli yerlere bildirim ile soruşturma ve kovuşturma sürecinde, olayın defalarca tartışılması, yaşanan travmanın sürekli olarak gündemde kalmasına yol açtığı için cinsel istismarın meydana getirdiği travmanın etkisinden daha çabuk kurtulabilmek amacıyla şikâyette bulunmazlar.
- Gelenek ve görenekler ile toplumda yerleşmiş olan cinsel rollere ilişkin erkek egemen yapı dolayısıyla bu suça ilişkin kültürel ön yargılar bulunmaktadır. Genellikle mağdurlar, faili kendilerinin kışkırttığı ve cesaretlendirdiği suçlaması ile karşılaşabildikleri ya da bu olayı

---

⁵⁰² Naile Esra SAKA, “Adli Tıp Kurumu Başkanlığı’na Karara Bağlanmış Çocuk Ölümünün ‘Çocuk İstismarı ve İhmali’ Açısından İncelenmesi” Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2004, s. 30-32.

⁵⁰³ Yıldız, s.47.

⁵⁰⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.422.

⁵⁰⁵ Sokullu Akıncı/Dursun, s.161-171; Yıldız, s.49-50.

başkalarının öğrenmemesi için şikayette bulunmazlar. Toplumumuzda çok yaygın bir şekilde mağdur rıza göstermedikçe cinsel istismar suçunun işlenemeyeceği ya da mağdurların bazı davranışları ile suçu tahrik ettiklerine inananlar bulunmaktadır. Bu tür olumsuz kabul, tutum, davranışlar ve inanışlar ile çeşitli mitler cinsel suç mağdurlarını toplumun gözünde damgalamakta, onların adeta suçun mağduru değil bizatihi cezalandırılan tarafı durumuna düşmesine neden olmaktadır.

- Soruşturma ve kovuşturma makamlarının duyarsızlığı ve mağdura anlayış göstermemesi ile savunma avukatlarının ahlaki olmayan taktikleri, müvekkillerini kurtarmak pahasına giriştikleri yol ve yöntemler, mağdurun yaşadığı utanma duygusunu ve çektiği acıyı artırmaktadır. Bütün bu sebepler, mağdurun yaşadığı cinsel istismar sebebiyle içine kapanmasına, sessizlik içinde acı çekmesine ve işlenen suçun gizli kalmasına yol açmaktadır.

II. CİNSEL İSTİSMARIN MAĞDUR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE İSTİSMARIN ÖNLENMESİ

A. Cinsel İstismarın Mağdur Üzerindeki Etkileri

1. Mağdurda Suç Sonrası Oluşabilecek Kısa Süreli Sendromlar

Cinsel istismar suçunun işlenmesi anında veya suçun meydana gelmesinden sonra mağdurlarda pek çok reaksiyon ve belirti ortaya çıkabilir. Bu belirtiler çocuğun yaşı, cinsel istismarın türü, şiddeti, süresi, sanığın çocukla yakınlık düzeyi, istismardan sonra mağdurun kendini suçlaması ve kontrol duygusunu kaybetmiş olması, penetrasyonun olması, cinsel istismarın birden fazla gerçekleşmesi ve çocuğa götürülen hizmetin niteliği (sosyal desteğin varlığı) gibi faktörlere bağlı olarak değişebilmektedir.⁵⁰⁶

---

⁵⁰⁶ Yılmaz Irmak, s.17-18; Koçtürk, s.36-37.

Cinsel istismara uğramış çocuklarda kaygı bozuklukları kısa sürede ortaya çıkabilmekte, kâbuslar, fobiler, uyku bozuklukları, bedensel yakınmalar ve korku tepkileri gözlenmektedir.⁵⁰⁷

Mağdurlarda sıklıkla adrenalin yükselir, kalp atışlarında hızlanma, hiperventilasyon (aşırı hızlı soluk alıp verme), titreme, ağlama, duygu kaybı ya da duygularda artma, donma ya da olayları ağırlatılmış şekilde (slow motion) yaşama, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, ağızda kuruma, tırnak yeme, aşırı veya az yemek yeme gibi sonuçlar görülebilir. Bu sonuçların hepsi derhal değil tehlike geçtikten çok sonra ya da suça ilişkin anılar hatırlandıkça ortaya çıkabilir.⁵⁰⁸

Cinsel istismarın uygulanma şekline göre mağdur üzerindeki etkileri de farklılık gösterecektir. Yapılan araştırmalarda (çeşitli bedensel hasarlar, çeşitli sakatlıklar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler, ölüm gibi fiziksel sonuçların dışında) cinsel istismarın çocuğun davranışsal, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi açısından çeşitli olumsuzluklarla ve mağduriyetlerle sonuçlanabildiği saptanmıştır.⁵⁰⁹

Mağdurda suçtan kaynaklanan bedensel zararlar hemen görülebilir. Çocuğun fiziksel bulguları arasında genital bölgesinde açıklanamayan yaralanma, iltihaplar, akıntılar, yaşına uymayacak şekilde idrar ve dışkı kaçırmaya başlama, idrar yollarına ilişkin yakınmalar, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve zührevi hastalık bulaşması ya da gebelik olabilir. Cinsel istismar erkek çocuklarda genellikle iz bırakmaz ya da kolaylıkla görülebilse de izlerin önemi çok açık değildir. Erkek çocuklarda genital yaralanmalar, cinsel istismardan çok bazen cinsel olmayan cezalandırma sonucu ortaya çıkabilir.⁵¹⁰

Cinsel istismar sonucu meydana gelen gebeliklerin, bedensel zararlar yanında ağır ruhsal travmalara yol açtığı, çocukların toplumda etiketlenmesine ve dışlanmasına neden olduğu belirtilmektedir. Çocuk yaş grubunda meydana gelen gebeliklerin, genç anne adayı ve bebeğin yaşamını tehlikeye sokan bir durum olarak kabul edilmesi gerektiği ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarda artış, prematür gebelik riskinde artış gibi sağlık problemlerine neden olabileceği belirtilmektedir. Bu yaşlardaki gebelik sürecinde

---

⁵⁰⁷ Tıraşçı/Gören, s.72; Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.5/9.

⁵⁰⁸ Sokullu Akıncı/Dursun, s.275-277.

⁵⁰⁹ Yılmaz Irmak, s.18.

⁵¹⁰ Tıraşçı/Gören, s.71.

veya doğum sırasında karşılaşılan ölüm riskinin 20'li yaş grubundaki kadınlara göre iki kat daha fazla olduğu da çalışmalarda beirtilmektedir.⁵¹¹ Mağdur çocuğun bulaşıcı hastalıklar ve istenmeyen gebeliklere karşı korunması için tüm önlemler alınmalıdır.

Cinsel istismar çocuğun güven duygusunun yıkılmasında büyük tahribatlara yol açtığı gibi fail çocuğu sürekli sessiz kalması için yönlendirir ya da tehdit eder. Bu yönlendirme çocuğun idrak kabiliyetini aşan bir durum olması sebebi ile mağdur da kendini suçlama, benlik saygısında ciddi azalma, öfke tepkileri ve bastırılmış öfke, karşı gelme bozukluğu gibi bir dizi duygusal tepki meydana getirir.⁵¹²

Cinsel istismar sonrası çocuklarda tipik olarak ortaya çıkan diğer psikolojik sekeller; yetişkine karşı duyulan güvensizlik ve yetişkinden kaçış, baba ve baba modelinde kendini gösteren ihanete uğramışlık duygusu, babanın ebeveyn rolüne karşı isyan, annenin çocuğu korumadaki zayıflığı, erkeklere karşı fobik davranışlar ve suçluluk duygusu bunların başlıcalarıdır.⁵¹³

2. Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve İstismarın Uzun Süreli Etkileri

a. Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Suç, mağdurlarda strese yol açan bir olaydır.⁵¹⁴ Bu duruma travma sonrası stres bozukluğu, post-travmatik stres bozuklukları ve akut stres reaksiyonları gibi adlar verilmektedir.⁵¹⁵ Akut stres bozukluğu, stres yaratan durumlara karşı, akut dönem olarak adlandırılan, suçtan hemen sonraki dönemde ortaya çıkan ve kısa süre devam eden, yaşa özgü sorunlar doğuran ve birkaç saat veya birkaç hafta arasında sürebilen psikiyatrik bozukluktur. Travma sonrası stres bozukluğu ise mağdurda daha uzun süre devam eden ve özel bir tedavi gerektiren psikopatolojidir.⁵¹⁶

Cinsel istismar mağduru çocuklar ve ebeveynlerinde travma sonrası stres bozukluğu yaygın olarak görülmektedir. Bu sebeple cinsel istismar sonrası sadece

---

⁵¹¹ Özkara/Kavaklı/Can/Tepe/Özbek, s.14, 21.

⁵¹² İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.10-11; Bulut, s.146-147; Topçu, 1997, s.189

⁵¹³ Ziyalar, s.34.

⁵¹⁴ Sokullu Akıncı, s.9

⁵¹⁵ Alpaslan, s.198.

⁵¹⁶ Bulut, s.146.

çocuğun değerlendirilmesi yeterli değildir; ebeveynlerin de değerlendirilmeye alınması yararlı olacaktır.⁵¹⁷

Uğradıkları cinsel istismarı gizli tutan çocuklar çok yoğun bir stres duygusu altında yaşarlar. Travma sonrası stres bozukluğu semptomlarının düzeyinin, olayı gizleme ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Cinsel istismarın açığa vurulduğu vakalarda, olası travma sonrası stres bozukluğunun daha az şiddetli olduğu belirtilmektedir.⁵¹⁸

Bir çalışmada cinsel istismara uğramış olan çocuk ve gençlerde % 21-50 oranında travma sonrası stres bozukluğu görüldüğü belirtilmiştir. Başka bir çalışmada ise, istismar mağduru çocukların % 32'sinin iki yılın sonunda travma sonrası stres bozukluğu kriterlerini karşıladığı belirlenmiştir.⁵¹⁹

Mağdurda travma sonrası stres bozukluğu tanısı konulabilmesi için bazı ölçütlerin bulunması gerekir.⁵²⁰

- *Travma yaratan olayın irade dışı olarak sık sık hatırlanması ve yeniden yaşanıyormuş duygusu uyandırması, yoğun endişe duyma, olayın rüyalarda sık sık tekrarlanması, olayın önemli bir bölümünü unutma,*
- *Uyku bozuklukları, öfke patlaması, aşırı tedirginlik, irritabilite (tedirginlik), aşırı tepki verme, aşırı uyarılmışlık belirtileri, sıklıkla kendini ya da başkalarını suçlaması, sürekli bir biçimde olumlu duygular yaşayamama, abartılı irkilme tepkisi gösterme, odaklanma güçlükleri,*
- *Travmatik olayı hatırlatan ya da çağrıştıran duygu, düşünce ve ortamlardan kaçınma ya da olayı hatırlatan iç ya da dış uyaranlara karşı belirgin tepkiler gösterme, insanlardan kaçma, yabancılaşma, günlük yaşam etkinliklerine ilginin kaybedilmesi, çevresi ile ilgili olarak sürekli ve abartılı olumsuz inanışlar ya da beklentiler, geleceğinin kalmadığı duygusu.*

Yapılan bir çalışmada cinsel istismar mağdurlarına en sık konulan tanının travma sonrası stres bozukluğu olduğu, bunu depresyon ve anksiyete bozukluklarının

---

⁵¹⁷ Şeref ŞİMŞEK/E. Çıgıl FETTAHOĞLU/Esin ÖZATALAY, “Cinsel İstismara Uğramış Çocuklarda ve Ebeveynlerinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu”, Dicle Tıp Dergisi, 38 (3), 2011, s.318.

⁵¹⁸ Topçu, 1997, s.186

⁵¹⁹ Şimşek/Fettahoğlu/Özatalay, s.319.

⁵²⁰ Sokullu Akıncı, s.9; Reyhan DAĞ KARATAŞ, “Cinsel Saldırı Mağdurlarında Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ve İlişkili Faktörler”, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (Tıpta Uzmanlık Tezi), Eskişehir, 2016, s.29-32.

takip ettiği belirtilmiştir.⁵²¹ Travma sonrası stres bozukluğu belirtileri üç aydan kısa sürerse akut, üç aydan uzun sürerse kronik olarak adlandırılmaktadır.⁵²² Travma sonrası stres bozukluğunun başlangıcı, travmadan 6 ay sonra oluşur ise bu da gecikmeli başlangıç olarak kabul edilmektedir.⁵²³

b. İstismarın Uzun Süreli Etkileri

Travma sonrası stres bozukluğu olarak adlandırılan dönemde, mağdurlarda fiziksel ve duygusal travmalar oluşabileceği gibi nöropsikiyatrik hastalıklar da ortaya çıkabilir.⁵²⁴ Strese yol açan duruma karşı meydana gelen tepki her zaman anormal olmayabilir. Örneğin bir yakını ölen insanlardaki “yas reaksiyonu” patolojik bir durum olarak kabul edilmemektedir. Ancak cinsel istismar suçunun mağduru olma, insan hayatının olağan akışı dışında oluşan ve aşırı stres yaratabilecek olan uzun süreli ve anormal tepkilerden oluşan psikiyatrik bozukluklara sebep olmaktadır.⁵²⁵

İstismarın erken döneminde kendine saygı duymama, kendine zarar verme ve intihar düşünceleri, fantezi ve düş kurma, trans benzeri durumlar, hayali arkadaşlarla konuşma ve çoğul kişilik bozukluğu, istismarın uzun süreli etkilerinin en tipik örnekleridir. Daha sonraları ise, failin bulunabileceği ortamlardan kaçınma ya da erken evlilik, erken dönemde hamile kalma, okulu bırakma, alkol, sigara ve madde bağımlılığı, intihar düşüncelerine sahip olma sık gözlenen davranışlardır. Suç işleme eğilimi ile yeniden mağduriyet de mağdurlarda uzun dönemde görülmektedir. Mağdurların birçoğunda yüksek oranda depresyon gözlenmekte ve mağdurun benlik saygısı hasara uğramaktadır.⁵²⁶

Finkelhor ve Browne, cinsel istismarı, her mağdurda farklı oranlarda görülen dört hasar verici faktör ile karakterize etmişler ve cinsel istismarın her türünün çocuğa zarar verici ve yaralayıcı olduğunu belirtmişlerdir.⁵²⁷

---

⁵²¹ Şimşek/Fettahoğlu/Özatalay, s.322.

⁵²² Alpaslan, s.198.

⁵²³ Koç/Can (Ed.), s.212.

⁵²⁴ Alpaslan, s.198-199.

⁵²⁵ Sokullu Akıncı, s.9.

⁵²⁶ Bulut, s.146; Koçtürk, s.27.

⁵²⁷ Aktaran; Ziyalar, s.36-37; Koçtürk, s.20-21.

Zedelenmiş Cinsellik: Çocuğun cinsel davranışları etkilenir ve gelecekteki cinsel tutumları normal gelişimlerinden saparak cinsel zedelenme, cinsellikten kaçış gibi etkiler görülür.

İhanet Duygusu: İstismarcı, mağdur çocuğun iyi tanıdığı bir kişi olduğunda çocuk, onun tarafından ihanete uğradığı duygusuna kapılmaktadır. İstismarcı yabancı ise bu durumda çocuk kendisini korumakla yükümlü olan ailesi, bu görevlerini yeterince yerine getirmediği için onlar tarafından ihanete uğradığı duygusuna kapılmaktadır. Güven kaybı ve ruhsal çöküntü yaşayan mağdurlar insanlara karşı düşmanlık ve öfke hissetmektedir.

Acizlik: Çocuk, istemediği bir şeyi yapmaya zorlandığı ve kendini koruyamadığı için tüm hayatı boyunca mücadele etme becerisini kaybetmekte ve hem kendine hem de başkalarına yönelik bir saldırganlık ortaya çıkmaktadır.

Damgalanma: Kötülük, utanç ve suçluluk gibi kavramlar zamanla mağdur çocuğun benlik algısına karışır ve kendini diğer kişilere göre damgalanmış olarak görür ve kendine saygısı azalır. Bazı durumlar da istismarcı çocuğu ayıplayıp utandırarak olanları saklamasını sağlamaya çalışmaktadır.

Cinsel istismar sonrası uzun dönemde; okul başarısızlığı, davranış problemleri, suça yönelme, yüksek düzeyde depresyon, kişilik bozukluğu, IQ'da düşüklük, öğrenme sorunları, akran ilişkilerinde bozukluklar, kaygı bozukluğu, kendine zarar verme ve intihar, güven problemi yaşama, içe kapanma veya saldırganlık, korku tepkileri, gelişimsel gecikme, iletişim zorlukları, yeme ve uyku bozuklukları, erken yaşta cinsel temalı davranışlar sergileme, tekrar cinsel istismara maruz kalma, sapkın cinsel davranışlar (pedofoli, sadizim, mazoşizm) gösterme, cinsel işlev bozuklukları ve fahişelik suç sonrası uzun dönemde meydana gelebilecek sonuçlardan bazılarıdır.⁵²⁸

2003 yılında yapılan bir araştırmada bir veya birden fazla cinsel istismar türüne maruz kalan öğrencilerin istismara maruz kalmamış olan akranlarına göre aşırı yeme, hızlı yeme, diyet hapi kullanma davranışlarını daha fazla sergiledikleri belirlenmiştir. Yine istismara uğramış olan kız çocuklarının evden ve aile ortamından kaçma risklerinin yüksek olduğu, bunun sonucunda olumsuz arkadaş çevresi ile iletişim

---

⁵²⁸ Yılmaz Irmak, s.17-18; Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.5/9; Bulut, s.148; Topçu, 1997, s.134-138; Koçtürk, s.33-34.

kurarak ve yaşamını sürdürmek için cinsel davranışları kabul ederek dolaylı olarak tekrarlanan cinsel istismar yaşadıkları belirtilmiştir.⁵²⁹

Ziyalar, istismarın spesifik belirtisi olan normalden sapan cinsel davranışları, istismar travmasına maruz kalmış pasif kurbanın aktif bir usta haline dönüşmesi şeklinde açıklamaktadır.⁵³⁰

Çocukluğunda cinsel istismara uğramış yetişkinlerin kriminal davranışlarda bulunma oranları istismara uğramamış olanlara göre önemli bir farklılık göstermemekle birlikte işlenen suç türlerindeki farklılıklar dikkati çekmektedir. Çocukluğunda cinsel istismara uğramış olanlarda ergenlik döneminde daha fazla evden kaçma davranışına rastlandığı, yetişkinliklerinde ise daha fazla fahişelik davranışında buldukları ve cinsel suçlar işledikleri bildirilmektedir.⁵³¹

Mağdur çocukların bir kısmı, uzun süren bir cinsel istismara maruz kalma nedeniyle, artık namuslarının kirletilmiş olduğu düşüncesi ile yapabilecekleri tek işin para karşılığı cinsel ilişki olduğu yanlılığına sahip olmaktadır. Bu da durumlarını kabullenmelerine ve mücadele etmede tükenmişlik yaşamalarına neden olmaktadır.⁵³²

Doktrinde bir kısım yazarlar⁵³³ cinsel istismar sonucu görülen duygusal ve davranışsal reaksiyonların yaşa göre değişebildiğini belirterek sınıflandırma yapmışlardır. Buna göre;

0-3 yaş mağdur çocuklar:

Davranışsal Reaksiyonlar: Yeme ve uyku bozuklukları, yabancılardan korkma, giysilerini değiştirirken sorun çıkarmaya başlama.

Duygusal Reaksiyonlar: Korku, konfüzyon (Ne olup bittiği ile ilgili çocukta oluşan kafa karışıklığı).

3-6 yaş mağdur çocuklar:

Davranışsal Reaksiyonlar: Bebeklik dönemine geri dönüş (parmak emme, bebek gibi konuşma vb.), içe kapanma, sözel ifadede azalma, anneye bağımlılık, yeme ve uyku bozuklukları, cinsel oyunlar oynama, mastürbasyon yapma.

---

⁵²⁹ Koçtürk, s.16-17.

⁵³⁰ Ziyalar, s.36.

⁵³¹ Ziyalar, s.38.

⁵³² TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.441.

⁵³³ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.5-6/9; Yıldız, s.36.

Duygusal Reaksiyonlar: Korku, konfüzyon, utanma, öfke, suçluluk duygusu, çaresizlik, zarara uğrama ve kirlenme duygusu.

6-12 yaş mağdur çocuklar:

Davranışsal reaksiyonlar: Tek başlılık ve sosyal içe kapanma, evden – okuldan kaçma, yeme ve uyku bozuklukları, öğrenme bozukluğu, kendinden küçüklere cinsel istismarda bulunma, durup dururken ağlama, hassaslaşma, karın ve baş ağrıları, huzursuzluk.

Duygusal Reaksiyonlar: Korku, utanma, öfke, güvensizlik, suçluluk, depresyon, intihar düşüncesi, kirlenmiş hissetme.

13-18 yaş mağdur çocuklar:

Davranışsal Reaksiyonlar: Bağımlılık yapan maddelere düşkünlük, fobi, evden - okuldan kaçma, başkalarını istismar etme, duygusal ve fiziksel yakınlıktan kaçınma, yeme bozukluğu, sinirlilik, rastgele cinsel ilişkide bulunma, sosyal içe kapanma, psikoz, intihar.

Duygusal Reaksiyonlar: Öfke, korku, suçluluk, utanma, güvensizlik, çaresizlik, kirlenme duygusu.

B. İkincil Mağduriyet

1. İkincil Mağduriyetin Sebepleri

Cinsel istismar olayının yaşanması sonrasında birtakım sebepler bildirim yapılmasına engel olmaktadır. Bu durum, istismar mağduru çocuğu yalnız başına bırakarak ayrıca failin yaptıklarının da hesabı sorulmayarak, acısının ve mağduriyetinin artmasına sebep olmaktadır. Yine istismar olayının bildirilmesi sonrasında hatalı ve eksik bazı sebepler de çocuğun mağduriyetini başka bir boyutta devam ettirmektedir.

Cinsel istismar hem çocuklar hem de aileleri için oldukça özel, utanç verici, aşağılayıcı bir konu olarak algılanmakta ve bu durum öykülerini anlatmaktan kaçınmalarına yol açmaktadır. Mağdur çocuğun yaşadıklarını anlatamaması da onu tekrar mağdur etmektedir. İstismarcılar mağdurun sessiz kalmasını sağlamak için her yola başvurabilmekte özellikle de yakınlarına zarar vermekle tehdit etmektedirler.

Tehditlerle birlikte olayın ortaya çıkmasının kendisi ve ailesi üzerinde oluşturacağı toplumsal baskı da çocukların sessiz kalmalarına neden olmaktadır.⁵³⁴

Cinsel istismar olgularında aileler damgalanma, toplum tarafından dışlanma, çocuğun suç sonrası süreçte örselenmesi gibi nedenlerle sağlık kuruluşlarına bildirim yapmak istememektedir. Aile, çocuğu sağlık kuruluşuna getirirse bile yaşanan olay hakkında doğru bilgi vermemektedir.⁵³⁵

İkincil mağduriyete sebep olan diğer bir sorun da sağlık kurumlarında, mağdur ya da yakınları tarafından söylenmedikçe cinsel istismar olgularının sağlık görevlileri tarafından fark edilmemesi, olguların gözden kaçması ve sorunun boyutlarını anlamayarak doğru tanı konulamamasıdır. Sağlık kurumlarına getirilen çocukların istismar edilmiş olma olasılığı yeterince dikkate alınmadığı için, istismara uğrayan pek çok çocuk hiçbir şekilde yardım ve destek alamamaktadır.⁵³⁶

Sağlık ocağı ve hastanelerde adli tıp uzmanı olmayan hekimler tarafından yapılan muayene sonrası düzenlenen raporlar ile aynı olguların Adli Tıp tarafından değerlendirilmesi arasındaki uyumsuzluk oranının, sağlık personelinin bilgi yetersizliği ve farkındalık düzeyindeki eksiklik sebebi ile % 60 olduğu bildirilmiştir.⁵³⁷

Çocuğun tıbbi değerlendirilmesi yapılırken mahkemeye benzeşen bir kurul önünde değerlendirilmesinin de, TTB tarafından yayımlanan raporda uygunsuz ve yararsız olduğu belirtilerek çocuğun utancını ve korkusunu arttırdığı belirtilmiştir.⁵³⁸

Barutçu tarafından 120 mağdur üzerinde yapılan araştırmada; ilk muayene olunan yerin %92.5'lik bir oranla başvuru hastane olduğunu belirtmiştir. Ancak 120 olgunun %20'si 4 kez, %34.2'si 3 kez ve %30'u 2 kez muayene olmuştur. Olguların büyük bir oranına muayene ile ilgili bilgi verilmemiştir. Bir çok olguda muayene esnasında 2-3 kişi bazı olgularda 4'ün üzerinde kişi bulunduğu belirtilmiştir. Mağdurların büyük bir bölümü mahkemede utandığını, sıkıntı duyduğunu ve korktuğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak muayene oldukları ortam şartlarının

---

⁵³⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.409, 422.

⁵³⁵ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.421.

⁵³⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.422.

⁵³⁷ Yıldız, s.54.

⁵³⁸ TTB Raporu, 2008.

olumsuzlukları ve muayene eden kişilerin konunun uzmanı olmayışı nedeni ile defalarca mağdur oldukları tespit edilmiştir.⁵³⁹

Delillerin elde edilmesi ile ilgili yaşanan sorunlar ve mağdurun ilk muayenesinin yapıldığı esnada delillerin toplanması konusunda yaşanan sorunlar ikincil mağduriyetin diğer sebepleridir. Çalışanların delillerin toplanması, muhafazası ve ivedilikle uygun şekilde kolluğa iletilmesi konularındaki bilgi eksikliği ve delil toplama kitlerinin teminindeki zorluk bu hususta ki en önemli sorunlardır. Tüm bildirim süreçlerinde dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da bazı delillerin (saç, kıl, tükürük, sperm vb.) bu süreçte iyi toplanması, saklanması ve temin edilmesi, mağdurun bilgilendirilmesi ve delillerin karartılmamasıdır. Delil toplama işi, delillerin muhafazası ve incelemesi kolluk kuvvetlerinin olay yeri inceleme birimi tarafından hemen yapılmaktadır.⁵⁴⁰

Kolluk kuvvetlerine yapılan bildirim sonrası yaşanan sorunlar da ikincil mağduriyetin ana sebeplerinden biridir. Emniyet birimlerinde çocuğun yüksek yararı gözetilerek ve çocuğun üniformalı kolluk görevlileri ile karşılaşmaması amacıyla mümkün olduğunca emniyet binalarından bağımsız, özerk ve tam donanımlı binalarda, hizmet yürütülmektedir. Ancak bu yapılanma ve donanım henüz ülke genelinde istenilen seviyede değildir. Jandarma çocuk merkezlerinin bulunduğu yerlerde çocukların yeme, içme, barınma ve diğer işlemlerin yürütülmesi ile ilgili herhangi bir fiziki problem bulunmamakla birlikte özellikle mağdur çocuklarının ifadelerinin ses ve görüntülü olarak alınabilmesi ve çocuğun tekrar tekrar ifade vererek örselenmesinin önüne geçilmesi amacıyla hazırlanan ifade alma odaları da henüz ülke genelinde tamamlanamamıştır. Ayrıca, cinsel istismar olayına müdahale edecek kolluk personelinin yanında bulunması gereken psikolog ya da sosyal hizmet uzmanı gibi diğer kurum personelinin sayılarının yetersiz olması nedeniyle ifade alma sürecinde destek mekanizmaları yeterince ve etkili şekilde işletilememektedir.⁵⁴¹

Tanıkların dinlenmesi başlıklı CMK md. 52’de “Tanıkların dinlenmesi sırasındaki görüntü veya sesler kayda alınabilir. Ancak; mağdur çocukların, tanıklığında bu kayıt zorunludur.” şeklindeki hüküm ile mağdur çocuk ile yapılacak görüşmenin kayıt altına alınması zorunlu tutulmuştur. Kanunda yer alan bu zorunluluğa rağmen

---

⁵³⁹ Barutçu, s.42-61.

⁵⁴⁰ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.417, 423.

⁵⁴¹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.417-419, 423.

çocuğun, görüşme ve ifadesini alma sürecinde örselenmesi devam etmektedir. Çocukla karşılaşan personelin eğitim ve bilgi eksikliği, çocuğun ifadesinin alındığı fiziki ortamların yetersizliği ve kurumlar arası işbirliği eksikliği çocuğun yaşadığı travmanın şiddetini artıracak bir etki oluşturmaktadır.⁵⁴²

İfade alma sürecinde mağdur çocuğun yaşadığı temel sorunlar;⁵⁴³

- Çocuktan tekrar tekrar ifade alınması,
- Çocuktan ifade alanların alanında uzmanlaşmamış olması,
- Çocuktan ifade alınan mekan ve ortamın uygun koşullarda olmaması,
- Çocuktan ifade alma sürecinde destek mekanizmalarının yeterince ve etkili bir şekilde işlememesi şeklinde belirtilebilir.⁵⁴⁴

Çocuğun sağlık kurumlarında, üniversitelerin çocuk koruma birimlerinde veya merkezlerinde, kolluk kuvvetlerinde ya da savcılık makamında alınan ifadeleri mahkeme tarafından yeterli görülmediği durumlarda çocuğun tekrar ifade vermesi ve mahkeme sürecine bizzat dâhil edilmesi ikincil mağduriyete sebep olmaktadır. Mağdur çocuk uğradığı istismar nedeniyle ciddi bir travma yaşamaktadır ve çocuğun doktor muayenesi, karakolda veya adli merciler önünde ifade vermesi, adli tıp muayenesi ve duruşmada faili görmesi sırasında bu travma tekrar yaşatılmaktadır.⁵⁴⁵

Çocuklardan alınan ifadeler Çocuk Koruma Kanunu'nda belirtildiği biçimde alınmaya çalışılsa da, alanında deneyimli ve uzman personelin, ifade alınan mekânların alt yapı ve kayıt sistemlerinin yetersizliği bu sorunun yaşanmasında en büyük etkidir.⁵⁴⁶

Çocukların uğradıkları cinsel istismar yalnızca çocuk için değil aynı zamanda aile için de çok ciddi bir travmadır. Çocuk, yaşadığı saldırıya ek olarak ailenin yaşadığı travmadan da etkilenmektedir. Ancak mevcut sistemde mağdur çocuğun ailesine yönelik olarak hiçbir tedbir ve girişim bulunmaması çocuğun mağduriyetini artıran bir sebeptir.⁵⁴⁷

---

⁵⁴² TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 423.

⁵⁴³ Mahkemede tekrar tekrar dinlenmenin, çocuğun iç huzura kavuşmasını engellediği ve bunun çocukların cinsel suç mağduru olduğu yargılamaların en önemli sorunlarından biri olduğu yönünde Bkz; Taner, 2017, s.349; Schöch, Çev. Nur Centel, s.5.

⁵⁴⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 423.

⁵⁴⁵ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.130-131; TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 424.

⁵⁴⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 424; Yenisey, s.149.

⁵⁴⁷ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 427; Yenisey, s.149.

6545 sayılı Kanunla, suç neticesinde mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulup bozulmadığına ilişkin araştırma yapılması zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Bu inceleme istismar mağduru çocuğun daha fazla yaralanmasına ve mağduriyetinin artmasına sebep olmaktaydı. Yukarıda da ifade edildiği üzere doktrinde en fazla eleştirilen hususlardan biri olan bu uygulama kaldırılarak mağdurun daha fazla travma yaşamasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Çocuk adalet sistemi içerisinde yer alan, çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, yeterli düzeyde hakim, savcı, sosyal çalışmacı ve avukat bulunmamaktadır. Çocuk Koruma Kanunu, çocuk mahkemelerinde görev alan hakimlerin ve çocuk bürosunda görevli savcılarının tercihen çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hakimler ve Cumhuriyet savcıları arasından atanmasını belirtmişse⁵⁴⁸ de, uzmanlaşmanın ve altyapının olmaması sebebiyle çocuk ceza adalet sistemi tam olarak gerçekleşmemektedir. Ancak Kanunkoyucu, “eğitim almış” olmayı yeterli ölçüt olarak belirtmiş ve çocuk konusunda uzmanlaşma sağlanamamıştır.

Aynı şekilde ÇKK md. 35⁵⁴⁹ gereği sosyal inceleme raporu alınması gereken durumlarda yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisinin olmaması da mağduriyeti artıran sebeplerden birisidir.

Baronun mağdur çocuğu temsil için görevlendirilen avukatın bu olaya ilişkin kişisel duyarlılığı ya da yaklaşımı yargılamanın sürecini mağdur aleyhine etkileyebilmektedir. Yine uygulamada karşılaşılan; avukatın müvekkili adına yapabileceği iş ve işlemlerin kurum ve kuruluşlarca yeterince iyi bilinmemesi, yasal bir

---

⁵⁴⁸ **ÇKK Madde 28- (1)** Mahkemelere, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış, adli yargıda görevli, tercihan çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hâkimler ve Cumhuriyet savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır.

ÇKK Madde 29- (1) Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulur. Cumhuriyet başsavcısınca 28 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen nitelikleri haiz olanlar arasından yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı, bu büroda görevlendirilir.

⁵⁴⁹ **ÇKK Madde 35- (1)** Bu Kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılır. Sosyal inceleme raporu, çocuğun, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur.

(2) Derhâl tedbir alınmasını gerektiren durumlarda sosyal inceleme daha sonra da yaptırılabilir.

(3) Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmaması hâlinde, gerekçesi kararda gösterilir.

zorunluluk olmasına rağmen kurumların yardımcı olmamaları gibi birçok güçlük avukatın görevini yerine getirmesinde problemlere neden olmaktadır.⁵⁵⁰

Yargılamanın eksik ve hatalı yapılması sonucu karar istinaf ve temyiz incelemelerinde bozulmakta ve ilk derece yargılaması tekrar görülmektedir. Bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay'ın mevcut iş yükü, dosyaların çok geç neticelenmesine sebep olmaktadır. Mağdur çocuk için ivedilikle sonuçlanması gereken süreç uzadıkça çocuğun gücü tükenmekte ve çaresizliği artmaktadır.

Aşağıda belirtilen ÇKK md. 5 uyarınca verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesi sürecinde yaşanan aksaklıklar da çocuğun mağduriyetine sebep olmaktadır. Tedbir kararları uygulanırken ivedilikle uygulanmaması ve kurum içi ve kurumlar arası yazışmalarda zaman zaman gizlilik ilkesine uyulmaması, tedbir kararlarının uygulanıp uygulanmadığının izlenmesi ve takibinin yapılmaması ayrıca danışmanlık tedbiri kararlarını uygulayacak yeterli sayıda ve uzmanlıkta danışmanın eksikliği ve eğitim tedbirinin uygulanmasında yaşanan yetersizlikler çocuğun yüksek yararına hizmet edememekte ve mağduriyetini artırmaktadır. Sağlık tedbirinin uygulanması sırasında ise tedbir kararının aileye iletilmesi esnasında çocuk deşifre edilebilmekte, ailesi ve çevresi tarafından tehdit ve güvenlik sorunu yaşamaktadır.⁵⁵¹

2. İkincil Mağduriyetin Önlenmesi

a. Alınması Gerekli Önlemler

Cinsel istismar mağduru çocukların tespit edilmesi ve istismarın ilgili yerlere bildirim aşamaları ile başlayan ikincil mağduriyet, adli süreçte geçen uzun bir süreçle devam etmekte, bu durum yaşadığı istismarı tekrar tekrar hatırlamasına ve travmaların şiddetlenmesine sebep olmaktadır. İkincil mağduriyetin önlenmesi için mağdurun tüm hayatını etkileyen bu sorunların kapsamlı, etkili ve kalıcı bir şekilde çözülmesi gerekmektedir. Çocuk adalet sistemi çalışanlarının, çocuğu tehdit eden riskleri fark edememesi ve uygun hizmete yönlendirilmemesi çocuğun gördüğü zararın etkisinin artmasına veya yeni mağduriyetlere neden olmaktadır.

---

⁵⁵⁰ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 425.

⁵⁵¹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 426-427.

Mağdur çocukların ihtiyaçlarına uyarlanmış bir adalet sistemi gereklidir. Çocuk dostu adalet ulaşılabilir, çocuğun yaşına uygun, süratli ve özenli olmalıdır. Bunun yanı sıra, çocuğun ihtiyaçlarına uyarlanmış ve odaklanmış, adil yargılama ilkesine, yargılamaya katılma ve yargılamayı anlama haklarına, özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyete saygılı değildir. Çocuk ve ailesine, adalet sistemi ile karşılaşır karşılaşmaz süreçle ilgili bilgi verilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler, çocuğun hakları, sistemin işleyişi, destek mekanizmaları, mahkeme içi veya dışı işlemlerin olası sonuçları, muhakeme işlemlerinin yer ve zamanı, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygunluğu, çocuğu etkileyen kararların denetimine ilişkin mekanizmalar, onarıcı yöntemler ve sağlık, psikolojik, sosyal, tercüme vb. hizmetlerin sağlanması şeklinde sayılabilir. Bu bilgilerin çocuğa, yaşı ile bağlantılı olarak, anlayabileceği şekilde anlatılması gerekmektedir.⁵⁵²

Mağdur çocuk hakkında, ÇKK md. 5 uyarınca aşağıda açıklanılacak koruyucu ve destekleyici tedbir kararları verilebilir. Çocuk ile ilgili bazen bir bazen birkaç tedbir kararı verilmektedir. Birden çok tedbir kararı verildiğinde koordinasyon Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.⁵⁵³ Ancak koordinasyonun nasıl sağlanacağı konusunda kanunda bir açıklık yoktur. Çocuğun sağlığı ve esenliği için verilen bu tedbir kararlarının ilgili kurumlar tarafından derhal yerine getirilmesi gerekmektedir.

Ailelerin; cinsel istismar konularında meydana gelen olayları kapatmaya çalışmaması (ilgisiz kalmaması), çocuk ve ergen hastalar için bildirim tartışmasız koruyucu bir yaklaşım olduğu, yakın çevrede istismar edilen bir çocuğun ortamdan uzaklaştırılmasının tedaviden çok daha öncelikli olduğu ve adli bildirim tedaviye doğrudan katkısının olacağı yönünde eğitilmesi belirtilmektedir.⁵⁵⁴

Sistem içerisinde çalışan herkes bildirim yükümlülüğünü yerine getirmek konusunda teşvik edilmeli, istismara uğrayan çocuklar için yasal sürecin ivedilikle

---

⁵⁵² Yenisey, s.134-135.

⁵⁵³ **ÇKK Madde 6- (1)** Adli ve idarî merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna başvurabilir.

(2) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmayı derhâl yapar.

⁵⁵⁴ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 432.

başlatılmasına ilişkin tutum kazandırılmalı bunun için de hem tıp deontolojisi ve hasta haklarına uygun hem de çocuğu örselemeden müdahale edebilen bir ihbar mekanizması oluşturulmalıdır. İhbarı alan birim, çocuğa yardım edebilecek meslek elemanlarından oluşmalı ve adli mekanizmalar bu kişilerin harekete geçirmesi ile devreye girmelidir. Sağlık personeli bildirim konusunda aileye yol göstermelidir. Aileden ya da istismarcıdan zarar görme korkusu nedeniyle istismarla ilgili bildirimlerin kişisel değil kurumsal yapılması sağlık çalışanlarının kaygılarını önleyebilir.⁵⁵⁵

Cinsel istismar mağduru çocuğun sağlık kurumlarına farklı nedenlerle başvurması durumunda, sağlık personelinin istismara ilişkin ipuçlarını ve olguları değerlendirebilmesi için bilgi düzeyi yükseltilmelidir. Sağlık personelinin delil toplama konusunda bilgi düzeyi artırılmalı, delil toplama kitlerine ulaşım kolaylaştırılmalıdır.⁵⁵⁶ Delil olarak ihtiyaç duyulmayan eşyaların mağdura verilmesi gerekmektedir. İstismar mağduru çocuk, sağlık kurumunda konu ile ilişkili, alanında deneyimli, yetkin ve yeterli bir ekip tarafından kabul edilmeli, değerlendirilmesi ve bildirimi bu ekip kararı ile yapılmalıdır.⁵⁵⁷

Ülkemizde cinsel saldırı sonrası mağdurların karşı karşıya kaldıkları muayene sayısı 2 ile 7 arasında değişmekte ve ortalama muayene sayısı 3'ü geçmektedir. İlgili tüm disiplinlere düşen sorumluluk çerçevesinde, elde edilen bulguların tespiti ve değerlendirilmesini içeren tıbbi muayene işleminin en kısa sürede, etkin bir şekilde ve özellikle bir kerede tamamlanması gerekmektedir.⁵⁵⁸ Çocuk istismarı için rehabilitasyon ve adli tıbbi değerlendirme süreçleri ile ilgili yapılan bir araştırmada, ülkemizde bu konuda çocuk ve ergenlerle ortalama beş görüşme yapıldığı belirtilmektedir. Adli çocuk bilimleri alanında yeterli donanıma sahip uzmanların yeteri kadar olmaması, çocuklarla defalarca görüşme yapılmasına sebep olmaktadır.⁵⁵⁹

Çocukların uygun olmayan şekilde ve gerekli donanıma sahip olmayan merkezlerde muayene edilmesi onların ruh sağlığını ciddi şekilde bozmaktadır. Çocuklar için bölgesel tam donanımlı çocuk koruma merkezleri kurulması ve tüm istismar olgularının en az travmatize olacakları şekilde multidisipliner olarak sadece bu

---

⁵⁵⁵ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 431- 432.

⁵⁵⁶ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 432.

⁵⁵⁷ Aksoy/İnanıcı/Polat/Sözen/Yavuz, s.135-146.

⁵⁵⁸ Yavuz, 2000, s.11-18.

⁵⁵⁹ Özkara/Kavaklı/Can/Tepe/Özbek, s.20.

merkezlerde değerlendirilmesi istismar sonrası yaşanan mağduriyeti ve artçıl etkilerini en aza indirecektir.⁵⁶⁰

Devlet hastaneleri ve üniversite hastaneleri bünyesinde, çok disiplinli bir çalışma sistemi oluşturulmalı, bu oluşumların, adli sistem ile işbirliği içinde çalışması ve istismar mağduru çocukların birden fazla dinlenmesi, adli ortamlar içinde örselenmesi önlenmelidir. Çocuğun ifadesinin bir kere alınmasını sağlamak için bu konuda bir kurumsal yapı oluşturulmalı ve video kaydı olanağı da bulunan kapalı devre yayın ile ayrı odalarda dinlemenin mümkün olduğu görüşme odaları düzenlenmelidir.⁵⁶¹ Aşağıda açıklanacak olan Çocuk İzlem Merkezleri bu amaçla kurulmuştur. Ancak hem ülke genelinde yayılmamış hem de genelgede ki amaçlara uygun hizmet vermemektedir.

Mağdur çocuğun, mahkeme ve diğer aşamalarda her türlü fiziksel ve sözlü saldırıdan korunması gerekir. Ülke genelindeki çocuklarla ilgili davalara bakan tüm mahkemelerde çocuktan ifade alma sürecinde, bu alanda bilgi ve deneyim sahibi psikolog, sosyal çalışmacı ya da çocuk gelişim uzmanı bulunmalıdır. Mağdur çocuğun, mahkeme sürecinde yorgun, depresif ve şaşkın bir hale geldiği unutulmayarak davanın seyri ve sonucu hakkında her zaman bilgilendirilmelidir.

Yapılan çalışmalarda ileri sürülen bir husus da mahkemelerde çalışan uzmanların bir süre sonra kendisini sadece memur ve karşısındakini de bir çocuk değil dosya olarak görmeye başladığı ve bu nedenle bir fayda sağlanamadığı olmuştur. Sayıca eksik ya da alanında yeterli birikime sahip personel açığı kapatılmalıdır. Aynı sosyal çalışma görevlisinin aynı çocukla devam etmesi gibi bir uygulama bulunmaması da ayrı bir sorundur. Oysa görevlinin çocuğu tanması önemli ve gereklidir. Tekrar ifadesine başvurulmak üzere adliyeye getirilen mağdur çocuk için adliye binalarında da uygun ifade alma odaları bulunmalıdır. Mağdur çocuk, savcı ile görüşürken ya da duruşma sırasında sanıkla karşı karşıya getirilmemelidir.⁵⁶²

Almanya'da yapılan uygulamalarda, mağdur çocuğun korunmasına daha fazla ağırlık vermek için çocuğu duruşmaya getirtmek yerine yargıç, savcı ve müdafii arasında sanığı ikrara teşvik amacıyla cezayı hafifletme anlaşması söz konusu olmaktadır. Bu

---

⁵⁶⁰ Yavuz, 2000, s.11-18.

⁵⁶¹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 433.

⁵⁶² TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 433; Yenisey, s.149-153, 164.

uygulama, sanığın esaslı ikrarı olduğu müddetçe meşru kabul edilmektedir.⁵⁶³ Ülkemizde yapılan yargılamalarda böyle bir uygulama mevcut değildir; ancak cinsel istismara özgü olmak koşuluyla çocuğun adliyeye getirilmesinin önüne geçebilmek için üzerinde tartışılması gereken bir konu olduğunu düşünmekteyiz.

Almanya’da yine mağdur küçüğün tekrar mağdur olmaması için; sanığın duruşmada hazır bulunma hakkının sınırlandırılması, küçüklere yönelik cinsel suçlarda yargılamanın hızlandırılması, küçüklerin istismarında savcılığın isim belirtmeden ve rumuzla yazı yazma yükümlülüğü, yargıçlar ve savcıların küçüklere yönelik “mahkemeye hazırlık programı” denilen programda yargılamanın nasıl yapıldığını anlatarak onların korkularını yok etmeye çalışmaları mağduru dava nedeniyle ikinci kez mağdur olma tehlikesini azaltmaktadır.⁵⁶⁴ Bu uygulamaların ülkemizde ki yargılama sistemine de alınması önemlidir.

Ülkemizde hakim ve savcılar her ne kadar eksiklikler söz konusu olsa da mağdur küçüğün korunması için tüm imkânları kullanmaktadır. Sabırla dayanılan bir sürecin sonunda, sanığın tatmin edici bir ceza alması çoğu zaman mağduru ve ailesini en azından psikolojik olarak rahatlatmaktadır.

Mağdur çocuğun avukatlarının soruşturma ve kovuşturma işlemlerini takip etme konusunda daha hassas davranmaları ve yargılama faaliyetine katkı vermeleri sağlanmalıdır.⁵⁶⁵

Mağdur çocuklarla ilgili yargılamanın hızlı ve etkili sonuçlanması için mahkemelere süre kısıtı getirilmeli ve kanun yolu incelemeleri de öncelikli olarak görülmelidir. Bölge Adliye Mahkemeleri ve Yargıtay nezdinde yalnızca çocuklarla ilgili davalara bakan daireler kurulmalı ve hem kararlarda uyum sağlanmalı hem de ivedilikle sonuçlandırılmalıdır.⁵⁶⁶

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün (ÇHGM) korunma gereksinimi olan mağdur çocukları mahkeme kararını beklemeksizin ivedilikle koruma altına alması sağlanmalıdır. ÇHGM’nün acil koruma ve barınma birimlerinin personel ve alt yapı açısından yetersizlikleri giderilmelidir. Danışmanlık ve barınma tedbirlerinin

---

⁵⁶³ Schöch, Çev. Nur Centel, s.5.

⁵⁶⁴ Schöch, Çev. Nur Centel, s.7.

⁵⁶⁵ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 434.

⁵⁶⁶ Yenisey, s.208.

uygulanmasında yerel yönetimlerin aktif rol alarak çocuklara yönelik koruma merkezleri ve sosyal hizmet kuruluşları oluşturmaları sağlanmalıdır.⁵⁶⁷

b. Çocuk İzlem Merkezleri

İstismara uğrayan çocuklar için kurulmuş; içinde istismar mağduru çocuğun ifadesinin alınması, muayenesinin yapılması ve raporunun hazırlanması için gereken tüm personel (hekim, adli tıp uzmanı, hemşire, psikolog, sosyal çalışmacı vb.) ve ekipmanın bulunduğu, işlemlerin her aşamasında çocuğun yüksek yararı gözetilecek şekilde yürütüldüğü bir sistemin kurulması önerilmekte idi.⁵⁶⁸ Bu amaçla Başbakanlığın 04.10.2012 T. ve 28431 S. Resmi Gazete’de yayımlanan 2012/20 Sayılı Genelge ile Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) adı altında merkezler kurulmuştur.

Genelgede; *“geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın her türlü tehlikeden korunarak bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı, eğitilmiş ve topluma yararlı bireyler olarak sosyal hayatta yerlerini almaları temel hedef olarak belirlenip bu hedef doğrultusunda; çocuklarımızı koruyup kollamaya yönelik mevzuat ve düzenlemeler yürürlüğe konularak, oluşturulan altyapı çerçevesinde yürütülen uygulamaların geliştirilmesi için çalışmaların devam etmekte olduğu”* belirtilmiştir.⁵⁶⁹

Tüm bu hususlar dikkate alınarak; çocuk istismarının önlenmesi ve istismara uğrayan çocuklara bilinçli ve etkin bir şekilde müdahale edilmesi amacıyla, öncelikli olarak cinsel istismara uğramış çocukların ikincil örselenmesini asgariye indirmek, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş kişilerden oluşan bir merkezde ve tek seferde gerçekleştirilmesini temin etmek üzere; Sağlık Bakanlığı’na bağlı hastaneler/kurumlar bünyesinde Çocuk İzlem Merkezlerinin (ÇİM) kurulması ve bu merkezlerin işleyişinin Sağlık Bakanlığı tarafından koordine edilmesi gerekli görülmüştür.⁵⁷⁰

ÇİM’ler pilot uygulama olarak öncelikle Ankara’da kurulmuş ve yurt geneline yayılmaya başlamıştır. Ancak ÇİM’lerin yaygınlaşmamış olması bu konudaki eksiklerden en önemlisidir. Yakın bir tarihte Sağlık Bakanlığı ÇİM’lerin 81 ildeki kamu

---

⁵⁶⁷ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 434.

⁵⁶⁸ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s. 437; Aynı yönde Bkz; Taner, 2017, s.350.

⁵⁶⁹ Genelge No. 2012/20 RG Sayı: 28431; <http://www.hsyk.gov.tr> (ET:02.05.2018)

⁵⁷⁰ Genelge No. 2012/20 RG Sayı: 28431.

hastanelerinin tümüne yayılacağını belirtmiştir.⁵⁷¹ Bu merkezlerin işlerliği açısından koordinasyon büyük önem taşıdığından, ÇİM Yönetim ve Koordinasyon Kurulu (Kurul) oluşturulmuştur. Bu Kurul'da Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ya da yardımcısının başkanlığında; Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Adli Tıp Kurumu Başkanlığı temsilcileri (bakanlıklardan müsteşar yardımcısı, başkanlıklardan başkan yardımcısı düzeyinde) bulunmaktadır.⁵⁷² Bu kurulda Barolar Birliğinden ve STK'lardan bir temsilci olmaması önemli bir eksikliklerdir.

Aşağıda değinilecek olan Lanzarote Sözleşmesi'nin 35. maddesi uyarınca cinsel istismara maruz kalan çocukla mülakatın; bu amaca göre tasarlanmış veya uyarlanmış binalarda, bu amaçla eğitilmiş profesyonel personel tarafından yapılması gerekmektedir.

Özellikle cinsel istismar suçunun mağduru olan çocukların etkin bir şekilde korunmalarının sağlanması, ikincil mağduriyetlerinin önlenmesi, adli ve tıbbi işlemlerin bu alanda eğitilmiş kişiler tarafından tek seferde yapılması ve istismarı önleyici tedbirlerin alınması amacıyla Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından yürütülen soruşturma işlemlerinin; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yayımlanan "Soruşturma Usul ve Esasları" konulu Genelgenin ilgili bölümüne göre yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir.⁵⁷³

Çocuk İzlem Merkezleri hastaneler içinde, tıbbi ve psikolojik müdahale imkânlarına sahip birimler olarak oluşturulmuştur. Psikolog ya da sosyal çalışma görevlisi çocukla görüşürken, savcı aynanın arkasında beklemekte ve sorularını telefonla sormakta ve tüm bu işlemler ses ve görüntü kaydına alınmaktadır. Bu işlemler sırasında çocuk polisi hazır bulunmamaktadır. Savunmanın da katılması için bir düzenleme yoktur. Bu yönlerin düzeltilmesi gerekmektedir. Ses ve görüntü kaydı ileride duruşmada delil olarak kullanılabileceği için işlemler yapılırken müdafinin de hazır bulunabilmesi mümkün olmalıdır. Çocuk suçlarında önleyici görev yapan çocuk polisinin de bu süreçte belli görevler üstlenmesi sağlanmalıdır. Bu çerçevede polis, mağdur çocuğu bu merkeze getirmek gibi bir görev yüklenebilir.⁵⁷⁴

---

⁵⁷¹ www.aksam.com.tr/amp/guncel/cocuk-izleme-merkezleri-81-ile-yayilacak , www.aa.com.tr (ET:02.03.2018)

⁵⁷² Genelge No. 2012/20 RG Sayı: 28431; <https://cocukkoruma.aile.gov.tr> (ET:02.03.2018)

⁵⁷³ <http://www.hsyk.gov.tr> Genelge No. 2012/20 RG Sayı: 28431. (ET:02.05.2018)

⁵⁷⁴ Topdemir, s.4-10; Yenisey, s.130-131.

ÇİM'deki dinleme bir suçla ilgili olduğu için, çocuk polisi de bu görüşmeyi dinleyebilmelidir; ancak uygulamada birbirinden kopuk ayrı ayrı mekanizmalar şeklinde yer almaktadırlar. Fail çocuğun ve hatta tanık çocuğun da ÇİM'de dinlenmesi gerekmektedir. Mağdur çocukla burada ki adli görüşmeyi yapan sosyal hizmet uzmanı, adli görüşmeci olarak isimlendirilir.⁵⁷⁵

ÇİM'lerdeki adli görüşmeciler ile Cumhuriyet savcılarları arasındaki ilişki de düzenlenmelidir. ÇİM'lerde Cumhuriyet savcısının talimatı veya bilgisi olmadan öngörüşme yapılması da eleştirilmektedir.⁵⁷⁶ Yine adli görüşme esnasında çocuk ile savcılık makamı arasında köprü görevi üstlenen adli görüşmeciler ile ciddi iletişim kopuklukları yaşanmaktadır. Sorgulama sırasında kulaklık sadece dinleme amaçlı kullanıldığı için, adli görüşmeciye olayın can alıcı noktalarında soru yöneltilmemektedir. Bu sebeple olayın açıklığa kavuşmasında etkili olacak sorular zamanında sorulamamakta ve önemli eksiklikler ortaya çıkmaktadır.⁵⁷⁷ Adli görüşmecilerin görüşme sırasında Cumhuriyet savcılarlarıyla irtibatta olması ve hatta gerekli durumlarda savcının uygun gördüğü soruları adli görüşmecinin kulağına söyleyebilmesi gerekmektedir.

Adli görüşmeci çocukla oyun tarzında konuşmalar yaparak olayın detaylarını öğrenmeye çalışırken bu durum saatlerce sürebilmektedir. Savcının sormak istediği sorular o anda yöneltilemezse, önemli refleks cevaplar alınamamaktadır. ÇİM personeli daha çok sağlık, tedavi ve psikolojisi yönünden çocuğun ifadesini almaya çalıştığı için hukuki konular atlanmakta, sorular gerektiği şekilde yöneltilmemektedir.⁵⁷⁸

Cinsel istismara uğrayan çocukların, ifadesinin kolluk tarafından alınmasında yasal bir engel bulunmamaktadır. Bu sebeple ÇİM devreye girmekte ise de, kolluk çoğu zaman çocuğu ÇİM'e götürmek yerine kendisi ifade almaktadır. Kolluğun, mağdur çocuğun ifadesini almasını engelleyen bir yasal düzenleme yapılmalıdır. Bir olay meydana geldiğinde önce çocuk hakkında rapor yazılmakta ve hastane polisine verilmektedir. Çocuk, hastaneden mahalle polisine gönderilmekte ve çocuğun nereye

---

⁵⁷⁵ Yenisey, s.131; Topdemir, s.6-18; <http://www.unicef.org>bilgimerkezi> (ET:27.07.2018)

⁵⁷⁶ Yenisey, s.131.

⁵⁷⁷ Topdemir, s.10.

⁵⁷⁸ Topdemir, s.12.

teslim edileceği orada belli olmaktadır. Bütün bu işlemlerin, bir pedagog nezaretinde tek bir kurumda yapılması gerekmektedir.⁵⁷⁹

Uygulamada mağdurun çocuk olması durumunda çocuk, ebeveynleri ile olayın meydana geldiği yer polis merkezine gitmekte ve polis merkezi olayla ilgili oluşturduğu tahkikat evrakının bir suretini, yaşı küçük mağdur çocuğun ifadesi alınmak üzere Çocuk Şube Müdürlüğüne intikal ettirmektedir. Mağdurun ifadesinin alınabilmesi için barodan avukat talep edilmekte, avukatların gelmesi zaman aldığından (asgari iki saat) ifadenin alınma süresi uzamakta, ebeveyn ile mağdur çocukların bu uzun bekleme süresince mağduriyeti artmaktadır. Hem polis merkezinde müşteki müracaatı esnasında, hem de çocuk biriminde avukat beklerken olayın meydana gelmesiyle mağdur ifadesine geçildiği zaman aralığında çok uzun süre geçtiğinden, failerin kaçma ve maddi delillerin karartılması ihtimali artmaktadır.⁵⁸⁰

Adli görüşmeci çocuğun bilgilerini, güvenilirliğini ve doğruyu yanlıştan ayırma yeteneğini dikkatlice değerlendirmelidir. Anlatım sırasında mağdurun ani heyecana kapılması, korkması gibi değişen duyguları kaydedilmelidir. Mağdur çocuklarla ÇİM'ler dışında yapılan görüşmelerde, ikinci bir mağduriyet yaratabilecek şekilde sorular sorulması söz konusu olabilmektedir. ÇİM'lerde çocuklar iyi gibi görünse de aslında psikolojik olarak iyi olmadıkları ama bunun açığa çıkmadığı da bir sorun olarak dile getirilmektedir. ÇİM'lerle ilgili bir kanun ve yönetmelik olmaksızın tüm işlemlerin genelge ile düzenlenmesi eleştirilmektedir. Bu durumun hukuki dayanaktan yoksun çalışma anlamına geldiği ifade edilmektedir.⁵⁸¹ ÇİM'lerin yapı ve çalışma biçimleri hakkında daha ayrıntılı bir mevzuat düzenlemesi yapılması zorunludur.⁵⁸²

İstismar mağduru çocuğun, ÇİM'de adli görüşmesinin tamamlanmasının ardından çocuk psikiyatristi tarafından psikiyatrik muayenesi yapılmaktadır. Tıbbi muayene gereken durumlarda yukarıda anlatılan süreç sonrası fiziki ve genital muayene de ÇİM'de gerçekleştirilmektedir.⁵⁸³

---

⁵⁷⁹ Trabzon Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Çocuk İzlem Merkezleri Türkiye Raporu 2015, Yenisey, s.155.

⁵⁸⁰ Yenisey, s.161.

⁵⁸¹ Topdemir, s.10-11; Yenisey, s.131.

⁵⁸² Taner, 2017, s.351; Ayrıca bu konuya ilişkin Trabzon Barosu Çocuk Hakları Komisyonu tarafından ayrıntılı tespitlerin yer aldığı bir Türkiye Raporu hazırlanmıştır.

⁵⁸³ <http://www.hsyk.gov.tr> Genelge No. 2012/20 RG Sayı: 28431. (ET:02.05.2018)

ÇİM'lerin üniversite hastanesi içinde bulunan şeklinin adı Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezidir. Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın çalışmaları sonucunda Üniversiteler ve Türkiye Barolar Birliği ile yapılan görüşmeler sonrası "Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezleri" kurulmasına karar verilmiştir.⁵⁸⁴ Bu kapsamda mağdur çocukların yeni travmalara maruz kalmasını önlemek amacıyla Gazi Üniversitesi (GÜÇOK), Marmara Üniversitesi (MAÇOK), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Erciyes, Ordu, Kocaeli, Mersin, Eskişehir, Cumhuriyet, Çukurova Üniversitesi hastanelerinde Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi açılmıştır.⁵⁸⁵

C. Cinsel İstismarın Önlenmesi

Ceza hukuku her şey değildir, ancak ceza hukuku olmaksızın da her şey bir şeydir. Çocukların cinsel istismarını önlemede ceza hukukunun payı bu şekilde özetlenmektedir. Kuşkusuz bu tip eylemlerin önlenmesinde en önemli rol ailelere, okullara, gençlik merkezlerine aittir. Ancak eğitim, aydınlatma ve önleme tedbirlerinin yeterli olmadığı hallerde çocuğun etkin biçimde korunabilmesi için ceza hukukunun özel ve genel önleme işlevine ihtiyaç duyulmaktadır. Ceza hukuku bu noktada potansiyel failleri korkutarak etkilemeli, mağdurun ve kamunun hukuka olan güvenlerini yeniden inşa etmeli ve failin suçu ispatlanmışsa onu yeniden suç işlemekten alıkoymalıdır.⁵⁸⁶

Eğitim, aydınlatma ve önleme tedbirlerinin yeterli olmadığı hallerde, küçüğün etkili bir biçimde korunmasını sağlamak için ceza hukukunun genel ve özel önleme işlevine ihtiyaç duyulmaktadır. Ceza hukuku bu noktada, potansiyel failleri korkutarak etkilemeli, mağdurun ve yurttaşların hukukun işleyişine olan güvenini oluşturmalı ve failin suçu ispatlanmışsa, toplumun korunması için, onu tekrar suç işlemekten alıkoymalıdır.⁵⁸⁷

Cinsel istismarın ortadan kalkabilmesinin en etkili yolu istismarın meydana gelmesini önlemektir. Cinsel istismarın önlenmesi veya en az düzeye indirilmesi

---

⁵⁸⁴ www.cokmed.org www.insanhaklarisavunuculari.org (ET: 27.05.2018)

⁵⁸⁵ <https://macok.marmara.edu.tr> , www.ktu.edu.tr/cocukkorumauam , cocukkoruma.gazi.edu.tr (ET: 27.05.2018)

⁵⁸⁶ Schöch, Çev. Nur Centel, s.3.

⁵⁸⁷ Schöch, Çev. Nur Centel, s.3.

mümkündür. Cinsel istismar mağduriyeti ile yukarıda açıklandığı üzere psikiyatrik ve tıbbi hastalıklar, alkol ve madde kullanımı, intihar vakaları, cinsel suçlar ve birçok sosyal problemin bağlı olması dolayısıyla cinsel istismarın önlenmesi, çocuğun korunması için olduğu kadar toplum sağlığının korunması ve suç oranlarının azalması için de oldukça gereklidir.

Çocukların cinsel istismarının önlenmesi iki bakımdan önemlidir. Birincisi cinsel istismar sorununa insancıl yaklaşım bunu gerektirmektedir. İkincisi çocuğun tedavisine kıyasla istismar edilmesinin önlenmesi daha ekonomiktir. Aksi halde ortaya çıkan toplumsal sorunların toplumsal maliyeti çok daha büyüktür.⁵⁸⁸

Ülkemizde çocuğun değeri, hukuki ve sosyal konumu tam olarak anlaşılabilmiş değildir. “Çocuk hukuku” anlayışı geliştirilmeli ve toplumun temel taşı olan çocukların hakları devlet tarafından tam anlamıyla sağlanmalı ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Yasal yaptırımların artırılmasının, cinsel suçların önlenmesi konusunda önemli katkıları olduğu tespit edilememiştir. Örneğin; ABD’de eyaletlerin hemen hemen tamamına yakınında çocuk suçluluğuna dair çok ciddi yasal değişiklikler yapılmış olmasına, yaptırımların katılaştırılmasına rağmen cinsel istismar olguları süreklilik arz etmeye devam etmektedir.⁵⁸⁹

Çocuğa kişisel mahremiyeti, bedeninin özel olduğu ve sadece kendisine ait olduğu öğretilmelidir. Çocuklara yaşlarına en uygun olacak teknik ve gelişimlerine uygun düzeyde cinsel sağlık eğitiminin, bedenlerini nasıl koruyacakları bilgisinin verilmesi gerekir. Çocuğun bir birey olduğu, bedensel bütünlüğünü koruması gerektiği ve kendi bedeni üzerinde karar vermesinin kendisine ait olduğu anlatılmalıdır. Yapılan çalışmalarda kendisiyle barışık ve özgüvene sahip, haklarını bilen ve koruyabilen ve sosyal ilişkileri güçlü çocukların cinsel istismara daha rahat karşı koydukları belirtilmiştir.⁵⁹⁰

İstismarın önlenmesinde öncelikle duyarlılık oluşturmak çok önemlidir. Bu sebeple ilk yapılacak şeylerden biri toplumda duyarlılık oluşturmaktır. Anne-babaları ve halkı bu konuda bilinçlendirmektir. İstismar olgularının gizli kalmaması, yetkili

---

⁵⁸⁸ Ziyalar, s.42-43.

⁵⁸⁹ Akcan/ Çekin, s.64.

⁵⁹⁰ Şarman, s.36.

kuruluşlara bildiriimi, tedavi ve rehabilitasyonu oldukça önemlidir. Cinsel istismarı önlemek için aile içinde iletişim, çocuk disiplini, çocuk yetiştirme konularında, ailelerin eğitimi önem arz etmektedir.⁵⁹¹

Çocuklar, uzmanlarca uygun görülen yaş düzeyine geldiklerinde kişisel güvenliklerinden sorumlu oldukları bilincine kavuşturulmalıdır. Çocuklarda küçük yaşlardan itibaren kendilerini koruyabilecekleri becerinin geliştirilmesi ve bilinç düzeyinin oluşturulmasının, hayatlarının her döneminde karşılaşılabilecekleri cinsel saldırılara karşı koymalarına imkân sağlayacağı kanısındayız.

Çocuğun cinsel istismar kapsamına girebilecek davranış veya durumlar hakkında ve bu duruma maruz kalınması halinde nasıl tepki göstereceği konusunda eğitilmesi gerekir. Çocuğa mahrem bölgelerin neler olduğu öğretilerek bunların kişiye özgü olduğu ve sağlık ya da bakım amacıyla bu bölgelere bakılması dışında kişilerin, çocuğun bu bölgelerine bakması, okşaması, dokunması veya o kişinin çocuğa kendi cinsel organını göstermesi ya da dokundurmasının doğru olmadığı uygun bir şekilde anlatılmalıdır. Çocuğa, rahatsız olduğu durumlarda tepki gösterebileceği, bağırabileceği ve reddedebileceği, büyüklerin kendisine karşı yanlış ya da uygunsuz bir davranışı olduğunda bunu kabul etmemeleri gerektiği öğretilmelidir.⁵⁹²

Çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesine ilişkin olarak kreşlerden başlayarak liselere kadar devam edecek yaşa ve cinsiyete uygun eğitim programlarının başlatılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu programlarda çocuklara ve ergenlere hem temel cinsel eğitim bilgileri hem de kendilerini istismara ve diğer cinsel tehlikelere karşı nasıl koruyacaklarına ilişkin bilgiler verilmeli ve uygulamalı alıştırmalar yaptırılmalıdır.

Okul, çocukların ev dışında zamanlarını en çok geçirdikleri yerlerden biridir. Çocuklarla sürekli iletişim halinde olan öğretmenler, çocukların davranışlarında değişiklik olup olmadığını görebileceklerinden istismarı fark edebilmede kilit bir konumdadırlar. Okulda çocuk ile uzun zaman geçiren öğretmeni, çocuğun sosyal sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Çocuğun, mağdur edilme riski olan arkadaşları ve çevreyi, öğretmenler daha kolay tespit edebilmektedir. Yine okula devam etmeyen çocuklar, risk grubunda yer aldıklarından, okul yönetimi de

---

⁵⁹¹ Ayrıl, s.97.

⁵⁹² Şarman, s.37.

devamsızlık yapan öğrencilere karşı çalışma yapılmalıdır. İlkokulu bitiren öğrencilerin, okula devam etme zorunluluğu vardır. Milli Eğitim Müdürlüğü, okula devam etmeyen çocukları takibe almalı ve okula dönüşlerini sağlamalıdır.

Ailenin özellikle annenin güçlendirilmesi, çocuğunu koruyabilmek için risklerin ve tehlikelerin farkındalığı konusunda bilinç düzeyinin yükseltilmesi gerekir. Risk grupları belirlenerek, yukarıda da yer verilen risk faktörleri ortadan kaldırılmalıdır. Risk gruplarının yakın takibi yapılmalı ve erken müdahale için izlem sistemleri oluşturulmalıdır. Risk grupları ve risk altındaki topluluklar için özel eylem planları oluşturulmalıdır. Ailelere sosyal yardım ve sosyal destek artırılmalıdır.

Yapılan araştırmalar sosyal olarak fakir olan ailelerin çocuklarının, doğum sonrasında daha fazla mağdur olduklarını göstermektedir. Olumsuz sosyal koşulların düzeltilmesi, çocuğun gelişimi ve uygun koşulların sağlanması için, ailenin desteklenmesi gerekmektedir. Yine çocuk sahibi olmayı planlayan ailelere, zorunlu olarak anne-baba programları uygulanmalıdır. Bu programlar ile gebelikten başlayarak, çocuğun sağlıklı büyüme ve gelişme sürecini yaşayabilmesi için doğru ebeveynlik yaklaşımı öğretilmelidir. Bu şekilde çocuğun aile içinde doğumdan itibaren bir birey olarak yaşama başlaması ve haklarının aile tarafından gözetilmesi sağlanabilir.⁵⁹³

Ailelerin çocuk yetiştirme ve geliştirme konularında eğitilmesi, önleyici eğitimin önemli bir kısmıdır. Risk grubu aileler belirlenerek, bunlara ulaşılması ve anne babanın bir şekilde rehabilite edilmesi gerekir. Eğitimin önemi yadsınmamakla birlikte sonuçlarına uzun yıllar sonra ulaşılacağından diğer bazı yöntemlerle birlikte uygulanmalıdır.⁵⁹⁴

Ailelere verilecek desteklerde, her aileye ulaşmak hemen mümkün olmayacağından, risk faktörleri gözönüne alınarak öncelikle daha fazla ihtiyacı olan ailelere ulaşılmalıdır.

Cinsel istismarın bir türü olan erken evlilikler konusunda hem yasal düzenleme acilen yapılmalı hem de sivil toplum kuruluşları aracılığı ile toplumun bilinç düzeyi artırılmalıdır.

Aile, çocuğun cinsel istismar olayını kendileriyle paylaşabilmesi için anlayışlı ve güven verici olmalıdır. Aile çocuğa böyle bir durum olması halinde hemen kendileriyle

---

⁵⁹³ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.655.

⁵⁹⁴ Bertan vd., s.7-8.

paylaşması gerektiğini söylemeli, kimsenin çocuğun bazı şeyleri anne-babasından gizlemek için tehdit etme veya korkutma gibi bir hakkının olmadığı öğretilmelidir. Çocukların anne-babasından başka diğer erişkin bireylerle özel ilişkileri ya da sırları olamayacağı söylenmelidir. Çünkü istismarda bulunan kişiler çocuğa aralarındaki ilişkinin özel ve sır olduğunu söylemektedirler. Çocuğun cinsel istismara uğraması halinde onun bir suçu olmadığı, çekinmeden kendileriyle paylaşması gerektiği, böyle bir durumda çocuğa kızılmayacağı ve suçlanmayacağı tam tersi korunacağı söylenmeli ve çocuğa hissettirilmelidir.⁵⁹⁵

Çocuklara anne babaları ya da kardeşleri tarafından gerçekleştirilen cinsel içerikli davranışlar, cinsel ilişki veya pornografi seyrettirme gibi durumlar büyük oranda gizli kalır. Çünkü çocuk, ailesi tarafından gerçekleştirilen hareketleri kötü olarak algılayamaz yahut insanların kendisine inanmayacaklarını düşünerek kimseye anlatmaktan çekinir veya korkar. Çocuklara yönelik geliştirilecek eğitim programlarında; olası istismar durumlarını tanımaları, uygun tepki göstermeleri ve bu tarz bir durumla karşılaştıklarında hemen güvendikleri bir yetişkine anlatmaları sağlanmalıdır.⁵⁹⁶

Sağlık taramalarında, hamilelik boyunca anne takip edilmeli, çocuğun doğumundan itibaren çocuğun sağlık ve gelişimini tam olarak sağlayacak şekilde taramalar devam etmelidir. Annelerin doğum öncesi bakım alması ve sağlıklı koşullarda doğum yapması çocuğun doğumdan itibaren sağlığının korunması için önemlidir.

Çocuk istismarını önlemek için kamuoyu sıklıkla bilgilendirilmelidir. Kitle iletişim araçlarını kullanmak, çocuk istismarını kapsamlı olarak önleme stratejisinin önemli bir parçasıdır. Basının ve diğer kitle iletişim araçlarının bu alanda son derece etkili oldukları bilinmektedir. Hem mağdurların hem de şüphelilerin, masumluk karinesi gözetilerek, teşhir edilmeden istismar suçları etkili bir şekilde kamuoyuna duyurulmalıdır.⁵⁹⁷

İnternet ve medyanın, cinsel uyarılara çok fazla sahip olması ve ulaşımın çok kolay olması sebebi ile günümüzdeki istismarın önemli sebeplerinden biri olmaktadır. Aileler, çocukları kontrolsüz internet ve medyadan korumalı, çocuğun gelişmesine zarar

---

⁵⁹⁵ Şarman, s.37.

⁵⁹⁶ İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.10.

⁵⁹⁷ Tıraşçı/Gören, s.72.

verecek programların izlenmemesi için önlem almalıdır. Günümüzde kontrolsüz bir şekilde yayılmış olan sosyal medya da çocukların cinsel istismarı konusunda büyük tehditler içermektedir. Aileler, çocuklarının kimlerle ve ne şekilde görüştüğünü takip etmeli, çocuklarının internette cinsel içerikli oyunlar oynamasına yahut pornografi içerikli ürünlere ulaşmasına engel olmak için tüm tedbirleri almalıdır.

Çocuk istismarı ile ilgili yargıya intikal eden davaların sayıca çok olmasına karşılık bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar çok sınırlıdır. Bu durum çocuk istismarını tanıma ve önleme ile ilgili yapılması gereken çalışmaları sınırlandırmaktadır. Çocuk istismarının belirlenmesi ve olguların kayıt altına alınabilmesi için, yurtdışındaki uygulamalarda olduğu gibi önce kentler bazında daha sonra ise ulusal bazda veri tabanlarının oluşturulması ve bu veri tabanlarının bilimsel ve akademik çalışmalar açısından ulaşılabilir olması gerekmektedir. İstismar olaylarının kayıt altına alınarak araştırmacıların erişimine açık olması ve onlara yol göstermesi, ülke çapında risk faktörlerinin belirlenerek çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesine yönelik eylem planlarının oluşturulması açısından büyük bir öneme sahiptir.⁵⁹⁸

Çocukları cinsel istismardan koruyabilmek için yapılacak çalışmalar artırıldıkça toplumun da doğal olarak farkındalığı yükselecektir. Popülist politikalar yerine gerçekçi ve çocuğun yararı gözetilerek üretilmiş politikalara ihtiyacımız vardır.

III. MAĞDUR ÇOCUKLARIN HUKUKSAL KORUNMALARI VE YAPILMASI GEREKENLER

A. Mağdur Çocukların Hukuksal Korunmaları

Çocuğun statüsü uzun dönemler insan hakları içerisinde yer bulamamış, çocukların kendi yaşamlarını kontrol etme gücü bulunmaması nedeniyle self determinasyon hakkına sahip oldukları kabul edilmemiştir. Bu durumun zamanla farklı alan ve toplumlarda sorun teşkil etmeye başlaması, insanları çocuk hakları hareketi başlatmaya yöneltmiş ve çocuk algısına ilişkin bir yıkım ve inşa sürecine girilmiştir.⁵⁹⁹

Mağdur çocukları korumaya yönelik yasal düzenlemeler hem iç hukukta hem de birtakım uluslararası belgeler de düzenlenmiştir. Ülkemizde çocuk istismarı ve ihmeline

---

⁵⁹⁸ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.450.

⁵⁹⁹ Savaşçı, s.18.

ilişkin münhasır bir kanun bulunmamaktadır. Bununla birlikte 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, yetişkinleri ve çocukları farklı ceza, yargılama ve infaz sistemine tabi tutmak amacıyla hazırlanmış ve korunma ihtiyacı olan çocukları yani mağdur olan çocukları korumaya yönelik hükümler de içeren, suça sürüklenen çocuklara ve mağdur çocuklara özgü bir kanundur.

Ulusal kuralların uluslararası hukuk tarafından geliştirilen evrensel normlara uygun olması gerekir. Bu sebeple ulusal koruma uluslararası koruma ile desteklenmezse yetersiz kalır. Çocukların korunması, BM Genel Kurulu ve Avrupa Konseyi'nin üzerinde önemle durduğu konular arasındadır.⁶⁰⁰ BM Genel Kurulu çocuklara ilişkin konuları bildireler, sözleşmeler ve genel kurallar olarak ayrıntılı biçimde düzenlemektedir. Avrupa Konseyi de BM ilkelerine uygun sözleşmeler ve tavsiye kararları oluşturmaktadır.⁶⁰¹

Mağdur çocukların hukuksal korunmalarına ilişkin hukuki metinlerin bazıları şunlardır:

1. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Türkiye tarafından 14.09.1990 tarihinde imzalanmış, 09.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş ve 22.01.1995 tarihli 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi; çocuk haklarına ilişkin evrensel standartları belirleyen ve hukuki olarak bağlayıcı olan ilk uluslararası sözleşmedir.⁶⁰²

Sözleşme, pek çok ülke yönetiminin, Birleşmiş Milletlere bağlı örgütlerin ve hükümet dışı kuruluşların on yıla varan yoğun temas ve görüş alışverişlerinin sonucu hazırlanmış olup, bu konudaki en kapsamlı sözleşmedir. Sözleşme, BM üyesi olan

---

⁶⁰⁰ Türkiye, devam eden kısımda da belirtildiği üzere birçok uluslararası sözleşmenin tarafıdır. Ancak bu sözleşmelerin birçoğu, çeşitli çekinceler konularak, birtakım maddeler gözardı edilerek imzalanmıştır. Bu durum, sözleşmelerin etkinliğini azaltmaktadır. Bu sebeple, sözleşmelerdeki çekinceler kaldırılmalı ve tam anlamı ile yürürlüğe konulmalıdır.

⁶⁰¹ Akyüz, s.6.

⁶⁰² Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.17.

ülkelerin tamamı tarafından imzalanmış ve ABD ile Somali dışında tüm ülkeler tarafından iç hukuklarında onaylanmıştır.⁶⁰³

Sözleşmenin amacı, çocukların ihmal, istismar ve her türlü kötü muameleye karşı korunmaları için evrensel ilkelerin yerleştirilmesidir. 3. maddede yer alan ve sözleşmenin bütününe hakim olan “çocuğun yüksek yararı” ilkesi yasama organları, idari makamlar, mahkemeler, kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde göz önüne alınacak temel düşüncedir.⁶⁰⁴

ÇHS'nin 6. maddesi çocuğun yaşam ve gelişme hakkıyla ilgili olup “*Taraf Devletler çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler*” şeklindedir.

Sözleşme'nin 9., 19., 34. ve 39. maddeleri çocuk istismarı, ihmali ve bunların önlenmesine ilişkin düzenlemeler içermektedir. İstismar kavramı, hukukumuzda BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin kabulü ile girmiştir. 19. maddesinde, sözleşmenin tarafı olan devletlere, çocuğun anne babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken..... ırza geçmeyi de içeren her türlü istismara karşı korunması için tüm önlemleri alma zorunluluğu getirilmiştir.⁶⁰⁵

Sözleşme'nin 34. maddesinde cinsel sömürü düzenlenmiştir. 39. maddesinde, sözleşmenin tarafı olan devletlere, ihmal ve istismar mağduru olan çocukların bedensel ve ruhsal bakımdan sağlıklarına yeniden kavuşmaları ve toplumla yeniden bütünleşebilmelerini sağlamak için uygun önlemleri alma zorunluluğu getirilmiştir.⁶⁰⁶

Sözleşme bu tür önlemlerin tüm mağdur çocuklara ayırım yapılmadan uygulanmasını öngörmektedir. Çocuğun üstün yararı ön planda tutulmalıdır. Çocuğun gelişimi teminat altına alınmalı ve çocuğun görüşlerine saygı gösterilmelidir. Suç işleyen kişiyi cezalandırma yükümlülüğünü üstlenen devletin, suçu önleyememesinden ötürü meydana gelen zararın giderilmesi açısından da mağdura karşı yükümlülüğü

---

⁶⁰³ www.cocukhaklariizleme.org/bir-tarihce-cocuklarin-haklari-ve (ET:11.03.2019)
www.amerikaninsesi.com/amp/885417.html (ET:11.03.2019)

⁶⁰⁴ Akyüz, s.6.

⁶⁰⁵ Bkz; Çocuk Hakları Sözleşmesi; http://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23c.html (ET:07.10.2017)

⁶⁰⁶ Bkz; Çocuk Hakları Sözleşmesi; http://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23c.html (ET:07.10.2017)

bulunmaktadır. Mağdurun çocuk olduğu hallerde bu yükümlülük çok daha büyük bir önem kazanmakta ve genişlemektedir.⁶⁰⁷

Özellikle cinsel istismar alanını düzenleyen Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek, “Çocukların Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol”dür.⁶⁰⁸ 25.05.2000 tarih ve 54/263 sayılı BM kararı ile kabul edilmiştir. Bu protokol; *“Taraf devletler, hangi yolla olursa olsun çocuğun cinsel istismarı, organlarının kâr sağlamak amacıyla nakli, zorla çalıştırılması amacı ile teklif, teslim, kabulü durumunda bu eylem ve etkinliklerin ülke içinde ya da dışında, örgütlü ya da bireysel olarak işlenip işlenmediğine bakılmaksızın yasalarında suç olarak düzenlenmesini garanti edeceklerdir”*. şeklinde taraf devletlere zorunluluk getirmiştir.

2. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi)

Avrupa Konseyi’nde çocuk ticaretiyle, çocuk pornografisiyle, şiddeti övücü ya da ırkçı yayınlarla mücadeleyi etkinleştirici çalışmalar yapılmaktadır. Bunların yanında Avrupa Konseyi çocuk ceza adaletinde çocuğun yapısına uygun düşmeyen uygulamaların önlenmesi için de yoğun çalışmalar yapmaktadır.⁶⁰⁹

Avrupa Konseyi’nin 25.10.2007 tarihinde onayladığı Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi), Türkiye tarafından 25.11.2010 tarihinde imzalanmış, Bakanlar Kurulu’na 18.7.2011 tarihinde onaylanmış ve 10.09.2011 tarih ve 28050 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Sözleşme; çocukların cinsel istismar ve sömürsünü önleme, bu suçların mağduru çocukları koruma, çocuklar açısından adaleti sağlama ve faileri yargı önüne çıkarma amacıyla hazırlanmıştır. Önleyici ve koruyucu önlemler, suç teşkil eden fiiller, çocuk dostu araştırma, soruşturma ve kovuşturma usulleri ve cinsel suçları işleyenlere yönelik müdahale süreçlerini de içine alan geniş bir yelpazeyi içermektedir. Sözleşme,

---

⁶⁰⁷ Yenisey, s.127-128.

⁶⁰⁸ Türkiye, bu protokolü 4735 sayılı Kanun’la 09.05.2002 tarihinde onaylamış ve 28.06.2002 tarihinde yayımlanmıştır.

⁶⁰⁹ Akyüz, s.8.

cinsel istismar ve sömürüye ilişkin uluslararası işbirliğine ve izleme mekanizmalarına da vurgu yapmaktadır.⁶¹⁰

Çocukların cinsel açıdan sömürülmesi, çocuk haklarının en ciddi ve ağır ihlal şekillerinden biridir. Çocukların ticari amaçlı cinsel sömürüsü, yasadışı ve kabul edilemez olması dolayısıyla bu alanda kullanılan çocuk sayısı ile ilgili güvenilir veriler bulunmamakta ve çok az çalışma yapılabilmektedir. Ancak çok sayıda kız ve erkek çocuğun çocuk fuhuşu, çocuk pornografisi, çocukların fuhuş ve pornografide kullanılmak üzere kaçıırılması şeklinde cinsel sömürü ve istismara maruz kaldığı belirtilmektedir.⁶¹¹

Çocuğun yüksek yararı hukuki prensibini esas alan Lanzarote Sözleşmesi, sözleşmeyi onaylayan her ülkenin, cinsel şiddetin önlenmesi için çocuklara ve ailelerine bilgi sağlayarak, onları güçlendirecek unsurları içeren bir kampanya yürütmesini ve uluslararası işbirliğini öngörür. Sözleşmeyi onaylayan her ülkeye, ayrıca parlamento ve yerel yönetimlerini bilgilendirme ve sözleşmede belirtildiği gibi politika ve hizmet çözümleri geliştirme ve konuya ilişkin izleme mekanizması oluşturulması görevi yüklemektedir.⁶¹²

Sözleşme, cinsel sömürü ve cinsel istismar oluşturan davranışları madde 18-23'te tanımlamaktadır. Bu sözleşme ile ilk kez bir uluslararası anlaşma, cinsel istismar suçunu tanımlamakta ve cinsel istismarı suç saymaktadır.⁶¹³ Sözleşmenin 18. maddesinde cinsel istismarın hangi hallerde olduğu belirtilmiştir. Sözleşme ile taraf devletlere istismar sayılan hallerde gerekli yasal düzenlemeleri yapma ve tedbirler alma yükümlülüğü getirilmiştir. Sözleşmenin 28. maddesinde suçun nitelikli halleri sayılarak taraf devletlerin bunlara ilişkin düzenleme yapması öngörülmüştür.

Lanzarote Sözleşmesi ve bağlantılı olduğu iki Avrupa Konseyi Sözleşmesi⁶¹⁴, çocuğa karşı cinsel şiddetin önlenmesi, çocukların güçlendirilmesi ve korunması ve failerin cezalandırılması için birçok önlem içermektedir.⁶¹⁵

Türk ceza adalet sistemi ile sözleşme hükümleri arasında farklılıklar ve Türk hukuku açısından eksiklikler bulunmaktadır. Örneğin sözleşmenin 18, 19 ve 20.

---

⁶¹⁰ Uslu/Kapçı, s.4-5; Taner, 2017, s.286; Aydın, 2018, s.22.

⁶¹¹ Akyüz, s.527.

⁶¹² Uslu/Kapçı, s.4-7; Aydın, 2018, s.22.

⁶¹³ Yenerer Çakmut, s.39.

⁶¹⁴ Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

⁶¹⁵ Uslu/Kapçı, s.1.

maddelerinde sayılan eylemler cinsel istismar kavramı kapsamında yer alırken, TCK'da bu eylemlerden bazıları müstehcenlik olarak düzenlenerek daha az ceza öngörülmesi sözleşmenin gereklerine uymamaktadır.⁶¹⁶

Çocuğa karşı cinsel şiddeti sonlandırmak amacıyla Avrupa Konseyi tarafından 2010 yılında “BEŞTE BİR” isimli bir kampanya başlatılmıştır.⁶¹⁷ Avrupa Konseyi, Avrupa'da çocuğa karşı cinsel sömürü ve istismarın yaygınlığını, risk alanlarını, hangi girişimlerin etkili olduğunu anlamak için, eldeki istatistik, bilgi ve gözlemlerin bir araya toplandığı ve analiz edildiği bir değerlendirme yapmış ve bu değerlendirme sonucunda Avrupa'da her beş çocuktan birinin cinsel şiddetin herhangi bir biçiminin mağduru olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sebeple Avrupa Konseyi kampanyasının adı “Her Beş Çocuktan Biri” (Beşte Bir) olmuştur.⁶¹⁸

Türkiye'de de Uluslararası Çocuk Merkezi isimli bir STK, 2011 yılından bu yana Avrupa Konseyi ile işbirliği içinde Beşte Bir kampanyasını uygulamak için çalışmalar yapmaktadır.

3. 1982 Anayasası

1982 Anayasası'nın “Temel Haklar ve Ödevler” başlığı altında düzenlenen haklar çocuklar için de söz konusudur. Anayasanın 12. maddesine göre; “Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir”. 17. maddesi uyarınca da; “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.”

Anayasanın ailenin ve çocuğun korunmasına yönelik 41. maddesi, 2. 3 ve 4. fıkralarında çocukların korunmasından açıkça bahsetmektedir. 41. madde, “... *Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı*

⁶¹⁶ Nuhoglu, 2010, s.296-299.

⁶¹⁷ <http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/neden-bu-kampanya> (ET:21.12.2017)

⁶¹⁸ Uslu/Kapçı, s.1.

olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.” şeklinde bir düzenleme içermektedir. Yine Anayasa'nın 42, 50, 56, 58, 61 ve 62. maddelerinde çocuk haklarını koruyan hükümler bulunmaktadır.

4. Türk Ceza Kanunu

Çocukların cinsel istismarı TCK'da, Kişilere Karşı Suçlar Kısmında ve Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar bölümünde yer alan, 103. maddede, özel bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Bu hükümler yukarıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Karşılaştırılmalı hukukta, korunan hukuksal değerdeki anlayış değişikliklerinin sonucu olarak cinsel özgürlüğe ve aileye ilişkin suçların artık yasaların ayrı bölümlerinde düzenlenmekte olduğu görülmektedir. TCK md. 103'e göre çocukların cinsel istismarı çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışlar olarak tanımlanmıştır. TCK'daki düzenlemeler iç hukuk bakımından çocuk istismarına karşı en etkili araçlardandır.

TCK'da; md. 103 dışında çocuğun cinsel istismarı ile bağlantılı diğer düzenlemeler md. 226 ve md. 227'de yer almaktadır.

Müstehcenlik başlığında düzenlenen md. 226/1; *“Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan veya dinleten; bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.”* şeklindedir.

Md. 226/3 ve 226/5'de çocuk pornografisine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Md. 226/3; *“Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları, temsili çocuk görüntülerini veya çocuk gibi görünen kişileri kullanan kişi, bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi; ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.”* şeklindedir.

Maddede düzenlenen bütün fiiller cinsel istismar sayılan hareketler olarak kabul edilmiş olup, failin müstehcenlik suçunu işlemesi durumunda md. 103 ile birlikte ayrıca md. 226 uyarınca da cezalandırılması gerekmektedir.⁶¹⁹

Md. 227’de ise çocukların fuhuşta kullanılması ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Buna göre; “*Çocuğu fuhşta teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır.*” Çocuk fuhşu, çocuğun cinsel istismarından ayrı olarak düzenlenmiş ve uluslararası hukukta çok ağır yaptırımlara bağlanmıştır. Buna ilişkin yukarıda da belirtildiği gibi BM Çocuk Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokolle taraf devletlere yükümlülükler yüklenmiştir. Bu bağlamda, TCK md. 227 ile getirilen ceza miktarı kanımızca yeterli olmasa da suça teşebbüsün tamamlanmış suç gibi cezalandırılması ve ayrıca adli para cezası öngörölmüş olması caydırıcılığın sağlanmasında önemli düzenlemelerdir.

5. Çocuk Koruma Kanunu

15.07.2005 T. 25876 S. RG’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) sadece çocukları koruyucu hükümler içermektedir. Kanunun amacı md. 1’de, korunma ihtiyacı olan çocukların veya suça sürüklenen çocukların korunması, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması şeklinde belirtilmiştir. ÇKK, suça sürüklenen çocuklar ile korunma ihtiyacı içinde bulunan çocuklar olmak üzere çocukları iki statüde kabul etmektedir.

Kanunun önemli bir bölümü suça sürüklenen çocuklar ile bunlara karşı uygulanacak önlemlerden söz etmektedir. Suç mağduru çocuklara ilişkin fazlaca bir düzenleme bulunmamakla birlikte, 3. md.de korunma ihtiyacı olan çocuk; zihinsel, bedensel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ve kişisel güvenliği tehlikede olan ayrıca ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru olan çocuk şeklinde tanımlanmıştır. Sokullu Akıncı, Kanunkoyucunun, ihmal ve istismar edilen çocuğun suç mağduru çocuk olduğunu vurgulamak için tanıma özellikle yazıldığını belirtmiştir.⁶²⁰

---

⁶¹⁹ Aydın, 2018, s.97.

⁶²⁰ Sokullu Akıncı, s.14

Kanunda mağdur çocuklara ilişkin önemli bazı düzenlemeler şu şekildedir:

- Çocuğun haklarının korunması amacıyla; çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, soruşturma ve kovuşturma sürecinde, çocuğun durumuna uygun özel ilgi ve ihtimam gösterilmesi, insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usûl izlenmesi, çocuklar hakkında yürütülen tüm işlemlerde, kimliğinin gizlenmesine yönelik önlemler alınması ilkelerine dikkat edilir. (md. 4)
- Çocuk mahkemeleri tarafından, suç mağduru olan çocukların korunmasına ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilebilir. (md. 5)
- Derhâl korunma altına alınmasını gerektiren bir durumun varlığı hâlinde çocuk hakkında acil korunma kararı verilebilir. (md. 9) Korunma kararı, korunma ihtiyacı olan mağdur çocuklar için yetkili ve görevli merci tarafından verilen ve çocuğun devletin bakım ve koruması altına alınmasını sağlayan karardır.⁶²¹
- 12–15 yaş grubu açısından, “işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin” veya “davranışlarını yönlendirme yeteneğinin” bulunup bulunmadığının mahkeme tarafından değerlendirilmesi için çocuklara özgü bir araştırma biçimi olan “sosyal inceleme raporu” (md. 35) ile “denetim planı ve denetim raporu” (md. 39) hazırlanır.

5. madde hükmüne göre verilecek koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Tedbir kararı verilirken 4. md. uyarınca çocuğa kurumda bakım ve onu kurumda tutma, son çare olarak görülmelidir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirleri şu şekilde açıklayabiliriz:

a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

---

⁶²¹ Akyüz, s.439.

b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tedbirdir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını, çocuk mahkemeleri takip eder ve denetler. Ayrıca verilen tedbir kararı dışında bir tedbir kararı verilmesi gerektiğinde veya verilen tedbirin değiştirilmesi gerektiğinde, çocuk mahkemesi yeni bir tedbir kararı verebilir veya önceki kararını değiştirebilir.

Uygulamada, ağır ceza mahkemeleri açısından mağdur çocuklarla ilgili tedbir kararı verilmediği gibi çoğu kez rapor talebinde dahi bulunulmadığı belirtilmiştir. Yapılan çalışmalarda, mağdurlar hakkında sadece sağlık tedbiri kararı verildiği ve bu tedbirin uygulanmasının söz konusu olduğu, diğer tedbir kararlarının uygulanmadığı tespit edilmiştir. Soruşturmanın başlamasından kovuşturmaya kadar geçen sürede çoğu zaman çocuğun yaşının değişmesi ve tedbir uygulanma imkanının kalmaması da önemli bir sorun teşkil etmektedir.⁶²²

ÇKK 35. maddesinde sosyal inceleme talebi, sosyal incelemenin yaptırılması ve değerlendirilmesi düzenlenmiştir. Sosyal inceleme raporunun (SİR) istenmesi çocuk hâkimi, mahkeme veya Cumhuriyet savcısının kararı ile gerçekleşmektedir. Kollukta veya adliyede görevli sosyal çalışma görevlisi, çocuk hakkında karar verilinceye kadar çocuğun yüksek yararı gereği hazırlamış olduğu SİR'i ilgili mercilere sunar. SİR,

---

⁶²² Yenisey, s.139.

tedbirlerin uygulanması açısından hakime yol gösteren bir unsur olarak büyük önem taşımaktadır. Çocuk hakkında tedbir kararı verilmeden önce sosyal inceleme yaptırılması, hakimin takdirine bırakılmıştır (md. 7/2). Derhal tedbir kararı alınmasını gerektiren bir durum olması halinde, sosyal inceleme daha sonra da yaptırılabilir (md. 35/2).

Sosyal inceleme, çocuğun bireysel özellikleri ve sosyal çevresi hakkında bilgi edinmek için yapılır. Çocuğun, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğine yani ceza sorumluluğuna sahip olup olmadığının değerlendirilmesi açısından çok önemlidir (md. 35/1). Mahkeme veya çocuk hakimi SİR ile bağlı olmadığı gibi, SİR almadan da karar verebilir. Ancak, çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmamışsa, bunun gerekçesinin kararda gösterilmesi gerekir (md. 35/3).

Çocuk hakkında koruma ve bakım tedbir kararı verilmiş ise karar ile birlikte kolluk, çocuğu ÇHGM kuruluşuna teslim eder. ÇHGM, ilde uygun kuruluşu olmaması hâlinde de çocuğun kabulünü yapmakta ve en kısa sürede uygun kuruluş bulunan bir ile naklini gerçekleştirmektedir.⁶²³

6. Diğer Düzenlemeler

Ulusal ve uluslararası hukukta, çocuk haklarını doğrudan veya dolaylı şekilde ilgilendiren, onları korumaya yönelik çok sayıda düzenleme yapılmıştır. Bu sözleşmelerin ve diğer hukuki düzenlemelerin bir kısmı şunlardır:

a. Uluslararası Sözleşme ve Belgeler

(1) Birleşmiş Milletler Çocuk Adaletinin Yönetimi Hakkında Asgari Standart Kurallar (Beijing Kuralları)

BM Genel Kurulu tarafından 29 Kasım 1985'te 40/33 sayılı kararla kabul edilmiştir. Gençlerin, insani gelişme sürecinin erken aşamalarında bulunmaları nedeniyle, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişme açısından özel bakıma ve yardıma; barış, özgürlük, değer ve güvenlik koşullarında yasal korumaya gereksinimleri olduğu kabul

---

⁶²³ Yıldız, s.59.

edilmiştir. Kararda, mevcut ulusal yasal düzenlemelerin, politikaların ve uygulamaların gözden geçirilmesi gerekebileceğini belirleyerek, mevcut sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal ve hukuki koşullarda tamamen yerleştirilmesi güç de olsa en azından asgari sınırları belirleyecek bir sınırın belirlenmesi uygun görülmüştür.⁶²⁴

(2) Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)

BM Genel Kurulu tarafından 14 Aralık 1990 Tarih ve 45/115 sayılı kararlar kabul edilmiştir. Çocuk suçluluğunun önlenmesi için ulusal, bölgesel ve uluslararası nitelikte yaklaşımlara ve stratejilere gerek duyulduğunu belirleyerek, her çocuğun, ücretsiz eğitim başta olmak üzere temel insan haklarına sahip olduğunu teyit ederek, yasalarla herhangi bir sorun yaşasınlar ya da yaşamasınlar, kendi başına bırakılan, ihmale uğrayan, istismar edilen, uyuşturucu kullanımına sürüklenen, marjinal koşullarda yaşayan ve genel olarak sosyal risklerle karşılaşan çok sayıda çocuk olduğunu bilerek, suçluluğun önlenmesi ve toplumun esenliği yönünde benimsenen ilerici politikaların sağladığı yararları dikkate alarak, 14 Aralık 1990 tarihinde Genel Kurulun kararıyla kabul edilmiştir.⁶²⁵

(3) BM Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları)

BM Genel Kurulu'nun 29 Kasım 1985 tarih ve 40/33 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Bu kurallar ile çocukların suçun zararlı etkilerinden korunması için kapsayıcı sosyal politikalar yoluyla çocukların refah düzeylerinin mümkün olduğunca artırılması amaçlanmaktadır.⁶²⁶

(4) Diğer Uluslararası Belgeler

Çocukların cinsel istismardan korunmasına ilişkin diğer bazı önemli sözleşmeler ve belgeler şunlardır:

---

⁶²⁴ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.22-24.

⁶²⁵ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.25-26.

⁶²⁶ Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, s.26.

* Sınırtaşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol⁶²⁷

* Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili İhtiyari Protokol⁶²⁸

* Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmamaları ile İlgili İhtiyari Protokol⁶²⁹

* Küçüklerin Korunması Konusunda Makamların Yetkisine ve Uygulanacak Kanuna Dair Sözleşme⁶³⁰

* Sanal Ortamda İşlenen Suçlara İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

* İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

* Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuksal Yönlerine Dair Avrupa Sözleşmesi⁶³¹

* Çocukların Korunması ve Ülkeler Arası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi⁶³²

* Çocuk Hakları Bildirgesi

* İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

* Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme

* Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi⁶³³

BM Örgütü yanında, çocuk haklarının etkili biçimde korunması için sözleşmeler hazırlayan dünya çapında diğer önemli bir örgütte Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı'dır.⁶³⁴

b. İç Hukuk Düzenlemeleri

İç hukukumuzda yukarıda ifade edilen düzenlemeler dışında Türk Medeni Kanunu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun,

⁶²⁷ Türkiye, bu protokolü 4804 Sayılı Kanun'la 30.01.2003 tarihinde onaylamıştır.

⁶²⁸ Türkiye, bu protokolü 4735 sayılı Kanun'la 09.05.2002 tarihinde onaylamıştır.

⁶²⁹ Türkiye, bu protokolü 4991 Sayılı Kanun'la 16.10.2003 tarihinde onaylamıştır.

⁶³⁰ Türkiye, bu sözleşmeyi 22.11.1998 tarihinde onaylamıştır.

⁶³¹ Türkiye, bu sözleşmeyi 03.11.1999 tarihinde onaylamıştır.

⁶³² Türkiye, bu sözleşmeyi 14.01.2004 tarihinde onaylamıştır.

⁶³³ B.M. ÇHS ile çocuklara tanınan hakların korunması için, Avrupa Konseyi tarafından 25.01.1996 tarihinde Strazburg'da imzalanmıştır. Türkiye tarafından 18.01.2001 tarihinde onaylanmıştır.

⁶³⁴ Akyüz, s.6.

Küçükleri Muzur Neşriyattan Koruma Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyat Kanunu, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ile Sosyal Hizmetler Kanunu'nda da istismara ilişkin önemli hükümler yer almaktadır.

Modern devletin çocuğa karşı görevi bedensel, duygusal, zihinsel ve ahlâkî güvenliğine, diğer bir deyişle yüksek yararına özen göstermek bakımından yalnızca ana babayı desteklemek ve denetlemek değildir.⁶³⁵

Türk Medeni Kanunu'nda çocuğun korunması için alınacak bütün önlemlerin ölçüsü ve temel koşulu çocuğun yüksek yararının tehlikeye düşmesidir. Çocuğun yüksek yararının ne olduğu konusu kanunda tanımlanmamış olup; Kanunkoyucu, çocuğun yararından ne anlaşılması gerektiği konusunu, uygulamadaki somut koşullara ve bilimsel verilere göre hâkimin takdirine bırakmıştır. Bu ilke, hukuk literatüründe “çocuğun güvenliği” kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.⁶³⁶

7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

AİHM, Ş. H. H./Türkiye (Başvuru No. 22930/08) sayılı kararında; babası tarafından sekiz yaşında iken cinsel saldırıya maruz kalan ve uğradığı saldırı üç yıldan uzun bir süre devam eden başvuran, babasına verilen cezanın az olması ve Türk yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın yetersiz olması nedeniyle saldırıyı gerçekleştiren babasının tecavüzle suçlanmamasından şikâyet etmiştir. AİHM, başvurucunun, usulî işlemlerin yapıldığı sürece etkili bir korumanın sağlanmasına ilişkin tedbirler alınmamış olmasından, ulusal hükümetin çocukları cinsel istismara karşı korumada etkisiz kalmasından ve cinsel istismar davalarının uzamasından dolayı hak ihlali olduğunu kabul etmiştir.⁶³⁷

AİHM, P.M./Bulgaristan (Başvuru No. 49669/07) 24 Ocak 2012 tarihli kararında; cinsel rüşt yaşı 14 olan Bulgaristan'da, 13 yaşında tecavüze uğrayan başvurucunun, Bulgar yetkililer tarafından yürütülen soruşturmanın 15 yıl sürmesi ve yetkililerin saldırganlara yönelik etkili bir kovuşturma yürütmemesi ile ilgili olarak başvurabileceği herhangi bir hukuk yolu bulunmamasını incelemiştir. AİHM, kararında

---

⁶³⁵ Akyüz, s.2.

⁶³⁶ Akyüz, s.47-52, 263.

⁶³⁷ Yenisey, s.116.

faillerin kimliklerinin belirlenmiş olmasına rağmen başvuranın tecavüz şikâyetine yönelik soruşturmanın etkisiz kaldığını tespit ederek, AİHS'nin 3. maddesinin (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağı) usul açısından ihlal edildiğine karar vermiştir.⁶³⁸

AİHM, C.A.S. ve C.S./Romanya (Başvuru No. 26692/05) 20 Mart 2012 tarihli davada, yedi yaşındaki erkek çocuğun bir erkek tarafından defalarca tecavüze uğramasına ilişkin başvuranın ve babasının şikâyetleri üzerine inceleme yapmıştır. Çocuk okuldan eve tek başına geldiğinde, saldırgan ailenin yaşadığı daireye zorla girmiştir. Soruşturmanın beş yıl sürmesi ve davanın sonunda tecavüz eden saldırganın beraat etmesinden dolayı AİHM, birinci başvuranın şiddet içeren cinsel saldırıya maruz kaldığı iddialarına ilişkin yetkililerin, etkin bir soruşturma yürütemediğini ayrıca özel ve aile hayatına yönelik yeterli koruma sağlayamadıklarını belirterek, AİHS'nin insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağını düzenleyen 3. maddesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını düzenleyen 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Bu karar ile AİHM çocukların mağdur olduğu şiddet içeren davalarda taraf devletlerin, AİHS'nin 3. ve 8. maddeleri kapsamında soruşturmanın etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaya yönelik olarak yükümlülükleri bulunduğunu açıkça kabul etmiştir.⁶³⁹

Mahkeme Romanya'nın çocukların her türlü istismardan korunması ve mağdurların iyileşme ve yeniden topluma kazandırılmalarına yardım edilmesi hususlarında uluslararası yükümlülükler⁶⁴⁰ üstlendiğine atıfta bulunmuş ve birinci başvurana, tecavüz ile ilgili yargılamalar döneminde ya da daha sonrasında herhangi bir danışmanlık hizmeti sağlanmadığını veya nitelikli bir psikolog desteği verilmediğini üzüntüyle belirtmiştir.⁶⁴¹ Bu karar, yukarıda ifade ettiğimiz ikincil mağduriyet sebeplerinden olan yargılamanın uzatılması ve mağdura destek verilmemesi ile yakından ilgilidir. Cinsel istismar, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele olarak kabul edilmiş ve mahkemelerin tecavüz olayını sonuçlandırmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

AİHM, M.C./Bulgaristan (Başvuru No. 39272/98) 4 Aralık 2003 tarihli davaya konu olan olayda, iki erkek tarafından tecavüze uğrayan 14 yaşındaki başvuruannun annesi tarafından hastaneye götürüldüğü ve kızlık zarının yırtıldığı tespit edilmiştir.

---

⁶³⁸ Yenisey, s.111.

⁶³⁹ Yenisey, s.112-113.

⁶⁴⁰ Romanya, 1990 yılında BM ÇHS, 2001 yılında ise Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesini onaylamıştır.

⁶⁴¹ Yenisey, s.112-113.

Ancak başvuruçunun tecavüze direndiği veya yardım istediği tespit edilemediğinden, saldırganlar hakkında kovuşturma gerçekleştirilmemiştir. Mahkeme, diğer kararlarda olduğu gibi Sözleşme'nin 3. ve 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Cinsel saldırının belirlenmesinde razı olmamayı esas unsur olarak kabul eden uluslararası eğilim vurgulanarak, mağdurun fiziksel olarak direnmediği durumlarda bile cinsel eyleme rıza göstermemesi halinde devletlerin, soruşturmaya yönelik bir yükümlülüğu bulunduğunu vurgulamıştır. Cinsel istismara uğrayan mağdurlar genellikle, psikolojik sebeplerle ya da tecavüz sırasında daha fazla şiddetin yaşanacağına yönelik korku nedeniyle direnememektedir. Mahkeme, hem mevcut davada yetkililerce yürütülen soruşturmanın hem de Bulgar ceza hukukunun hatalı olduğuna karar vermiştir.⁶⁴²

B. İstismara Uğramış Çocuklar İçin Yapılması Gerekenler ve Önerilerimiz

1. Genel Olarak

Mağdur çocuklar ruh dünyalarında öfke ve engellenme yaşadıkları, uyumsuzluk ve saldırganlık gibi davranışları sıklıkla gösterdikleri için desteğe ve yardıma en çok ihtiyaç duyan kişilerdir. Şiddet görmüş, istismara uğramış çocuklara mutlaka güvenli ve sevgi dolu bir barınma imkânı sağlanmalıdır.

Hiçbir çocuk, cinsel istismarla başa çıkabilmek için psikolojik açıdan hazır olamaz. İki üç yaşındaki çocuk dâhi, böyle bir olayın yanlış olduğunu bilmese bile, yaşadığı bu olaydan dolayı ileride olumsuz bir şekilde etkilenecektir.⁶⁴³ UNİCEF, mağdur çocukların yaşadıkları olayın etkisini ömür boyu taşıyacaklarını, erken ve nitelikli müdahalenin bu etkiyi hafifletebileceğini ifade etmektedir. Hatta bu müdahalenin, çocuğun ileride fail olmasını engelleyebileceği vurgulanmaktadır.⁶⁴⁴ Çocukların uğradığı cinsel istismarın ortaya çıkarılması ve profesyonel yardım almalarının sağlanması, 10-15 yıl sonra ortaya çıkabilecek olan cinsel istismar failleri ile mağdurlarının azaltılmasını sağlayacak ilk ve en önemli adımdır.⁶⁴⁵ Bu sebeple istismar mağduru tüm çocuklar için her tür destek ve tedavi hayati önem taşımaktadır.

---

⁶⁴² Yenisey, s.110-111.

⁶⁴³ Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.3/9.

⁶⁴⁴ <http://www.unicef.org/violencestudy/reports.html> (ET:24.12.2018)

⁶⁴⁵ Polat, 2014, s.144.

Cinsel istismar sonrası mağdurların birçok psikolojik ve davranışsal sorunlarının önlenmesinde ebeveyn desteğinin önemi belirtilmesine rağmen mağdurların istismarla baş etmek için ailelerinden yeterince destek görmedikleri anlaşılmaktadır.⁶⁴⁶

Mağdur çocuğun -son çare olarak- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) tarafından korumaya alınması durumunda yeterli ve etkili hizmet verilememektedir. Bakanlığın, birçok yerde uygun hizmet yapılması bile mevcut değildir. Öncelikle her il ve ilçede istismar mağduru çocuğun korunabileceği imkânlar oluşturulmalı ve teknik altyapı acilen kurulmalıdır. Çocuğun yuva veya yurda alınması yerine öncelikle aile ortamını sağlayacak mekânlar hazırlanmalı yahut koruyucu aile yanına yerleştirilmelidir.

Cinsel istismar mağduru çocukların eğitim süreçleri de ciddi oranda zarara uğramakta ve etkilenmektedir. Bu nedenle cinsel istismar mağduru çocukların eğitimi ve rehabilitasyonunu düzenleyen yasal düzenleme bir an önce yapılmalıdır. Mağdur çocuklara yönelik rehabilitasyon merkezleri açılmalı ve bu çocukların sanat, spor, bilim, kültür vb. alanlarda gelişmesi ve yeteneklerinin ortaya çıkması sağlanmalıdır.

Cinsel istismar mağduru çocuklarla ilgili çalışılacak tüm sektörlerde işe giriş imtihanlarında, sözlü mülakatlarda çocuk istismarında farkındalığı ve duyarlılığı artıracak sorular sorulmalı, ayrıca bu durumun adaylık sürecindeki eğitim ile diğer hizmet içi eğitimlerde tekrarlanması sağlanmalıdır. Ayrıca tayin ve terfilerde bu eğitimde duyarlılığı davranışlarına yansıyan personele öncelik verilmelidir.⁶⁴⁷

Geçmişinde cinsel istismar öyküsü olan çocuk ve gençlerin büyük çoğunluğu, özel öğrenme güçlükleri çekmekte, herhangi bir materyali öğrenmek için gerekli olan dikkati odaklama, sürdürme ve hatırlamada problemler yaşamaktadırlar. Yaşanan sorunların, bu çocuk ve gençlerin zekâları ile ilgisi yoktur. Öte yandan bu sorunlar aşılsa dahi, yoğun şekilde yaşanan güvensizlik ve kendini ifade edemediği için yaşanan güçlükler nedeniyle daha sonra başarısız olabilmektedirler. Bu nedenle pozitif bir ayrımcılığı barındıran mesleki ve eğitimsel desteklerin varlığı, mağdur çocukların özgüvenlerini kazanabilmeleri açısından önemli gözükmektedir.⁶⁴⁸

---

⁶⁴⁶ Koçtürk, s.23.

⁶⁴⁷ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.435.

⁶⁴⁸ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.441.

Cinsel istismar olayından sonra, çocukların utanma, damgalanma ve dışlanma korkusu ile okula ve topluma katılamaması ve adapte olamaması mağdurlar ve aileleri için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu amaçla, aile merkezli destek programlarının geliştirilerek tüm ülke de yürütülmesi, üniversitelerde, belediyelerde, barolarda, adliyelerde ve sağlık kurumlarında çocuk izleme ve koruma birimlerinin etkinleştirilmesi, mağdurların ve ailelerinin konuyla ilgili hukuki destek alabilmeleri için, barolarda ve sivil toplum kuruluşlarında bu konuya ilişkin merkezlerin oluşturulması gerekmektedir.⁶⁴⁹

Suçun tespitinden itibaren soruşturmanın ve kovuşturmanın her aşamasında mağdurun özel hayatının gizliliğine ve kimlik bilgilerinin korunmasına dikkat edilmesi hayati önem taşır. Mağdurun çocuk olması dolayısıyla özel koruma tedbirleri alınmalıdır.

Geleneksel psikiyatrik desteğin yanında, okul çağındaki ve ergenlik dönemindeki bireylerde başarı ile uygulanabilecek diyet danışmanlığı (çay, kahve, alkol, sigara, gazlı ve karbonhidratlı besinlerin azaltılması), egzersiz terapisi (düzenli olarak yapılan her türlü spor, yürüyüş, aerobik vs), nefes alma tekniklerinin öğrenilmesi, pozitif düşünme ve imgeleme ile gevşeme egzersizleri, mağdurun yaşadığı kaygı ve stresi kontrol altına almasına yardım eden yararlı yöntemlerdir.⁶⁵⁰

İstismar mağduru tüm çocuklar için en önemli konulardan biri, faillerinin yargılanması ve ceza almalarıdır. Bu konu, mağdur çocuk açısından hem adalete olan güvenlerinin sağlanması hem de yaşamlarında bazı şeyleri değiştirebileceklerine dair inançları ve özgüvenleri noktasında belirleyici olmaktadır. Çocuğu korumak için tüm alınması gereken önlemlere karşın istismarı gerçekleştiren kişiler etkin bir şekilde cezalandırılmalıdır.

---

⁶⁴⁹ Beyazıt/Bütün Ayhan, s.449-450; Yüksel, s.285; İnsan Hakları Derneği-Eğitim Kitabı, s.54-56; Bertan vd., s.7-8.

⁶⁵⁰ Topçu, 1997, s.261.

2. Önerilerimiz

a. Sosyal Hizmet Uzmanı Görevlendirilmesi

İstismar mağduru çocuklar için suç şüphesinin bildirildiği andan itibaren devlet tarafından istismar konusunda eğitimli bir sosyal hizmet uzmanı görevlendirilmeli ve bu uzman yargılamanın son aşamasına kadar çocuğu adeta bir gölge gibi takip etmeli ve ona her alanda yardımcı olmalı, tüm sorunlarının çözümü ile ilgilenmeli, ikincil mağduriyetlere yol açacak uygulamaların önüne geçmeli ve mağdur çocuğun yaşadığı travmayı daha kolay ve hızlı atlatabilmesine yardımcı olmalıdır.

Yargılama sürecinin tamamlanmasından sonra da mağdur ile sosyal hizmet uzmanı arasında bir ilişki tesis edilmeli ve uzun yıllar devlet tarafından çocuğun hem takibi yapılmalı hem de tedavisine yardımcı olunmalıdır. Mağdur çocuğun yaşadığı istismarın türü ve boyutuna göre uzman görevlendirilmesinin de şartları ve süresi belirlenmelidir. Bilhassa ensest mağduru olan çocuklar aile yanında kalmaya devam ettiklerinde, yaşamaları kuvvetle muhtemel psikolojik sorunları, ailenin diğer fertleri ile paylaşabilme ve çözebilme imkânı pek mümkün değildir. Ailesi dışında, kendisine sevgi ve şefkatle yaklaşacak ve kendisini örselemeyecek bir kişi olduğunu bilmesi mağdur çocuğu hem manen rahatlatacak hem de madden problemlerin çözümüne olumlu katkı sağlayacaktır.

b. Ailelerin Desteklenmesi ve Koruyucu Faktörlerin Geliştirilmesi

İstismarın önlenmesinde ve mağdurun rehabilite edilmesinde ebeveynlerin rolü çok önemlidir. Ailesiyle sağlıklı iletişim kurabilen, sevgi - saygı ortamında büyüyen, sağlıklı arkadaşlıklar geliştirebilen çocuklar, istismara uğrama konusunda daha az risk taşırlar. Bu sebeple anne babaların, eğitim ve bilinç düzeyinin artırılması için çalışmalar yapılmalı, yapılan çalışmalar desteklenmeli ve aileler güçlendirilmelidir. İstismara uğrayan çocuk ve ailenin sosyal izlem, periyodik ziyaret ve aile terapileri ile takip edilmesi, eğitilmesi gerekmektedir.

Yukarıda incelenen Lanzarote Sözleşmesi'ne göre, mağdur çocuk ve ailesine yardım edilmesi, sözleşmeye taraf devletlerin yükümlülüklerinden biridir. Sözleşmenin 14. maddesinde taraf devletlerin; mağdurların ve ona yakın olan şahısların kısa ve uzun vadede fiziksel ve psiko-sosyal iyileşmelerine, tedaviye yönelik bakımdan ve özellikle

acil psikolojik bakımdan yararlanmalarına yardımcı olmak üzere yasal ve diğer tedbirleri almasını ayrıca mağdurlara ve ebeveynlerine yardımla uğraşan sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapması düzenlenmektedir.⁶⁵¹

Cinsel istismar olgularında, yoğun bireysel terapi ile birlikte grup terapileri ve aile terapisi de uygulanmalıdır. Grup terapileri özellikle ergenler için çok etkilidirler. Başkalarının da benzer sorunlar yaşadığını görmeleri ergenleri rahatlatır ve sosyal yalıtılmışlıktan kurtulabilirler.⁶⁵²

Adsız anne babalar; adsız tiryakiler ve adsız alkolikler gibi sivil toplum örgütü olarak oluşturulmuş destek grubudur. Çocuklarına iyi davranmadıklarına inanan ve kendilerini düzeltmek isteyen anne ve babaların belirli aralıklarla toplanıp deneyimlerini paylaşmak suretiyle ortak sorunlarına çözüm aradıkları bir platformdur. Başarı ve başarısızlıklarını birbirlerine anlatırlar. Bu guruplarda karşılıklı yardım, kendi sorunlarını kendi kendine çözme, birbirini destek, birbirine ilgi ve yakınlık gösterme, şiddete karşı olma, paylaşılan sırların, suç oluşturmadıkça açıklanmamaları ilkeleri uygulanır.⁶⁵³

Küçük yaşlarda ki çocuklara yaşam becerileri kazandırma, gözlemleme ve taklit etme yeteneğini geliştirerek günlük sorunlarının çözümünde yardımcı olan oyun oynama, anne-babaların ve öğretmenlerin istismarın varlığını anlayabilmeleri konusunda yararlanabilecekleri önemli bir metottur. Bu sebeple çocukların oyunlarının gözlenmesi, arkadaşları ile diyaloglarının takip edilmesi hususlarında farkındalık yaratılmalıdır. Böylece uygun uyarılar vasıtasıyla istismarın varlığı daha erken fark edilebilecektir.

Her yılın nisan ayı çocuk istismarını önleme ayı olarak ilan edilmiştir. Aileler de farkındalık oluşturabilmek ve aileleri güçlendirebilmek için en azından bu ay boyunca sıklıkla etkinlikler düzenlenmeli ve bilgilenmeleri sağlanmalıdır.

Ailelerin sosyoekonomik ve kültürel düzeylerinin düşük olmasından ötürü çocuğun içinde bulunduğu duruma ilgisiz kalması, önemsememesi ya da ilgili kurumlar tarafından ailenin yeterince bilgilendirilmemesi, çocuğun yüksek yararı çerçevesinde verilen tedbir kararlarının uygulanmasını engellemektedir. Bunun önüne geçilebilmesi

---

⁶⁵¹ Bkz; Lanzarote Sözleşmesi 14. Madde

⁶⁵² Bulut, s.149; Akduman/Ruban/Akduman/Korkusuz, s.8/9.

⁶⁵³ Sokullu Akıncı, s.10-11.

için alınan tedbir kararlarının uygulanıp uygulanmadığının takibi yapılmalı, çocuğun tedavisi ve rehabilitasyonunun sağlanabilmesi için ailenin bilgisi ve duyarlılığı artırılmalıdır.⁶⁵⁴

c. Çocuk İstismarı Faillerinin Merkezi Sicilinin Tutulması

Birden fazla cinsel istismar suçu işleyen faillerin, cezaevinden tahliye olduktan sonra aynı suçu işleme riski diğer bireylere oranla daha yüksektir.⁶⁵⁵ Çocuk istismarı faillerinin merkezi sicilinin tutulması⁶⁵⁶, faillerin izlenmesini ve takip edilmelerini kolaylaştıracaktır. Bazı kronik istismarcılar çocuğu her defasında değişik bir hastaneye götürerek kayıt altına alınmadıkları için adaletten kaçmayı başaramışlardır. Ancak merkezi bir kayıt sisteminin tutulması bu tür kişilerin izlenmesine imkân sağlayacaktır.⁶⁵⁷ Lanzarote Sözleşmesi de, çocuklara karşı işledikleri cinsel suçtan dolayı hüküm giymiş failler hakkındaki verilerin kayıt altına alınarak muhafaza edilmesi hususunda taraf devletlerin tedbir almasını öngörmektedir.⁶⁵⁸ ABD’de 1996 yılında çocuklara karşı işlenen cinsel suçlar karşısında, faillerin sicile kaydını öngören federal Megan yasası yürürlüğe girmiştir.⁶⁵⁹

İstismarcıların işlediği suçları kayıt altında almada yaşanan problemler, tekrar suç işleme durumlarını tespit etmede büyük zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Bir araştırmada, tekrar suç işleme oranı en yüksek suçlu grubunun teşhirciler olduğu, ikinci sırada erkek çocuklarına karşı cinsel istismar suçu işleyen çocuk cinsel istismarcıları, üçüncü sırada kız çocuklarına karşı cinsel istismar suçu işleyenler, dördüncü sırada penetrasyon gerçekleştirenler ve en son sırada da aile içi çocuk cinsel istismarcıları olduğu belirtilmiştir.⁶⁶⁰

Faillerin risk faktörleri gözönüne alınarak merkezi sicillerinin tutulması takip edilmelerini ve tekrar suç işleme durumlarında müdahale etme imkânını artıracaktır.

---

⁶⁵⁴ Yıldız, s.61.

⁶⁵⁵ Polat, 2014, s.184.

⁶⁵⁶ Sokullu Akıncı, s.14; Sokullu Akıncı/Dursun, s.94.

⁶⁵⁷ Sokullu Akıncı, s.14; Sokullu Akıncı/Dursun, s.94.

⁶⁵⁸ Yenerer Çakmut, s.38; Aydın, 20018, s.22.

⁶⁵⁹ Polat, 2014, s.184.

⁶⁶⁰ Tülü, s.45-46.

d. Veri Tabanı Oluşturulması

Her kurum, mağdur çocuk hakkında verilen karar ya da yapılacak olan müdahaleye dair kendi bünyesinde sorumlular belirlemekte ve kendi kaydını tutmaktadır. Kolluk kuvvetlerine bildirimde bulunulan olgularla ilgili kurumsal kayıtlar tutuluyor olsa da istismar mağduru çocuklarla ilgili ulusal bir veri tabanı yoktur. Elektronik ortamda kayıt sistemi olmadığı için ulusal veri kaydı yapılamamakta, olgu yükü merkezden izlenememektedir. Bu durum, çocukla ilgili bilgilerin birçok farklı kurumda (adliye, ASPB, sağlık, eğitim vb.) farklı kişi ya da ekipler tarafından kaydedilmesi gibi takibi zorlaştıran bir düzene neden olmaktadır. Ayrıca kişisel verilerin kaydı ve bunların paylaşılması ile ilgili yasal bir düzenlemenin olmaması da kurumların elinde bulunan verilerin, çocuğun yüksek yararını koruma önceliğine uygun biçimde kullanılmasını engellemektedir.⁶⁶¹

Bu sebeplerle ulusal bir veri tabanı oluşturularak, mağdur çocuk hakkında verilen karar ya da yapılacak olan müdahaleler buraya kaydedilmeli ve kararların yerine getirilip getirilmediği buradan incelenmelidir. Örneğin cinsel istismar mağduru çocukla ilgili verilen sağlık tedbiri kararının yerine getirilip getirilmediği, ailenin düzenli olarak mağdur çocuğun tedavisi ile ilgilenip ilgilenmediği, aynı şekilde hakkında eğitim tedbiri kararı verilen mağdur çocuğun okula devam edip etmediği ulusal veri tabanı üzerinden kontrol edilmeli, aileye yapılacak gerekli bildirimler buradan takip edilmeli ve ilgili kurumlarla koordinasyon sağlanmalıdır. Cinsel istismarla ilgili tüm kurumlarda kayıtların doğru, eksiksiz ve sürekli olarak tutulması önemlidir. Oluşturulacak veri tabanları hem kentler bazında hem de ulusal bazda olmalı, ancak gizlilik ilkesine hassasiyetle dikkat edilmeli ve mağdur çocuğun deşifre olmaması için tüm kayıtlar gizli olmalıdır.

e. Bildirim Zorunluluğu

Çocuk istismarının engellenebilmesinde en önemli unsur; “*çocuk istismarının bildirilmesinin*” yasal zorunluluk haline getirilmesidir. Araştırma bulguları cinsel istismara uğramış çocukların büyük bir çoğunluğunun, yaşadıkları bu olumsuz

---

⁶⁶¹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.427-428.

deneyimleri paylaşmadıklarını belirtmektedir. İstismarın gerçekten var olup olmadığının delillerle kanıtlanması zorunluluğu olmadan, istismarı bir şekilde öğrenip de resmi makamlara ihbar etmemek suç haline getirilmelidir.⁶⁶²

TCK, açık hükümler koyarak çağdaş viktimolojinin gereklerine uygun düzenlemeler yapmıştır.⁶⁶³ TCK md. 279, kamu görevlilerinin suçun işlendiğini öğrendikleri, md. 280, sağlık mesleği mensuplarının görevlerini yaptıkları sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmaları halinde bunu yetkili makama bildirmemeleri veya bildirmekte gecikme göstermeleri durumunda hapis cezası ile cezalandırılacaklarına ilişkin hükümler içermektedir.

Md. 280, “sağlık mesleği mensubu” ifadesini kullanarak bildirim yükümlülüğünü sadece hekimle sınırlamamıştır. Md. 280/2 uyarınca hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler, hemşireler ve sağlık hizmeti veren diğer kişilerin bu kapsamda bildirim yükümlülüğü olduğu açıkça hükme bağlanmıştır.

Hekimlerin sır tutma gibi etik bir yükümlülükleri bulunsa da bunun bir istisnası çocuk istismarıdır. Kanundaki düzenlemeler uyarınca sadece doktorlar değil, çocuk istismarını bir şekilde öğrenen herkesin ihbar yükümlülüğü bulunmaktadır. Hatta iyi niyetle böyle bir ihbarda bulunan bir kişinin bu ihbarın gerçeğe uymadığı sonradan ortaya çıkarsa bile herhangi bir sorumluluğu olmamalıdır.⁶⁶⁴

TCK. md. 278 ise işlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirme görevini herkese vermektedir. Ancak Anayasa Mahkemesi 30.6.2011 tarihli ve 2010/52 E. 2011/113 K. sayılı kararı ile bu maddeyi iptal etmiştir. İptal gerekçesi, Anayasa md. 38’de düzenlenen, “Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz” hükmü dikkate alınmaksızın, TCK md. 278 hükmünün düzenlenmiş olmasıdır. Bu karar doğrultusunda, tümüyle iptal edilmiş bulunan 278. madde, ilk üç fıkrası aynen korunarak yeniden düzenlenmiş ve Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi doğrultusunda md. 278/4’de “Tanıklıktan çekinebilecek kişiler bakımından cezaya hükmolunamaz.” denilerek bir cezasızlık nedenine yer verilmiştir. Ancak fıkraya göre, suç önleme yükümlülüğü olan bir kişi söz konusu olduğunda ceza sorumluluğu yine de bulunacaktır. Bu sorumluluk

---

⁶⁶² Topçu, 1997, s.187.

⁶⁶³ Sokullu Akıncı, s.14; Sokullu Akıncı/Dursun, s.106.

⁶⁶⁴ Sokullu Akıncı/Dursun, s.106-107.

ise bildirim yükümüne aykırılıktan değil, işlenmesi önlenemeyen suçta iştirakten olacaktır.⁶⁶⁵

Md. 278/2'ye göre sadece işlenmekte olan suçlar değil, işlenmiş olmakla birlikte yol açtığı sonuçların sınırlandırılabilmesi halen mümkün olan suçlar da bu kapsam içinde kabul edilmiştir. Yetkili makamlara bildirilmeyen suçun mağdurunun, 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk olması durumunda md. 278/3 uyarınca ceza yarı oranında artırılacaktır.

TCK'da yer alan bu grup hükümler, kişileri ihbarcılığa zorladığı için eleştirilmekle birlikte, özellikle çocuk istismarı ve aile içi şiddette, zorunlu ihbar önemli mücadele araçlarından biridir. Zira bu tür suçlar en fazla gizli kalan suçlardır ve özellikle çocuk mağdurların korunması bağlamında zorunlu ihbar kaçınılmaz olmalıdır. TCK'da yer alan hükümlerin bu amaca kısmen hizmet ettiği söylenebilir. Ancak 278. madde, çocuk istismarında ihbar zorunluluğunu yalnızca işlenmekte olan suçlar bakımından değil diğer olasılıklar için de zorunlu hale getirmelidir. Aile mahremiyeti içinde siyah sayı olarak yani gizli kalma olasılığı çok yüksek olan bu tip suçları genel önleme bağlamında böyle bir düzenlemenin daha fonksiyonel olacağı belirtilmiştir.⁶⁶⁶

İhbarda bulunanın vermek istememesine rağmen kimlik bilgilerinin ısrarla istenmesi ihbarları azaltan önemli bir nedendir. İhbarcı, can ve mal güvenliği konusunda ciddi ve haklı endişeler taşımaktadır.⁶⁶⁷ Bu sebeple, bildirimde herhangi bir güçlük çıkartılmadan harekete geçilmelidir.

Ülkemizde istismar edilen çocuklara yönelik, yararlı olduğunu düşündüğümüz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kurulmuş olan ALO 183 Kadın ve Çocuk Sorunları Yardım/İhbar Hattı mevcuttur. Bunun yanında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) internet sitesinde bulunan şikayet formu ile de bildirimde bulunulabilir. İstismarın varlığından haberdar olan şahıslar kendi bilgilerini paylaşma zorunluluğu olmadan mağdur çocuklarla ilgili ihbarda bulunabilmekte ve adli makamlar olaydan haberdar edilerek mağdurun korunması için harekete geçebilmektedir. Ancak bu şekilde farklı ihbar hatları yerine tek bir acil bildirim hattının varlığı kişilerin

---

⁶⁶⁵ Sokullu Akıncı/Dursun, s.107.

⁶⁶⁶ Sokullu Akıncı/Dursun, s.107-108.

⁶⁶⁷ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.422.

kullanımını kolaylaştıracaktır. ASPB il öüdürlüklerine yapılan ihbarlar da etkili olup çocuğın devlet korumasına alınmasını daha hızlı sağlamaktadır.

f. Düzenli Sağlık Taramaları Yapılması

Sağlık taraması; halk sağlığı programları bağlamında çocuk ya da bebek bulunan evlere zaman zaman yapılan ziyaretlerle hem danışmanlık gibi hizmetlerle anne babaların bilgilendirilmesi hem de istismar durumunun varlığı halinde yerinde saptanarak erken müdahale imkânı sağlayan bir uygulamadır.

Bu yöntem devlete fazlaca yük yüklediği ve bu hizmet için oldukça geniş bir kadroya ihtiyaç bulunduğu için uygulamaya geçirilmemektedir. Taramaları yapacak personelin uzman olmaması durumunda da yanlış değerlendirmeler olabilir.⁶⁶⁸ Mağdur çocuğa, sağlık tedbirinin uygulanmasına karar verildiğinde, sağlık taramaları aracılığı ile bu tedbirlerin de eksiksiz uygulanması sağlanmalıdır. Aksaklıklar ortaya çıktığında gereken müdahale ivedilikle yapılmalıdır.

Ülkemizin tamamında aile hekimliği uygulanmaya başlanmıştır. Sağlık taramaları aile hekimleri aracılığı ile yapılmalı ve ebeveynlerin iradesine bırakılmayarak zorunlu olmalıdır. Çocuklar, belli bir yaş dönemine kadar sadece aşı dönemlerinde aile hekimlerine götürülmekte ve hemşire çocuğu görmektedir. Bu uygulama değiştirilmeli ve çocuk kısa aralıklarla mutlaka hekim kontrolünden geçmelidir. Aile hekimlerinin yapacağı izleme sadece küçük çocuklara yönelik olmamalı, 18 yaşını dolduruncaya kadar her çocuğu fiziksel ve ruhsal açıdan takip etmelidir.

İstismar mağduru çocukları izleyen, aileleri ile birebir temasta olan sağlık personelinin psikolojik ve sosyolojik bilgilerinin yanı sıra ceza hukuku bilgilerinin de geliştirilmesi ve güncellenmesine yönelik programlarının ve araştırmaların da yürütülmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Çocuğu izleyen hekim ve diğer personele mutlaka istismar eğitimi verilmeli ve nasıl tanı koyacakları ve yaklaşım gösterecekleri öğretilmelidir.

Cinsel istismar, tecavüz boyutuna ulaşmamış ise çoğu zaman fiziksel belirtileri yoktur. Tecavüz boyutuna ulaştığında ise ancak tıbbi muayene ile tanı yapılabilir. Yukarıda değinilen bir kısım belirtiler ile birlikte ailenin, bakıcının

---

⁶⁶⁸ Sokullu Akıncı, s.10.

ve çocuğun anlattığı olaylar arasında çelişkilerin olması, tekrarlayan şüpheli göstergeler, anne babanın çocuğun durumuna kayıtsız kalmaları, çocukta açıklanamayan belirtilerin varlığı gibi durumlar da istismarın varlığını göstermektedir. Bu sebeple sağlık taramalarına öncelik verilmesi ve 18 yaşına kadar her çocuğun belirli periyotlarla sağlık taramalarından geçirilmesi, cinsel istismarın varlığını ve boyutunun farkedilmesini sağlayacaktır.

İstismar mağdurlarının tedavisi ve madde bağımlılığı gibi durumlarda sağlık tedbirlerinin uygulanabilmesi için çok kurumlu (Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, MEB) tedavi birimleri ivedilikle kurulmalıdır. Sağlık kurumlarında istismara uğrayan çocukların yakınları için de destek verebilecek yapılar geliştirilmelidir.⁶⁶⁹

Çocukların korunmasından sadece anne-baba vb. değil, toplumu oluşturan her bir birey sorumludur. Yukarıda belirttiğimiz önerilerle ilgili oluşacak maliyetlerin tümünü devlet karşılamak zorundadır. Çünkü çocuk mağdur olduğunda, ortaya çıkacak olan sonuçların maliyeti hem daha fazla hem de çoğu zaman telafisiz olacaktır.

---

⁶⁶⁹ TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010, s.435, 655.

SONUÇ

Cinsel istismar suçu, sadece çocuklara karşı gerçekleştirilen bir suç olmasından dolayı mağdur kavramı oldukça önemlidir. Çocukların her türlü istismardan ve ihmalden korunması konusunda politikalar üretmek ve sağlıklı nesiller yetiştirmek, devletin öncelikli görevleri arasındadır. Ceza hukukunda mağdur çocuğun durumu ve rolü son yıllarda farklı açılardan üzerinde durulan ve çalışılan bir konu olmuştur.

Ceza hukukunda, çocukların cinsel bilgilerinin gelişiminin sağlıklı olması, cinsel alandaki seçimlerini serbestçe yapabilmelerinin sağlanması ve çocukların cinsel suçlarda mağdur olarak kullanılmalarını önleyebilmek için daha katı önlemler alınmaktadır. Ülkemizde ceza adalet sisteminin 2005 yılında güncel ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilmesi sonucunda 5237 Sayılı TCK, 5395 Sayılı ÇKK ve 5271 Sayılı CMK yürürlüğe girmiştir. Cinsel istismar suçu TCK'nın 103. maddesinde cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar bölümünde düzenlenmiştir.

Kanunun sistematüğinde yetişkinlerin maruz kaldığı cinsel özgürlüğe karşı fiiller cinsel saldırı suçu altında, çocukların maruz kaldığı cinsel özgürlüğe karşı fiiller ise cinsel istismar suçu olarak farklı maddede düzenlenerek, çocukların cinsel suç karşısındaki hassas durumlarına dikkat çekilmiştir. İlgili yasal düzenlemeler, Türkiye'de çocuk adalet sisteminde köklü bir değişiklik yaşanmasına, mağdurun korunabilmesi için gereken yasal temelin atılmasına imkân sağlamış ancak istenilen hedeflere ulaşamamıştır.

Cinsel istismar suçunun işlenmesinin önüne geçilememesi ve toplumun duyarlılığının artması Kanunkoyucu'yu cezaların artırılmasına yöneltmiş ve 18.06.2014 tarih ve 6545 Sayılı Kanun ile oldukça etkili ve caydırıcı yaptırımlar düzenlenmiştir. Ancak düzenlemenin yürürlükte olduğu dört yıllık sürede cinsel suçlara ilişkin açılan kamu davası sayısında düşük oranda bir azalma olsa da toplumun tepkisinin dinmemesi ve failerin delilleri yok etmek için istismar ettikleri çocukları öldürmeleri Kanunkoyucu'yu yeni arayışlara sevk etmiştir. Çalışmamızın hazırlandığı sırada istismar ve çocuk ölümlerine ilişkin haberlerin artması sebebi ile istismara ilişkin yeni düzenlemelerin yapılacağı ve kimyasal kastrasyon ve idam cezalarının düzenleneceği medyada sıklıkla konuşulmaktaydı.

6545 sayılı Kanun ile "sarkıntılık düzeyinde kalmış davranışlar" cinsel istismar suçunda daha az cezayı gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Bu düzenleme

sonrasında; vücuda temas içermeyen cinsel içerikli davranışlar “cinsel taciz” suçunu; vücuda temas içeren ani hareketlerle yapılan davranışlar “sarkıntılık” fiilini (cinsel istismarın daha az cezayı gerektiren halini); cinsel ilişki boyutuna ulaşmayan vücuda temas içeren davranışlar “basit cinsel istismar” suçunu, cinsel ilişki boyutuna ulaşan davranışlar ise somut olayın özelliğine göre “reşit olmayanla cinsel ilişki” ya da “cinsel istismar” suçunu oluşturacaktır.

Bununla birlikte cezayı yarı oranında artıran nitelikli hallerde de doktrinin önceki eleştirileri dikkate alınarak birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Cinsel istismar suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâli olan ve sıklıkla eleştirilen suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâli yürürlükten kaldırılarak, cinsel istismar fiilinin doğal olarak mağdurun ruh sağlığını bozacağı kabul edilmiş ve buna ilişkin aldırılan raporlarla mağdurların ikincil mağduriyet yaşamaları bir nebze önlenmiştir. Yine 103. maddenin ilk şeklinde yer almayan cezayı artıran nitelikli unsurlar, günümüz koşullarına uygun olarak maddeye eklenmiştir.

Suç karşılığında öngörülen cezaların ağırlaştırılmasıyla istismar ile mücadele sağlanamayacağı kanaatindeyiz. Nitekim ülkemizdeki cezalar oldukça yüksek olmasına rağmen cinsel istismar suçunun azalmayışı da bu savı desteklemektedir. Keza hapis cezası dışında hadım veya idam cezalarının düzenlenmesinin de suç oranına olumlu etkisi olacağını düşünmüyoruz. Bu durumda fail, suç delillerini yok etmek için küçük çocukları öldürme yoluna gidecek ve çok daha vahim tablolar ortaya çıkacaktır. Yine birçok olayda hakimlerin ceza vermeme eğiliminde olacağı ve hukuka aykırı bir şekilde beraat kararları verileceğini düşünmüyoruz. Ayrıca hadım veya idam cezalarının, tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere açıkça aykırı oldukları da ortadadır. Söz konusu cezaların, suçu önleme etkisi olup olmadığına ilişkin araştırmalar yapılmadan mevzuatımızda düzenlenmesi, ceza adalet sistemine olumlu bir katkı yapmayacaktır. Cezaları artırmak yerine, istismar suçunun işlenmesinin önüne geçmek için mücadele edilmeli ve küçük çocukların mağduriyetinin önüne geçilmelidir.

Çocukların cinsel istismarı ile ilgili kanun maddelerinin yeniden ele alınarak düzenlenmesini öneriyoruz. Müstehcenlik ve fuhuş suçlarının ayrı maddelerde düzenlenmesi yerine hem çocuk fuhşunu hem çocuk pornografisini hem de erken evlilikleri içerecek şekilde çocukların cinsel istismarı suçu yeniden düzenlenmelidir. Yine 104. maddede yer alan reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından mağdur ve

failin her ikisinin de çocuk olması durumunda birini mağdur kabul edip diğerini cezalandırmanın hukuk mantığıyla bağdaşmaması ve çocukları korumaması sebebiyle bir cezasızlık sebebi öngörülmeli ve çocukların her ikisine de ceza verilmemelidir.

Ensest suçu ise cinsel istismar suçu ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçu kapsamında değil ayrı bir başlık altında ve bağımsız bir suç olarak düzenlenmelidir. Çocukların istismara karşı öncelikle ailesi tarafından korunması gerekirken, maalesef yaşayabilecekleri en kötü deneyimlerden biri olarak aileleri tarafından cinsel istismara maruz bırakılmaktadır. Ensest suçu başlığı altında çocuklar için bir yaş ayrımına gidilmeden, 18 yaşını doldurmamış her çocuğun, aralarında evlenme yasağı olan kişilere karşı korunması sağlanmalıdır.

Ülkemizde, önleyici ve koruyucu politikaların geliştirilmediği ve istismar mağduriyetine ilişkin müdahalelerin, mağduriyet gerçekleşikten sonra yapıldığı anlaşılmaktadır. Devletin sorumluluğunda bulunan cinsel istismarın önlenmesine yönelik çalışmalara öncelik verilmelidir. Çocuğun ön plana alındığı, çocuk odaklı politikalar ve programlar geliştirilmelidir. Çocukların mağdur olmasına neden olan risk faktörlerinin ortadan kaldırılması veya en az düzeye indirilmeye çalışılması ile çocukların sağlıklı büyüme ve gelişme hakları sağlanabilir.

Ceza yargılamasının önemli bir aşaması olan soruşturma ve kovuşturma evreleri, mağdur çocuğun gördüğü zararın artmaması için hassasiyetle geçirilmelidir. Suçun meydana gelmesinden sonra delillerin toplanması ve muhafaza edilmesi, ardından mağdurun adli muayene aşamalarından geçirilmesi suçun ispatı ve failin alacağı cezanın belirlenmesi için en önemli kısımları oluşturmaktadır. Cinsel istismar suçlarının ortaya çıkması çoğu zaman adli muayene ile olmaktadır. Bu sebeple sağlık çalışanlarının dikkatli olması hem mağdur açısından önlem alınmasını hem de failerin tespit edilmesini ve cezalandırılmasını kolaylaştıracaktır.

Mağdur çocuğun soruşturma ve kovuşturma sırasında adli makamlarca dinlenmesi de oldukça önem taşımaktadır. Mağdurun beyanları suçun açığa çıkmasını sağlayacak en önemli delillerden bir tanesidir. Ancak çocuğun dinlenmesi sırasında ifade vermesinin kolaylaştırılması keza yaşadığı travmatik olayı anlatırken defalarca örselenmesinin önüne geçebilmek için mevzuatta yer alan önlemlere titizlikle uyulmalıdır. Adli görüşme odaları bu maksatla düzenlenmiş bir yenilik iken uygulamada bir çok adliyede teknik imkansızlıklar, personel yetersizliği veya

hakimlerin gerek görmemesi gibi sebeplerle kullanılmadığı bilinmektedir. Ancak çocuğun ikincil mağduriyet yaşamasının önlenmesi için adli görüşme odaları zorunlu tutulmalı ve buraların kullanılmaması halinde yaptırımlar söz konusu olmalıdır.

Cinsel istismar her yaş, ırk ve cinsiyetten çocuğu etkileyebilir. Bu konu, “mağdur temelli” bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Cinsel istismarın etkileri yaşam boyu devam edeceğinden tedavinin de yaşam boyu devam etmesi gerekmektedir. Çocuk mağdurlar genelde suçluluk ve utanma duyguları içindedirler. Cinsel istismar çocuklarda büyük bir travma oluşturmakla birlikte, bu olaydan sadece mağdurlar değil yakın çevreleri de büyük oranda etkilenmektedir. Bu sebeple cinsel istismarın yıkıcı ve yaralayıcı etkilerinin en aza indirilebilinilmesi için erken tanınıp tedavi edilebilmesini sağlayacak ve cinsel istismarın mağdurlarda ve ailelerinde neden olduğu olumsuz ruhsal etkilerin önlenmesine yönelik kapsamlı uygulamalara ihtiyaç vardır. İstismar eyleminin ardından kısa sürede çocuğu sağlık kuruluşlarında düzenli takibe alabilmek, yeterli aile ve çevre desteğini sağlayabilmek, çocuktaki travmanın etkilerini azaltmaya yardımcı olsa da uzun dönemde bu çocukların ciddi psikiyatrik ve sosyal problemler yaşayabileceği ve istismar edilen çocuğun istismar etmeyi öğrendiği dikkate alınarak uygun önlemler alınmalıdır.

İkincil mağduriyetlere sebep olan uygulamalara ilişkin tez çalışmasında belirttiğimiz sebeplerin dikkate alınarak bu mağduriyetin önlenmesi sağlanmalıdır. Yargılama sürecinin uzamasına neden olan eksikliklerin giderilmesi ve konuyla ilgili olan kurumlar arasında gerekli koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ihtiyaçtır. Mağdur çocukların adliyeye hiç getirilmemesi temin edilmelidir. Gizlilik kuralına ciddiyetle uyulmalı ve mağdur çocuğun bilgilerinin ve kişisel verilerinin korunması sağlanmalı, işlemlerde adı kesinlikle kullanılmamalıdır. Bu konuda özellikle medyanın titiz davranması sağlanmalıdır.

Ulusal ve uluslararası mevzuatta, çocuklara yönelik koruma sağlayan çok sayıda metin vardır. Bu hükümlerin büyük bir kısmı tam anlamıyla yerine getirilmemektedir. Lanzarote Sözleşmesi uluslararası alanda cinsel istismar ile mücadele açısından en etkili yaptırımları öngören oldukça önemli bir sözleşmedir. Taraf devletlere, çocukları cinsel istismardan korumak ve ikincil mağduriyeti en aza indirebilmek için birtakım yükümlülükler yüklemektedir. Ancak Türkiye, tam olarak sözleşmenin gereklerini yerine getirmemektedir. TCK ve mevzuatlarımızda yer alan diğer hükümler, en kısa

zamanda tarafı olduğumuz sözleşmelere uyumlu hale getirilmeli ve sözleşmelerden doğan yükümlülükler eksiksiz yerine getirilmelidir.

Sadece mağdur çocuklara özgü ve onların tüm mağduriyetlerini içeren, dağınık haldeki mağdurlara ilişkin hükümleri bir araya getiren, geniş kapsamlı bir kanunun yürürlüğe konulmasını önermekteyiz. Toplumun her kesimi dikkate alınarak, geniş bir mutabakatla hazırlanacak olan kanunun koruyucu, önleyici ve onarıcı yaptırımlar içermesini gerekli görüyoruz. Bu açıdan Avrupa Birliği uyum süreci kapsamında 2008 yılında hazırlanan ve daha sonra kadük hale gelen “Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı” geliştirilerek ve güncelleştirilerek muhakkak yürürlüğe konulmalıdır.

Cinsel istismar konusunda çocuklara, nelerin uygun davranışlar olduğu ve olumsuz bir durumla karşılaştıklarında yardım alabilecekleri kimselerin kimler olduğu öğretilmelidir. Çocukların bu konulardaki eğitimine çok erken yaşlarda başlanmalı ve çocuğun yaşına uygun rehberlik programları yapılmalıdır. Politika uygulayıcılar, istismarın varlığını tespit edebilmek için zaman zaman sağlık taramaları yaptırtmalı, kitle iletişim araçlarının farkındalık yaratacak yayınlar yapması sağlanmalı, mağdur çocukları ve ebeveynlerini destek grupları oluşturmaya yönlendirmelidir. Bunların yanında çocuk istismarı faillerinin merkezi sicilinin tutulması, ihbar zorunluluğu konuları da önem taşımaktadır.

İstismara ilişkin gerçek verileri ve rakamları gösteren istatistikler tam olarak bulunmamaktadır. Çocuğa yönelik cinsel istismar konusunun hassasiyeti ve çalışılmasındaki güçlükler nedeniyle, literatürde yer alan bilimsel ve akademik çalışmaların, 2000’li yıllarda artış göstermekle birlikte yetersiz kaldığını düşünmekteyiz. Ülkemizde bu konudaki çalışmaların tümü küçük ölçekli yapılmaktadır. Cinsel istismara yol açan faktörleri ve bunların sonuçlarını konu alan çalışmalar ne kadar çoğalır, toplumun bu konuda bilinçlenmesi ve devletin harekete geçmesi aynı ölçüde artacaktır. Cinsel istismarı önlemek üzere hazırlanan akademik çalışmalar ve projeler ile ilgili eğitimlerin hem bireysel olarak her bir çocuğa hem de çocuğun yetiştirilmesinde önemli bir rol oynayan anne, baba ve öğretmenlere verilmesi gerekmektedir. Tüm çalışmaların, sivil toplum kuruluşlarınca yürütülen ve istismarın önlenmesinde önemli bir yere sahip olan projelerin ve bunların değerlendirme raporlarının herkes tarafından kolayca ulaşılabilecek şekilde yayımlanması ileride bu konuda yapılacak olan diğer çalışma ve projelere de ışık tutacaktır.

Cinsel istismarla ilgili olarak ülkemizde yapılacak araştırmaların farklı disiplinlerden kaynaklanması ve çok disiplinli ortak çalışmalar yapılması istismar sorununun birbirini tamamlayan çeşitli açılardan ele alınabilmesi için kritik önem taşımaktadır. Cinsel istismarla ilgili yapılan çalışmalarda çocuk fuhşu ve pornografisi, cinsel amaçlı çocuk ticareti, cinsel istismar kapsamında erken evlilikler, istismar suçlarında zorunlu bildirim, mağdurlar açısından risk faktörleri, ikincil mağduriyetler, mağdurların tedavisi ve karşılaşılan güçlükler, mağdurların ileri dönemlerde takipleri konularında ya hiç çalışmaya rastlanılmamış ya da çok sınırlı ve küçük ölçekli çalışmalarla sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu konularda bilimsel çalışmaların olmaması önemli bir boşluk ortaya çıkarmıştır. Mevcut konular üzerine yapılan çalışmalar istismarla ilgili sorunların çözümüne katkı sağlamayacaktır.

Aile bireyelerine ve hizmet sunucularına yargı, sağlık, eğitim gibi konuyu benimsetecek, öğretecek, duyarlılık ve farkındalık yaratacak ve uygulatacak girişimlerin Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kamu kurumları, bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği çerçevesinde güçlendirilmesi ve artırılması gerekmektedir. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığı tarafından mağdur hakları konusunda çalışmalar ve projeler yapılmaktadır. Bu birimin etkinliği artırılarak hem mali hem idari kaynakları güçlendirilmeli ve diğer kurumlarla koordinasyonu sağlanmalıdır.

Ülkemizde son yıllarda ikincil mağduriyetin önüne geçebilmek amacı ile belirli illerde, kamu hastanelerinde Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM) kurulmaya başlanmıştır. Cinsel istismar sonrasında mağdurların psikiyatrik değerlendirmeleri, psiko-sosyal sorunlarının belirlenmesi ve tedavileri için Çocuk İzlem Merkezleri ve Çocuk Koruma Birimlerinin sayılarının artırılması ve bu kurumlarda çocuklarla çalışan tüm meslek elemanlarının istismar konusunda eğitim ve farkındalığının oluşturulması gerekmektedir.

Çocukların farkına varılması çoğu zaman ya suç işlediklerinde veya mağdur olduklarında söz konusu olmaktadır. Oysa çocuğun çocuk olarak kalması için her türlü mücadelenin verilmesi ve onların asla mağdur sıfatını (ya da suça sürüklenen) almaması için çalışılmalıdır. Çocuklarını koruyamayan, gözetemeyen toplumların geleceği olamaz.

KAYNAKÇA

- ACEHAN, Selen/BİLEN, Ayşegül/AY, Mehmet OĞUZHAN/GÜLEN, Müge/AVCI, Akkan/İÇME, Ferhat, “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi”, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22 (4), Adana, 2013, s.591-614.
- AHİOĞLU, Nihal, “Yayımlara ve Yargı Kararlarına Göre Türkiye’de Çocuk İstismarı”, Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi, 3 (6), Ankara, 2004, s.277-286.
- AKÇAN, Ramazan/ÇEKİN, Necmi, “Cinsel Suçlu (!) Olarak Çocuk”, Adli Tıp Dergisi, Cilt:25, Sayı:1, 2011, s.49-70.
- AKDUMAN, Gülümser Gültekin/RUBAN, Canan/AKDUMAN, Barış/KORKUSUZ, İrfan, “Çocuk ve Cinsel İstismar”, Adli Psikiyatri Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2005, s.9-14.
- AKGÜL ALTIKAT, Meliha, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Belirti Delilleri ve İspat Gücü”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2014.
- AKSOY, Ercüment/İNANICI, Mehmet Akif/POLAT, Oğuz/SÖZEN, Şevki/YAVUZ, Mustafa Fatih, “Çocuk İstismarı ve İhmali”, Birinci Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı, Türk Tabipler Birliği Yayını, Ankara, 1999.
- AKYÜZ, Emine, “Çocuk Hukuku”, Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2012.
- ALAN AKCAN, Esra, “Ceza Muhakemesinde Mağdurun Hakları”, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2013.
- ALİKAŞİFOĞLU, Müjgan/ERGİNÖZ, Ethem/ERCAN, Oya/ALBAYRAK KAYMAK, Deniz/UYSAL, Ömer/İLTER Özdemir, “Sexual Abuse Among Female High School Students in Istanbul, Turkey”, Child Abuse & Neglect, 2006, s.247-255.
- ALPASLAN, Ahmet Hamdi, “Çocukluk Döneminde Cinsel İstismar”, Kocatepe Tıp Dergisi, 15 (2), 2014, s.194-201.
- ALTAŞ, Ebru, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2009.
- Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Cinsel İstismar Kliniği Öğrencileri Tarafından Hazırlanan TCK’nın “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” ve “Aile Düzenine

- Karşı Suçlar” Bölümleri Hakkında Kanun Taslağı (Ankara Üniversitesi ... Kanun Taslağı), TBB Dergisi, Sayı:122, 2016, s.439-458.
- ARAL, Neriman/GÜRSOY, Figen, “Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal ve İstismarı”, Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi, Sayı:151, Temmuz-Eylül, 2001, s.1-25.
- ARTUÇ, Mustafa, “Kişilere Karşı Suçlar”, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2008.
- ARTUK, Mehmet Emin, “Cinsel Taciz ve Ceza Hukuku”, AÜSBFD, Prof. Dr. Yılmaz Günal’a Armağan, Cilt: 49, Sayı: 3-4, 1994, s.31-50.
- ARTUK, Mehmet Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, Caner, “Gerekçeli Ceza Kanunları”, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara, 2007.
- ARTUK, Mehmet Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, Caner, “Ceza Hukuku Özel Hükümler”, 13. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- ARTUK, Mehmet Emin/ALŞAHİN, Mehmet Emin, “Sarkıntılık Fiili”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 65 (4), 2016, s.3243-3270.
- AŞIRDİZER, Mahmut, “Acil Servislere Başvuran Çocuk ve Kadın İstismarı Olgularına Hekimlerin Yaklaşımı”, Türkiye Klinikleri Journal of Surgical Medical Sciences, 2 (50), 2006, s.39-48.
- AYDIN, Murat, “Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu”, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018.
- AYDIN, Öykü Didem, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” Hukuki Perspektifler Dergisi, Sayı:2, Sonbahar, 2004, s.152-162.
- AYRAL, Fatma, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve Bu Suçla Mücadele”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2010.
- AYSEV, Ayla Soykan/TANER, Yasemen Işık (Ed.), “Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları: Cinsel İstismar”, Golden Print Basım, 1. Baskı, İstanbul, 2007.
- BARUTÇU, Nesrin, “Cinsel Saldırı Mağdurlarının Karşılaştığı Sorunların Değerlendirilmesi”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998.
- BERTAN, Münevver/HAZNEDAROĞLU, Dilek /KOLN, Pelin/YURDAKÖK, Kadriye/DOĞAN GÜÇİZ, Bahar, “Ülkemizde Erken Çocukluk Gelişimine

- İlişkin Yapılan Çalışmaların Derlenmesi”, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, Cilt:52, 2009, s.1-8.
- BEYAZIT, Utku/BÜTÜN AYHAN, Aynur, “Türkiye’de Yapılmış Çocuğun Mağdur Olduğu Bilimsel Çalışmaların İncelenmesi”, International Journal of Social Science, Number:31, Winter II, 2015, s.443-453.
- BOTTKE, Wilfried, “Sexuality and Crime: The Victims of Sexual Offenses”, Buffalo Criminal Law Review, Volume.293, 1999-2000, s.293-315.
- BULUT, Sefa, “Çocuk Cinsel İstismarı Hakkında Bir Derleme”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt:3, Sayı:28, s.139-156.
- CAN, Cahit, “Toplumsal İnsanın Evrensel Doğası ve Cinsel Suçlar”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002.
- CENTEL, Nur, “Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması”, Prof. Dr. Kenan Tunçomağ’a Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, s.59-70.
- CENTEL, Nur, “Yeni TCK ve Kadın”, Polis Dergisi, Temmuz, 2005, s.64-72.
- ÇAVLİN BOZBEYOĞLU, Alanur/KOYUNCU, Ece/KARDAM, Filiz/SUNGUR, Altan, “Ailenin Karanlık Yüzü: Türkiye’de Ensest”, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, 2010, s.1-37.
- Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı-Hukukçular İçin Eğitim Kitabı, UNİCEF–Adalet Bakanlığı Proje Paydaşları, Ankara, 2014.
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı, UNİCEF, 1998.
- DAĞ KARATAŞ, Reyhan, “Cinsel Saldırı Mağdurlarında Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ve İlişkili Faktörler”, Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi (Tıpta Uzmanlık Tezi), Eskişehir, 2016.
- DERMAN, Orhan/KARATAŞ, Kasım (Ed.), “Çocuk İstismarı ve İhmaline Yaklaşım Temel Bilgiler”, Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği Yayınları, Ankara, 2015.
- DEVECİ, Erhan/AÇIK, Yasemin, “Çocuk İstismarı Nedenlerinin İncelenmesi”, Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 12(4), s.396-405.
- DOERNER, William/LAB, Steven, “Victimology”, Routledge Publish, 7TH Edition, 2014.
- Dünya Sağlık Örgütü, Çocuk İstismarını Önleme Toplantısı Raporu, 1999.

- FIRAT, Sunay/İLTAŞ, Yiğit/GÜLMEN, Mete Korkut, “TCK’da Çocukların Cinsel İstismar Suçu: Beş Olgu Sunumu”, Adli Tıp Bülteni, 22 (1), 2017, s.76-81.
- GENÇ, Güneş, “Çocuklar İçin Dünya Zirvesi (30 Eylül 1990) 2000 Yılı Hedefleri”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 7 (3), 1991, s.87-95.
- GÖRAK, Gülay/BAHÇECİK, Nefise/YILDIZ, Suzan/GÜLÇİÇEK, Sakine, “Cinsel İstismarlar I: Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Dönemlerinde Karşılaştıkları Çeşitli Cinsel İstismarlar”, 1. İstanbul Çocuk Kurultayı Araştırmalar Kitabı, İstanbul Çocukları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- GÖZÜBÜYÜK, Abdullah Pulat, “TCK Şerhi Cilt 3”, Kazancı Hukukevi, 5. Bası, İstanbul, 1989.
- GÜNDÜZ, Remzi/GÜLTAŞ, Veysel, “Cinsel Suçlar”, Bilge Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2013.
- GÜNDOĞMUŞ, Ümit/HANCI, Hamit, “Birinci Basamakta Adli Hekimlik Uygulamaları”, Sürekli Tıbbi Eğitim Dergisi, C:12, S:9, 2003, s.341-343.
- İMDAT - Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği ve ASUMA –Acıbadem Üniversitesi Suç ve Şiddetle Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çocuk İstismarına Yönelik Rapor, İstanbul, 2016.
- İnsan Hakları Derneği, “Çocuk İhmali ve İstismarını Önleme-Öğretmenler ve Aileler İçin Eğitim Kitabı” Berkay Ofset, Ankara, 2008.
- JARVIS, Tracey/COPELAND, Jan/WALTON, Layton, “Exploring the Nature of the Relationship Between Child Sexual Abuse and Substance Use Among Women” Addiction Journal, 93 (6), 1998, s.865-875.
- KIR, Ebru, “Çocuklara Yönelik Cinsel Taciz ve İstismara Karşı Önleyici Eğitim Çalışmaları”, İÜHFM, C:LXXI, Sayı:1, 2013, s.785-800.
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler” Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- KOÇ, Sermet/CAN, Muhammet (Ed.), “Birinci Basamakta Adli Tıp”, Golden Print Basım, 2. Baskı, İstanbul, 2011.
- KOÇTÜRK, Nilüfer, “Tekrarlanan Cinsel İstismara Maruz Kalan Ergenlerin Bireysel ve Ailesel Risk Faktörleri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2016.

- KOZCU, Şeyda, “Çocuk İstismarı ve İhmalı”, Ege Üniversitesi Yayınları, 6/7, İzmir, 1989, s.63-76.
- KÖK, Ahmet Nezh, “Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Tıp Uygulamaları”, EÜHFD, C:X, S:3-4, Erzincan, 2006, s.3-13.
- KÜÇÜKOSMANOĞLU, Nazmi, “Çocuğun Cinsel İstismarı Suçunun TCK Kapsamında Değerlendirilmesi”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2014.
- LANNIG, Beth/BALLARD, Danny/ROBINSON, James, “Child Sexual Abuse Prevention Programs in Texas Public Elementary Schools”, Journal Of School Health, 69 (1), 1999, s.3-8.
- MALKOÇ, İsmail, “TCK Uygulamasında Cinsel Suçlar”, Malkoç Kitabevi, Ankara, 2009.
- NUHOĞLU, Ayşe, “Aile Düzenine Karşı Suçlar”, Beta Basım, İstanbul, 2009.
- NUHOĞLU, Ayşe, “Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi ve Türk Hukuku”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Köksal Bayraktar’a Armağan, Cilt:1, 2010, s.287-300.
- ORAL, Resmiye/CAN, Demet/ KAPLAN, Sandra, “Child Abuse in Turkey: An Experience in Overcoming Denial and A Description of 50 Cases”, Child Abuse and Neglect 25, 2001, s.279-290.
- ÖNDER, Ayhan, “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Filiz Kitabevi, 4. Bası, İstanbul, 1994.
- ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker (Özbek vd.), “Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler”, Seçkin Yayınevi, 13. Baskı, Ankara, 2018.
- ÖZEN, Tuğçe, “Türk Ceza Yargılamasında Mağdur Çocuk”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2018.
- ÖZKARA, Erdem/KAVAKLI, Uğur/CAN, İsmail Özgür/TEPE, İlker/ÖZBEK, Veli Özer, “Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarın Yasal Boyutunun Türkiye ve Diğer Ülkeler ile Karşılaştırılması”, Adli Tıp Dergisi, Cilt:25, Sayı:1, 2011, s.12-24.
- ÖZTÜRK, Bahri, (Editör) “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, İstanbul, 2016.
- POLAT, Ahmet, “Viktimoloji (Mağdurbilim)”, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2014.

- POLAT, Oğuz, “Fiziksel ve Cinsel İstismar”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 69, Sayı:1-2-3, 1995, s.78-79.
- POLAT, Oğuz, “Cinsel istismar, Çocuk ve Şiddet” İstanbul: Der Yayınları, 2001.
- POLAT, Oğuz, “Klinik Adli Tıp-Adli Tıp Uygulamaları”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- POLAT, Oğuz, “Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2007.
- POLAT, Oğuz, “Şiddet”, MÜHF–HAD C:22, S:1, İstanbul, 2017, s.15-34.
- SAKA, Naile Esra, “Adli Tıp Kurumu Başkanlığı’nca Karara Bağlanmış Çocuk Ölümlerinin ‘Çocuk İstismarı ve İhmali’ Açısından İncelenmesi”, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, İstanbul, 2004.
- SAKA, Naile Esra/DOKGÖZ, Halis, “Çocuk İstismarı ve İhmaline Adli Tıp Yaklaşımı”, İzmir Barosu Çocuk Hakları Merkezi Çocuk Hakları Bülteni, 2017, s.11-28.
- SAVAŞCI, Bilgehan, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- SCHÖCH, Heinz, “Ceza Muhakemesinde Cinsel Suç Mağduru Küçüklerin Korunması”, Çeviren: Nur Centel, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: III, Sayı:1, Erzincan, 1999, s.3-14.
- SCHULTZ, Rosalyn, “Secrets of Adolescence: Incest and Developmental Fixations”, (Ed: Richard Kluft). Incest Related Syndromes of Adult Psychopathology. Washington, D.C., American Psychiatric Press, 1990.
- SOKULLU AKINCI, Füsün, “İstismar Mağduru Çocukların Suç Sonrası Sorunları ve Hukuksal Korunmaları”, MÜHF-HAD, Özel Sayı, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Cilt:19, 2013, s.3-15.
- SOKULLU AKINCI, Füsün/DURSUN, Selman, “Viktimoloji”, Beta Basım Yayım Dağıtım, 3. Baskı, İstanbul, 2016.
- SOYASLAN, Doğan, “Ceza Hukuku Özel Hükümler”, 6. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2006.
- ŞAFAK, Ali, “Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü”, Selim Yayınevi, Ankara, 2002.
- ŞARMAN, Ceren, “TCK’da Çocukların Cinsel İstismarı Suçu”, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2012.

- ŞEN, Ersan, “Yeni TCK Yorumu”, Cilt I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006.
- ŞİMŞEK, Şeref/FETTAHOĞLU, E. Çığıl/ÖZATALAY, Esin, “Cinsel İstismara Uğramış Çocuklarda ve Ebeveynlerinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu”, Dicle Tıp Dergisi, 38 (3), 2011, s.318-324.
- TANER, Fahri Gökçen, “Anayasa Mahkemesi’nin Çocukların Cinsel İstismarına ve Evlenmenin Dinsel Törenine İlişkin İptal Kararlarının Ardından Çok Katmanlı Bir Çözüm Önerisi” (Anayasa Mahkemesi’nin...), TBB Dergisi, S:124, 2016, s.221-246.
- TANER, Fahri Gökçen, “Türk Ceza Hukukunda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar”, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- TBMM Kayıp Çocuklar Başta Olmak Üzere Çocukların Mağdur Olduğu Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Komisyonu Araştırması Raporu, Ankara, 2010 (TBMM Mağdur Çocuklar Raporu 2010).
- TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Mağdur Hakları İnceleme Raporu, Ankara, 2014 (TBMM Mağdur Hakları Raporu 2014).
- TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan, “Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nin TCK Tasarısı Hakkındaki Raporu”, TCK Reformu, Makaleler, Görüşler, Raporlar, 2. Kitap, TBB, 2004.
- TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, Rıfat Murat, “Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, 16. Baskı, Ankara, 2018.
- TIRAŞCI, Yaşar/GÖREN, Süleyman, “Çocuk İstismarı ve İhmalı”, Dicle Tıp Dergisi, Cilt:34, Sayı:1, 2007, s.70-74.
- TOPÇU, Sedat, “Çocuk ve Gençlerin Cinsel İstismarı”, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1997.
- TOPÇU, Sedat, “Silinmeyen İzler”, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2009.
- Trabzon Barosu Çocuk Hakları Komisyonu Çocuk İzlem Merkezleri Türkiye Raporu 2015.
- TUĞRUL, Ahmet Ceylani, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar ve Enstest İlişkiler”, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- TUNCEROĞLU, Zafer, “İstanbul Emniyet Müdürlüğü Sorumluluk Bölgesinde Polis Açısından Cinsel Saldırı Suçlarının Soruşturulmasında Mevcut Uygulamalar ve

- Yeni Yaklaşımlar”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2003.
- TUNÇ, Gökçe, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleniyet İlkesi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta, 2018.
- TURHAN, Faruk, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.
- TURHAN, Faruk, “Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi ve Tıp Hukuku”, 5. Türk Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2008, s.1025-1075.
- TURHAN, Faruk, “Ceza Muhakemesinde Tehlike İçindeki Tanıkların Korunması”, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- TÜLÜ, İsmail Altan, “Tecavüz Suçlarında ve Çocuk Cinsel İstismarcılarında Suç Analizi”, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2010.
- Türkiye’de Cinsel İstismar ve Sömürü Mağduru Çocuklar için Çocuk Dostu Adalet Gözlemevi Projesi
- UNICEF, Dünya Çocuklarının Durumu Raporu, Ankara, 2001.
- UNICEF, Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Bakım Kılavuzu, International Rescue Committee, 2015.
- ÜNSAL, Aynur, “Çocuk İstismar ve İhmalinde Önemli Bir Etmen Olarak Aile”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 14 (3), İzmir, 1998, s.301-315.
- ÜNVER, Yener, “Özellikle Cinsel Suçlar Alanında Olmak Üzere, Kadınlarla İlgili Ceza Hukuku Normlarındaki Değişim ve Türkiye’deki Durum”, Adalet Yüksek Okulu 20. Yıl Armağanı, İstanbul, 2001, s.293-350.
- ÜNVER, Yener, “Cinsel Dokunulmazlığa ve Genel Ahlaka Karşı Suçlar”, TCK’nın 2 Yılı: Teori ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayınları, İstanbul, 2008.
- ÜNVER, Yener/HAKERİ, Hakan, “Ceza Muhakemesi Hukuku 1”, Adalet Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2013.
- YALÇIN SANCAR, Türkan, “Çocuk İstismarı ve TCK”, Güncel Hukuk, Nisan-2008, s.12-17.

- YAŞAR, Osman/GÖKCAN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa, “TCK Cilt I”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.
- YAŞAR, Osman/GÖKCAN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa, “TCK Cilt III”, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.
- YAVUZ, Mustafa Fatih, “Cinsel Saldırı Olgularının Değerlendirilmesinde Yeni Bir Yaklaşım”, Adli Tıp Dergisi, 12(1-2-3-4), 1996.
- YAVUZ, Mustafa Fatih (Editör), “Cinsel İstismara Uğramış Çocuğa Yaklaşım, Muayene, Delillerin Toplanması ve Adli Rapor Düzenlenmesi”, Çocuk Hakları Toplantıları, Ekspres Ofset, İstanbul, 2000.
- YENERER ÇAKMUT, Özlem, “Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve TCK’nın Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış” (Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk), MÜHF-HAD, C.22, S.1, 2016, s.35-51.
- YENİDÜNYA, Caner, “5237 Sayılı Yeni TCK’da Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar”, Legal Hukuk Dergisi, C.3, S.33, 2005, s.3284-3314.
- YENİSEY, Feridun, “Mağdur Çocuk Haklarına İlişkin Öneriler”, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları-Uğur Eğitim Pazarlama ve Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- YENİSEY, Feridun/NUHOĞLU, Ayşe, “Ceza Muhakemesi Hukuku”, Seçkin Yayıncılık, 6. Basım, İstanbul, 2018.
- YILDIZ, Yakup, “Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve İkincil Mağduriyet Sorunu”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2012.
- YILMAZ IRMAK, Türkan, “Çocuk İstismarının ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler”, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2008.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan, “5237 Sayılı TCK’da Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçları” (Çocukların Cinsel İstismarı), Hukuk ve Adalet, (Av. Haldun Karacabey’e Armağan) Yıl:2, Sayı:5, Nisan, 2005, s.280-302.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan, “5237 Sayılı TCK’da Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları”, TBB Dergisi, Sayı:57, 2005, s.243-282.

- YOKUŞ SEVÜK, Handan, “6545 Sayılı Kanun İle Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, 2015, s.119-146.
- YORGANCIOĞLU, Elif, “Bir Mağduriyet Türü: Çocuğun Suça Tanıklığı”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2013.
- YÜKSEL, Saadet, “Çocuk Mağduriyetinin AB Hukuku Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Hukuk ve Adalet Dergisi, Yıl:4, S.9, 2007.
- USLU, Ferhat, “Çağdaş Ceza Adaleti İçinde Mağdur”, Ankara Barosu Dergisi, S.4, 2013, s.241-260.
- USLU, Runa İdil/KAPÇI, Emine Gül, “Karanlığa Işık Tutmak – Türkiye’de Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismarı; Son 12 Yılda Yapılan Araştırmaların Sistemik Değerlendirilmesi”, Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları, Ankara, 2014.
- ZAFER, Hamide, “Suçtan Zarar Gören Küçüklerin Türk Ceza Muhakemesinde Hakları”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, 2003, s.127-136.
- ZİYALAR, Neylan, “Çocukların Cinsel İstismardan Korunması Bir Eğitim Modeli Önerisi”, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1998.

**Tez çalışmalarına <http://www.tez2.yok.gov.tr> internet adresinden erişim sağlanmıştır.

İnternet Kaynakları

- AKARCA, Mehmet, “Çocukların Ceza Hukukundaki Yeri Ve Çocukların Korunması”, www.anayasa.gov.tr/sunumlar/Akarca (ET: 04.05.2018)
- AKSOY, Ercüment/ÇETİN, Gürsel/İNANICI, M. Akif/POLAT, Oğuz/SÖZEN, Şevki/YAVUZ, Fatih, “Çocuk İstismarı ve İhlali”, Türk Tabipler Birliği Adli Tıp Ders Notları, <http://www.ttb.org.tr/eweb/adli/7.html>. (ET:14.11.2017)
- AŞIRDİZER, Mahmut/YAVUZ, Sunay/ZEYFEOĞLU, Yıldray, Celal Bayar Üniversitesi Adli Tıp Stajı Ders Notları, Manisa, 2005, <http://tjofmap.tripod.com/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/kitap.pdf> (ET:08.09.2018)

AYDIN, Aslı, “Ceza Hukukunda Mağdur Kavramı ve Viktimoloji”
www.umut.org.tr/PDFler/AslıAYDIN (ET:04.06.2018)

ÖZEN İNCİ, Zekiye, “5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nda Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alınması”, www.turkhukuksitesi.com/makale (ET:14.10.2018)

TOPDEMİR, Canan, “İstismar Mağduru Çocuğun Korunmasında Bir Uygulama: Çocuk İzlem Merkezi(ÇİM)” www.abmyod.aydin.edu.tr/makaleler/sayi_43 (ET:10.08.2018)

www.tbmm.gov.tr (ET:19.03.2018)

<http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem24/yil4/ham/b10101h.htm> (ET:19.03.2018)

<http://www.bianet.org/bianet/kadin/155853-cinsel-suclar-yasasi-negetiriyor>
(ET:22.03.2018)

<http://www.bianet.org/bianet/kadin/156203-243> (ET:22.03.2018)

<https://www.m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/180857-tecavuzcuyle-evlendirme-geri-donuyor>(ET:22.03.2018)

<https://www.evrensel.net/haber/321395/kadınların-erkek-devlet-yargı-siddetiyle-mucadelesi> (ET:22.03.2018)

<http://www.cshd.org.tr> (ET:04.01.2018)

<https://cocukkoruma.aile.gov.tr> (ET:02.03.2018)

<http://www.tdk.gov.tr/index.php> (ET:21.10.2018)

http://www.vcu.edu/vissta/training/va_teachers/summary.html (ET:09.06.2018)

<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss567.pdf> (ET:19.03.2018)

Avrupa Konseyi BEŞTE BİR Kampanyası
http://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/OurCampaign/objectives_en.asp
(ET:08.09.2018)

<http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/neden-bu-kampanya> (ET:21.12.2017)

www.cocukhaklariizleme.org/bir-tarihce-cocukların-hakları-ve (ET:11.03.2019)
www.amerikaninsesi.com/amp/885417.html (ET:11.03.2019)

Çocuk İstismarı Broşür www.morcati.org.tr (ET:12.11.2017)

Yeni TCK 103. madde Değişikliği ve Çocukların Cinsel İstismarı Suçlarında 12 Yaş Tartışması www.toplumsal hukuk.net (ET:03.04.2018)

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU Adalet İstatistikleri. Erişim:
http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=1&ust_id=12 (ET:05.05.2018)

www.tuik.gov.tr (ET:06.01.2019)

www.alpersarica.av.tr/cinselsuclarda-yeni-kanun-kimleri-etkileyecek (ET:28.03.2018)

<http://www.unicef.org/turkey/crc/cr23c.html> (ET:07.10.2017)

<http://www.unicef.org/bilgimerkezi> (ET:27.07.2018)

http://www.unicef.org/protection/index_earlymarriage.html (ET:24.12.2018)

<http://www.unicef.org/violencestudy/reports.html> (ET:24.12.2018)

National center for prosecution of Child Abuse, http://www.ndaa.org/ncpca_home.html
(ET:24.11.2017)

TTB Çocukların Cinsel İstismarı Konusunda Bilirkişilik ve Adli Tıp Kurumu Raporu,
2008, www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=667ed06a-9232-11e7-b66d-1540034f819c (ET:28.11.2018)

www.psikiyatri.org.tr/411/turk-tabipleri-birligi-ile-birlikte-yapilan-cocuklarin-cinsel-istismari (ET:28.11.2018)

<https://ekmekvegul.net/gundem/cocuk-istismari-tasarısına-komisyonunda-chp-ve-hdpden-ortak-tepki> (ET:24.07.2018)

<https://adlibilimler.net/2016/01/e-g-m-kriminal-daire-baskanligi>(ET:22.05.2018)

<http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/c0fd7bd3-cdce-40f0-873d>
(ET:26.02.2018)

www.aksam.com.tr/amp/guncel/cocuk-izleme-merkezleri-81-ile-yayilacak
(ET:02.03.2018)

www.aa.com.tr (ET:02.03.2018)

www.cokmed.org (ET: 27.05.2018)

www.insanhaklarisavunuculari.org (ET: 27.05.2018)

www.cocukkoruma.gazi.edu.tr (ET: 27.05.2018)

www.ktu.edu.tr/cocukkorumauam (ET: 27.05.2018)

<https://macok.marmara.edu.tr> (ET: 27.05.2018)

<http://www.hsyk.gov.tr> (ET:02.05.2018)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : AYŞE NUR AKIN ÜN

Doğum Yeri ve Yılı : İzmir - 1991

Medeni Hali : Evli

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi : 1. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Isparta
2. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı - Isparta

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi :

İngilizce (İleri Seviye)

Arapça (Orta Seviye)

İş Denevimi :

İzmir Barosu – Avukat – (2015-...)